

**MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

S p r á v a

o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2007

Bratislava 2008

OBSAH

Zoznam skratiek	4
ÚVOD	5
1 DEMOGRAFICKÝ A EKONOMICKÝ KONTEXT SOCIÁLNEJ SITUÁCIE	6
1.1 Vybrané demografické ukazovatele.....	6
1.2 Základné makroekonomické charakteristiky	7
1.3 Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov	9
2 TRH PRÁCE, MZDY A PRACOVNÉ PODMIENKY	11
2.1 Trh práce.....	11
2.1.1 Vývoj ekonomickej aktivity obyvateľstva.....	12
2.1.2 Vývoj zamestnanosti	14
2.1.3 Vývoj nezamestnanosti.....	20
2.1.4 Aktívna politika trhu práce.....	26
2.2 Mzdy a pracovné podmienky	36
2.2.1 Mzdy.....	37
2.2.2 Úplné náklady práce v SR	41
2.2.3 Kolektívne vyjednávanie	43
2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.....	45
3. SOCIÁLNA OCHRANA	47
3.1. Sociálne poistenie	47
3.1.1. Nemocenské poistenie	49
3.1.2. Dôchodkové poistenie	50
3.1.3. Úrazové poistenie	52
3.1.4. Garančné poistenie	52
3.1.5. Poistenie v nezamestnanosti	53
3.2 Dôchodkové sporenie.....	53
3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie.....	54
3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie	58
3.3 Štátna sociálna podpora	60
3.3.1 Prídavok na dieťa	60
3.3.2 Rodičovský príspevok	62
3.3.3 Príspevok pri narodení dieťaťa	64
3.3.4 Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa.....	64
3.3.5 Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí	65
3.3.6 Príspevok na pohreb	65
3.3.7 Vianočný príspevok.....	65
3.4 Sociálna pomoc.....	65
3.4.1 Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi	65
3.4.2 Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi	72
3.4.3 Náhradné výživné.....	73
3.4.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela	74
3.4.5 Náhradná starostlivosť o deti.....	80
3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ŤZP.....	81
3.4.7 Sociálne služby	83
3.4.8 Dotácie občianskym združeniam, dotácie na podporu rozvoja sociálnej starostlivosti a sociálnej pomoci a dotácie na humanitnú starostlivosť v pôsobnosti MPSVR SR.....	85
3.4.9. Program podpory rozvoja komunitnej sociálnej práce v obciach.....	86
3.5. Európsky sociálny fond.....	87
3.5.1 SOP Ľudské zdroje	88
3.5.2 JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3	92
3.5.3 Iniciatíva Spoločenstva EQUAL:	98
4 ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA	102
4.1 Peňažné príjmy a výdavky súkromných domácností.....	102
4.2 Výsledky štúdií Inštitútu pre výskum práce a rodiny.....	103
4.2.1 Efektivita zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre deti	103

4.2.2 Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím	105
4.2.3 Efektivita dotačných programov pre deti a mládež	108
5 MONITORING VYBRANÝCH ŠTRUKTURÁLNYCH UKAZOVATEĽOV	110
Makroekonomické prostredie	110
Zamestnanosť	110
Sociálna kohézia	111
Zoznam príloh	114
Prílohy ku kapitole 1	116
Prílohy ku kapitole 2	120
Prílohy ku kapitole 3	131
Prílohy ku kapitole 4	160
Prílohy ku kapitole 5	169

Zoznam skratiek:

AOTP – aktívne opatrenia trhu práce
APTP – aktívna politika trhu práce
CPPS – Centrum poradensko-psychologických služieb
DD – detský domov
DHN – dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke
DSS – dôchodková správcovska spoločnosť
ESF - Európsky sociálny fond
EÚ – Európska únia
FSR – Fond sociálneho rozvoja
IPVR - Inštitút pre výskum práce a rodiny
IS EQUAL - Iniciatíva Spoločenstva EQUAL
JPD NUTS II - Jednotný programový dokument NUTS II, Bratislava Cieľ 3
KZAM - klasifikácia zamestnaní
LPSI – lokálne partnerstvá sociálnej inklúzie
MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MVO – mimovládna organizácia
NOS - náhradná osobná starostlivosť
NP – Národný projekt
NRS – náhradná rodinná starostlivosť
OP ZaSI – Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
p.b. – percentuálny bod
PM – pracovné miesta
RO – riadiaci orgán
SIA – sociálna implementačná agentúra
SOP ĽZ - Sektorový operačný program Ľudské zdroje
SORO – sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
SPODaSK- sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
Správa - Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŤZP – ťažko zdravotne postihnutý(i)
ÚNP - úplné náklady práce
UoZ – uchádzač o zamestnanie
ÚPSVaR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl
ŽM – životné minimum

ÚVOD

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR) každoročne pripravuje a predkladá do vlády, Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky a Výboru NR SR pre sociálne veci a bývanie Správu o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky (ďalej len „Správa“). Jej cieľom je informovať o stave a vývoji sociálnej situácie obyvateľstva na Slovensku na základe sociálno-ekonomických ukazovateľov, získaných zo štátnych štatistických zisťovaní, administratívnych zdrojov dát Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len ÚPSVaR), Sociálnej poisťovne a z výsledkov výskumných správ.

Prvá kapitola správy poskytuje stručný prehľad o stave základných demografických a makroekonomických ukazovateľov v kontexte sociálnej situácie za rok 2007, ako aj prognózu vybraných ukazovateľov v rokoch 2008 až 2011.

Druhá kapitola hodnotí legislatívne zmeny v roku 2007 v oblasti Zákonníka práce, zameriava sa na vývoj zamestnanosti, vývoj nezamestnanosti, vyhodnocuje aktívnu politiku trhu práce, popisuje jednotlivé nástroje aktívnej politiky trhu práce, mzdový vývoj a pracovné podmienky v rámci kolektívneho vyjednávania a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V oblasti pracovno-právnych vzťahov a sociálneho dialógu popisuje prijaté právne normy. Súčasťou tejto časti správy je aj analýza úplných nákladov práce.

Tretia kapitola zahŕňa hlavné formy, stav a zmeny v systéme sociálnej ochrany v roku 2007. Zaoberá sa medziročným porovnaním a analýzou vývoja jednotlivých druhov sociálneho poistenia, dôchodkového sporenia, systému štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci. Prvýkrát podáva informácie o implementácii projektov podľa programových dokumentov podporovaných z Európskeho sociálneho fondu (ďalej len „ESF“) vrátane činnosti Fondu sociálneho rozvoja (ďalej len „FSR“).

Náplňou štvrtej kapitoly sú stručne popísané dostupné peňažné príjmy a výdavky súkromných domácností a výsledky štúdií Inštitútu pre výskum práce a rodiny (ďalej len „IPVR“), ktoré boli v rámci kontraktu s MPSVR SR zadané IPVR ako výskumné úlohy.

Obsahom piatej kapitoly je stručný monitoring vybraných štrukturálnych indikátorov za obdobie rokov 2001-2007 v spektre ukazovateľov makroekonomického prostredia, zamestnanosti a sociálnej kohézie.

Vzhľadom na permanentnú nedostupnosť aktuálnejších údajov v čase spracovania Správy sa okrem údajov za sledované obdobie vyskytujú aj analýzy, týkajúce sa úplných nákladov práce, sociálnych služieb a chudoby, spracované na základe údajov z roku 2006.

1 DEMOGRAFICKÝ A EKONOMICKÝ KONTEXT SOCIÁLNEJ SITUÁCIE

1.1 Vybrané demografické ukazovatele

Podľa údajov Štatistického úradu SR sa v roku 2007 narodilo na Slovensku 54 424 živých detí (o 520 viac ako v roku 2006). Počet zomretých dosiahol hodnotu 53 856, pričom v roku 2006 zomrelo o 555 osôb menej. Uvedené hodnoty znamenajú, že na Slovensku bol štvrtý rok po sebe zaznamenaný prirodzený prírastok obyvateľstva - počet živonarodených bol o 568 osôb vyšší ako počet zomretých. V porovnaní s rokom 2006 ide o zníženie prirodzeného prírastku o 35 osôb. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 6 793 osôb, čo je až o 2 939 osôb viac ako v roku 2006. Pristáhalo sa 8 624 a vystáhalo 1 831 osôb. Prírastok obyvateľstva spôsobený sťahovaním sa tak zvýšil o $\frac{3}{4}$ oproti minulému roku. Celkový prírastok obyvateľstva sa hlavne vďaka vývoju migračného salda zvýšil na hodnotu 7 361 (v roku 2006 dosiahol hodnotu o 2 904 osôb nižšiu, t.j. 4 457 osôb). K 31.12.2007 žilo na území Slovenskej republiky 5 400 998 obyvateľov.

Tabuľka 1.1 Prírastky obyvateľstva SR v rokoch 2006 a 2007

	Živonarodení	Zomretí	Prirodzený prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok
2006	53 904	53 301	603	3 854	4 457
2007	54 424	53 856	568	6 793	7 361

Zdroj: ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2006 stúplo migračné saldo, inak sa vývoj počtu a prírastkov obyvateľstva 2007 zásadnejšie nezmenil. Podľa prognózy INFOSTAT VDC¹ z roku 2007 v období do roku 2015 bude celkový ročný prírastok obyvateľstva narastať (až po hodnotu 10 tisíc osôb), a to hlavne zásluhou zahraničnej migrácie. V tom istom období bude prirodzený prírastok stagnovať a po roku 2015 prudko poklesne až sa zmení na úbytok. V dôsledku toho sa v roku 2015 začne znižovať aj celkový prírastok obyvateľstva. Predpokladá sa, že zvyšovanie prírastku zo zahraničnej migrácie nebude stačiť kompenzovať prirodzený úbytok obyvateľstva a populácia začne ubúdať v roku 2025. Na pokles prirodzeného prírastku bude najviac vplývať pokles počtu narodených detí, ktorý nastane napriek nárastu úhrnnej plodnosti. Dôvodom bude znižovanie počtu potenciálnych matiek – rodičiek.

Tabuľka 1.2 Vybrané charakteristiky vývoja obyvateľstva SR do roku 2025

	2006	2015	2020	2025
Prirodzený prírastok (- úbytok)	603	4 360	- 877	- 8 619
Migračné saldo	3 854	5 589	6 976	8 351
Celkový prírastok (- úbytok)	4 457	9 949	6 099	- 268
Počet obyvateľov	5 393 637	5 471 653	5 510 225	5 521 745
Priemerný vek	37,7	40,09	41,3	42,6
Index starnutia	73,47	93,66	108,02	124,81

Zdroj: ŠÚ SR, prognózy INFOSTAT VDC

Najzávažnejším dôsledkom súčasného demografického vývoja je zrýchľujúci sa proces starnutia obyvateľstva. Podľa prognózy INFOSTAT-u priemerný vek obyvateľstva presiahne už v roku 2015 hodnotu 40 rokov sa do roku 2025 sa priblíži k hodnote 43 rokov. Za obdobie 2007 – 2025 sa podľa odhadu priemerný vek zvýši o 4,6 rokov (12,1 %). Kým v súčasnosti pripadá na 100 detí vo veku 0 až 14 rokov 73 obyvateľov vo veku 65 a viac rokov, zhruba od roku 2018 budú prevažovať na Slovensku seniori nad detskou zložkou obyvateľstva.

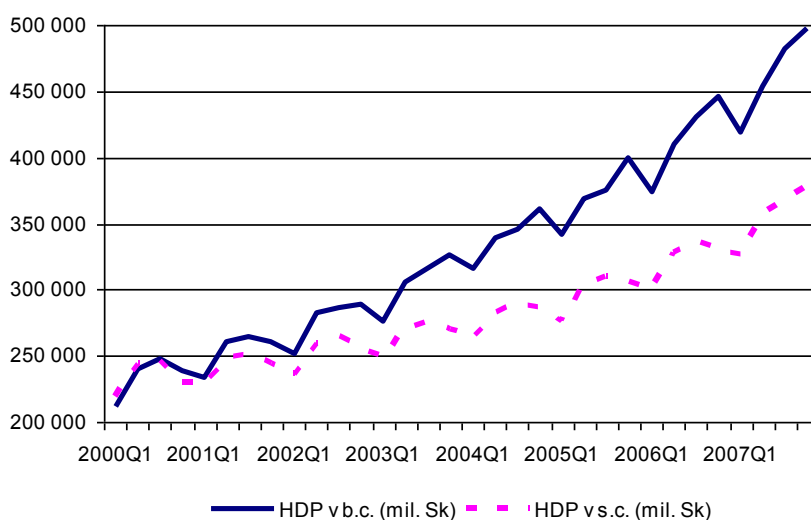
¹ Bleha, Branislav – Vaňo, Boris: Prognóza vývoja obyvateľstva do roku 2025 (aktualizácia), INFOSTAT, Výskumné demografické centrum, 2007 <http://www.infostat.sk/vdc/pdf/prognoza07.pdf>

1.2 Základné makroekonomické charakteristiky

Vývoj slovenskej ekonomiky v roku 2007 charakterizovalo pokračovanie v zrýchľovaní medziročného rastu reálneho hrubého domáceho produktu a v raste zamestnanosti pri poklese nezamestnanosti. Podobne ako v roku 2006 výrazne rástla aj produktivita práce.

Hrubý domáci produkt medziročne vzrástol podľa spresneného odhadu v stálych cenách na základe metodiky ESNÚ 95 o 10,4%. V porovnaní s rokom 2006 sa jeho reálny rast zrýchlil o 1,9 percentuálneho bodu (ďalej len p. b.). Ide o najvyšší rast v rámci celej EÚ. V bežných cenách vzrástol HDP na 1 851,8 mld. Sk, čo je o 11,6% viac ako v roku 2006. Tempo vývoja aj v priebehu roka zrýchľovalo z 8,3 % v 1. štvrtroku na 14,3 % vo 4. štvrtroku.

Vývoj hrubého domáceho produktu v bežných a stálych cenách

Zdroj: ŠÚ SR

Medziročný rast hrubého domáceho produktu podporili všetky jeho hlavné výdavkové zložky. Zahranický dopyt vzrástol o 16 %, čo predstavuje o 5 p. b. nižší rast ako v roku 2006. K posilneniu domáceho dopytu prispel najmä rýchlejší rast konečnej spotreby domácností o 7,1 % (o 1,2 p. b.). Konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam stúpila o 6,8% (t.j. 17,2 p. b.). Najpomalšie rastúcou zložkou HDP bola konečná spotreba verejnej správy (prírastok 0,7 %), jej rast sa oproti minulému roku výrazne znížil o 9,4 p. b.. Tvorba hrubého fixného kapitálu sa zmiernila na 7,9 %, čo znamená, že rástla o 0,5 p. b. pomalšie ako roku 2006. Medziročné zvýšenie HDP sa dosiahlo pri raste produktivity práce² o 8,3 % (v bežných cenách o 9,5 %). Oproti roku 2006 sa tempo rastu zrýchlilo reálne o 2,2 p. b. (nominálne o 0,3 p. b.).

Hospodárenie štátneho rozpočtu³ skončilo k 31. decembru 2007 schodkom 23,5 mld. Sk (oproti plánu menej o 14,9 mld. Sk). Príjmy štátneho rozpočtu vzrástli oproti rozpočtovanej hodnote o 11,7 mld. Sk na 322,2 mld. Sk. Vyšší výnos dosiahli daňové príjmy (o 10,2 mld. Sk) a nedaňové príjmy (o 4,3 mld. Sk). Za rozpočtom zaostali skutočne prijaté granty a transfery (o 2,8 mld. Sk). Úroveň daňových príjmov najvýraznejšie ovplyvnilo plnenie dane z pridanej hodnoty a dane z príjmov právnických osôb. Výdavky štátneho rozpočtu (345,7 mld. Sk) boli z hľadiska rozpočtu na rok 2007 nižšie o 3,1 mld. Sk, z toho bežné výdavky o 13,6 mld. Sk. Kapitálové výdavky sa zvýšili o 10,6 mld. Sk.

Medziročná **miera inflácie** dosiahla za rok 2007 v priemere 2,8%, čo znamená, že oproti predchádzajúcemu roku sa spomalila o 1,7 p. b. hlavne v dôsledku spomalenia dynamiky

² produktivita práce z HDP je počítaná ako podiel HDP a počtu zamestnancov v národnom hospodárstve podľa ESNÚ 95

³ údaje Ministerstva financií SR

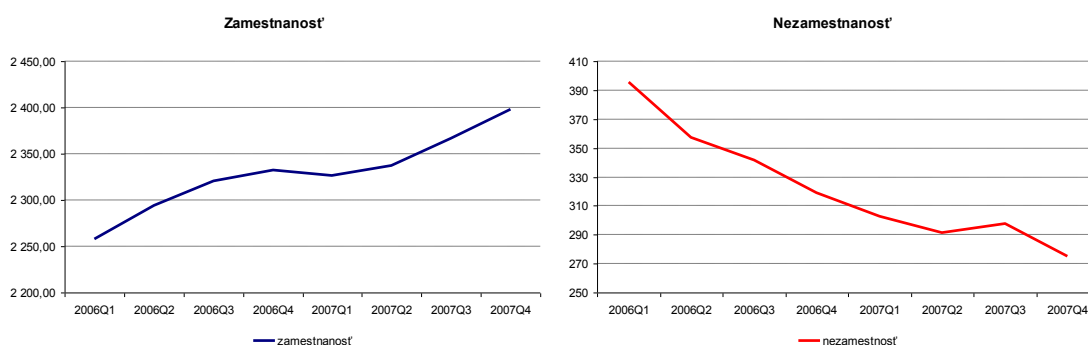
regulovaných cien na 1,7 % (o 8,8 p. b.). Rast jadrovej inflácie sa zrýchlil na 2,9 % (o 0,4 p. b.). Pozitívne trendy vo vývoji inflácie dokumentovalo aj začatie plnenia nominálneho inflačného kritéria pre prijatie eura. Priemerná inflácia meraná podľa harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien za rok 2007 bola na úrovni 1,9% oproti referenčnej hodnote 2,8%.

Celkovú úroveň v štruktúre individuálnej spotreby najviac ovplyvnili vyššie ceny za bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá; potraviny a nealkoholické nápoje; vzdelávanie; alkoholické nápoje a tabak; rozličné tovary a služby; hotely, kaviarne a reštaurácie; odevy a obuv. Vyšším tempom ako v roku 2006 sa zvyšovali ceny potravín a nealkoholických nápojov, hotelov, kaviarní a reštaurácií, alkoholických nápojov a tabaku. Zmiernil sa rast cien za bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá; vzdelávanie; rozličné tovary a služby; rekreáciu a kultúru. Najpomalšie rástli ceny za poštové a telekomunikačné služby a za rekreáciu a kultúru. Znížili sa ceny dopravy; zdravotníctva; nábytku, vybavenia domácnosti a bežnej údržby domu.

Vysoký ekonomický rast udržal pozitívne trendy aj na **trhu práce**. Celková zamestnanosť dosiahla tretí rok po sebe vysoký medziročný rast pri súbežnom relatívne silnom poklese nezamestnanosti. Tempo rastu zamestnanosti⁴ sa zmiernilo z 3,8% v roku 2006 na 2,4% (2 357,3 tis. osôb) v roku 2007. Počet zamestnancov vzrástol o 2% na 2 043,6 tis. osôb, čo znamená spomalenie rastu oproti minulému roku o 1,8 p. b.. Počet podnikateľov bez zamestnancov vzrástol o 5,2% na 227,9 tis., počet podnikateľov so zamestnancami o 3,1% na 73,5 tis a počet vypomáhajúcich členov domácností podnikateľov vzrástol dvojnásobne na 2,2 tis. V nadväznosti na rast zamestnanosti sa zvýšila aj miera zamestnanosti osôb vo veku 15 - 64 rokov.⁵ V porovnaní s rokom 2006 vzrástla o 1,3 p. b. na 60,7 %. Miera zamestnanosti mužov sa zvýšila na 68,4 % a žien na 53,1 %.

Podľa výsledkov zo štatistického výkazníctva zvyšovanie počtu zamestnaných osôb pokračovalo v prevažnej časti odvetví. Najviac rástla zamestnanosť v stavebníctve (o 6%) a v odvetví nehnuteľností, prenájmu a obchodných činností (o 5,9%). Zamestnanosť rástla aj v hoteloch a reštauráciách (o 3,9%), v odvetví veľkoobchodu, maloobchodu a opravy motorových vozidiel a spotrebného tovaru (o 3,5%), v priemysle (o 2,9%), z toho najviac v priemyselnej výrobe (o 3,4%), v doprave, poštách a telekomunikáciách (o 2,6%) ale aj v zdravotníctve a sociálnej pomoci (o 1,7%) a ostatných spoločenských, sociálnych a osobných službách (o 2,4%). Pokles pretrvával podobne ako v roku 2006 aj v roku 2007 v poľnohospodárstve, rybolove, verejnej správe, obrane a školstve.

Vývoj zamestnanosti a nezamestnanosti v štvrt'rokoch 2006 a 2007

Zdroj: ŠÚ SR

Nezamestnanosť tretí rok po sebe klesala. V priemere za rok 2007 sa medziročne znížila (podľa VZPS) o 17,4 % na 291,9 tis. osôb. Bola to najnižšia úroveň od roku 1996. Miera nezamestnanosti klesla o 2,3 p. b. na 11 %. Zníženie nezamestnanosti sprevádzal aj v roku 2007 rast voľných pracovných miest. Ich počet sa ku koncu decembra 2007 medziročne zvýšil o 17,8 % na 21 039.

Priemerná **mesačná nominálna mzda** zamestnanca v hospodárstve sa v priemere za rok 2006 medziročne zvýšila o 7,2% na 20 146 Sk. Jej rast bol o 0,8 p. b. pomalší ako v roku 2006. Reálna

⁴ podľa Výberového zisťovania pracovných síl

⁵ v percentách vyjadrený podiel počtu pracujúcich vo veku 15-64 rokov z obyvateľstva v rovnakom veku

mzda vzrástla o 4,3 % (v roku 2006 o 3,3 %), jej dynamiku ovplyvnila najmä nižšia úroveň priemernej inflácie. Reálne mzdy sa zvýšili vo všetkých odvetviach hospodárstva.

Bežné **príjmy domácností**⁶ podľa predbežného odhadu medziročne vzrástli o 10,4 % (reálne o 7,4 %). Z celkového objemu 1 458,5 mld. Sk najväčšiu časť tvorili odmeny zamestnancov (720,7 mld. Sk). Hrubý zmiešaný dôchodok dosiahol 427,6 mld. Sk, sociálne dávky 226,6 mld. Sk, ostatné bežné transfery 45 mld. Sk a dôchodky z majetku 38,6 mld. Sk. Vývoj priaznivo ovplyvnil najmä prírastok hrubého zmiešaného dôchodku o 11,2 % a odmien zamestnancov o 9,8 %. Vyššie boli aj príjmy z dôchodkov z majetku o 21,4 %, zo sociálnych dávok o 9,9 % a z ostatných bežných transferov o 7,9 %.

Bežné **výdavky domácností** dosiahli 383,2 mld. Sk a v porovnaní s rokom 2006 nominálne vzrástli o 9,1 % (reálne o 6,1 %). Rast bežných výdavkov súvisel so zvýšením dôchodkov z majetku (o 11,6 %), bežných daní z dôchodkov a majetku (o 10,2 %), sociálnych príspevkov (o 9,4 %) a ostatných bežných transferov (o 4 %). Po uhradení bežných výdavkov ostal domácnostiam na ďalšie použitie hrubý disponibilný dôchodok vo výške 1 075,3 mld. Sk a po úprave o penzijné pripoistenie⁷ 1 103,7 mld. Sk. Z neho použili na konečnú spotrebu 1 020,1 mld. Sk, zvyšok smeroval do hrubých úspor, ktoré tvorili 83,6 mld. Sk. Konečná spotreba domácností vzrástla nominálne o 9,9 % a hrubé úspory o 17 %. Miera hrubých úspor (podiel hrubých úspor na hrubom disponibilnom dôchodku) sa zvýšila o 0,4 p. b. na 7,8 %.

Konečná spotreba domácností oproti roku 2006 vzrástla v bežných cenách o 9,9 %. Vývoj súvisel najmä s vyššou tvorbou úspor (o 17 %), čo ovplyvnilo rýchlejší rast bežných príjmov (o 10,4 %) ako bežných výdavkov (o 9,1 %). Disponibilné zdroje domácností vzrástli o 10,9 % najmä v dôsledku zvýšenia odmien zamestnancov. Na reálny rast konečnej spotreby domácností pôsobil priaznivo vývoj inflácie.

Z hľadiska podielu tvorili najväčšiu časť súkromnej spotreby výdavky na bývanie 26,1 %, nákupy potravinárskeho tovaru 18,9 %, výdavky na nábytok, bytové vybavenie a bežnú údržbu domu 5,5 % a na odievanie a obuv 4,2 %. Najvyššiu dynamiku rastu dosiahli výdavky na zdravie o 23,8 %, na rekreáciu a kultúru o 13,4 % a na dopravu o 11,3 %.

V priebehu roka 2007 sa začala výstavba 18 116 **bytov**, dokončilo sa 16 473 a ku koncu decembra bolo rozostavaných 55 259 bytov. Ubudlo spolu 1 442 bytov, z toho asanáciou 1 251 bytov. Najviac bytov sa dokončilo v Bratislavskom (5 726) a v Trnavskom kraji (2 688), najmenej v Banskobystrickom kraji (934).

V porovnaní s rokom 2006 bol počet začatých bytov nižší o 2 476, zvýšil sa počet dokončených bytov o 2 029 a rozostavaných bytov o 1 173. Viac dokončených bytov ako v roku 2006 bolo v Bratislavskom (o 1 419), Prešovskom (o 359), Košickom (o 230), Žilinskom (o 155), Trnavskom (o 42) a Banskobystrickom kraji (o 8), menej v Trenčianskom (o 99) a Nitrianskom kraji (o 85).

1.3 Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov

V 1. polroku 2008 Štatistický úrad SR prognózuje rast hrubého domáceho produktu v stálych cenách o 7,5 %. Miera inflácie v júni 2008 oproti júnu 2007 by mala dosiahnuť 4,3 %. Na trhu práce (podľa výberového zisťovania pracovných síl) by zamestnanosť hospodárstva mala vzrásť medziročne o 1,7 % pri poklese počtu nezamestnaných o 6,4 % na 278 tis. osôb. Miera nezamestnanosti sa očakáva v priemere za 1. polrok 2008 vo výške 10,5 %. Priemerná nominálna mesačná mzda by mala dosiahnuť 20 360 Sk s medziročným prírastkom 6,8 %. Po zohľadnení prognózovaného vývoja spotrebiteľských cien reálna mzda medziročne vzrastie o 2,5 %.

Podľa aktualizovaného konvergenčného programu očakáva MF SR v roku 2008 ďalšie zmiernenie medziročného rastu zamestnanosti. Súčasne očakáva, že bude pokračovať aj pokles miery nezamestnanosti a tempo jej znižovania bude v budúcnosti závisieť od schopností ekonomiky generovať nové pracovné miesta. Podľa aktuálneho odhadu Inštitútu pre finančnú politiku MF SR priemerný medziročný rast zamestnanosti v roku 2008 by mal dosiahnuť úroveň 1,6 % a priemerná miera nezamestnanosti (podľa VZPS) sa predpokladá na úrovni 10,1 %.

⁶ podľa metodiky ESNÚ 95, predbežné údaje

⁷ v doplnkových dôchodkových poisťovniach

Prognózy rastu reálneho hrubého domáceho produktu ukazujú klesajúcu tendenciu, napriek tomu jeho dynamika bude relatívne stále vysoká. Slovenská ekonomika v rokoch 2008-2011 by mala rásť v priemere o 6,4%. Priaznivý vývoj naznačujú aj dlhodobé prognózy zamestnanosti a nezamestnanosti. Zamestnanosť by mala rásť v období 2008-2010 v priemere o 1% a miera nezamestnanosti by mala klesnúť na 9 % v roku 2011. Reálny rast mesačnej mzdy v najbližších rokoch by sa mal pohybovať na úrovni okolo 4 percent. Miera inflácie by sa do roku 2011 mala pohybovať okolo 3%.

Tabuľka 1.3 Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov podľa MF SR a NBS

Ukazovateľ	m.j.	Skutočný stav		Prognóza MF SR				Prognóza NBS		
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010
HDP; v bežných cenách	mld.Sk	1659,6	1851,8	2049,2	2239,9	2422,2	2618,6	2045,4	2241,5	2439,8
HDP; reálny rast	%	8,5	10,4	7,5	6,4	5,9	5,6	7,4	6,9	6,5
Konečná spotreba domácností; reálny rast	%	5,9	7,1	6,0	5,2	5,0	4,9	6,2	6,5	6,4
Priem. mesačná mzda za hosp. (nominálny rast)	%	8,0	7,2	7,6	7,2	7,2	7,4	7,3	7,6	7,5
Priem. mesačná mzda za hosp. (reálny rast)	%	3,3	4,3	4,1	4,1	4,2	4,0	3,4	4,1	4,2
Priemerný rast zamestnanosti, podľa VZPS	%	3,8	2,4	1,6	1,0	0,8	0,8	1,9	1,5	1,0
Priemerný rast zamestnanosti, podľa evid. počtu	%	2,2	2,5	1,6	1,0	0,8	0,8	1,6	1,4	0,9
Priemerný rast zamestnanosti, podľa ESA95	%	2,3	2,1	1,6	1,0	0,8	0,8	1,7	1,4	0,9
Priemerná miera nezamestnanosti, podľa VZPS	%	13,3	11,0	10,1	9,7	9,4	9,0	10,0	9,8	9,6
Index spotrebiteľských cien (priemerný rast)	%	4,5	2,8	3,3	3,1	2,9	3,2	3,8	3,4	3,2
Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)	%	4,3	1,9	3,1	3,0	2,8	3,2	3,2	3,0	3,0
Index výrobných cien (priem. rast - tuzemsko)	%	8,4	2,0	3,9	2,7	2,2	2,0	4,9	1,1	1,7
Bilancia bežného účtu	% HDP	-7,0*	-5,3*	-2,2	-1,4	-0,7	-0,4	-3,4	-1,7	-0,3
Konečná spotreba verejnej správy (reálny rast)	%	10,1	0,7	3,1	2,7	2,7	2,6	2,0	1,9	1,9
Tvorba hrubého fixného kapitálu (reálny rast)	%	8,4	7,9	6,8	6,6	6,2	6,0	7,4	7,9	6,7
Export tovarov a služieb (reálny rast)	%	21,0	16,0	13,1	8,9	7,1	6,8	11,2	8,6	7,2
Import tovarov a služieb (reálny rast)	%	17,7	10,4	11,7	8,1	6,3	6,1	9,7	7,4	6,6

zdroj: ŠÚ SR,* NBS, prognózy IFP MF SR, NBS

2 TRH PRÁCE, MZDY A PRACOVNÉ PODMIENKY

2.1 Trh práce

Vyhodnotenie legislatívnych zmien v roku 2007 v oblasti Zákonníka práce

Ostatná **novela Zákonníka práce** (ďalej len „novela Zákonníka práce“) zabezpečila zosúladenie právnej úpravy s právom Európskej únie. Do právnej úpravy sa premietli nové zmeny vyplývajúce zo zmenených smerníc Európskej únie, ako aj požiadavky vyplývajúce z európskej súdnej praxe. Prehĺbila sa zmluvná sloboda pokiaľ ide o dohodnutie pracovných podmienok medzi zamestnávateľom a zamestnancami. Novela Zákonníka práce zabezpečuje vyvážené právne postavenie medzi účastníkmi pracovnoprávneho vzťahu. Z toho dôvodu sa upravili ustanovenia, ktoré v aplikačnej praxi preukázali znevýhodnenie buď zamestnávateľa alebo zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu.

Novela Zákonníka práce upravila najmä:

pojmem závislej práce tak, aby nedošlo k vylúčeniu zamestnanca z pracovnoprávnej ochrany, ak jeho právny vzťah nenapĺňa znaky samostatného podnikania, napr. podľa živnostenského zákona, čím sa odstránila právna neistota zamestnancov,
zabezpečenie prechodu práv a povinností zamestnancov pri nájme v súlade so smernicou 2001/23/ES o aproximácii zákonov členských štátov týkajúcich sa zachovania práv zamestnancov pri prevodoch podnikov, podnikateľských činností alebo častí podnikov, alebo podnikateľských činností, ktorou sa ustanovuje povinnosť zamestnávateľa informovať zástupcov zamestnancov pri prechode práv a povinností z pracovnoprávnych vzťahov o dôvode prechodu o právnych, ekonomických a sociálnych dôsledkoch prechodu a o plánovaných opatreniach vzťahujúcich sa na zamestnancov,
obmedzenie reťazovitého uzatvárania pracovných pomerov na určitú dobu,
zavedenie možnosti nového pracovnoprávneho inštitútu vykonávania telepráce pri využití moderných informačných prostriedkov,
povinnosť zamestnanca uhradiť škodu zamestnávateľovi vo výške priemerného mesačného zárobku, ak počas výpovednej doby nezotrvá u zamestnávateľa,
súbežné poskytnutie odstupného a plynutie výpovednej doby pri skončení pracovného pomeru výpoved'ou,
pracovnú pohotovosť v súlade s európskou súdnou judikatúrou,
rozsah prekážok v práci pri výkone verejnej funkcie, vzdelávaní a štrajku,
kompetenciu odborového orgánu pri zistení nedostatkov, ktoré bezprostredne ohrozujú životy a zdravie zamestnancov,
opätovné zavedenie inštitútu dohôd o pracovnej činnosti a zvýšenie rozsahu počtu hodín ročne pri dohodách o vykonaní práce – z pôvodných 300 hodín na 350 hodín,
pôsobnosť odborových orgánov a zamestnaneckých rád na pracovisku a ich minimálne nároky z hľadiska ochrany zástupcov zamestnancov a ich pôsobenia na pracovisku.

V novele Zákonníka práce sa do jednotlivých ustanovení premietli aj zásady flexiistoty, flexibilné a spoľahlivé pracovné podmienky, a to najmä pružné formy práce, rovnováha medzi právami a povinnosťami zamestnávateľov a zamestnancov, rovnaké zaobchádzanie, posilnenie sociálneho dialógu, mobilita zamestnancov, agentúrne zamestnávanie, úprava pracovnej pohotovosti, princípy dôstojnej práce. Návrh novely bol konzultovaný s Medzinárodným úradom práce v Ženeve.

Zákon č. 91/2007 Z. z. o európskom družstve, ktorého gestorom bolo Ministerstvo spravodlivosti SR, nadobudol účinnosť 1.4.2007. MPSVR SR pripravilo tretiu časť zákona, ktorá sa týka účasti zamestnancov v európskom družstve. Európske družstvo predstavuje najmladšiu nadnárodnú právnu formu podnikania, resp. právnu formu umožňujúcu výkon podnikateľskej činnosti v právnej forme družstva naprieč celým Európskym spoločenstvom.

Novela zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.9.2007 upravila a zrovnoprávnila podmienky poskytovania náhrad výdavkov pri dočasnom

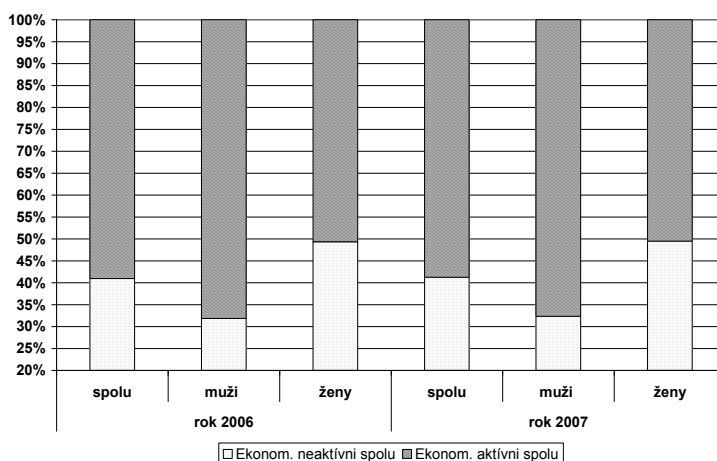
pridelení zamestnanca na výkon práce k inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe a pri vyslaní zamestnanca do členského štátu Európskej únie.

2.1.1 Vývoj ekonomickej aktivity obyvateľstva

V roku 2007 bolo v SR v priemere 2 649,2 tis. ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo je o 5,6 tis. osôb menej ako v roku 2006. V rámci štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov vzrástol podiel pracujúcich o 2,3 percentuálneho bodu (p. b.) na 89 %. Z uvedeného počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2007 bolo 44,7 % žien. V porovnaní s rokom 2006 sa podiel ekonomicky aktívnych žien na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v SR mierne zvýšil (o 0,1 p. b.).

Pokles počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov napriek tomu, že v SR sú ešte stále zaznamenávané prírastky počtu obyvateľov v produktívnom veku, bol spôsobený najmä rastom počtu ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov, ktorých počet medziročne vzrástol o 19,7 tis. osôb. A taktiež i tým, že medziročný pokles absolútneho počtu nezamestnaných bol výraznejší (o 61,5 tis. osôb, t. j. o 17,4 %) ako rast počtu pracujúcich (o 55,9 tis. osôb, t. j. o 2,4 %).

Porovnanie štruktúry obyvateľov vo veku 15 a viac rokov podľa ekonomickej aktivity v roku 2006 a 2007 v SR spolu

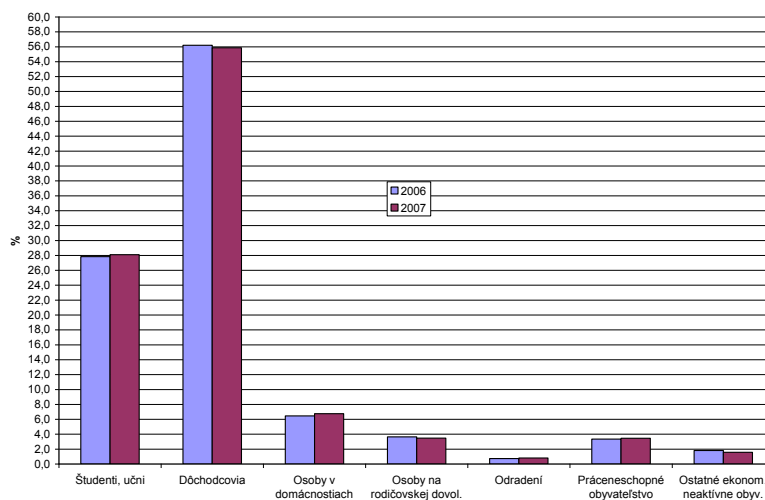

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Celková miera ekonomickej aktivity obyvateľov 15 a viac ročných dosiahla úroveň 58,8 % (mužov 67,7 %, žien 50,5 %) a v porovnaní s rokom 2006 poklesla o 0,4 p. b., a to u oboch pohlaví (u mužov o 0,5 p. b. a u žien o 0,2 p. b.).

Rast počtu ekonomicky neaktívnych obyvateľov bol spôsobený najmä rastom počtu osôb v príprave na povolanie (študenti a uční), ktorých počet medziročne vzrástol o 10,3 tis. osôb. Významnejšie vzrástol aj počet osôb v domácnosti (o 6,7 tis. osôb) a dôchodcov (poberatelia starobných alebo invalidných dôchodkov) o 4,7 tis. osôb. Avšak v porovnaní s rokom 2006 bol počet osôb na rodičovskej dovolenke nižší o 2,3 tis.. Najväčšiu skupinu v rámci ekonomicky neaktívnych obyvateľov tvorili dôchodcovia (55,9 %), avšak v porovnaní s rokom 2006 sa ich podiel na celkovom počte ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov mierne znížil (o 0,3 p. b.) a naopak, zvýšil sa podiel druhej najväčšej skupiny - osôb, ktoré sa pripravovali na povolanie (z 27,8 % na 28,1 %).

**Porovnanie štruktúry ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15+
v roku 2006 a 2007**

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Rast počtu ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov bol výraznejší u mužov, keď ich počet vzrástol o 12,7 tis. osôb, resp. o 1,8 %, a to najmä v dôsledku výraznejšieho prírastu v skupine osôb, ktoré poberajú starobný alebo invalidný dôchodok. Počet neaktívnych žien vo veku 15 a viac rokov medziročne vzrástol o 7,1 tis. osôb, resp. o 0,6 %.

Miera ekonomickej aktivity obyvateľov vo veku 15 - 64 rokov dosahovala v roku 2007 úroveň 68,2 % (mužov 75,8 % a žien 60,7 %).

Najvyššiu špecifickú mieru ekonomickej aktivity malo obyvateľstvo vo veku od 35 do 44 rokov (nad 90 %). Avšak postupne dochádzalo k výraznejšiemu zvyšovaniu špecifickej miery ekonomickej aktivity obyvateľov vo vyšších vekových skupinách, vo veku 55 a viac rokov, a to u oboch pohlaví a naopak, k znižovaniu úrovne miery ekonomickej aktivity vo vekových skupinách, ktoré si dlhodobo udržiavali najvyššiu mieru ekonomickej aktivity (vekové skupiny 40 - 44 rokov a 45 - 49 rokov).

Miera ekonomickej aktivity mladých dosiahla v roku 2007 úroveň 34,5 % a miera ekonomickej aktivity starších obyvateľov vo veku 55 - 64 rokov úroveň 38,8 %.

**Tabuľka 2.1 Štruktúra miery ekonomickej aktivity obyvateľov 15+ podľa veku a pohlavia
v rokoch 2006 a 2007 (priemer za rok v %)**

Veková skupina	Spolu		Muži		Ženy	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Spolu	59,1	58,8	68,2	67,7	50,7	50,5
15 – 19 rokov	9,0	8,1	10,6	9,2	7,2	7,0
20 – 24 rokov	58,9	58,4	65,5	65,5	51,9	51,1
25 – 29 rokov	82,2	81,1	95,0	93,7	69,0	68,1
30 – 34 rokov	86,2	85,3	96,6	95,7	75,6	74,6
35 – 39 rokov	90,3	90,4	95,8	95,8	84,6	85,0
40 – 44 rokov	92,6	92,1	94,4	93,9	90,7	90,4
45 – 49 rokov	90,3	89,2	92,7	92,1	87,9	86,4
50 – 54 rokov	85,1	84,2	88,3	86,5	82,1	82,2
55 – 59 rokov	53,1	55,0	76,9	77,1	31,8	35,1
60 – 64 rokov	14,7	16,4	24,3	27,1	7,1	7,9
65 a viac rokov	1,2	1,2	2,0	1,5	0,7	1,0

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska vzdelania si najvyššiu mieru ekonomickej aktivity udržiavali obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním, a to obe pohlavia.

Tabuľka 2.2 Štruktúra miery ekonomickej aktivity obyvateľov 15 - 64 rokov podľa stupňa dosiahnutého vzdelania (priemer za rok 2007 v %)

Stupeň vzdelania	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	68,2	75,8	60,7
Základné	27,2	29,1	25,6
Učňovské	78,2	85,8	67,0
stredné (bez maturity)	79,8	90,4	67,9
učňovské s maturitou	85,3	93,9	72,2
úplné stredné všeobecné	46,2	47,4	45,5
úplné stredné odborné	78,9	86,6	72,6
vyššie odborné	77,6	76,8	77,9
Vysokoškolské	87,1	91,9	82,4
bez školského vzdelania	2,0	-	3,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2 Vývoj zamestnanosti

2.1.2.1 Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl

V roku 2007 pokračovala tendencia rastu zamestnanosti. **Celkový počet pracujúcich SR** v priemere za rok 2007 dosiahol 2 357,3 tis. osôb, z ktorých bolo 86,7 % zamestnancov, 9,7 % podnikateľov bez zamestnancov, 3,1 % podnikateľov so zamestnancami a zostatok, 0,5 %, tvorili vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov a nešpecifikované osoby.

Medziročné tempo rastu počtu pracujúcich SR v roku 2007 sa spomalilo z 3,8 % v roku 2006 na 2,4 % hlavne v dôsledku zmiernenia rastu počtu zamestnancov na 2 % (t.j. o 1,8 p. b.). Tempo rastu počtu podnikateľov sa oproti roku 2006 zrýchlilo z 3,7 % na 4,7 % tak v dôsledku rýchlejšieho zvyšovania počtu podnikateľov bez zamestnancov, ako aj v súvislosti s rastom počtu podnikateľov so zamestnancami. Dvojnásobne vzrástol počet vypomáhajúcich členov domácností podnikateľov, zatiaľ čo v roku 2006 táto skupina pracujúcich medziročne poklesla o 26,7 %.

Z celkového počtu pracujúcich bolo **zamestnaných v zahraničí** 177,2 tis. osôb (7,5 %), pričom v porovnaní s rokom 2006 sa ich počet zvýšil o 19,1 tis. osôb a ich podiel na celkovom počte pracujúcich SR o 0,6 p. b. Dynamika rastu počtu pracujúcich občanov v zahraničí sa však v porovnaní s rokom 2006 zmiernila o 14 p. b. na 12,1 %. Podstatná časť pracovnej migrácie smerovala tradične do Českej republiky (približne 41 %). Ďalej to boli predovšetkým Veľká Británia, Maďarsko, Rakúsko, Nemecko, Írsko a Taliansko. Z celkového počtu Slovákov pracujúcich v zahraničí najviac našlo uplatnenie v priemyselných odvetviach (29,3 %), v stavebníctve (28,7 %) a v hoteloch a reštauráciách (11,6 %).

Z regionálneho pohľadu najväčšiu zahraničnú pracovnú migráciu mal kraj Prešovský (29,4 % z celkového počtu odchádzajúcich za prácou do zahraničia zo SR). Súčasne v tomto kraji mala zahraničná pracovná migrácia najvyšší podiel na celkovej zamestnanosti kraja (16,1 %). Na druhej strane najnižší podiel pracujúcich v zahraničí z celkového počtu pracujúcich kraja mal Bratislavský kraj - 1,6 % a ako jediný kraj zo všetkých krajov SR zaznamenal medziročný pokles absolútneho

počtu pracujúcich v zahraničí. Najvýraznejší medziročný rast počtu pracujúcich v zahraničí bol zaznamenaný v Nitrianskom kraji o 25,9 %.

Tabuľka 2.3 Vývoj zahraničnej pracovnej migrácie podľa krajov

Z kraja	Pracujúci v zahraničí (v tis. osôb)		Index	Podiel prac. v zahraničí na celkovej zam. kraja (v %)
	rok 2006	rok 2007	2007/ 2006	rok 2007
Zo SR spolu	158,1	177,2	112,1	7,5
v tom z kraja:				
Bratislavského	5,2	5,1	98,1	1,6
Trnavského	10,3	10,7	103,9	3,9
Trenčianskeho	12,9	13,7	106,2	4,9
Nitrianskeho	26,3	33,1	125,9	10,6
Žilinského	25,9	27,1	104,6	9,1
Banskobystrického	16,9	17,3	102,4	6,7
Prešovského	44,8	52,1	116,3	16,1
Košického	15,8	18,3	115,8	6,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Ženy sa na celkovom priemernom počte pracujúcich v roku 2007 podieľali 43,9 % a ich počet medziročne vzrástol o 2,5 %, čo bolo približne na úrovni medziročného rastu pracujúcich mužov (2,4%).

Občania so zdravotným postihnutím sa v roku 2007 podieľali na celkovom počte pracujúcich SR 1,3 % a ich počet sa medziročne znížil o 1,4 tis. osôb, resp. o 4,4 %.

V porovnaní s rokom 2006 sa znížil podiel **zamestnancov pracujúcich na kratší pracovný čas**. Možnosť práce na kratší pracovný čas využilo v roku 2007 priemerne 2,7 % z celkového počtu zamestnancov (v roku 2006 to bolo 2,9 %). Podiel pracujúcich na kratší pracovný čas sa znížil u oboch pohlaví, pričom u žien bol tento podiel už tradične vyšší (4,5 % v roku 2007, kým v roku 2006 to bolo 4,7 %). U mužov tento podiel predstavoval 1,2 % (v roku 2006 to bolo 1,4 %). Avšak 35,5 % zo zamestnancov pracujúcich na kratší pracovný čas (39,1 % v roku 2006) využívalo túto formu zamestnania z dôvodu, že si nemohli nájsť prácu na plný pracovný čas alebo z iniciatívy zamestnávateľa.

Z hľadiska **veku** rast zamestnanosti bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách. Najintenzívnejší rast zamestnanosti bol zaznamenaný v skupine obyvateľov 55 a viac ročných. Po prvý raz od roku 2003 prírastok počtu pracujúcich zaznamenala veková skupina mladých (15 -24 rokov).

Tabuľka 2.4 Pracujúci podľa veku v roku 2007 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2007/2006
Spolu	2 357,3	100,0	102,4
v tom veková skupina			
15 - 24 roční	234,0	9,9	106,3
25 - 34 roční	673,8	28,6	101,0
35 - 49 roční	933,2	39,6	101,4
50 - 54 roční	304,8	12,9	101,4
55 - 59 roční	167,4	7,1	109,0
60 a viacroční	44,2	1,9	111,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Podľa **vzdelania** bol medziročný pokles počtu pracujúcich zaznamenaný len v skupine obyvateľov so základným vzdelaním a vyšším odborným vzdelaním. Úroveň zamestnanosti podľa vzdelania poukazuje na výrazné prepojenie úrovne vzdelania s možnosťou uplatniť sa na trhu práce, čo môže súvisieť tak so zvyšujúcim sa dopytom po práci, ako aj s faktormi na strane ponuky práce.

Tabuľka 2.5 Pracujúci podľa vzdelania v roku 2007 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2007/2006
Spolu	2 357,3	100,0	102,4
vzdelanostná skupina			
základné	105,9	4,5	99,0
učňovské	756,6	32,1	102,4
stredné (bez maturity)	61,3	2,6	109,1
učňovské s maturitou	123,7	5,2	102,6
úplné stredné všeobecné	101,7	4,3	100,9
úplné stredné odborné	822,3	34,9	104,3
Vyššie odborné	18,4	0,8	81,1
vysokoškolské	367,6	15,6	100,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Medziročný rast počtu pracujúcich dosiahli všetky **kraje** s výnimkou Trenčianskeho, ktorý zaznamenal medziročný pokles zamestnanosti o 0,7 %. V ostatných krajoch počet pracujúcich sa medziročne zvýšil v rozsahu od 0,8 % do 4,9 %.

Uvedený vývoj zamestnanosti v jednotlivých krajoch výrazne neovplyvnil proporčné zastúpenie jednotlivých krajov na celkovom počte pracujúcich SR. Podiel jednotlivých krajov na celkovej za-

mestnanosti SR bol v intervale od 11,0 % (Banskobystrický kraj) do 13,8 % (Bratislavský kraj). Dochádzalo len k miernemu posunu zvýšením váhy krajov východoslovenského regiónu (Košícký a Prešovský kraj) na celkovom počte pracujúcich SR.

Tabuľka 2.6 Pracujúci podľa krajov v roku 2007 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich osôb) (v tis.	Podiel na SR v %	Index 2007/2006
SR spolu	2 357,3	100,0	102,4
v tom:			
Bratislavský	324,4	13,8	102,2
Trnavský	271,3	11,5	102,6
Trenčiansky	278,0	11,8	99,3
Nitriansky	312,4	13,3	104,9
Žilinský	299,2	12,7	101,7
Banskobystrický	259,6	11,0	100,8
Prešovský	323,9	13,7	104,8
Košický	288,6	12,2	102,7

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Nadväzne na rast zamestnanosti sa zvyšovala aj celková **miera zamestnanosti** osôb vo veku 15 - 64 rokov, ktorá dosahovala priemernú úroveň 60,7 % a medziročne sa zvýšila o 1,3 p. b. Miera zamestnanosti sa zvýšila pritom tak u mužov (o 1,4 p. b. na 68,4 %), ako aj u žien (o 1,2 p. b. na 53,1%).

Najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosahovala 5-ročná veková skupina 35 - 49 rokov (viac ako 80 %). U mužov špecifickú mieru nad 80 % dosahovali všetky 5-ročné vekové skupiny vo veku od 25 do 49 rokov, u žien bola najvyššia špecifická miera zamestnanosti v 5-ročnej vekovej skupine 40 - 44 rokov (80,8 %). Špecifická miera zamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15 - 24 rokov) dosiahla priemernú úroveň 27,6 %. V porovnaní s rokom 2006 sa jej priemerná úroveň zvýšila o 1,9 p. b., čo možno považovať za pozitívny trend v jej vývoji, nakoľko v rokoch 2004 a 2005 miera zamestnanosti mladých v uvedenej vekovej kategórii zaznamenala medziročný pokles a v roku 2006 stagnáciu. Špecifická miera zamestnanosti starších (vo veku 55 - 64 rokov) dosiahla úroveň 35,6 % (52,5 % u mužov a 21,2 % u žien) a v porovnaní s rokom 2006 sa jej úroveň zvýšila o 2,4 p. b.

Z hľadiska vzdelania najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahli osoby s vysokoškolským vzdelaním (nad 80 %), naopak, osoby so základným vzdelaním dosiahli špecifickú mieru zamestnanosti len na úrovni 15,0 %. To znamená, že z celkového počtu obyvateľov vo veku 15 - 64 rokov, ktoré mali základné vzdelanie, pracovalo len 15 % (príloha ku kapitole 2).

V rámci jednotlivých regiónov najvyššiu mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 15 - 64 rokov si trvalo udržuje Bratislavský kraj, a to u oboch pohlaví (v roku 2007 spolu 70,9 % , muži 76,6 %, ženy 65,7 %). Na druhej strane najnižšiu mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 15 až 64 rokov mal Košícký kraj (spolu 52,8 %, muži 60,0 %, ženy 45,6 %). V porovnaní s rokom 2006 sa miera zamestnanosti vo veku 15 - 64 rokov zvýšila vo všetkých krajoch s výnimkou Trenčianskeho,

v ktorom miera zamestnanosti vo veku 15 - 64 rokov poklesla o 0,5 p. b., čo bol dôsledok poklesu zamestnanosti v tomto kraji. Výraznejšie zvýšenie miery zamestnanosti v Košickom kraji v porovnaní s Bratislavským krajom sa odrazilo pozitívne v znižovaní regionálnych rozdielov medzi najvyššou a najnižšou úrovňou miery zamestnanosti obyvateľov vo veku 15 - 64 rokov. V roku 2006 tento rozdiel predstavoval 18,3 p. b. a v roku 2007 sa znížil na 18,1 p. b.

Tabuľka 2.7 Miera zamestnanosti vo veku 15 - 64 rokov podľa krajov v roku 2007 (priemer za rok v %)

Kraj	Miera zamestnanosti vo veku 15 - 64 rokov		Zmena oproti roku 2006 v p. b.
	rok 2006	rok 2007	
SR spolu	59,4	60,7	1,3
v tom z kraja:			
Bratislavského	69,8	70,9	1,1
Trnavského	65,2	66,7	1,5
Trenčianskeho	64,3	63,8	-0,5
Nitrianskeho	58,3	61,1	2,6
Žilinského	59,6	60,4	0,8
Banskobystrického	54,4	54,9	0,5
Prešovského	55,9	58,3	2,4
Košického	51,5	52,8	1,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2.2 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva

Pozitívny trend vývoja zamestnanosti potvrdzujú aj výsledky zo štatistického výkazníctva. Podľa nich v hospodárstve SR v roku 2007 bolo v priemere zamestnaných 2 222,7 tis. osôb, čo bolo o 2,5 %, resp. o 54 tis. osôb viac ako v roku 2006.

Spolu so zvyšovaním celkovej úrovne zamestnanosti sa uskutočňovali zmeny aj v jej **odvetvovej štruktúre**. Z celkového počtu zamestnaných osôb SR v roku 2007 pracovalo v primárnom sektore 5,0 % (pred rokom 5,3 %), v sekundárnom sektore 33,8 % (v tom v priemysle 26,4 %, v stavebníctve 7,4 %) a v sektore služieb 61,2 %. Podiel pracujúcich v priemysle poklesol v porovnaní s rokom 2006 o 0,2 p. b., zvýšil sa podiel zamestnaných v stavebníctve o 0,1 p.b. a v službách o 0,3 p. b.

V roku 2007 došlo k posunom v štruktúre zamestnanosti podľa **veľkosti podnikov**. Medziročný pokles počtu zamestnancov bol zaznamenaný len v mikropodnikoch (do 9 zamestnancov) a v podnikoch s 50 - 249 zamestnancami. Na druhej strane najvýraznejší rast počtu zamestnancov zaznamenali podniky vo veľkostných kategóriách s 10 - 19 zamestnancami a s 20 - 49 zamestnancami.

Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov sa v roku 2007 podieľali na celkovej

zamestnanosti SR 69,6 % (príloha ku kapitole 2).

Podľa údajov ŠÚ SR (z podnikového výkazníctva⁸) z celkového priemerného počtu zamestnancov v roku 2007 bolo 1,7 % **zamestnancov so zdravotným postihnutím**, čo bolo o 0,2 p. b. viac ako v roku 2006.

Z evidenčného počtu zamestnancov ku koncu roku 2007 bolo zamestnaných **na určitú dobu** 162 459 osôb (12,4 %, pričom v roku 2006 bol tento podiel 12,8 %) a 6,4 % bolo zamestnaných na kratší pracovný čas (pričom v roku 2006 bol tento podiel 6,6 %).

V roku 2007 pracovalo na základe **dohody o vykonaní práce** 271 155 osôb, pričom v porovnaní s rokom 2006 sa ich počet zvýšil o 9 984 osôb.

K pozitívnemu vývoju na trhu práce prispela vyššia tvorba nových pracovných miest, keď k 31. decembru 2007 bolo v národnom hospodárstve k dispozícii 21 039 **voľných pracovných miest**, čo bolo o 17,8 % viac ako v roku 2006. Najvyšší počet voľných pracovných miest bol v priemysle (5 673, z toho v priemyselnej výrobe 5 012), vo verejnej správe a obrane a v povinnom sociálnom zabezpečení (5 149).

Vo vzťahu k počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie to znamená, že na jedno registrované voľné pracovné miesto pripadalo ku koncu roku 2007 približne 11 uchádzačov o zamestnanie.

Z regionálneho hľadiska bolo ku koncu decembra 2007 najviac voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (10 658, t. j. 50,7 % z celkového počtu evidovaných voľných pracovných miest v SR), v ostatných krajoch sa ich počet pohyboval od 1 085 (Prešovský kraj) do 1 978 (Žilinský kraj). Vo všetkých krajoch bol počet voľných pracovných miest vyšší ako pred rokom.

Tabuľka 2.8 Voľné pracovné miesta k 31. 12. 2007 podľa krajov)

Kraj	Voľné pracovné miesta k 31. 12. 2007		Index 2007/2006	Počet uch. o zam. na 1 voľné prac. miesto k 31. 12. 2007
	počet	podiel na SR (v %)		
SR spolu	21 039	100,0	117,8	11
v tom				
Bratislavský	10 658	50,7	122,9	1
Trnavský	1 555	7,4	113,0	9
Trenčiansky	1 834	8,7	122,2	9
Nitriansky	1 291	6,1	114,2	22
Žilinský	1 978	9,4	107,0	11
Banskobystrický	1 368	6,5	120,5	36
Prešovský	1 270	6,0	104,4	40
Košický	1 085	5,2	110,8	48

Zdroj: ŠÚ SR – Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2007,

UPSVaR – evidovaní nezamestnaní ku koncu decembra 2007

⁸ bez malých organizácií do 19 zamestnancov, ktoré majú ročnú produkciu nižšiu ako 100 mil. Sk

Ku koncu roka 2007 Štatistický úrad SR registroval 374 382 živnostníkov. Ich počet sa medziročne zvýšil o 2,8 % (v roku 2006 o 5,6 %). Najvyšší počet živnostníkov registrovaných ku koncu roka 2007 bol v odvetví veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru (31,4 %).

2.1.3 Vývoj nezamestnanosti

2.1.3.1 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl

Údaje z výberového zisťovania pracovných síl („VZPS“) potvrdzujú pozitívne trendy vo vývoji trhu práce, keď v roku 2007 bolo v SR v priemere 291,9 tis. nezamestnaných osôb, čo bola najnižšia úroveň počtu nezamestnaných osôb od roku 1996. Oproti predchádzajúcemu roku sa nezamestnanosť znížila o 61,5 tis. osôb.

Medziročný pokles nezamestnanosti o 17,4 % sa odrazil v poklese priemernej miery nezamestnanosti (medziročne o 2,3 p. b.), ktorá dosiahla úroveň 11 %. Na výrazný klesajúci trend miery nezamestnanosti poukazuje fakt, že jej priemerná úroveň v roku 2007 bola najnižšia od roku 1999.

Medziročný pokles absolútneho počtu nezamestnaných z hľadiska **pohlavia** bol intenzívnejší u mužov (o 20,1 %) ako u žien, kde poklesol počet nezamestnaných žien o 14,7 %. Miera nezamestnanosti u mužov dosiahla 9,8 % a medziročne klesla o 2,4 p. b., kým miera nezamestnanosti žien poklesla o 2,2 p. b. na úroveň 12,5 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa rozdiel medzi úrovňou miery nezamestnanosti u mužov a žien zvýšil o 0,2 p. b. (v roku 2006 mali muži mieru nezamestnanosti nižšiu o 2,5 p. b. a v roku 2007 tento rozdiel vzrástol na 2,7 p. b.).

Špecifická miera nezamestnanosti **mladých** (vo veku 15-24 rokov) dosahovala úroveň 20,1 % a bola o 6,5 p. b. nižšia ako v roku 2006 a o 9,1 p. b. vyššia ako bol priemer za SR (v roku 2006 bol tento rozdiel 13,3 p. b.). Miera nezamestnanosti mladých sa medziročne znížila u oboch pohlaví, výraznejšie u žien (o 7,1 p. b., keď dosiahla úroveň 19,9 %) ako u mužov (o 6 p. b. a dosiahla úroveň 20,3 %).

Špecifická miera nezamestnanosti **starších** osôb (vo veku 55 - 64 rokov) dosahovala úroveň 8,2 % a bola o 1,6 p. b. nižšia ako v roku 2006 a o 2,8 p. b. nižšia ako priemer za SR (v roku 2006 o 3,5 p. b.). Miera nezamestnanosti osôb v uvedenej vekovej kategórii sa medziročne znížila u oboch pohlaví, v menšej miere u žien (o 0,3 p. b.), ako u mužov (o 2,2 p. b.), pričom miera nezamestnanosti mužov vo veku 55 - 64 rokov (7,7 %) bola o 1,4 p. b. nižšia ako u žien v rovnakej vekovej kategórii (9,1 %) – príloha ku kapitole 2.

Počet nezamestnaných poklesol vo všetkých **krajoch**, z toho najviac v Trnavskom (o 26,4 %). Pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že výrazný pokles nezamestnanosti bol zaznamenaný aj v krajoch východného Slovenska (Prešov a Košice), ktoré vykazujú dlhodobu nadpriemernú úroveň nezamestnanosti.

Na celkovom počte nezamestnaných v SR sa v najväčšej miere podieľali regióny východného Slovenska (Košický a Prešovský kraj) a juhu stredného Slovenska (Banskobystrický kraj), ktoré súčasne vykazovali aj najvyššiu úroveň miery nezamestnanosti.

Tabuľka 2.9 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl v roku 2007 (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní			Miera nezamestnanosti	
	2007 (tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	index 2007/2006	2007 (%)	zmena oproti 2006 (v p. b.)
SR spolu	291,9	100,0	82,6	11,0	-2,3
Bratislavský	14,1	4,8	97,9	4,2	-0,1
Trnavský	18,7	6,4	73,6	6,5	-2,3
Trenčiansky	16,7	5,7	78,8	5,7	-1,4
Nitriansky	37,4	12,8	82,9	10,7	-2,5
Žilinský	33,6	11,5	85,3	10,1	-1,7
Banskobystrický	64,9	22,2	94,6	20,0	-1,1
Prešovský	51,7	17,7	76,0	13,8	-4,3
Košický	54,7	18,7	76,7	15,9	-4,4

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Negatívom bol pretrvávajúci vysoký podiel **dlhodobej nezamestnanosti**, napriek tomu, že absolútny počet dlhodobo nezamestnaných, ako aj ich podiel na celkovom počte nezamestnaných medziročne poklesol. Nezamestnaní dlhšie ako 1 rok tvorili podľa údajov z VZPS 70,9 % z celkového priemerného počtu nezamestnaných. Tento podiel medziročne klesol o 2,2 p. b. (z 73,1 % v roku 2006). Absolútny počet dlhodobo nezamestnaných medziročne poklesol o 50,3 tis. osôb, pričom intenzita poklesu dlhodobo nezamestnaných osôb bola dynamickejšia (o 19,9 %) ako priemerný pokles nezamestnanosti v SR (17,2 %).

Vývoj nezamestnanosti podľa dĺžky nezamestnanosti poukazuje na trvalý problém s umiestňovaním do zamestnania najmä osôb, ktoré sú nezamestnané viac ako 2 roky. Tieto osoby tvorili v roku 2007 z celkového priemerného počtu nezamestnaných viac ako jeden rok 80,9 % (v roku 2006 to bolo 79 %).

V dôsledku poklesu absolútneho počtu dlhodobo nezamestnaných mierne zlepšenie zaznamenala **miera dlhodobej nezamestnanosti**, ktorá dosiahla úroveň 7,8 % a bola o 1,9 p. b. nižšia ako pred rokom.

Tabuľka 2.10 Nezamestnanosť podľa dĺžky trvania nezamestnanosti v roku 2007 (priemer za rok)

Trvanie nezamestnanosti	Počet nezamestnaných (v tis. osôb)	Podiel z celkového počtu nezamestn. (v %)	Index 2007/2006
Spolu	291,9	100,0	82,6
do 1 mesiaca	16,3	5,6	110,9
od 1 mesiaca do 3 mesiacov	15,6	5,3	85,9
od 3 mesiace do 6 mesiacov	19,5	6,7	87,4
od 6 mesiacov do 1 roka	33,5	11,5	84,8
od 1 do 2 rokov	39,5	13,5	73,0
viac ako 2 roky	167,4	57,4	82,0

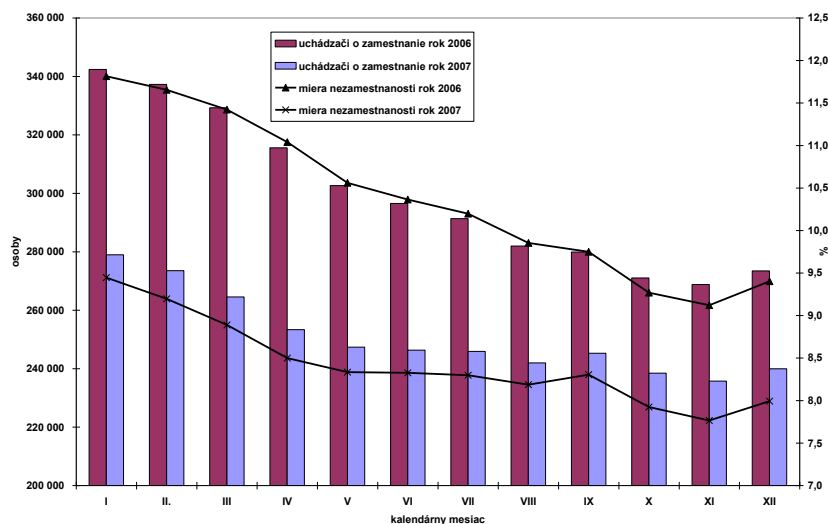
Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.3.2 Evidovaná nezamestnanosť

V roku 2007 bolo v SR priemerne mesačne evidovaných 250 938 uchádzačov o zamestnanie a ich počet medziročne poklesol o 16,2 %. Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v priemere v roku 2007 úroveň 8,43 %, čo bolo o 1,94 p. b. menej ako v roku 2006, pričom jej priemerná hodnota bola najnižšia od roku 1991.

Počas roku 2007 pokračoval pokles počtu uchádzačov o zamestnanie a miery evidovanej nezamestnanosti. Do konca roku klesol počet uchádzačov o zamestnanie na 239 939 osôb a miera evidovanej nezamestnanosti sa znížila na úroveň 7,99 %.

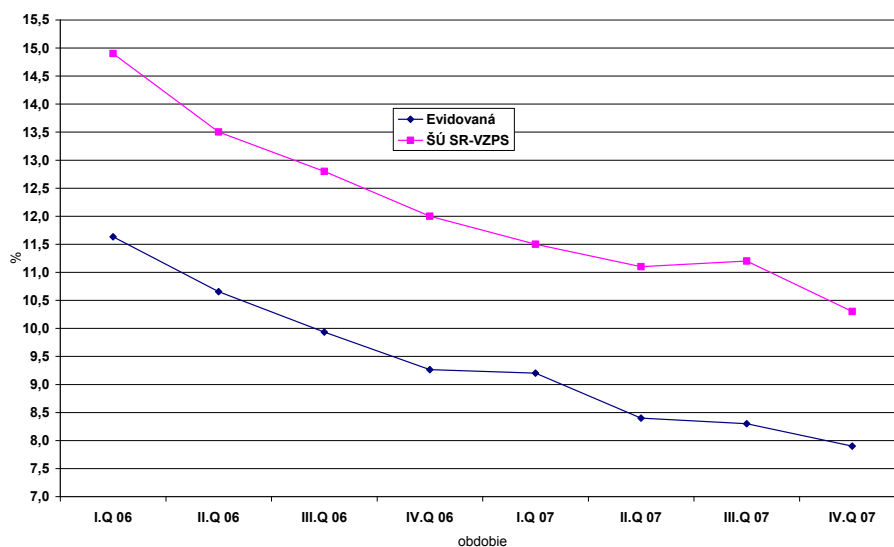
Vývoj evidovanej nezamestnanosti

Zdroj: ÚPSVaR

Súčasne dochádzalo k znižovaniu rozdielu medzi úrovňou miery evidovanej nezamestnanosti a podľa údajov z výberového zisťovania pracovných síl. Keď v roku 2006 bola priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v SR v porovnaní s vykazovanou mierou nezamestnanosti ŠÚ SR nižšia o 2,9 p.b. v roku 2007 to bolo 2,6 p.b.

Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti podľa VZPS a UPSVAR v rokoch 2006 a 2007

Z celkového priemerného počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v roku 2007 bolo 52,9 % žien, 3,9 % občanov so zdravotným postihnutím, 1,4 % mladistvých (do 18 rokov), 18,3 % uchádzačov o zamestnanie vo veku do 24 rokov a 22,7 % vo veku nad 50 rokov, 5,6 % absolventov škôl a 52,4 % dlhodobo nezamestnaných

Až 77,2 % z celkového priemerného počtu uchádzačov o zamestnanie v roku 2007 bolo z radov osôb, ktoré pred evidenciou na úrade práce neboli zamestnané.

Pokles počtu uchádzačov o zamestnanie bol zaznamenaný vo všetkých okresoch SR.

Zníženie celkovej priemernej miery evidovanej nezamestnanosti malo za následok, že sa v priemere znížil aj rozdiel medzi najvyššou a najnižšou mierou evidovanej nezamestnanosti v rámci okresov, ktorý poklesol o 1,2 p. b., a to z 27,21 p. b. v roku 2006 na 26,04 p. b. v roku 2007. Napriek tomu však zostal počet okresov, ktoré mali priemernú mieru evidovanej nezamestnanosti vyššiu ako bol priemer za SR, rovnaký ako v roku 2006, t. j. 33.

Aj keď v niektorých okresoch bola v roku 2007 zaznamenaná ešte pomerne vysoká úroveň nezamestnanosti, pretrvávala dlhodobejšia tendencia poklesu nezamestnanosti vo všetkých okresoch SR.

Priemernú mieru evidovanej nezamestnanosti nad 25 % mali 2 okresy (Revúca a Rimavská Sobota). Na druhej strane v 46 okresoch bola priemerná miera nezamestnanosti nižšia ako priemer za SR (8,43 %) a len 11 okresov malo mieru evidovanej nezamestnanosti vyššiu ako 17 %, čo bol dvojnásobok priemernej miery nezamestnanosti za SR

Najnižšia priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v roku 2007 bola už tradične v okrese Bratislava IV (1,62 %), a najvyššia v okrese Rimavská Sobota (27,66 %). Pričom najvýraznejší pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti bol zaznamenaný v okrese Trebišov o 3,53 p.b. (z 23,38 % v roku 2006 na 19,85 % v roku 2007), pričom v SR sa priemerná miera nezamestnanosti medziročne znížila o 1,94 %. Medziročný pokles miery evidovanej nezamestnanosti o viac ako 3 p. b. bol zaznamenaný aj v okresoch Spišská Nová Ves, Košice okolie, Gelnica, Ružomberok, Dolný Kubín, Bytča, Šaľa.

Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti bola vyššia ako 10 % v troch krajoch, a to v Banskobystrickom kraji (14,59 %), v Košickom kraji (13,79 %) a v Prešovskom kraji (12,41 %).

Tabuľka 2.11 Evidovaná nezamestnanosť podľa krajov v roku 2007

Kraj	Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie			Priemerná miera nezamestnanosti	
	v osobách	podiel na SR v %	medziročný index 2007/2006	v %	zmena oproti roku 2006 v p. b.
SR spolu	250 938	100,0	83,9	8,43	-1,94
Bratislavský	7 726	3,1	83,9	2,10	-0,43
Trnavský	15 904	6,3	77,3	4,76	-1,58
Trenčiansky	16 275	6,5	80,1	4,66	-1,33
Nitriansky	31 030	12,4	79,6	7,95	-2,43
Žilinský	21 594	8,6	74,8	5,80	-2,28
Banskobystrický	51 043	20,3	87,4	14,59	-2,40
Prešovský	52 520	20,9	88,2	12,41	-2,24
Košický	54 846	21,9	86,6	13,79	-2,75

Zdroj: ÚPSVaR

V sledovanom období v porovnaní s rokom 2006 poklesol počet uchádzačov o zamestnanie vstupujúcich do evidencie vedenej úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (prítok), avšak znížil sa aj počet vyradených z evidencie (odtok). To znamená, že intenzita pohybu v rámci evidencie uchádzačov o zamestnanie sa celkovo znížila. V roku 2007 bolo v priemere mesačne zaevidovaných o 2 657 osôb menej ako v roku 2006 a súčasne z evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny bolo v priemere mesačne vyradených o 4 899 osôb menej ako v roku 2006.

V roku 2007 bolo celkovo do evidencie úradov práce zaradených 269 434 uchádzačov o zamestnanie, z čoho bolo 48,9 % žien. Občania so zdravotným postihnutím sa podieľali 2,2 % na celkovom priemernom počte zaevidovaných uchádzačov o zamestnanie, mladiství 1,8 % a absolventi škôl 14,1 %. Z celkového priemerného počtu zaevidovaných uchádzačov o zamestnanie v roku 2007 bolo 42,9 % takých, ktorí pred vstupom do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemali zamestnanie a 4,1 %, ktorí boli prepustení z organizačných dôvodov.

V roku 2007 bolo z evidencie nezamestnaných vyradených 302 932 osôb, z nich 60,7 % (t. j. 183 949 osôb) smerovalo na trh práce. V porovnaní s rokom 2006 sa však zvýšil podiel vyradených pre nespokojnosť (z 17,2 % v roku 2006 na 18,8 %). Zostatok (20,5 %) tvorili uchádzači o zamestnanie, ktorí boli vyradení z iných dôvodov (napríklad požiadanie o vyradenie, nástup na sústavnú prípravu na povolanie alebo výkon trestu odňatia slobody, priznanie starobného, výsluhového alebo invalidného dôchodku, vznik nároku na materské, úmrtie).

Priemerne mesačne bolo z evidencie úradov práce vyradených 25 244 uchádzačov o zamestnanie. Vo všetkých krajoch bol priemerný počet osôb, ktoré vstupovali do evidencie uchádzačov o zamestnanie nižší ako bol počet osôb, ktoré boli z evidencie vyradené. V rámci jednotlivých krajov mal najvyšší podiel umiestnených uchádzačov z celkového priemerného počtu vyradených uchádzačov o zamestnanie Bratislavský kraj (71,7 %) a najnižší Košický kraj (49,4 %).

Tabuľka 2.12 Prítoky a odtoky do evidencie uchádzačov o zamestnanie v roku 2007

Kraj	Celkový prítok do evidencie uch. o zam	Celkový odtok z evidencie uch. o zam	z toho umiestnení	Priemer za mesiac		
				prítok uch. o zam	odtok uch. o zam	umiestnení uch. o zam
SR spolu	269 434	302 932	183 949	22 453	25 244	15 329
Bratislavský	17 061	18 131	13 009	1 422	1 511	1 084
Trnavský	25 255	27 942	17 993	2 105	2 329	1 499
Trenčiansky	26 172	28 265	19 565	2 181	2 355	1 630
Nitriansky	33 554	39 873	26 052	2 796	3 323	2 171
Žilinský	29 842	34 379	23 087	2 487	2 865	1 924
Banskobystrický	41 202	46 860	26 953	3 434	3 905	2 246
Prešovský	48 498	52 953	30 378	4 042	4 413	2 532
Košický	47 850	54 529	26 912	3 988	4 544	2 243

Zdroj: ÚPSVaR

Medziročne, o 23,3 % poklesol aj priemerný mesačný počet uchádzačov o zamestnanie **so zdravotným postihnutím** (v sledovanom období ich priemerný počet bol 9 673 osôb), znížil sa aj ich podiel na celkovej nezamestnanosti (z 4,2 % v roku 2006 na 3,9 % v roku 2007), pričom pokles priemerného počtu uchádzačov o zamestnanie z radov občanov so zdravotným postihnutím bol o 7,1 p. b. rýchlejší ako bol celkový pokles evidovanej nezamestnanosti.

V rámci štruktúry uchádzačov o zamestnanie **podľa veku** sa zvýšil medziročne len absolútny počet uchádzačov o zamestnanie vo veku nad 60 rokov. Súčasne sa znížil podiel uchádzačov o zamestnanie v mladších a stredných vekových skupinách (do 49 rokov). Evidovanú nezamestnanosť podľa veku za rok 2007 uvádza príloha ku kapitole 2).

Z hľadiska **vzdelania** najviac uchádzačov o zamestnanie v roku 2007 bolo s nízkym stupňom vzdelania, resp. bez vzdelania. Ich podiel na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie predstavoval 70,6 %, pričom v porovnaní s rokom 2006 sa mierne znížil, o 0,2 p. b. (prílohy ku kapitole 2).

Priemerný počet evidovaných nezamestnaných **absolventov všetkých škôl** v roku 2007 klesol na úroveň 14 070, pričom ich podiel na všetkých uchádzačoch o zamestnanie sa oproti predchádzajúcemu roku takmer nezmenil (v roku 2006 bol tento podiel 5,7 %, v roku 2007 to bolo 5,6 %).

Z hľadiska počtu uchádzačov o zamestnanie v štruktúre podľa odvetví ekonomických činností, v ktorých naposledy pracovali, bol zaznamenaný ich medziročný pokles vo všetkých odvetviach v rozsahu od 13,3 % do 25 %. Najvyšší podiel na celkovej evidovanej nezamestnanosti mali osoby, ktoré naposledy pracovali v odvetví verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie a v odvetví priemyselná výroba (príloha ku kapitole 2).

Pretrvávajúcim problémom z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie boli aj v roku 2007 uchádzači o zamestnanie **s dobou evidencie nad 12 mesiacov**. Aj keď ich priemerný počet medziročne klesol o 24 830 osôb (z 156 341 osôb na 131 511 osôb), pričom tempo ich medziročného poklesu bolo intenzívnejšie ako v roku 2006 (15,9 % oproti 12,4 % v roku 2006), ich podiel na priemernom počte všetkých uchádzačov o zamestnanie zostal nad úrovňou 50 %, keď dosiahol 52,4 %.

Z celkového počtu dlhodobo evidovaných nezamestnaných bolo približne 74 % evidovaných viac ako 2 roky. Vysoký bol tiež podiel uchádzačov o zamestnanie, ktorí boli v evidencii viac ako 3 roky. Priemerný podiel uchádzačov o zamestnanie **s dobou evidencie nad 48 mesiacov** predstavoval 24,2 % z celkového priemerného počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie a 46,1 % z celkového priemerného počtu dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie.

Vysoký podiel dlhodobo evidovaných nezamestnaných súvisel s pretrvávajúcou mierou nezamestnanosti v okresoch Banskobystrického, Prešovského a Košického kraja, ktorá výrazne preyšovala priemer SR. Najvyšší podiel dlhodobo evidovaných nezamestnaných bol v okrese Rimavská Sobota - 70,1 %, ktorý trvalo dosahuje najvyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti spomedzi všetkých okresov. Najnižší podiel dlhodobo nezamestnaných bol v okresoch na západe Slovenska.

Nadväzne na pokles dlhodobo evidovaných nezamestnaných sa znižovala aj **miera dlhodobej nezamestnanosti**, ktorá poklesla medziročne o 1 p. b. na 5,1 %. Postupne dochádzalo aj k skráteniu priemernej dĺžky evidencie uchádzačov o zamestnanie. Kým v roku 2004 bola priemerná dĺžka evidencie uchádzačov o zamestnanie 12,35 mesiacov, v roku 2005 to bolo 11,89 mesiacov, v roku 2006 sa znížila na 10,83 mesiacov a v roku 2007 na 10,52 mesiacov.

Tabuľka 2.13 Dlhodobá evidovaná nezamestnanosť podľa krajov v roku 2007 (priemer za rok)

Kraj	v osobách		% z celkového počtu uch. o zam	
	nad 12 mesiacov	nad 48 mesiacov	nad 12 mesiacov	nad 48 mesiacov
SR spolu	131 511	60 676	52,4	24,2
Bratislavský	1 670	344	21,6	4,5
Trnavský	6 259	2 414	39,4	15,2
Trenčiansky	6 282	2 202	38,6	13,5
Nitriansky	16 178	7 868	52,1	25,4
Žilinský	9 793	3 989	45,3	18,5
Banskobystrický	30 678	14 871	60,1	29,1
Prešovský	29 090	13 743	55,4	26,2
Košický	31 562	15 244	57,5	27,8

Zdroj: ÚPSVaR

K výraznému poklesu evidovanej nezamestnanosti v roku 2007 v značnej miere prispela i aktivizácia úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (úrady PSVR) v oblasti sprostredkovania zamestnania. V roku 2007 bolo prostredníctvom úradov PSVR umiestnených 80 856 uchádzačov o zamestnanie, čo predstavovalo 44 % z celkového počtu umiestnených uchádzačov o zamestnanie. To znamená, že v roku 2007 bolo priemerne mesačne umiestnených do zamestnania prostredníctvom úradov PSVR 6 738 uchádzačov o zamestnanie.

2.1.4 Aktívna politika trhu práce

V roku 2007 úrady PSVR aktivizovali nástrojmi aktívnej politiky trhu práce (AFTP) celkom 341 968 uchádzačov o zamestnanie (UoZ). Z celkového počtu aktivizovaných UoZ bolo 341 361 UoZ umiestnených v rámci nástrojov AFTP, realizovaných v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) a 607 UoZ bolo umiestnených na nástroje AFTP dohodnuté v predošlých rokoch v zmysle Zákona NR SR č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení neskorších predpisov. Aktivizáciu UoZ priamo ovplyvňuje trend znižovania počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie na úradoch PSVR.

Z regionálneho hľadiska v rámci realizácie AFTP možno už niekoľko rokov pozorovať rozdielny trend vo využívaní jednotlivých nástrojov AFTP. V západnej časti Slovenska (v sociálno-ekonomicky vyspelejších regiónoch) sa využívajú predovšetkým nástroje AFTP na zvyšovanie zamestnateľnosti, akými sú vzdelávanie a príprava pre trh práce a absolventská prax. Súčasne možno pozorovať trend vytvárania pracovných miest v regiónoch, kde pôsobia zahraniční investori a sú na nich naviazaní zamestnávateľia, ktorí zabezpečujú subdodávky. Naproti tomu v regiónoch juhu stredného Slovenska a východného Slovenska sa vo veľkej miere využíva aktivačná činnosť, pretože tvorba nových pracovných miest v týchto regiónoch je veľmi nízka. Na túto skutočnosť pôsobí aj štruktúra UoZ v evidencii príslušných úradov PSVR. V týchto regiónoch je vysoký podiel UoZ s nízkym stupňom vzdelania a súčasne sú títo uchádzači o zamestnanie dlhodobo v evidencii úradov PSVR.

V rámci príspevkov na tvorbu pracovných miest podporených prostredníctvom národných projektov (NP)- ide o národné projekty SOP Ľudské zdroje a JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3 bolo v roku 2007 vytvorených 13 885 pracovných miest, čo bolo o 1 173 miest menej ako v roku 2006. Najväčší podiel na vytvorených pracovných miestach mal príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť, prostredníctvom ktorého sa vytvorilo viac ako 70 % zo všetkých vytvorených pracovných miest na samozamestnanie v sledovanom období.

V roku 2007 MPSVR SR pripravilo návrh novely zákona o službách zamestnanosti. Zákon č. 139/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nadobudol účinnosť 1. mája 2008. Novela zákona o službách zamestnanosti prehodnocuje niektoré platné aktívne opatrenia na trhu práce v záujme odstránenia problémov, ktoré vyplynuli z doterajšieho uplatňovania zákona o službách zamestnanosti v praxi a obsahuje návrh nových aktívnych opatrení na trhu práce, ktoré sú adresnejšie zacielené na znevýhodnené skupiny uchádzačov o zamestnanie.

2.1.4.1 Nástroje AFTP na zvyšovanie zamestnateľnosti

V rámci zvyšovania zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie boli v roku 2007 využívané tieto nástroje AFTP v zmysle zákona o službách zamestnanosti:

- § 42 informačné a poradenské služby
- § 43 odborné poradenské služby
- § 46 vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie a záujemcu o zamestnanie
- § 47 vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca
- § 49 príspevkov na samostatnú zárobkovú činnosť

- § 50 príspevok na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie
 § 51 príspevok na vykonávanie absolventskej praxe
 § 52 príspevok na aktivačnú činnosť
 § 54 projekty a programy
 § 56 príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska a na ich zachovanie
 § 57 príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti
 § 59 príspevok na činnosť pracovného asistenta
 § 60 príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov.

Tabuľka 2.14 Nástroje aktívnej politiky trhu práce

Nástroj APTP	Rok 2005		Rok 2006		Rok 2007	
	Počet vytvorených-obsadených PM, resp. počet zaradených osôb, resp. počet podporených PM	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (v Sk)	Počet vytvorených-obsadených PM, resp. počet zaradených osôb, resp. počet podporených PM	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (v Sk)	Počet vytvorených-obsadených PM, resp. počet zaradených osôb, resp. počet podporených PM	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (v Sk)
§ 46	35 689	263 709 643	8 377	55 127 706	8 890	64 634 029
§ 47	62	496 771	1 228	21 853 447	12 537	238 505 486
§ 49	9 908	601 105 969	10 477	674 463 247	10 038	693 809 866
§ 50	3 087	228 953 539	3 490	266 300 679	2 550	209 731 205
§ 51	24 838	334 310 338	14 503	138 253 834	8 937	84 896 021
§ 52	7 325	828 673 574	10 943	1 094 856 385	13 258	928 267 797
§ 56	362	54 798 287	638	114 215 831	862	165 536 135
§ 57	271	42 195 092	405	76 448 848	389	83 875 317
§ 59	58	9 076 415	61	15 242 003	73	11 979 613
§ 60	2 731	109 060 695	2 793	121 389 900	2 674	126 404 539
§ 110 zákon 387/96 Z.z.	1 891	5 478 046	0	0	0	0
Spolu	86 222	2 477 858 369	52 915	2 578 151 880	60 208	2 607 640 008

Tabuľka 2.15 Priemerná dohodnutá suma finančných prostriedkov na jedno vytvorené-obsadené PM, resp. jednu zaradenú osobu, resp. jedno podporené PM (v Sk)

Nástroj APTP	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
§ 46	7 780	7 389	6 581	7 270
§ 47	0	8 012	17 796	19 024
§ 49	56 975	60 669	64 376	69 118
§ 50	61 610	74 167	76 304	82 248
§ 51	13 821	13 460	9 533	9 499
§ 52	85 291	113 129	100 051	70 016
§ 56	100 938	151 376	179 022	192 037
§ 57	99 925	155 701	188 763	215 618
§ 59	116 067	156 490	249 869	164 104
§ 60	0	39 934	43 462	47 272
§ 110 zákon 387/96 Z.z.	30 950	2 897	0	0
Spolu	30 478	28 738	48 723	43 311

Zdroj: ÚPSVaR

Podpora zamestnanosti

Informačné a poradenské služby (§ 42)

Za účelom skvalitnenia poskytovania informačných a poradenských služieb v zmysle § 42 Zákona o službách zamestnanosti realizovali úrady PSVR regionálne projekty v rámci Národného projektu VII A „Modernizácia služieb zamestnanosti podporou rozvoja nástrojov a foriem informačných a poradenských služieb“.

Ich aktivity boli zamerané na viaceré cieľové skupiny, ktorým boli prispôsobené aktivity podľa regionálnych potrieb trhu práce konkrétnych úradov PSVR.

V rámci poskytovania informačných a poradenských služieb sa na aktivitách zúčastnilo spolu 443 910 uchádzačov o zamestnanie, z toho bolo 51,41 % žien, 16,35 % dlhodobo nezamestnaných osôb, 13,67 % absolventov a 16,09 % osôb starších ako 50 rokov.

Uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím

Poskytovanie informačných a poradenských služieb v zmysle § 42 Zákona o službách zamestnanosti zabezpečili úrady PSVR v priebehu sledovaného obdobia realizáciou týchto aktivít pre občanov so zdravotným postihnutím:

poskytnutých bolo celkovo 10 354 individuálnych informačných rozhovorov a na 1 874 skupinových stretnutiach sa zúčastnilo celkovo 3 585 uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie so zdravotným postihnutím.

o posúdenie osobných predpokladov, schopností a odborných zručností prejavilo záujem 3 655 uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie so zdravotným postihnutím a 4 265 o poskytnutie rád ohľadom požiadaviek na pracovné miesta,

novovo evidovaným uchádzačom o zamestnanie a záujemcom o zamestnanie so zdravotným postihnutím bolo za sledované obdobie poskytnutých 3 809 odborných rád ohľadom výberu vhodného povolania, 12 956 informácií o voľných pracovných miestach v regióne a v SR, 4 320 informácií o možnostiach zamestnania v zahraničí, 4 315 informácií a ponúk účasti na burze práce a výberových konaniach, 8 029 informácií o možnosti využitia bezplatného informačného systému voľných pracovných miestach a 3 760 informácií o možnosti využitia služieb poskytovaných prostredníctvom informačno-poradenských centier pre občanov so zdravotným postihnutím,

distribúcia informačného letáku „Pomoc úradu práce, sociálnych vecí a rodiny pri zamestnávaní občanov so zdravotným postihnutím“ v celkovom počte 76 269, a to uchádzačom o zamestnanie a záujemcom o zamestnanie so zdravotným postihnutím, školám, pobočkám Sociálnej poisťovne, agentúram podporovaného zamestnávania a agentúram dočasného zamestnávania, zväzom zdravotne postihnutých a iným organizáciám, vrátane zamestnávateľov.

Zamestnávateľom boli poskytované informácie:

pri výbere vhodného zamestnanca na požadovanú pracovnú pozíciu,
o možnostiach a podmienkach účasti na jednotlivých aktívnych opatreniach trhu práce (AOTP) – aktivačná činnosť, absolventská prax, vzdelávanie a príprava pre trh práce podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím, poskytnutie príspevku na zamestnanie znevýhodnených UoZ,
o výzve na predkladanie projektov na zamestnávanie znevýhodnených UoZ a o podmienkach účasti v partnerstvách,
o možnosti vzdelávania zamestnancov prostredníctvom NP IX - Teoretická a praktická príprava zamestnancov na získanie nových vedomostí a zručností,
ponuka účasti na burze informácií a burze práce,
o situácii na trhu práce,
o povinnostiach zamestnávateľa pri zamestnávaní občanov so zdravotným postihnutím,
ohľadom zamestnávania cudzincov a občanov EÚ,
o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní,
súvisiace s hromadným prepúšťaním a pracovno-právnymi vzťahmi,
o možnostiach využitia služieb agentúr dočasného zamestnávania, agentúr podporovaného zamestnávania a sprostredkovania zamestnania za úhradu.
Zamestnávateľom bolo poskytnutých spolu 26 427 služieb, z toho 26 345 individuálnych služieb a 82 skupinových aktivít. Na aktivitách sa zúčastnilo spolu 17 625 osôb.

Občanom ohrozeným stratou zamestnania bolo poskytnuté poradenstvo a informácie o:

aktuálnej situácii a predpokladanom vývoji na trhu práce,
zamestnávateľoch a voľných pracovných miestach v regióne, v SR i v zahraničí,
výberovom konaní a burze práce,
podmienkach zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie alebo záujemcov o zamestnanie,
podmienkach nároku na dávku v nezamestnanosti a dávku v hmotnej núdzi,
možnostiach a podmienkach účasti na programoch APTP,
pri voľbe povolania a výbere zamestnania,
možnosti odchodu na predčasný starobný dôchodok,
pri riešení pracovnoprávných vzťahov.

Občanom ohrozeným stratou zamestnania bolo poskytnutých spolu 51 628 služieb, z toho 51 561 individuálnych služieb a 67 skupinových aktivít. Na aktivitách sa zúčastnilo spolu 21 833 osôb.

Preventívno-poradenská činnosť pre základné a stredné školy – voľba povolania:

Informácie a poradenstvo boli zamerané na:
výber vhodného povolania - druhy a popis povolání, predpoklady, zdravotné a kvalifikačné požiadavky na výkon jednotlivých povolání, možnosť ďalšieho štúdia na stredných školách a stredných odborných učilištiach, záujmové dotazníky a testy, programy pre voľbu povolania „Cesta k povolaniu“, „Sprievodca svetom povolání“ a „Informačný systém typových pozícií“,
aktuálnu situáciu a na požiadavky o trhu práce - najžiadanejšie a najmenej žiadané profesie, voľné pracovné miesta v regióne, najväčší zamestnávateľia regiónu, podmienky evidencie mladistvých na úrade PSVR,
možnosti individuálneho poradenstva a možnosti využitia internetu a počítačových programov pri výbere povolania v Informačno-poradenskom stredisku.

Žiakom základných škôl bolo poskytnutých spolu 4 703 služieb, z toho 3 791 individuálnych služieb a 912 skupinových aktivít. Na aktivitách sa zúčastnilo spolu 26 713 osôb. Žiakom SŠ bolo poskytnutých spolu 8 272 služieb, z toho 6 806 individuálnych služieb a 1 466 skupinových aktivít. Na aktivitách sa zúčastnilo spolu 42 542 osôb.

Preventívne poradenstvo pre žiakov základných škôl bolo realizované ako aktivita na jednotlivých školách formou skupinových stretnutí, ktorých podmienky a harmonogram bol dohodnutý v spolupráci s výchovnými poradcami škôl s možnosťou ďalšieho individuálneho, prípadne skupinového poradenstva priamo na úrade PSVR. Zamestnanci úradov PSVR sa taktiež zúčastňovali rodičovských združení, kde poskytovali informácie súvisiace s voľbou a výberom vhodného povolania pre žiakov s perspektívou uplatnenia sa na trhu práce.

Preventívne poradenstvo pre žiakov stredných škôl a stredných odborných učilíšť bolo realizované na školách skupinovo formou prednášok a následnej diskusie a taktiež individuálne v priestoroch Informačno-poradenského strediska. Cieľom týchto aktivít bolo pomôcť budúcim absolventom škôl zorientovať sa v žiadaných profesiách a uľahčiť im vstup na trh práce.

V priebehu kalendárneho roku 2007 sa zúčastnilo individuálnych a skupinových stretnutí celkovo 5 823 žiakov ZŠ a študentov SŠ so zdravotným postihnutím (ZP), z toho 3 621 žiakov ZŠ a 2 202 študentov SŠ. Individuálne poradenstvo bolo poskytnuté celkovo 2 558 žiakom ZŠ a SŠ so ZP, z toho 1 960 žiakom ZŠ a 598 študentom SŠ. Skupinové poradenstvo bolo poskytnuté celkovo 3 265 žiakom ZŠ a SŠ so ZP, z toho 1 661 žiakom ZŠ a 1 604 študentom SŠ.

Iní klienti

V súvislosti s informovaním širokej verejnosti o možnosti evidencie ako záujemca o zamestnanie zamestnanci úradov PSVR poskytovali individuálne poradenské služby iným klientom - rodičom na materskej, resp. rodičovskej dovolenke, občanom so ZP a poberateľom dávky v hmotnej núdzi, ktorí nie sú v evidencii uchádzačov o zamestnanie, dôchodcom, UoZ vyradeným z evidencie, ktorí nenašli uplatnenie na trhu práce.

Iným klientom bolo poskytnutých spolu 255 698 služieb, z toho 255 539 individuálnych služieb a 159 skupinových aktivít. Na aktivitách sa zúčastnilo spolu 134 762 osôb.

Burzy informácií

V roku 2007 organizovali úrady PSVR burzy informácií pre žiakov ZŠ a ich rodičov, žiakov SŠ, výchovných poradcov, uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie, na ktorých sa prezentovali SŠ a zamestnávateľia daného regiónu.

Odborné poradenské služby (§ 43)

Odborné poradenské služby sú zamerané na riešenie problémov, spojených s pracovným uplatnením uchádzača o zamestnanie, na vytváranie súladu medzi jeho osobnostnými predpokladmi a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnávania, na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa uchádzača o zamestnanie, ako aj na jeho sociálnu a pracovnú adaptáciu. Celkovo bolo poskytnutých 507 968 odborných poradenských služieb pre 142 058 klientov (prevažne uchádzačom o zamestnanie). To znamená, že jednému klientovi bolo poskytnutých v priemere 3,58 odborných poradenských služieb.

Odborné poradenské služby sa realizovali mimo projektov alebo v rámci projektov. Odborné poradenské služby realizované mimo projektov boli v roku 2007 poskytnuté pre 87 736 klientov, z toho pre 87 376 uchádzačov o zamestnanie. Realizácia odborných poradenských služieb v rámci NP VII B bola podmienená vypracovaním a realizáciou interných projektov úradom PSVR alebo externých projektov dodávateľom. V rámci uvedeného projektu boli v roku 2007 poskytnuté odborné poradenské služby pre 71 858 uchádzačov o zamestnanie. Realizácia odborných poradenských služieb v rámci iných projektov (mimo NP VII B) bola podmienená vypracovaním akéhokoľvek projektu, ktorý nie je NP (Grantové schémy, EQUAL, projekty úradu PSVR a iné).

Odborné poradenské služby rámci iných projektov (okrem NP VII B) boli v roku 2007 poskytnuté pre 825 klientov, z toho pre 444 žien.

Odborné poradenské služby sa realizovali v rámci individuálneho poradenstva alebo skupinového poradenstva. Celkovo bolo poskytnutých 449 590 individuálnych aktivít pre 341 273 klientov a 51 204 skupinových aktivít pre 43 299 klientov. U 7 174 aktivít pre 4 313 klientov sa nesledovala forma realizácie z hľadiska individuálneho a skupinového zamerania.

Z hľadiska dĺžky evidencie UoZ boli odborné poradenské služby v roku 2007 poskytnuté najviac UoZ, ktorí boli v evidencii úradu PSVR v období od 3 do 6 mesiacov, čo predstavovalo 37,91 % UoZ. Najmenej boli odborné poradenské služby poskytnuté UoZ, ktorí boli v evidencii úradu PSVR v období od 6 do 12 mesiacov, čo predstavovalo 18,87 %.

NP VII B „Zefektívnenie, modernizácia a zvyšovanie rozsahu odborných poradenských služieb,, sa začal implementovať Ústredím a úradmi PSVR koncom roku 2005 a boli naň vyčlenené finančné prostriedky vo forme nenávratného finančného príspevku vo výške 254 435 000,- Sk.

Samotný termín ukončenia realizácie NP VII B bol oproti pôvodnému plánu (do 31. decembra 2007) až do 30. júna 2008. V rámci uvedeného Národného projektu k 31. 12. 2007 bolo spolu v SR realizovaných 729 interných a externých projektov v rámci SOP IZ a JPD Cieľ 3.

Viacnásobné odborné poradenské služby boli poskytnuté 16 996 uchádzačom o zamestnanie vzhľadom k potrebám, smerujúcim k ich lepšiemu uplatneniu na trhu práce. Z absolútneho počtu 150 105 uchádzačov o zamestnanie bolo 82 196 žien (54,75 %), 16 676 absolventov (11,10 %), 6 600 občanov so ZP (4,40 %) a 35 145 dlhodobo nezamestnaných občanov (23,41 %). K sledovanému obdobiu sa aktivitami realizovanými NP VII B podarilo prispieť k umiestneniu na trhu práce celkom 63 630 UoZ, čo tvorí 42,39 % z UoZ zaradených do projektov.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie (§ 46)

V zmysle tohto nástroja APTP, úrady PSVR mohli zabezpečiť UoZ a záujemcom o zamestnanie vzdelávanie a prípravu pre trh práce - na základe zhodnotenia jeho schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu.

Príspevok na uvedený nástroj APTP bol poskytovaný prostredníctvom NP IIIa Vzdelávanie a príprava pre trh práce a zamestnanecká prax. V sledovanom období úrady PSVR prijali 21 748 žiadostí uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie na zaradenie do vzdelávania a prípravu pre trh práce. V roku 2007 bolo do vzdelávania a prípravu pre trh práce zaradených 8 869 UoZ a 21 záujemcov o zamestnanie, čo predstavuje 41 % z prijatých žiadostí. Vzdelávanie a prípravu pre trh práce ukončilo 9 041 osôb.

Najpočetnejšou skupinou zo znevýhodnených UoZ, ktorí boli zaradení do vzdelávania a prípravu pre trh práce, boli dlhodobo nezamestnaní (45 %). Pozitívnym faktom je, že do vzdelávania a prípravu pre trh práce sú vo väčšej miere zaraďovaní aj UoZ starší ako 50 rokov (28 %). Celkom len 10 % z celkového počtu zaradených na sledovaný nástroj APTP boli absolventi škôl.

V sledovanom období sa z UoZ, ktorí absolvovali vzdelávanie a prípravu pre trh práce, umiestnilo 3 667 osôb. Z časového hľadiska, najväčší počet UoZ sa umiestnil v horizonte od 1 do troch mesiacov od ukončenia vzdelávania, t.j. 1 613 osôb, čo predstavuje takmer 18 % z celkového počtu UoZ, ktorí ukončili vzdelávacie aktivity.

Teoretická a praktická príprava zamestnancov na získanie nových vedomostí a odborných zručností (§ 47)

Cieľom projektu je podpora vzdelávania zamestnancov zamestnávateľa, súvisiaca so vznikom nových pracovných miest a udržaním už existujúcich pracovných miest – najmä pre zamestnancov so stredoškolským a nižším vzdelaním. Podporou vzdelávania realizovaného zamestnávateľom sú zamestnávatelia motivovaní na vzdelávanie svojich zamestnancov a aj touto cestou sa predchádza hromadnému prepúšťaniu a napomáha sa vytváraniu nových pracovných miest. Vzdelávanie zamestnancov vykonáva zamestnávateľ formou všeobecného alebo špecifického vzdelávania s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu na trhu práce.

V priebehu roku 2007 bolo na úrady PSVR podaných 398 žiadostí, na základe ktorých bolo do vzdelávania a prípravy pre trh práce zaradených 16 519 zamestnancov. Bolo uzatvorených 298 dohôd na realizáciu vzdelávania a prípravu pre trh práce, v rámci ktorých sa vzdelávania a prípravy pre trh práce zúčastnilo celkom 12 037 zamestnancov s celkovou dohodnutou sumou 238 505 tis. Sk.

V Bratislavskom kraji bolo vypracovaných 40 projektov a programov na stimulovanie požiadaviek zamestnávateľov a zamestnancov na ďalšie vzdelávanie, absolvovaním ktorých si zručnosti a kvalifikáciu zvýšilo 3 777 osôb.

V mimo bratislavských regiónoch teoretickú a praktickú prípravu zamestnancov na získanie nových vedomostí a odborných zručností realizovalo 652 zamestnávateľov. Vzdelávanie úspešne ukončilo 17 479 zamestnancov. V roku 2007 na úradoch PSVR v rámci pôsobnosti SOP LZ, bol zaznamenaný zo strany zamestnávateľov zvýšený záujem o teoretickú a praktickú prípravu zamestnancov na získanie nových vedomostí a odborných zručností, najmä v rámci zamestnávateľov štátnej a verejnej správy. Avšak, v porovnaní s rokom 2006, v roku 2007 poklesom o 13 % došlo k zmene pomeru zamestnancov zúčastnených na vzdelávaní k celkovému počtu zamestnancov, čo bolo spôsobené tým, že sa do projektu zapojili zamestnávatelia s väčším počtom zamestnancov.

Vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)

Cieľom absolventskej praxe je získavanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy, čím sa priamo pôsobí na zvyšovanie zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie.

Vykonávanie absolventskej praxe v roku 2007 bolo financované výlučne prostredníctvom NP IX. V sledovanom období bolo zaradených 8 937 UoZ na absolventskú prax, čo je o 5 566 absolventov menej ako v roku 2006. Na tomto stave sa odzrkadlila predovšetkým novela zákona o službách zamestnanosti, ktorá **neumožňuje opakované vykonávanie** absolventskej praxe.

Najväčšiu skupinu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie zaradených na vykonávanie absolventskej praxe tvoria absolventi definovaní v zmysle § 8 písm. a) Zákona o službách zamestnanosti. Významnú skupinu osôb, ktorí sú zaraďovaní na vykonávanie absolventskej praxe tvoria aj dlhodobo nezamestnaní.

Absolventská prax patrí medzi úspešné a efektívne nástroje APTP. Najväčší záujem zo strany zamestnávateľov o výkon absolventskej praxe prejavujú organizácie štátnej a verejnej správy, ktoré preferujú absolventov s ekonomickým vzdelaním s maturitou, alebo absolventov gymnázií, avšak u tejto skupiny zamestnávateľov je minimálny predpoklad na vytvorenie nových trvalých miest pre absolventov. Vysoký záujem majú aj podnikateľské subjekty, realizujúce činnosti v oblasti služieb. Absolventská prax prispieva absolventom k hľadaniu si práce vo svojej profesii. Umožňuje im získať prvý kontakt s praxou pri získavaní potrebných zručností.

Z hľadiska výstupov NP IX je dôležitý aj ukazovateľ umiestnenia UoZ do zamestnania po ukončení absolventskej praxe. V roku 2007 bolo takto umiestnených 5 628 UoZ z celkového počtu 62 740 UoZ, ktorí boli v rokoch 2004, 2005, 2006 a v roku 2007 zaradení na absolventskú prax prostredníctvom NP IX. Z celkového počtu zaradených UoZ na absolventskú prax v rámci NP IX od začiatku jeho implementácie, takmer 9 % absolventov sa umiestnilo do zamestnania až v roku 2007.

Príspevok na aktivačnú činnosť (§ 52)

Uvedený príspevok bol poskytovaný od roku 2004 prostredníctvom NP V Aktivácia nezamestnaných a nezamestnaných s nízkou motiváciou, odkázaných na dávku v hmotnej núdzi.

Aj v roku 2007 príspevok na aktivačnú činnosť bol najvyužívanejším nástrojom APTP, či už z pohľadu počtu zaradených UoZ, ako aj z pohľadu finančných ukazovateľov. Ukazovateľ vytvorenia pracovných miest pre koordinátorov na aktivačnú činnosť mal taktiež nezanedbateľný význam, nakoľko prostredníctvom tejto aktivity vzniklo 13 258 pracovných miest, z ktorých bolo až 6 508 z radov UoZ.

Aktivačná činnosť sa vykonáva formou menších obecných služieb pre obec, organizovaných obcou a formou dobrovoľníckych prác, organizovaných právnickou alebo fyzickou osobou uvedenou v Zákone o službách zamestnanosti.

V sledovanom období realizovalo aktivačnú činnosť 5 515 subjektov, ktoré vytvorili a obsadili 257 299 pracovných miest na aktivačné činnosti, na ktoré bol dohodnutý príspevok v celkovej výške 928 268 tis. Sk. Väčšina UoZ využíva aktivačnú činnosť predovšetkým z hľadiska možnosti získať aktivačný príspevok, nakoľko viac ako 82 % UoZ zaradených na aktivačnú činnosť sú poberatelia dávky v hmotnej núdzi. Ťažiskom využitia sledovaného nástroja APTP je zaktivizovať tých UoZ, u ktorých je problém so začlenením sa na trh práce.

Podľa podielu zaradených UoZ na aktivačnú činnosť z celkového počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie, v roku 2007 dosiahli úrady PSVR pomerne vysoké hodnoty. Celkom päť úradov PSVR (Rimavská Sobota, Revúca, Kežmarok, Rožňava, Veľký Krtíš) dosiahli mieru zaradenia UoZ na aktivačnú činnosť na priemernom počte evidovaných UoZ vyššiu ako 30 %. Najnižšiu mieru dosiahli úrady PSVR Bratislava, Pezinok, Trenčín, Piešťany a Malacky, v ktorých je nízka miera nezamestnanosti, ako aj nižší podiel dlhodobo evidovaných UoZ.

Aj napriek uvedenej štruktúre zaradených UoZ je možné konštatovať, že z celkového počtu zaradených osôb na aktivačnú činnosť sa umiestnilo na trh práce v sledovanom období 8,5 %. Najviac UoZ sa umiestnilo v intervale do 6. mesiaca od ukončenia aktivačnej činnosti – viac ako 15 tisíc osôb.

2.1.4.2 Podpora vytvárania nových pracovných miest

V rámci podpory vytvárania nových **pracovných miest** alebo podpory existujúcich, v roku 2007 boli využívané nasledovné nástroje APTP:

§ 49 príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť,

§ 50 príspevok na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie,

§ 54 projekty a programy,

§ 56 príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska a na ich zachovanie,

§ 57 príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti,

§ 59 príspevok na činnosť pracovného asistenta,

§ 60 príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov.

V rámci príspevkov na tvorbu pracovných miest podporených prostredníctvom NP bolo v roku 2007 vytvorených 13 885 pracovných miest, čo bolo o 1 173 pracovných miest menej ako v roku 2006. Najväčší podiel na vytvorených pracovných miestach mal § 49 – príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť, prostredníctvom ktorého sa vytvorilo viac ako 70 % zo všetkých vytvorených pracovných miest na „samozamestnanie“ v sledovanom období.

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

V zmysle tohto nástroja APTP sa poskytuje príspevok na úhradu preukázaných nákladov, súvisiacich so samostatnou zárobkovou činnosťou Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest (PM) prostredníctvom nástrojov APTP patrí tento príspevok medzi najvyužívanejší.

V roku 2007 bol poskytovaný príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť prostredníctvom NP I – Podpora zamestnávania nezamestnaných s dôrazom na znevýhodnené skupiny na trhu práce.

V roku 2007 bolo vytvorených a obsadených 10 038 pracovných miest na samostatnú zárobkovú činnosť, čo je o 439 menej ako v roku 2006. Z celkového počtu vytvorených a obsadených pracovných miest 6 546 PM bolo financovaných zo štátneho rozpočtu sumou 463 085 tis. Sk, pričom v 8 úradoch PSVR (Prešov, Spišská Nová Ves, Kežmarok, Bardejov, Banská Štiavnica, Pezinok, Dunajská Streda a Námestovo) sa v roku 2007 podarilo vytvoriť viac ako 300 pracovných miest. Osobitne treba spomenúť ÚP Prešov, ktorý využívaním tohto nástroja APTP vytvoril až 626 pracovných miest. V rámci štruktúry znevýhodnených UoZ, ktorí vytvorili pracovné miesta v zmysle § 49, pozitívnym javom je, že uvedený nástroj APTP využívajú aj UoZ starší ako 50 rokov veku (17%), ktorí majú problémy so začlenením sa na trh práce.

Príspevok na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)

Príspevok na zamestnanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme znevýhodneného uchádzača o zamestnanie do pracovného pomeru na vytvorené pracovné miesta. Priemerná dĺžka trvania podporovaného pracovného miesta je 15 až 18 mesiacov s podmienkou jeho udržania najmenej počas dvoch rokov.

V roku 2007 bol poskytovaný príspevok na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie prostredníctvom NP č. I – Podpora zamestnávania nezamestnaných s dôrazom na znevýhodnené skupiny na TP.

Počas sledovaného obdobia úrady PSVR vytvorili a súčasne obsadili 2 550 pracovných miest, na ktoré bolo umiestnených 3 478 uchádzačov o zamestnanie (z toho 2 208 žien – 63,48 %). Z celkového počtu vytvorených a obsadených pracovných miest 1 736 pracovných miest bolo financovaných zo štátneho rozpočtu sumou 144 144 tis. Sk. Úrady PSVR – Trebišov a Prešov podporili vytvorenie viac ako 200 pracovných miest.

V rámci štruktúry znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, najväčší podiel na umiestnených UoZ prostredníctvom sledovaného nástroja APTP majú dlhodobo nezamestnaní (58 %), čo vyplýva aj z definície cieľovej skupiny, pre ktorú sa NP č. I implementuje. Absolventi mali rovnaké zastúpenie ako osoby nad 50 rokov (9 %) a relatívne nízky podiel tvorili osoby so zdravotným postihnutím (2 %).

Realizácia projektov a programov podľa § 54

Za AOTP sú považované aj projekty a programy financované alebo spolufinancované zo štátneho rozpočtu alebo z iných zdrojov.

Projekty, ktoré sú individuálnou štátnou pomocou (právny rámec):

Projekty, schválené vládou SR alebo Európskou komisiou na základe žiadosti o poskytnutie štátnej pomoci podľa osobitných predpisov formou príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta a príspevku na vzdelávanie zamestnanca, prijatého na vytvorené nové pracovné miesta, poskytovaných ÚPSVaR-om spôsobom a za podmienok, ustanovených v Implementačnej zmluve uzatvorenej medzi ÚPSVaR-om a prijímateľom individuálnej štátnej pomoci.

Realizátori : ÚPSVaR, investori podľa implementačných zmlúv

Visteon Slovakia, s. r. o.

Dňa 29.05.2007 bola medzi spoločnosťou Visteon Slovakia, s.r.o. a ÚPSVaR uzavretá „Zmluva o poskytnutí príspevku na vzdelávanie zamestnancov v roku 2006“. Predmetom tejto zmluvy je poskytnutie príspevku na vzdelávanie zamestnancov prijatých na novovytvorené pracovné miesta v roku 2006 najviac vo výške 10 397 657 Sk.

Eltek Energy Slovakia, s. r. o.

Dňa 29.05.2007 bola medzi spoločnosťou Eltek Energy Slovakia, s.r.o. a ÚPSVaR uzavretá „Zmluva o poskytnutí príspevku v roku 2007 na vzdelávanie zamestnancov v roku 2006 a 2007“. Predmetom tejto zmluvy je poskytnutie príspevku na vzdelávanie zamestnancov prijatých na novovytvorené PM v rokoch 2006 - 2007 najviac vo výške 3 172 750 Sk.

Dňa 18.06.2007 bola medzi spoločnosťou Eltek Energy Slovakia, s.ro. a ÚPSVaR uzavretá „Zmluva o poskytnutí príspevku na novovytvorené PM v rokoch 2006-2007“. Predmetom tejto zmluvy je poskytnutie finančného príspevku na 250 novovytvorených PM, najviac vo výške 31 875 000,- Sk.

NP VIII „Zvýšenie rozsahu a kvality poskytovania sprostredkovateľských služieb“

Cieľom projektu je poskytovanie komplexných sprostredkovateľských služieb pre UoZ a záujemcov o zamestnanie na podporovanie pracovnej mobility na území SR a v štátoch EÚ a na posilnenie jazykových zručností UoZ za účelom zvýšenia ich zamestnateľnosti a opätovnej integrácie na trh práce.

Z úrovne úradov PSVR boli v roku 2007 realizované tieto aktivity:

Odborná terminologická príprava, ktorej cieľom je posilnenie jazykových zručností UoZ v konkrétnom cudzom jazyku na výkon konkrétnej profesie a podpora pracovnej mobility. Do konca roku 2007 bolo do odbornej terminologickej prípravy zaradených celkom 1262 UoZ, z toho bolo 608 znevýhodnených UoZ. Odbornú terminologickú prípravu do konca roku 2007 úspešne ukončilo 1 099 UoZ.

Príspevok pre uchádzača o zamestnanie, ktorého cieľom je zvýšiť záujem UoZ o hľadanie zamestnania aj prostredníctvom sprostredkovateľa zamestnania za úhradu. Príspevok pre UoZ slúži na úhradu nákladov, resp. na úhradu časti nákladov, ktoré vznikli UoZ pri zamestnaní sa prostredníctvom sprostredkovateľa zamestnania za úhradu. V priebehu mesiacov január 2007 až september 2007 bolo v rámci 43 úradov PSVR predložených spolu 346 žiadostí o poskytnutie príspevku, z toho bol príspevok poskytnutý 297 UoZ, z ktorých bolo 120 znevýhodnených UoZ. Celkovo bola v sledovanom období vyplatená suma 700 716,- Sk.

Pilotné centrá, ktoré slúžia na poskytovanie komplexných sprostredkovateľsko-poradenských služieb pre uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie, investorov a zamestnávateľov za účelom zefektívnenia vzájomnej spolupráce. *Pilotné centrá* boli zriadené na úradoch PSVR: Komárno, Košice, Nitra, Trenčín, Trnava, Poprad, Zvolen a Žilina. V období roka 2007 boli v rámci 8 *pilotných centier* poskytnuté informácie pre 13 044 UoZ a 604 záujemcov o zamestnanie. V období I. polroka 2007 boli v rámci 8 *pilotných centier* poskytnuté informácie pre 4 226 zamestnávateľov a 29 investorov. Počas tohto obdobia nahlásili v rámci pilotných centier investori a zamestnávatelia spolu 6 611 pracovných miest z ktorých bolo ku dňu 30. júna 2007 obsadených 1 478. V období II. polroka 2007 boli v rámci 8 *pilotných centier* poskytnuté informácie pre 3750 zamestnávateľov a 20 investorov. Počas tohto obdobia nahlásili v rámci pilotných centier investori a zamestnávatelia spolu 2738 PM, z ktorých bolo ku koncu II. polroka 2007 obsadených 187. Zriadenie PCM na jednotlivých úradoch PSVR sa prejavilo zvýšeným počtom nahlásených voľných PM zamestnávateľmi a investormi a zvýšeným počtom výberových konaní.

Príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska a na ich zachovanie (§ 56)

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý zriadi chránenú dielňu alebo chránené pracovisko pre zamestnávanie zdravotne postihnutých (ZP) občanov. Tak ako väčšina nástrojov APTP, aj tento nástroj je spolufinancovaný prostredníctvom ESF v rámci Národného projektu č. II – Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím.

V roku 2007 úrady PSVR vytvorili 862 pracovných miest, na ktoré bolo umiestnených 883 UoZ. Z celkového počtu vytvorených a obsadených pracovných miest, 66 PM bolo financovaných zo štátneho rozpočtu sumou 14 194 tis. Sk. Iba jeden úrad PSVR – Veľký Krtíš nepodporil vytvorenie PM prostredníctvom tohto nástroja APTP.

Štruktúra znevýhodnených UoZ priamo súvisí s cieľovou skupinou, na ktorú je NP II orientovaný. Pozitívnym javom je aj fakt, že úradom PSVR sa podarilo zapojiť až 22 % dlhodobo nezamestnaných z celkového počtu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, zaradených na sledovaný nástroj APTP.

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (§ 57)

Príspevok občanovi so ZP sa poskytuje na začatie prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti. Tak ako aj § 56, aj tento sa financuje prostredníctvom NP II Podpora zamestnávania občanov so ZP.

V rámci tohto nástroja APTP bolo v roku 2007 vytvorených 389 pracovných miest na samozamestnanie občanov so ZP, čo bolo o 16 miest menej ako v roku 2006. Z celkového počtu 389 umiestnených UoZ bolo 43,7% žien, 59 % ľudí so zdravotným postihnutím, 19 % dlhodobo nezamestnaných a 20 % osôb nad 50 rokov. Z celkového počtu vytvorených a obsadených pracovných miest 28 bolo financovaných zo štátneho rozpočtu sumou 6 773 tis. Sk.

Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)

Príspevok na činnosť pracovného asistenta sa poskytuje zamestnávateľovi, alebo občanovi so ZP, ktorý prevádzkuje samostatnú zárobkovú činnosť v rámci chránených pracovísk. Pracovný asistent je zamestnanec, ktorý poskytuje pomoc zamestnancovi alebo zamestnancom, ktorí sú občanmi so ZP pri vykonávaní zamestnania a osobných potrieb počas pracovného času alebo fyzická osoba, ktorá poskytuje pomoc samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorá je občanom so ZP, pri prevádzkovaní alebo vykonávaní samostatnej zárobkovej činnosti.

Aj tento nástroj APTP sa realizuje prostredníctvom NP II Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím.

Úrady práce PSVR podporili v roku 2007 novo vytvorenie 46 pracovných miest pre pracovných asistentov, ktorí poskytovali pracovnú asistenciu pre 221 občanov so ZP. Z celkového počtu vytvorených a obsadených pracovných miest, 5 pracovných miest pre pracovných asistentov, ktorí poskytovali pracovnú asistenciu pre 17 občanov so zdravotným postihnutím bolo financovaných zo štátneho rozpočtu sumou 1 118 tis. Sk. Vo všeobecnosti, nízke využívanie daného nástroja APTP je výrazne ovplyvňované jeho ekonomickou stimuláciou.

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

V rámci tohto nástroja APTP sa nevytvárajú nové pracovné miesta, ale sa podporujú už existujúce pracovné miesta, na ktorých sú umiestnení občania so ZP. Tak ako predchádzajúce, aj tento sledovaný príspevok je financovaný prostredníctvom NP II Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím.

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov, sa poskytuje právnickej, alebo fyzickej osobe - ak o tento príspevok písomne požiada najneskôr do 31. marca po uplynutí kalendárneho roka, za ktorý príspevok žiada. Na príspevok môže úrad poskytovať preddavok vo výške najviac 50 % z celkového príspevku v priebehu bežného kalendárneho roka.

V roku 2007 bolo prostredníctvom tohto nástroja APTP podporených 2 674 pracovných miest, čo bolo o 119 menej ako za predchádzajúci rok. Z celkového počtu podporených pracovných miest 16 PM bolo financovaných zo štátneho rozpočtu sumou 568 tis. Sk.

2.2 Mzdy a pracovné podmienky

Vyhodnotenie legislatívnych zmien v roku 2007 v oblasti mzdového ohodnotenia - zákona o minimálnej mzde a zákona o štátnej službe

V roku 2007 vláda SR schválila nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 450/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška minimálnej mzdy s účinnosťou od 1. októbra 2007 na 46,60 Sk za každú hodinu odpracovanú zamestnancom a 8 100 Sk za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou.

Návrh na ustanovenie výšky minimálnej mzdy sumou 8 100 Sk predložili ministerke práce, sociálnych vecí a rodiny po vzájomnej dohode sociálni partneri na rokovaní Predsedníctva Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky dňa 20. júla 2007.

Dohodnutá výška hrubej mesačnej minimálnej mzdy v porovnaní s predchádzajúcou sumou 7 600 Sk mesačne zabezpečila jej nárast o 6,6 %, pričom nárast mesačnej minimálnej mzdy v čistom vyjadrení predstavoval 8,0 %.

V súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2007 bol spracovaný návrh nového zákona o minimálnej mzde (ďalej len „nový zákon o minimálnej mzde“), ktorý Národná rada Slovenskej republiky schválila na svojom rokovaní 5. decembra 2007. Zákon s účinnosťou od 1. februára 2008 určuje nový právny rámec na poskytovanie minimálnej mzdy zamestnancovi

v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu, spôsob vyjednávania o sume minimálnej mzdy, kritériá na úpravu sumy minimálnej mzdy a mechanizmus jej úpravy.

Nový zákon o minimálnej mzde odstránil diskrimináciu zamestnancov so ZP a mladistvých zamestnancov a ustanovil nový postup na úpravu sumy minimálnej mzdy, ktorý dáva väčší priestor predovšetkým sociálnym partnerom prostredníctvom vyjednávania dospieť k vzájomnej dohode o sume mesačnej minimálnej mzdy. Ustanovil tiež mechanizmus výpočtu sumy mesačnej minimálnej mzdy pre prípad, že aj napriek viacerým rokovaniam sociálnych partnerov a zástupcov vlády Slovenskej republiky na rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky nedôjde k dohode o úprave sumy mesačnej minimálnej mzdy.

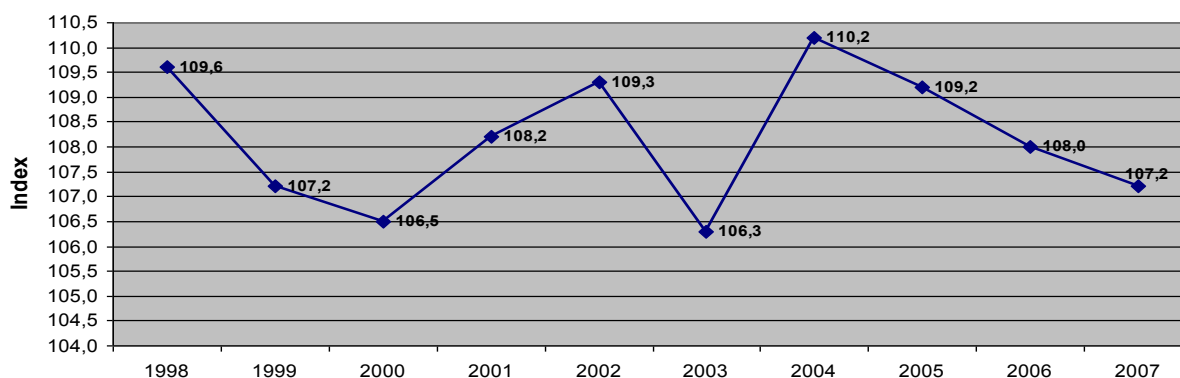
Suma minimálnej mzdy bude ustanovovaná každoročne nariadením vlády Slovenskej republiky, a to vždy na obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného kalendárneho roka. Nový zákon v § 9 ods. 3 ustanovil na prechodné obdobie od 1. februára 2008 do ustanovenia sumy minimálnej mzdy podľa tohto zákona sumu mesačnej minimálnej mzdy na 8 100 Sk a sumu minimálnej mzdy za každú hodinu odpracovanú zamestnancom na 46, 60 Sk.

V zákone č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o štátnej službe") v priebehu roku 2007 v časti odmeňovania štátnych zamestnancov nenastali legislatívne zmeny. Na základe splnomocnenia v § 105 zákona o štátnej službe vláda Slovenskej republiky schválila nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 237/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú zvýšené platové tarify štátnych zamestnancov (účinné od 1. 7. 2007) a nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 613/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú zvýšené platové tarify štátnych zamestnancov (účinné od 1. 1. 2008). Obidvomi nariadeniami vlády Slovenskej republiky boli zvýšené platové tarify štátnych zamestnancov v súlade Kolektívnou zmluvou vyššieho stupňa v štátnej službe na rok 2007 a Kolektívnou zmluvou vyššieho stupňa v štátnej službe na rok 2008.

2.2.1 Mzdy

V roku 2007 dosiahla priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR podľa údajov Štatistického úradu SR hodnotu 20 146 Sk a v porovnaní s rokom 2006 sa tak zvýšila o 7,2 %. Rast nominálnych miezd bol oproti roku 2006 pomalší o 0,8 p. b. Priemerná reálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR vzrástla medziročne o 4,3 % a v porovnaní s rokom 2006 bol jej rast rýchlejší o 1 p. b..

Vývoj rastu priemernej nominálnej mesačnej mzdy od roku 1998

Tabuľka 2.16 Vývoj priemernej nominálnej mesačnej mzdy od roku 1998

Ukazovateľ	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Priemerná mesačná nominálna mzda v Sk	10 003	10 728	11 430	12 365	13 511	14 365	15 825	17 274	18 761	20 146

Zdroj: ŠÚ SR

Z regionálneho hľadiska sa priemerná nominálna mesačná mzda v roku 2007 pohybovala v rozpätí od 15 000 Sk do 26 417 Sk s rozdielom 11 417 Sk. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2007 prevýšila celoslovenský priemer (20 146 Sk) len priemerná nominálna mesačná mzda v Bratislavskom kraji. K celoslovenskému priemeru sa najviac priblížila mzda v Trnavskom kraji, ktorý v porovnaní s rokom 2006 predbehol Košický kraj. Súvisí to predovšetkým s rýchlejším tempom rastu priemernej nominálnej mzdy v Trnavskom kraji a naopak, pomalším tempom rastu v Košickom kraji. Najnižšiu úroveň priemernej nominálnej mesačnej mzdy dosiahol Prešovský a Nitriansky kraj. V Prešovskom kraji pritom dosiahla priemerná nominálna mesačná mzda necelých 57 % priemernej nominálnej mesačnej mzdy dosiahnutej v Bratislavskom kraji (príloha ku kapitole 2).

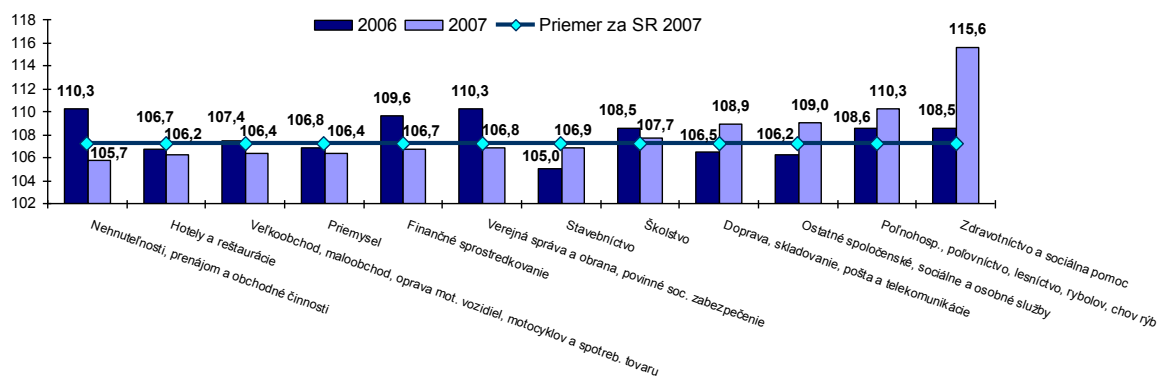
Tempo rastu priemernej nominálnej mesačnej mzdy bolo v porovnaní s rokom 2006 pomalšie vo všetkých krajoch s výnimkou Banskobystrického kraja, v ktorom bolo tempo rastu priemernej nominálnej mesačnej mzdy rovnaké ako v minulom roku. Najvyšší rast bol dosiahnutý v Trnavskom kraji a najnižší v Košickom kraji, v ktorom možno súčasne sledovať aj najvyšší rozdiel v tempe rastu v porovnaní s rokom 2006 (o 1,6 p. b. pomalšie).

Pri triedení podľa **štatistickej odvetvovej klasifikácie ekonomických činností** bola priemerná nominálna mesačná mzda vyššia ako celoslovenský priemer v odvetví finančné sprostredkovanie, verejná správa, obrana a povinné sociálne zabezpečenie, nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti, doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie a priemysel. V ostatných odvetviach úroveň priemernej nominálnej mesačnej mzdy zaostávala pod úrovňou celoslovenského priemeru. Najnižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu v roku 2007 dosiahlo odvetvie hotely a reštaurácie. Rozdiel medzi najhoršie a najlepšie plateným odvetvím tvoril 24 825 Sk (príloha ku kapitole 2).

V roku 2007 rástla priemerná nominálna mesačná mzda najrýchlejšie v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc. Toto odvetvie zároveň zaznamenalo aj najväčší rozdiel v tempe rastu v porovnaní s rokom 2006, keď jeho dynamika sa zrýchlila o 7,1 p. b.

Rast priemernej nominálnej mesačnej mzdy bol rýchlejší ako v roku 2006 aj v odvetviach poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo, rybolov, chov rýb, v ostatných spoločenských, sociálnych a osobných službách, v odvetví doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie a v stavebníctve. V ostatných odvetviach bolo tempo rastu pomalšie ako v roku 2006. Výraznejší rozdiel vo vývoji priemernej nominálnej mesačnej mzdy dosiahlo odvetvie nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti, v ktorom v roku 2006 rástli mzdy najrýchlejšie, kým v roku 2007 bol rast miezd v tomto odvetví najpomalší a jeho tempo rastu sa znížilo o 4,6 p. b.

Vývoj rastu priemernej nominálnej mesačnej mzdy v roku 2006 a 2007 podľa odvetví (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa **veľkosti podnikov** mali najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu podniky s počtom zamestnancov 1000 a viac. Priemernú nominálnu mesačnú mzdu, vyššiu ako celoslovenský priemer, dosiahli aj podniky s 250 až 499 zamestnancami a podniky s 500 až 999 zamestnancami. Nad úroveň celoslovenského priemeru sa v porovnaní s rokom 2006 dostala aj priemerná nominálna mesačná

mzda zamestnancov v podnikoch s 50 až 249 zamestnancami, ktorých mzdy v roku 2007 rástli najrýchlejšie. Najnižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali živnostníci.

Tabuľka 2.17 Priemerná nominálna mesačná mzda podľa veľkosti podnikov*

Veľkostné skupiny podnikov	2006 (v Sk)	Indexy 2006/2005		2007 (v Sk)	Indexy 2007/2006	
		nominálna mzda	reálna mzda		nominálna mzda	reálna mzda
0 – 9	16 614	107,9	103,3	17 342	104,1	101,6
10 – 19	17 523	105,7	101,1	17 839	101,8	99,0
20 – 49	17 749	107,9	103,3	18 613	104,9	102,0
50 – 249	18 726	108,0	103,3	20 572	109,9	106,9
250 – 499	20 397	111,9	107,1	21 691	106,3	103,4
500 – 999	20 180	109,0	104,3	21 633	107,2	104,3
1000 a viac	23 706	110,7	105,9	25 418	107,2	104,3
Živnostníci (odhad)	14 893	106,8	102,2	15 818	106,2	103,3
Spolu	18 761	108,0	103,3	20 146	107,2	104,3

* podľa štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov, od roku 2006 vrátane platov ozbrojených zložiek; od roku 2007 vrátane platov profesionálnych vojakov; indexy sú počítané z porovnateľných údajov; údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd

Zdroj: ŠÚ SR

2.2.1.1 Priemerná mesačná hrubá mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére

Podľa výsledkov celoslovenského výberového zisťovania MPSVR SR a ŠÚ SR o priemerných zárobkoch v roku 2007 tvorila priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej sfére 22 512 Sk a v nepodnikateľskej sfére 19 105 Sk.

Najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu podľa dosiahnutého stupňa vzdelania dostávali zamestnanci so základným vzdelaním – 13 904 Sk (v roku 2006 to bolo 12 663 Sk). Z priemernej hrubej mesačnej mzdy za SR to predstavovalo len 64,2 % . Podľa *hlavných tried zamestnaní* mali najnižšiu priemernú mesačnú hrubú mzdu pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci – 11 968 Sk (v podnikateľskej sfére 12 808 Sk a v nepodnikateľskej sfére 10 194 Sk) – (príloha ku kapitole 2).

Pri triedení podľa *veku* najnižšiu priemernú mesačnú hrubú mzdu dostávali zamestnanci do 20 rokov – 12 254 Sk (v podnikateľskej sfére 12 331 Sk a v nepodnikateľskej sfére 10 982 Sk). Z hľadiska *druhu vlastníctva* mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci družstevných organizácií – 16 062 Sk (v podnikateľskej sfére taktiež zamestnanci družstevných organizácií 16 040 Sk a v nepodnikateľskej sfére zamestnanci združení, politických strán a cirkvi - 15 658 Sk).

Z *regionálneho* hľadiska najnižšie priemerné mesačné hrubé mzdy poberali zamestnanci v podnikateľskej sfére v Prešovskom kraji – 17 827 Sk, v nepodnikateľskej sfére v Žilinskom kraji – 16 933 Sk ((príloha ku kapitole 2).

Najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu pri zohľadnení dosiahnutého stupňa vzdelania dostávali zamestnanci s vedeckou kvalifikáciou – 37 157 Sk, čo predstavuje takmer 172 % priemernej hrubej mesačnej mzdy. Mzda zamestnancov s vedeckou kvalifikáciou dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 54 909 Sk a v nepodnikateľskej sfére 32 052 Sk (príloha ku kapitole 2).

Podľa *hlavných tried zamestnaní* dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci – 49 672 Sk (v podnikateľskej sfére 54 410 Sk a v nepodnikateľskej sfére 35 191 Sk). Z hľadiska *veku* dostávali najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci vo veku od 30 do 34 rokov – 23 360 Sk (v podnikateľskej sfére vo vekovej skupine 30 - 34 rokov - 24 607 Sk a v nepodnikateľskej sfére vo veku od 55 do 59 rokov 20 507 Sk) (príloha ku kapitole 2).

Pri triedení podľa *druhu vlastníctva* najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu dostávali zamestnanci spoločností s medzinárodným vlastníctvom s prevažujúcim verejným sektorom – 38 911 Sk (v podnikateľskej sfére 38 911 Sk u zamestnancov spoločností s medzinárodným vlastníctvom s prevažujúcim verejným sektorom a v nepodnikateľskej sfére u zamestnancov organizácií so štátnym vlastníctvom – 22 592 Sk).

Z regionálneho hľadiska najvyššie priemerné hrubé mesačné mzdy mali zamestnanci v Bratislavskom kraji v podnikateľskej sfére – 30 512 Sk aj v nepodnikateľskej sfére – 22 787 Sk.

Z analýzy **podielu jednotlivých zložiek celkovej priemernej hrubej mesačnej mzdy** (21 658 Sk) je zrejmé, že najvyšší podiel tvorila základná mzda – 64,1 %, prémie a odmeny - 12,4 %. Treťou najvyššou zložkou boli náhrady mzdy, ktoré predstavovali 11,2 % z celkovej priemernej hrubej mesačnej mzdy. Po odpočítaní poistného na zdravotné a sociálne poistenie a preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb bola priemerná čistá mesačná mzda 16 936 Sk, t. j. 78,2 %, rovnako ako v roku 2006. Priemernú hrubú mesačnú mzdu a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia pozri v prílohe ku kapitole 3.

Rodové členenie údajov o odmeňovaní ukázalo, že priemerná hrubá mesačná mzda mužov bola 24 727 Sk (v podnikateľskej sfére 25 163 Sk a v nepodnikateľskej sfére 22 101 Sk) a u žien 18 341 Sk (v podnikateľskej sfére 18 625 Sk a v nepodnikateľskej sfére 17 852 Sk). Priemerná hrubá mesačná mzda žien predstavovala 74,2 % priemernej hrubej mesačnej mzdy mužov (v roku 2006 predstavovala 73 %) (príloha ku kapitole 2).

Z pohľadu *hlavných tried KZAM* muži aj ženy zarábali v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére v priemere najviac v hlavnej triede 1 Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci. Muži zarábali v priemere najmenej v hlavnej triede 6 Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve (v podnikateľskej sfére 14 828 Sk, v nepodnikateľskej sfére 13 089 Sk). U žien boli v priemere najnižšie mzdy v hlavnej triede 9 Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 11 130 Sk, v nepodnikateľskej sfére 9 634 Sk).

Tabuľka 2.18 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy KZAM a pohlavia v SR (v Sk)

Hlavná trieda KZAM	Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
SR	22 512	25 163	18 625	19 105	22 101	17 852
Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	54 410	59 901	42 493	35 191	41 028	30 214
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	36 313	39 486	31 620	23 678	26 161	22 429
Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci	25 976	29 796	22 395	17 968	19 419	17 645
Nižší administratívni zamestnanci (úradníci)	18 058	21 246	16 783	15 611	16 595	15 439
Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	13 971	15 966	12 800	12 565	18 342	10 569
Kvalifikovaní robotníci v poľnoh., lesníctve	14 075	14 828	13 125	12 513	13 089	11 784
Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príb. odb.	18 732	20 361	13 127	14 378	14 518	12 739
Obsluha strojov a zariadení	18 867	20 238	15 175	14 678	14 981	10 849
Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	12 808	14 620	11 130	10 194	11 751	9 634

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

V súlade s vyššie uvedenými výsledkami podľa hlavných tried KZAM boli medzi najlepšimi zamestnaniami z pohľadu výšky hrubej priemernej mesačnej mzdy zamestnania na riadiacich pozíciách. Medzi najmenej ohodnotených zamestnaniach patrili zamestnania bez kvalifikácie alebo s minimálnou kvalifikáciou. Nižšie uvedená tabuľka poskytuje retrospektívny prehľad vývoja miezd vo vybraných zamestnaniach za roky 2000 až 2007 (prílohy ku kapitole 2).

Diferenciácia hrubých mesačných miezd, ktorá vyplýva z každoročného porovnania pomeru priemeru a mediánu zárobku a porovnania výšky giniho koeficientu sa v roku 2007 mierne prehlbila.

Tabuľka 2.19 Priemerná hrubá mesačná mzda v najviac a najmenej ohodnotených konkrétnych zamestnaniach podľa hlavnej triedy KZAM (v Sk)

Zamestnanie	Rok			
	2000	2003	2005	2007
Riaditelia a prezidenti veľkých org., podnikov, spoločností	67 520	85 145	95 349	98 916
Vedúci zamestnanci v priemysle /vo výrobe/	38 786	41 283	53 189	54 712
Vedúci zamest. v organ. zamer. na poskyt. obchodných služieb	48 976	61 349	66 757	80 328
Vedúci zamest. odbytových útvarov /vr. prieskumu trhu/	35 043	46 856	63 649	69 447
Vedúci zamestnanci výpočtových útvarov	30 360	35 392	50 514	59 681
Vedúci zamestnanci výskumných a vývojových útvarov	31 858	40 263	53 567	59 973
Sudcovia *	34 250	41 233	59 871	76 702
Čističi okien	6 642	6 238	10 137	11 115
Domovníci, správcovia domov	10 055	8 421	10 000	11 192
Ruční práči a žehliari	6 017	8 020	9 911	11 022
Pomocníci a upratovači v kanc., hoteloch, nemocniciach	5 633	7 458	8 758	10 897
Obsluha šijacích a vyšivacích strojov	7 044	8 420	8 971	10 773
Predavači v stánkoch a v tržniciach	6 866	6 680	8 856	9 555
Opatrovateľky v domác. /chorých, invalidov, prestár. obč./	4 527	6 502	8 008	9 277

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

Poznámka: tabuľka zahŕňa zamestnancov, ktorí pracujú na plný pracovný úväzok

*okrem predsedov ústavného súdu, najvyššieho súdu a ich zástupcov

Najviac zamestnancov sa nachádzalo v mzdových pásmach od 12 001 do 18 000 Sk (32,09 %). Z celkového počtu zamestnancov (847 483) vo výberovej vzorke ISCP v roku 2007, bez ohľadu na dĺžku pracovného úväzku, poberalo 65,9 % zamestnancov nižšiu mzdu ako zistený celorepublikový priemer 21 658 Sk/mes. (príloha ku kapitole 2).

Priemerný hodinový zárobok v podnikateľskej sfére bol podľa štatistického zisťovania 131,14 Sk/hod., čo oproti roku 2006 (122,20 Sk/hod.) predstavovalo nárast o 7,3 %. Analýza regionálnych údajov potvrdzuje, že najvyšší priemerný hodinový zárobok bol v Bratislavskom kraji (176,34 Sk/hod.) a najnižší v Prešovskom kraji (104,47 Sk/hod.).

Z hľadiska odvetví ekonomickej činnosti bolo na prvom mieste finančné sprostredkovanie (242 Sk/hod.) a na poslednom hotely a reštaurácie s priemerným hodinovým zárobkom 86,13 Sk/hod. Pri zohľadnení veľkostnej kategórie sa najvyšší priemerný hodinový zárobok dosiahol v organizáciách s počtom 1000 a viac zamestnancov (151,17 Sk/hod.) a najnižší v organizáciách so 100 do 249 zamestnancov (121,48 Sk/hod.). Podľa veku najvyšší priemerný hodinový zárobok dosahovali zamestnanci 30 - 34 roční (144,42 Sk/hod.) a najnižší zamestnanci do 20 rokov (75,96 Sk/hod.).

Rodové členenie pri vykazovaní priemerných hodinových zárobkov poukázalo na rozdiely medzi ženami a mužmi aj v tejto kategórii údajov – priemerný hodinový zárobok mužov bol 145,17 Sk/hod. a žien 111,10 Sk/hod., t.j. zárobok žien predstavoval 76,5 % zárobku mužov.

2.2.2 Úplné náklady práce v SR

Podľa údajov Štatistického úradu SR ročné **úplné náklady práce** (ÚNP) v roku 2006 dosiahli 328 344 Sk na zamestnanca. Ročné ÚNP predstavujú súhrn priamych nákladov práce (239 943 Sk v roku 2006) a nepriamych nákladov práce (88 579 Sk), od ktorých sa odpočítavajú subvencie prijaté zamestnávateľom vo forme dotácií (178 Sk).

Vývoj slovenskej ekonomiky v roku 2006 sa prejavil aj v akcelerácii nákladov práce, ktoré medziročne vzrástli o 7,1 % a predstavovali mesačne 27 362 Sk na zamestnanca. Z celkových nákladov práce priame náklady tvorili 73,1 %. Subvencie dosahovali 15 Sk a predstavovali tak len 0,05 % celkových nákladov práce.

Tabuľka 2.20 Dynamika ročných nákladov práce v SR na zamestnanca (v Sk)

Druh nákladov	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Náklady práce spolu	213 287	232 378	252 467	268 307	289 802	306 545	328 344
z toho náklady:							
priame	151 307	167 448	179 742	190 357	207 786	224 073	239 943
nepriame	62 018	65 129	72 844	78 044	82 062	82 602	88 579

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

V skupine **priamych nákladových položiek** vzrástli mzdy o 6,3 %, z toho základné mzdy a platy o 6,6 % a mesačné prémie a odmeny o 5,3 %. Zo 17 425 Sk vyplatených na mzdy pripadlo na najväčšie mzdové zložky - základnú (tarifnú) mzdu za prácu 12 967 Sk, prémie a odmeny spolu 2 673 Sk, príplatky a doplatky 956 Sk. Náhrady mzdy vzrástli o 10,3 % na 2 273 Sk, peňažné plnenia zo zisku po zdanení vzrástli zo 76 Sk na 126 Sk a náhrady za pracovnú pohotovosť vzrástli zo 69 Sk na 83 Sk.

Zvýšenie povinných príspevkov na sociálne zabezpečenie o 8,1 % na úroveň 6 235 Sk a nepovinných príspevkov o 18,6 % na úroveň 170 Sk, sa prejavilo v raste **nepriamych nákladov práce**, ktoré dosiahli úroveň 7 382 Sk, čo bolo o 7,2 % viac v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Väčšina ostatných nepriamych nákladových zložiek poklesla, z nich najvýznamnejšie položky – sociálne dávky poskytované zamestnávateľmi poklesli o 8,5 % a sociálne výhody mierne vzrástli o 3,2%. Takmer o 12 % poklesli náklady na odstupné a mzdové vyrovnanie za dobu nemoci o 25,1 % a náklady na školenie zamestnancov poklesli o 4,1 %.

Tabuľka 2.21 Štruktúra mesačných nákladov práce v SR za rok 2006

Položky nákladov práce	%	Sk
1.-16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	100,00	27 362
1.-7. PRIAME NÁKLADY	73,08	19 995
1. Mzdy	63,68	17 425
2. Náhrady mzdy	8,31	2 273
3. Platby do programu sporenia	0,07	18
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	0,30	83
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	0,46	126
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	0,21	57
7. Odmeny učňom	0,04	12
8.-15. NEPRIAME NÁKLADY	26,98	7 382
8. Povinné príspevky na sociálne zabezpečenie	22,79	6 235
9. Nepovinné príspevky na sociálne zabezpečenie	0,62	170
10. Sociálne dávky	0,89	243
11. Príspevky na sociálne zabezpečenie učňov	0,00	0
12. Sociálne výhody	1,85	505
13. Náklady na školenie zamestnancov	0,51	139
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0,02	6
15. Ostatné nepriame náklady práce	0,30	82
16. SUBVENCIE	- 0,05	- 15

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

V skupine priamych nákladov práce mali najväčšie zastúpenie mzdy (63,7 %) a náhrady mzdy (8,3 %). V skupine nepriamych nákladov práce to boli povinné príspevky na sociálne zabezpečenie (22,8 %).

Dlhodobý trend rastúcej diferenciácie v nákladoch práce **podľa odvetví** (medzi ekonomickými činnosťami) pokračoval aj v sledovanom roku. Výraznejší medziročný rast nákladov práce bol vo výrobe a rozvoze elektriny, plynu a vody (o 26,7 %), v hoteloch a reštauráciách (17,8 %) a vo finančnom sprostredkovaní (11,2 %). Najnižší rast bol v obchode (o 1,4 %) a v ostatných spoločenských, sociálnych a osobných službách (o 3,6 %) (príloha ku kapitole 2).

Z hľadiska **veľkosti organizácií** boli v roku 2006 najvyššie celkové náklady práce v organizáciách s 1000 a viac zamestnancami (33 791 Sk), ktoré mali zároveň aj najvyššie priame náklady 24 066 Sk (v tom mzdy tvorili čiastku 20 747 Sk, náhrady mzdy 3 084 Sk) a nepriame náklady 9 726 Sk. Celkové náklady práce vyššie ako priemer za SR dosiahli organizácie, ktoré zamestnávajú od 1 000 zamestnancov. Najnižšie celkové náklady práce mali zamestnávateľia, ktorí zamestnávajú od 20 do 49 zamestnancov - 24 781 Sk, pričom vykazovali zároveň najnižšie priame náklady 18 234 Sk (v tom mzdy tvorili čiastku 15 832 Sk, náhrady mzdy 2 144 Sk) a nepriame náklady 6 606 Sk.

Z regionálneho hľadiska najviac vynaložil na svojho zamestnanca zamestnávateľ v Bratislavskom kraji, kde celkové náklady práce predstavovali 35 392 Sk. V Bratislavskom kraji boli zároveň dosiahnuté najvyššie priame náklady práce 26 232 Sk (z toho mzdy tvorili čiastku 22 961 Sk, náhrady mzdy čiastku 2 835 Sk) a nepriame náklady práce 9 160 Sk. Celkové náklady práce vyššie ako bol celoslovenský priemer (27 362 Sk) sa dosiahli len v Bratislavskom a Košickom kraji (28 793 Sk). V ostatných krajoch celkové náklady práce nedosiahli úroveň celoslovenského priemeru.

Najnižšie celkové náklady práce 21 957 Sk mali zamestnávateľia v Prešovskom kraji. V Prešovskom kraji boli zároveň dosiahnuté najnižšie priame náklady práce 15 900 (v tom mzdy dosahovali čiastku 13 763 Sk, náhrady mzdy čiastku 1 864 Sk) a nepriame náklady práce 6 098 Sk.

Tabuľka 2.22 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2006 podľa krajov (v Sk)

Položky nákladov práce	Bratislava	Trnava	Trenčín	Nitra	Žilina	Banská Bystrica	Prešov	Košice
1.-16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	35 392	25 949	25 158	22 931	24 860	23 347	21 957	28 793
1.-7. PRIAME NÁKLADY	26 232	18 788	18 326	16 637	18 140	16 994	15 900	20 739
1. Mzdy	22 961	16 416	15 824	14 528	15 715	14 914	13 763	18 033
2. Náhrady mzdy	2 835	2 140	2 160	1 928	2 100	1 920	1 864	2 489
3. Platby do programu sporenia	16	27	11	14	35	5	12	30
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	104	72	54	68	61	78	68	138
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	133	93	215	70	200	51	173	37
6. Ostatné priame náklady zamest.	141	39	59	26	25	26	16	9
7. Odmeny učňom	42	1	2	2	4	0	3	2
8.-15. NEPRIAME NÁKLADY	9 160	7 166	6 840	6 351	6 723	6 368	6 098	8 065
8. Povinné príspevky na sociálne zabezpečenie	7 629	6 020	5 769	5 502	5 770	5 454	5 265	6 668
9. Nepovinné príspevky na soc. zabezpečenie	236	158	138	102	140	137	119	246
10. Sociálne dávky	286	335	224	198	267	238	152	211
11. Príspevky na sociálne zabezpečenie učňov	0	-	-	1	0	-	-	-
12. Sociálne výhody	684	418	426	390	418	414	411	639
13. Náklady na školenie zamestnancov	243	181	92	54	88	88	100	147
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	11	4	3	11	3	4	5	2
15. Ostatné nepriame náklady práce	72	51	187	93	37	33	47	153
16. SUBVENCIE	- 1	- 5	- 7	- 57	- 3	- 15	- 41	- 10

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

2.2.3 Kolektívne vyjednávanie

V roku 2007 bol dvakrát novelizovaný zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov.

Novelou zákona o kolektívnom vyjednávaní zákonom č. 328/2007 Z. z., ktorý je účinný od 1. septembra 2007, sa spresnili zákonné podmienky pri pluralite odborových organizácií vo vzťahu k zamestnávateľovi alebo združeniu zamestnávateľov.

Garantuje sa pluralita odborových organizácií v tom zmysle, že ak u zamestnávateľa pôsobia viaceré odborové organizácie pri kolektívnom vyjednávaní a uzatváraní kolektívnej zmluvy, musia postupovať a konať s právnymi dôsledkami pre všetkých zamestnancov len spoločne a vo vzájomnej zhode, ak sa všetky odborové organizácie pôsobiace u zamestnávateľa medzi sebou nedohodnú na inom postupe. Ak sa všetky odborové organizácie pôsobiace u zamestnávateľa nedohodnú na spoločnom postupe alebo nevyužijú inú možnosť dohody o postupe pri kolektívnom vyjednávaní, zamestnávateľ má právo uzatvoriť kolektívnu zmluvu s odborovou organizáciou s najväčším počtom členov alebo s ostatnými odborovými organizáciami, ak súčet ich členov je väčší ako počet členov najväčšej odborovej organizácie. Tento princíp plurality sa garantuje aj pri uzatváraní kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa. Ak nedôjde k dohode medzi odborovými organizáciami o postupe pri kolektívnom vyjednávaní (na podnikovej úrovni, ako aj na vyššej úrovni), ide o kolektívny spor o určenie odborovej organizácie oprávnenej na uzatváranie kolektívnej zmluvy a tento spor rieši rozhodca, určený zo zoznamu rozhodcov, ktorý je vedený na MPSVR SR.

Nový postup pri rozširovaní záväznosti kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa vytvára predpoklady na priaznivejšiu úpravu pracovných podmienok a podmienok zamestnávania aj u tých zamestnávateľov, u ktorých nepôsobí odborová organizácia. Je v súlade s relevantnými dohovormi Medzinárodnej organizácie práce.

MPSVR SR môže na návrh jednej zmluvnej strany alebo na návrh oboch zmluvných strán kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa ustanoviť právnym predpisom, že kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná aj pre ďalšieho zamestnávateľa s prevažujúcou činnosťou v odvetví označenom kódom odvetvovej klasifikácie ekonomických činností, ktorý nie je členom organizácie zamestnávateľov, ktorá túto kolektívnu zmluvu uzavrela.

Zo zákona bola s účinnosťou od 1. apríla 2007 vypustená podmienka, že rozšíriť záväznosť kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa možno len vtedy, ak s tým súhlasil zamestnávateľ, na ktorého sa navrhuje rozšíriť záväznosť kolektívnej zmluvy.

Na prerokovanie návrhov MPSVR SR podľa zákona zriadilo trojstrannú Poradnú komisiu pre rozširovanie záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa, v ktorej sú zastúpení v rovnakom počte aj zástupcovia odborových organizácií a zástupcovia zamestnávateľských organizácií.

S členmi tejto komisie, ktorých určilo ministerstvo a sociálni partneri, bol prerokovaný návrh jej rokovacieho poriadku. Jeho konečné znenie schválila ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Ďalej sa v zákone o kolektívnom vyjednávaní spresnili lehoty a proces konania pred sprostredkovateľom pri riešení kolektívneho sporu. V záujme efektivity konania pri riešení kolektívnych sporov a odstránenia nečinnosti niektorej zo zmluvných strán pri konaní pred sprostredkovateľom sa stanovuje povinnosť zmluvných strán a sprostredkovateľa navzájom si poskytovať súčinnosť.

Spresnená bola právna úprava podmienok výkonu ústavného práva na štrajk tak, aby nedochádzalo k obmedzovaniu práv a nárokov zamestnancov.

Novela zákona o sociálnom fonde s účinnosťou od 1. januára 2008 rozšírila možnosti použitia prostriedkov sociálneho fondu aj na účely kolektívneho vyjednávania. Okrem toho novelou zákona sa tiež:

- aktualizovali nevyhovujúce a zastarané ustanovenia zákona, najmä vymedzenie okruhu zamestnávateľov povinných tvoriť sociálny fond,

- zosúladiť základ pre tvorbu sociálneho fondu u zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a u štátnych zamestnancov so základom pre jeho tvorbu u zamestnancov v podnikateľskej sfére,
- umožnila tvorba povinného prídeltu do sociálneho fondu v rámci rozpätia aj bez dohody v kolektívnej zmluve,
- nahradil preddavkový spôsob tvorby a účtovania sociálneho fondu odvodovým,
- presnejšie vymedzil okruh zamestnávateľov povinných tvoriť ďalší prídeltu do sociálneho fondu na účely úhrady výdavkov zamestnancov na dopravu a upravili sa kritériá pre vznik nároku na príspevok na dopravu z tejto tvorby,
- rozšíril princíp rovnakého postavenia mužov a žien pokiaľ ide o poskytovanie príspevkov zo sociálneho fondu.

Stav uloženia kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa na MPSVR SR a ich extenzia

V roku 2007 bolo na MPSVR SR uložených 10 kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa a 27 dodatkov ku kolektívnym zmluvám vyššieho stupňa. Na ďalších zamestnávateľov nebola rozšírená záväznosť žiadnej kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa.

K 31. decembru 2007 bolo na MPSVR SR zaevidovaných 18 žiadostí, týkajúcich sa kolektívnych sporov, riešených pred sprostredkovateľom alebo rozhodcom, určeným MPSVR SR. Pred sprostredkovateľom bolo riešených 17 sporov, pričom 10 sporov bolo úspešne vyriešených, 4 spory boli riešené neúspešne, 3 spory boli ukončené z iných dôvodov – pokračovali rokovaniami zmluvných strán bez účasti sprostredkovateľa.

2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

2.2.4.1 Pracovné úrazy

V roku 2007 v organizáciách v pôsobnosti orgánov inšpekcie práce došlo k 96 smrteľným pracovným úrazom, čo v porovnaní s rokom 2006 znamená zhoršenie o 10 prípadov. Celkom došlo k 2017 závažným pracovným úrazom.

Zo štatistiky vyplýva, že príčinou vo väčšine smrteľných pracovných úrazov bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (21 prípadov), ohrozenie inými osobami (10 prípadov) a chýbajúce alebo nedostatočné ochranné zariadenie a zabezpečenie (8 prípadov). Zdrojom vo väčšine ťažkých pracovných úrazov a iných závažných pracovných úrazov bol nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (1 012 prípadov), používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (225 prípadov) a nesprávna organizácia práce (128 prípadov).

V roku 2007 organizácie v pôsobnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce oznámili vznik 11 977 pracovných úrazov, čo bolo o 535 pracovných úrazov viac v porovnaní s rokom 2006. Z prehľadu pracovnej úrazovosti podľa odvetvových kategórií ekonomických činností vyplýva, že najvyšší podiel pracovnej úrazovosti sa v roku 2007 koncentroval v priemyselnej výrobe - 48,80 %, vo veľkoobchode a maloobchode 11,60 %, v stavebníctve 7,81 % a v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve 7,53 %.

2.2.4.2 Rizikové práce

V roku 2007 pokračoval trend znižovania počtu exponovaných zamestnancov škodlivými pracovnými faktormi, keď rizikové práce vykonávalo 116 297 zamestnancov (z toho 26 721 žien), čo znamenalo zníženie ich počtu o takmer 50 prípadov. Priaznivým bolo zníženie počtu zamestnancov v kategórii 4, ktorá je z hľadiska rizika poškodenia zdravia najzávažnejšia.

V pracovnom prostredí dominoval hluk, ktorému bolo exponovaných 88 419 zamestnancov, tzn. 76 % zo všetkých exponovaných zamestnancov (ide o vzostup počtu o 1 147 zamestnancov oproti roku

2006), ďalej prach, ktorému bolo exponovaných 24 290 zamestnancov (20,8 % zamestnancov), chemické látky - 9 379 zamestnancov (8,1 % zamestnancov), ionizujúce žiarenie - 7 175 zamestnancov (6,2 % zamestnancov) a vibrácie - 5 282 zamestnancov (4,5 % zamestnancov).

Najviac zamestnancov bolo vystavených riziku v priemyselnej výrobe - 82 314 (z toho 16 041 žien) a v zdravotníctve - 11 206 (z toho 8 657 žien). Najvyšší podiel rizikovej práce žien (77,2 % z celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v danom ekonomickom odvetví) bol, podobne ako v minulých rokoch, v zdravotníctve.

2.2.4.3 Choroby z povolania

V roku 2007 bolo hlásených v Slovenskej republike 556 chorôb z povolania. Najväčší podiel na chorobách z povolania má choroba kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. Bolo hlásených 257 týchto profesionálnych ochorení s postihnutím najmä horných končatín. Ich podiel zo všetkých priznaných chorôb z povolania bol najvyšší (46,2 %). Od roku 1994 došlo v SR k nárastu počtu prípadov tejto choroby z povolania o 112 % (zo 121 v roku 1994).

Druhým najčastejším profesionálnym ochorením je už niekoľko rokov choroba kostí, zhybov, svalov, ciev a nervov končatín, spôsobená prácou s vibrujúcimi nástrojmi. Jej 154 hlásení predstavovalo 27,7 % z celkového počtu chorôb z povolania v SR za rok 2007.

S menším počtom boli hlásené nasledovné profesionálne ochorenia - poruchy sluchu z hluku, (28 prípadov - 5 % z celkového počtu chorôb z povolania), choroby prenosné zo zvierat na ľudí (19 prípadov - 3,4 %), kožné choroby z povolania (18 prípadov - 3 %).

Podľa jednotlivých profesií najvyšší výskyt chorôb z povolania bol u robotníkov pri ťažbe surovín a u stavebných robotníkov - 44,6 % z celkového počtu chorôb z povolania. Podstatne nižší bol počet u strojárskych robotníkov (7,7 %) a u robotníkov v poľnohospodárstve a lesníctve (6,7 %).

3. SOCIÁLNA OCHRANA

Sociálna ochrana na Slovensku má tri základné formy, ktorými sú sociálne poistenie, štátna sociálna podpora a sociálna pomoc

3.1. Sociálne poistenie

Základnou úlohou systému sociálneho poistenia je ochrana ekonomicky aktívneho obyvateľstva pri vzniku vymedzených sociálnych udalostí (napr. choroba, tehotenstvo, materstvo, invalidita, staroba, úmrtie živateľa). Podstatou tohto systému je jeho úzka previazanosť na ekonomickú aktivitu občanov a ich príjem.

Podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) tvorí systém sociálneho poistenia päť samostatných podsystemov: nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

V oblasti sociálneho poistenia možno rok 2007 charakterizovať ako obdobie prípravy novely zákona o sociálnom poistení s cieľom zabezpečiť finančnú stabilitu priebežne financovaného dôchodkového systému, ale aj implementovať zmeny, ktoré vyplynuli z poznatkov aplikačnej praxe a z potreby zosúladenia s inými právnymi predpismi. V súvislosti s možným prijatím eura od 1. januára 2009, ktoré sa dotkne aj činností vykonávaných organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne, bol za účelom vytvorenia základných predpokladov v Slovenskej republike na bezproblémové a úspešné zavedenie meny euro schválený tzv. generálny zákon (zákon č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

V sledovanom období nadobudli účinnosť tieto opatrenia súvisiace so zákonom o sociálnom poistení:

- opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č.197/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje percento zvýšenia dôchodkovej dávky v roku 2007. Uvedené percento zvýšenia dôchodkových dávok (6,25 %) bolo vypočítané ako súčet jednej polovice percenta medziročného rastu spotrebiteľských cien a jednej polovice medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve a valorizácia dôchodkových dávok bola vykonaná od 1. júla 2007 podľa zákona o sociálnom poistení. Zvýšenie dôchodkových dávok sa týkalo všetkých poberateľov na území SR a aj tých, ktorým Sociálna poisťovňa vypláca dôchodok do zahraničia, pričom priemerná suma zvýšenia na 1 dôchodok bola 408 Sk.
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 489/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma vianočného príspevku v roku 2007,
- opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 196/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma všeobecného vymeriavacieho základu za rok 2006,
- opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 596/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška dôchodkovej hodnoty na rok 2008.
- Zákon č. 555/2007 Z. z., ktorý mení a dopĺňa zákon o sociálnom poistení bol v Národnej rade Slovenskej republiky schválený 27. novembra 2007 a nadobudol účinnosť 1. januára 2008. Napriek tomu, že ide o legislatívne zmeny, ktoré budú mať vplyv na obyvateľstvo SR až v roku 2008, z dôvodu komplexnosti a aktuálnosti správy uvádzame aj tieto ustanovenia s predpokladaným počtom dotknutých osôb:

V nadväznosti na zmenu vysokoškolského zákona, podľa ktorej doktorand v dennej forme doktorandského štúdia prestáva byť v postavení zamestnanca, došlo aj v zákone o sociálnom poistení k vypusteniu tejto skupiny fyzických osôb z okruhu zamestnancov. Uvedená skupina osôb a ich zamestnávateľia nebudú od účinnosti novely platiť poistné na sociálne poistenie (doktorand sa ale môže stať dobrovoľne poistenou osobou). Predmetná zmena sa dotkne približne 3 500 doktorandov denného štúdia.

Pre samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré vykonávajú činnosť podľa osobitných predpisov (*napr. advokáti, daňoví poradcovia*) a súčasne vykonávajú činnosť zamestnanca povinne nemocensky a dôchodkovo poisteného sa ustanovilo platenie poistného zo skutočného vymeriavacieho základu, dosahovaného z výkonu samostatnej zárobkovej činnosti.

Poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a invalidného dôchodku s poklesom schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nad 70% opäť vznikla povinná účasť na nemocenskom poistení, pretože doterajšia právna úprava sa v praxi ukázala ako neefektívna. Stali sa teda povinne nemocensky poistenými osobami a budú prispievať na nemocenské poistenie vrátane ich zamestnávateľov a v prípade vzniku vymedzenej situácie (dočasná pracovná neschopnosť, potreba ošetrovania fyzickej osoby atď.) im bude poskytovaná príslušná dávka nemocenského poistenia. Predpokladaný počet dotknutých osôb predstavuje podľa odhadov Sociálnej poisťovne približne 71 000.

Invalidný dôchodok je možné priznať aj po dovŕšení dôchodkového veku poistencovi, ktorý ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok. Fyzickej osobe, ktorá má priznaný invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % a vykonáva činnosť zamestnanca, povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby prípadne je dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou, vzniká povinnosť platiť poistné na invalidné poistenie do priznania starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku. Predpokladaný počet dotknutých osôb predstavuje podľa odhadov Sociálnej poisťovne približne 9 000.

Jednou zo základných podmienok nároku na starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok je získanie potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia, ktorý od 1. januára 2004 bol znížený z 25 rokov na 10 rokov. V praxi však nastávali situácie, že nárok na starobný dôchodok vznikol dovŕšením dôchodkového veku a získaním len 10 rokov poistenia, čím dochádza k situáciám, že výška starobného dôchodku je veľmi nízka. Za účelom ochrany poistencov (budúcich dôchodcov) sa teda predlžuje obdobie dôchodkového poistenia na nárok na starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok z 10 rokov na 15 rokov. Predĺženie obdobia poistenia sa dotkne každoročne 800-1000 žiadateľov o starobný dôchodok.

Prax ukázala, že účel predčasného starobného dôchodku naplnený nebol a vo väčšine prípadov sa predčasný starobný dôchodok stal atraktívnou alternatívou zabezpečenia príjmu k príjmu dosahovanému z výkonu zárobkovej činnosti. V súvislosti s touto skutočnosťou sa výrazne eliminovali účinky významného reformného kroku, a to predĺženia dôchodkového veku, čo negatívne ovplyvňuje hospodárenie Sociálnej poisťovne. Z uvedeného dôvodu sa sprísnila právna úprava nároku na predčasný starobný dôchodok, ktorá spočíva v umožnení jeho priznania najskôr dva roky pred dovŕšením dôchodkového veku. Predpokladaný počet priznaných predčasných starobných dôchodkov v roku 2008 podľa odhadov Sociálnej poisťovne predstavuje 25 000 prípadov, pri ohraničení vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok najskôr 2 roky pred dovŕšením dôchodkového veku by počet prípadov mal klesnúť na 15 000.

Zrušenie transferu za poberateľov invalidných dôchodkov zo základného fondu invalidného poistenia do základného fondu starobného poistenia. Garanciu, aby výška starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku dosahovala minimálne výšku pôvodného invalidného dôchodku pre poistenca, ktorý dovŕši dôchodkový vek, dáva ustanovenie o výpočte starobného dôchodku minimálne z takého priemerného osobného mzdového bodu (zárobkov), z ktorého bol priznaný invalidný

dôchodok, ale aj tým, že v prípade, ak by novo priznaný starobný dôchodok bol nižší ako vyplácaný invalidný dôchodok, naďalej sa bude vypláčať dôchodok, ktorého suma je vyššia. Obdobie poberania invalidného dôchodku je považované v zmysle predmetnej novely ako obdobie dôchodkového poistenia v I. pilieri dôchodkového systému.

S cieľom zvýšenia sociálnej solidarity sa zvýšili maximálne vymeriavacie základy pre platenie poistného na dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti a poistného do rezervného fondu solidarity zo súčasného 3-násobku priemernej mzdy v hospodárstve SR na 4-násobok priemernej mzdy v hospodárstve SR, so zachovaním obmedzení na určenie sumy dávok sociálneho poistenia. Opatrenie sa bude týkať približne 48 000 poistencov, okrem týchto sa dotkne aj osôb, ktorých vymeriavací základ presiahne túto hranicu len výnimočne (napr. vyplatenie odmien, 13./14. plat a pod.).

3.1.1. Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie je poistením pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva. Z nemocenského poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení poskytujú nemocenské dávky a to: nemocenské, ošetrovné, vyrovnávacía dávka a materské - v súvislosti so zavedeným poskytovaním náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca počas prvých desiatich dní dočasnej pracovnej neschopnosti z prostriedkov zamestnávateľa (zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), Sociálna poisťovňa poskytuje zamestnancom nemocenské od 11. dňa dočasnej pracovnej neschopnosti.

Výdavky na nemocenské dávky⁹ v roku 2007, hradené zo zdrojov Sociálnej poisťovne, boli v čiastke 6 032 mil. Sk. V porovnaní s rokom 2006 boli vyššie o 709 mil. Sk (index rastu 113,32 %). Nárast výdavkov bol najmä z dôvodu nárastu počtu prípadov a vyššej priemernej výšky v kľúčových dávkach nemocenského poistenia. V roku 2007 boli priemerné mesačné počty prípadov zúčtovaných nemocenských dávok takéto:

nemocenské	87 402 prípadov,
ošetrovné	10 432 prípadov,
vyrovnávacía dávka	71 prípadov,
materské	17 114 prípadov.

Priemerný mesačný počet prípadov bol oproti roku 2006 vyšší o 6 217 (najvyšší rast počtu prípadov bol na dávke nemocenské o 4 961 prípadov). Priemerné percento pracovnej neschopnosti pre chorobu a úraz v roku 2006 bolo 3,44 % a v roku 2007 pokleslo na 3,15 % (najnižšie priemerné percento PN v Bratislavskom kraji 1,92 % a najvyššie v Prešovskom kraji 4,36 %). Priemerná doba trvania práceneschopnosti predstavovala v roku 2007 35,53 dní (najnižšia doba trvania 28,97 v Bratislavskom kraji a najvyššia 42,69 v Prešovskom kraji), čo znamenalo oproti roku 2006 pokles o 3,14 dňa (o 8,11 %).

⁹ Prehľad výdavkov základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nem. dávok v roku 2007 je uvedený v Prílohách ku kapitole 3.

Tabuľka 3.1 Počet prípadov a priemerná výška nemocenských dávok v roku 2007

Dávka	Počet prípadov v roku 2007	Porovnanie so stavom v roku 2006	
		Priemerná výška dávky v roku 2007 (v Sk)	Porovnanie so stavom v roku 2006
Nemocenské	1 048 828	106,02	4 241
Ošetrovné	125 187	110,04	1 508
Vyrovnávací dávka	851	98,95	879
Materské	205 368	101,82	6 800

Zdroj: Sociálna poisťovňa

3.1.2. Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie sa rozčleňuje na starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia a na invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia. Z dôchodkového poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení poskytujú dôchodkové dávky, a to zo starobného poistenia: *starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok, sirotský dôchodok* a z invalidného poistenia: *invalidný dôchodok, vdovský a vdovecký dôchodok, sirotský dôchodok*.

K 31. decembru 2007 bolo vyplatených 1 523 866 dôchodkových dávok (bez dôchodkov hradených štátom – tzv. invalidov z mladosti, dôchodkov manželky, sociálnych dôchodkov, ako aj bez dôchodkov vyplácaných do cudziny a dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie). Dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie bolo 302 a dôchodkov vyplácaných do cudziny 7 480 (viď tabuľka).

Tabuľka 3.2 Počet vyplácaných dôchodkových dávok a priemerná výška dôchodkov v roku 2007

Typ dôchodku	Počty vyplácaných dôchodkov k:		Priemerná výška (sólo) dôchodku v Sk k:	
	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2007
Starobný	916 296	916 941	8 226	8 885
Predčasný starobný	44 693	48 225	8 970	9 398
Invalidný	182 856	195 139	6 139	6 621
Vdovský*	302 363	302 807	5 203	5 544
Vdovecký*	13 631	31 109	3 540	3 949
Sirotský	30 237	29 645	2 982	3 242
S p o l u	1 490 076	1 523 866	X	X
Dôchodky neprevzaté do automatiz. evidencie	405	302	X	X
Dôchodky vyplácané do cudziny	6 543	7 480	X	X

* Štatistické údaje sú vrátane súbehov. V terminológii dôchodkových dávok znamená súbeh poberanie súčasne (súbežne) tzv. priameho dôchodku (starobného, predčasného starobného alebo invalidného) s nepriamym dôchodkom (pozostalostným dôchodkom).

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V porovnaní so stavom k 31. decembru 2006 bolo v decembri 2007 vyplatených¹⁰ o 33 790 dôchodkov viac, čo predstavuje medziročný nárast o 2,26 %. Počet vyplácaných starobných dôchodkov, vdovských dôchodkov a sirotských dôchodkov zostal oproti roku 2006 na relatívne nezmenenej úrovni, invalidných dôchodkov bolo k 31. decembru 2007 vyplatených o 12 283 viac ako v decembri 2006, predčasných starobných dôchodkov bolo viac o 3 532 a vdoveckých dôchodkov viac o 17 478.

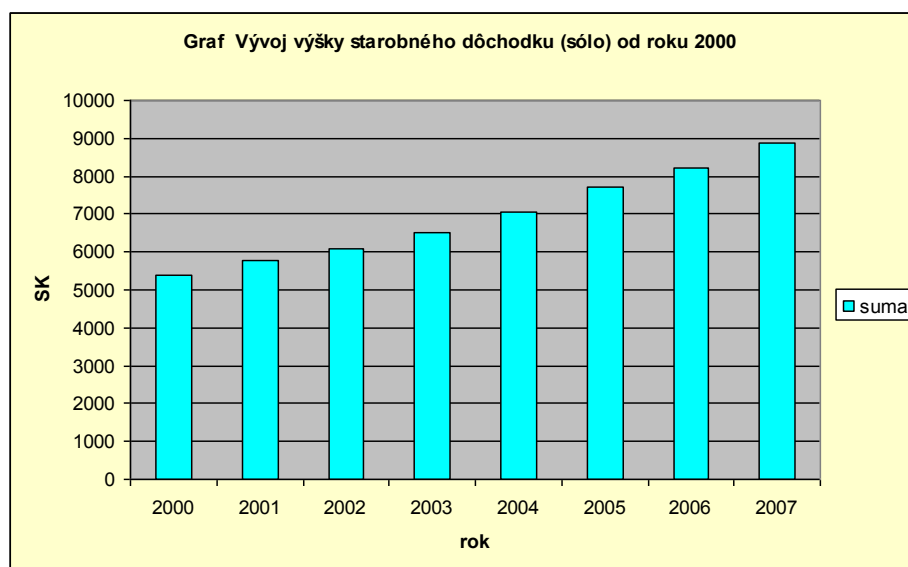
Zvýšenie počtu invalidných dôchodkov súviselo so zosúladením zákona o sociálnom poistení s Ústavou Slovenskej republiky a z toho vyplývajúcich lekárskeho posudkových prehliadok o preskúmaní trvania invalidity v súlade s právnymi predpismi účinnými do 31. decembra 2003 u invalidných dôchodcov, ktorým boli podmienky nároku na invalidný dôchodok a čiastočný invalidný dôchodok prehodnotené podľa nových kritérií v zmysle zákona o sociálnom poistení.

Na rast počtu poberateľov predčasného starobného dôchodku vplývalo najmä avizované sprísnenie podmienok na priznanie predčasného starobného dôchodku od 1. januára 2008, toto obdobie bolo sprevádzané zvýšením počtu žiadateľov o predčasný starobný dôchodok.

Hlavným dôvodom vysokého rastu počtu poberateľov vdoveckých dôchodkov bolo umožnenie vzniku nároku na vdovecký dôchodok aj mužom, ktorí ovdoveli pred 1. januárom 2004, ako aj vznik nároku pre nové prípady za jednotných podmienok s vdovskými dôchodkami.

Priemerná výška predčasného starobného dôchodku je vyššia ako priemerná výška starobného dôchodku z dôvodu, že žiadateľmi o tento druh dôchodku sú vyššie príjmoví poistenci a suma predčasného starobného dôchodku musí byť vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Rast počtu dôchodkov vyplácaných do zahraničia súvisí s členstvom v Európskej únii - voľný pohyb osôb v rámci únie.

Vývoj priemernej výšky starobného (sólo) dôchodku v období rokov 2000 – 2007 je uvedený v nasledujúcom grafe.

Výdavky¹¹ na (systémové) dávky dôchodkového poistenia v roku 2007 činili približne 132,1 mld. Sk, čo predstavuje 114 % výdavkov roku 2006. Okrem toho štátom hradené dôchodkové dávky (dôchodok manželky, sociálny dôchodok, invalidný dôchodok z mladosti, zvýšenie pre bezvládnosť, zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, za odboj a rehabilitáciu vrátane príplatkov za štátnu službu) predstavovali 1,1 mld. Sk. Výdavky na výplatu vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku v roku 2007 predstavovali 1,6 mld. Sk.

¹⁰ Podrobnejšie štatistiky o počte poberateľov a výške jednotlivých dôchodkových dávok sú uvedené v Prílohách ku kapitole 3

¹¹ Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2006 je uvedený v Prílohách ku kapitole 3.

K 31. decembru 2006, už po zvýšení dôchodkov od 1. júla 2006, bolo zaznamenaných 2 774, t. j. 0,42 % sólo starobných dôchodkov presahujúcich priemernú mesačnú mzdu v hospodárstve Slovenskej republiky (18 761 Sk). K 31. júlu 2007 bolo nad priemernou mzdou v hospodárstve SR (20 146 Sk) 2 677 sólo starobných dôchodkov, t. j. 0,41 % z ich celkového počtu. Relácia priemerného starobného sólo dôchodku v roku 2007 k priemernej mesačnej mzde za rok 2007 v hospodárstve Slovenskej republiky činila 44,10 % a oproti roku 2006 predstavoval tento ukazovateľ mierny rast (0,26 %).

3.1.3. Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je poistením pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu a choroby z povolania. Z úrazového poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení poskytujú úrazové dávky a to: úrazový príplatok, úrazová renta, jednorazové vyrovnanie, pozostalostná úrazová renta, jednorazové odškodnenie, pracovná rehabilitácia a rehabilitačné, rekvalifikácia a rekvalifikačné, náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada nákladov spojených s liečením, náhrada nákladov spojených s pohrebom.

Celková suma vyplatených dávok v roku 2007¹² bola 1 043 mil. Sk, čo predstavuje 115 % výdavkov za rok 2006. Najpočetnejšia a finančne najnáročnejšia dávka je úrazová renta. Za rok 2007¹³ bolo vyplatených 62 955 týchto dávok, čo predstavuje 110,9 % vyplatených dávok v roku 2006. Priemerná výška tejto dávky za rok 2007 bola 6 963 Sk, t. j. 109,5 % priemernej výšky z roka 2006. Na túto dávku bolo vynaložených 438,3 mil. Sk (40,8 % všetkých výdavkov fondu). Na zvýšenie počtu úrazových rent v roku 2006 malo vplyv najmä obnovenie výplat úrazových rent, na ktoré bola prekvalifikovaná náhrada za stratu na zárobku.

3.1.4. Garančné poistenie

Garančné poistenie je poistením pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie. Z garančného poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení poskytuje dávka garančného poistenia.

Za rok 2007 bolo vyplatených 2 821 dávok - vid' tabuľku č. 3.3 (nárast o 8,3 %) v celkovom objeme 69,4 mil. Sk (89,6 % výdavkov oproti roku 2006). Priemerná výška dávky za rok 2007 činila 24 605 Sk (pokles o 17,2 % oproti roku 2006). Mierny rast počtu dávok bol spôsobený najmä zmenou definície platobnej neschopnosti od 1. augusta 2006 v zákone o sociálnom poistení, podľa ktorej je zamestnávateľ platobne neschopný už odo dňa podania návrhu na vyhlásenie konkurzu. Výdavky¹⁴ z titulu neplatíčov na starobné dôchodkové sporenie za rok 2007 predstavovali 858 mil. Sk.

¹² Prehľad výdavkov základného fondu úrazového poistenia (ZFUP) v roku 2006 je uvedený v Prílohách ku kapitole 3.

¹³ Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2006 sú uvedené v Prílohách ku kapitole 3.

¹⁴ Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v Sk v roku 2006 sú uvedené v Prílohách ku kapitole 3.

Tabuľka 3.3 Výdavky na dávku garančného poistenia, počet prípadov a priemerná výška dávky v Sk v roku 2007

Obdobie	Počet prípadov	Priemerná výška dávky v Sk	Výdavky na dávku garančného poistenia v Sk
Január	777	18 727	14 551 095
Február	81	43 511	3 524 388
Marec	143	21 188	3 029 890
Apríl	97	15 141	1 468 646
Máj	184	19 099	3 514 142
Jún	189	35 018	6 618 411
Júl	23	28 841	663 343
August	83	33 087	2 746 248
September	137	39 449	5 404 455
Október	359	16 005	5 745 669
November	232	18 713	4 341 477
December	516	34 501	17 802 745
Celkom	2 821	X	69 410 509
Priemer	235	24 605	5 784 209

Zdroj: Sociálna poisťovňa

3.1.5. Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistením pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti. Z poistenia v nezamestnanosti sa za podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení poskytuje dávka v nezamestnanosti.

V roku 2007 predstavoval priemerný mesačný počet poberateľov dávky¹⁵ v nezamestnanosti 22 311 osôb, t. j. 82,6 % priemerného mesačného počtu v roku 2006. Výdavky na dávky v nezamestnanosti v roku 2007 boli v sume 1,79 mld. Sk, t. j. 93 % výdavkov za rok 2006. Priemerná mesačná výška dávky v roku 2007 bola 6 713 Sk, čo je o 12,8 % viac ako v roku 2006. Zníženie počtu poberateľov a výdavkov na dávku v nezamestnanosti oproti roku 2006 bol spôsobený nižším počtom uchádzačov o zamestnanie a relatívne prísnyimi podmienkami nároku na dávku v nezamestnanosti.

3.2 Dôchodkové sporenie

Dôchodkové sporenie v súčasnosti tvoria 2 podsystemy, ktoré sa podľa odbornej metodológie označujú ako II. pilier a III. pilier dôchodkového systému Slovenskej republiky:

II. pilier - starobné dôchodkové sporenie, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané dôchodkovými správcovskými spoločnosťami na základe zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o starobnom dôchodkovom sporení“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005,

III. pilier - dobrovoľné doplnkové dôchodkové sporenie, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami na základe zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých

¹⁵ Podrobnejšie štatistiky o vyplatených dávkach v nezamestnanosti v roku 2006 sú uvedené v Prílohách ku kapitole 3.

zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o doplnkovom dôchodkovom sporení“), daňovo zvýhodnené s účinnosťou od 1. januára 2005.

3.1 Starobné dôchodkové sporenie

Cieľom zavedenia starobného dôchodkového sporenia bolo diverzifikovať riziká jednotlivých spôsobov financovania dôchodkových dávok, t. j. priebežného spôsobu financovania a kapitalizačného spôsobu financovania.

Starobné dôchodkové sporenie je príspevkovo definované a financované z príspevkov odvádzaných na osobné dôchodkové účty. Každá fyzická osoba, ktorá sa rozhodne vstúpiť do tohto systému, si môže vybrať jednu z viacerých dôchodkových správcovských spoločností, ktoré vytvárajú a spravujú tri dôchodkové fondy s rôznou investičnou stratégiou. Príspevky na starobné dôchodkové sporenie vyberá Sociálna poisťovňa. Výška príspevku na starobné dôchodkové sporenie predstavuje 9 % z vymeriavacieho základu.

Zo systému starobného dôchodkového sporenia sa budú vyplácať starobné dôchodky a predčasné starobné dôchodky formou programového výberu s doživotným dôchodkom alebo formou doživotného dôchodku a pozostalostné dôchodky po zomretých poberateľoch starobných dôchodkov alebo predčasných starobných dôchodkov vyplácaných zo systému starobného dôchodkového sporenia.

V oblasti starobného dôchodkového sporenia nadobudol v sledovanom období účinnosť zákon č. 677/2006 Z. z., ktorý mení a dopĺňa zákon o starobnom dôchodkovom sporení a zaviedol administratívnu a finančnú bariéru na zabránenie neodôvodneným a špekulatívnym prestupom medzi jednotlivými dôchodkovými správcovskými spoločnosťami. Prestup je od 1. januára 2007 podmienený vydaním akceptačného listu od Sociálnej poisťovne a zaplatením poplatku vo výške 500 Sk.

Zákon č. 555/2007 Z. z., ktorý mení a dopĺňa aj zákon o starobnom dôchodkovom sporení bol v Národnej rade Slovenskej republiky schválený 27. novembra 2007 a nadobudol účinnosť 1. januára 2008. Napriek tomu, že ide o legislatívne zmeny, ktoré budú mať vplyv na obyvateľstvo SR až v roku 2008, z dôvodu komplexnosti a aktuálnosti správy uvádzame aj tieto ustanovenia s predpokladaným počtom dotknutých osôb:

- Umožnenie návratu výlučne do systému dôchodkového poistenia (I. pilier) všetkým sporiteľom, ktorí uzatvorili zmluvu o starobnom dôchodkovom sporení do 31. decembra 2007, čím sa rieši aj situácia sporiteľov, pre ktorých je starobné dôchodkové sporenie nevýhodné. Sporitelia majú možnosť písomne oznámiť Sociálnej poisťovni do 30. júna 2008, že nemajú záujem byť zúčastnení na starobnom dôchodkovom sporení. Z celkového počtu sporiteľov 1,5 mil. sa na základe skúsenosti z iných krajín, kde sa aplikovalo obdobné opatrenie, predpokladal návrat približne 2,2 % sporiteľov, čo by predstavovalo cca 30 000 osôb.

- Možnosť dodatočného vstupu do II. piliera pre fyzické osoby, ktoré sa nezapojili do systému starobného dôchodkového sporenia do 31. decembra 2007. Systém starobného dôchodkového sporenia je pre uvedené fyzické osoby otvorený do 30. júna 2008. Odhadovaný počet fyzických osôb, ktoré budú mať záujem vstúpiť do II. piliera predstavoval približne 10 000.

- Zavedenie prvku dobrovoľnosti do právnej úpravy starobného dôchodkového sporenia tak, aby jeho existencia nenarušila stabilitu priebežne financovaného systému. Pre fyzické osoby, ktoré prvýkrát vstúpia na trh práce po 31. decembri 2007 sa ich povinná účasť na starobnom dôchodkovom sporení zmenila na dobrovoľnú (tieto fyzické osoby budú mať možnosť sa rozhodnúť o svojej účasti na starobnom dôchodkovom sporení do šiestich mesiacov od vzniku prvého dôchodkového poistenia). Súčasne došlo k zrušeniu povinnej účasti na starobnom dôchodkovom sporení pre fyzické osoby, ktoré nevykonávajú zárobkovú činnosť a za ktoré z dôvodu riadnej starostlivosti o dieťa alebo z dôvodu opatrovania osoby s ťažkým zdravotným postihnutím platí príspevky na starobné dôchodkové sporenie

štát. Celkový počet sporiteľov fyzických osôb starajúcich sa o dieťa je cca 129 000 z celkového počtu 145 000.

- Z dôvodu zrušenia transferu za poberateľov invalidných dôchodkov zo základného fondu invalidného poistenia do základného fondu starobného poistenia došlo k zrušeniu účasti poberateľov invalidného dôchodku v systéme starobného dôchodkového sporenia, ak nevykonávajú zárobkovú činnosť. Obdobie poberania invalidného dôchodku je považované v zmysle predmetnej novely ako obdobie dôchodkového poistenia v I. pilieri dôchodkového systému.

- V súvislosti s predĺžením obdobia dôchodkového poistenia na nárok na starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok z dôchodkového poistenia sa predĺžilo obdobie starobného dôchodkového sporenia pre vyplácanie starobného dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia z 10 rokov na 15 rokov.

- S cieľom zosúladenia vymeriavacieho základu na platenie príspevkov na starobné dôchodkové sporenie s vymeriavacím základom na platenie poistného na sociálne poistenie, došlo k zvýšeniu maximálneho vymeriavacieho základu pre platenie príspevkov na starobné dôchodkové sporenie z 3-násobku na 4-násobok priemernej mzdy v hospodárstve SR. Opatrenie sa bude týkať približne 20 000 sporiteľov, okrem týchto sa dotkne aj osôb, ktorých vymeriavací základ presiahne túto hranicu len výnimočne (napr. vyplatenie odmien, 13./14. plat a pod.).

- Zvýšenie ochrany majetku v dôchodkových fondoch a zvýšenie bezpečnosti investícií prostredníctvom podrobnej úpravy riadenia rizík a minimalizácie možností vzniknutia konfliktu záujmov.

K 31. decembru 2007 pôsobilo na trhu starobného dôchodkového sporenia 6¹⁶ dôchodkových správcovských spoločností, ktoré spravovali spolu 18 dôchodkových fondov:

Aegon, d.s.s., a.s., Bratislava

Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s., Bratislava

Axa d.s.s., a.s., Bratislava

ČSOB, d.s.s., a.s., Bratislava

ING dôchodková správcovská spoločnosť, a.s., Bratislava

VÚB Generali, d.s.s., a.s., Bratislava

Dohľad nad subjektmi a fungovaním starobného dôchodkového sporenia vykonávala v roku 2007 Národná banka Slovenska.

Sociálna poisťovňa postúpila k 31. decembru 2007 do dôchodkových fondov **majetok**¹⁷ v hodnote **51,078 mld. Sk**. Ako z tabuľky vyplýva najväčší podiel na slovenskom trhu dôchodkového sporenia predstavujú spoločnosti Allianz – Slovenská d.s.s. a Axa d.s.s. Dominancia rastových fondov vo výške spravovaného majetku (až 65,52 %) vyplýva najmä z najväčšieho počtu sporiteľov v týchto fondoch, ktorí si zvolili investičnú stratégiu „možnosť vyššieho výnosu za cenu vyššieho rizika“ (až 80 % majetku v týchto fondoch môže byť investovaných do akcií).

¹⁶ Na konci minulého roka uzavrela Axa celosvetovú akvizíciu Winterthur Group a stala sa tak aj novým majiteľom spoločnosti Winterthur na Slovensku. Zmena majiteľa bola do slovenského Obchodného registra zapísaná 15. marca 2007 a z tohto dôvodu Winterthur, d.s.s., zmenil k 15. marcu 2007 názov na AXA, d.s.s.

¹⁷ Prehľad údajov o majetku v dôchodkových fondoch k 31. decembru 2007 je uvedený v Prílohách ku kapitole 3

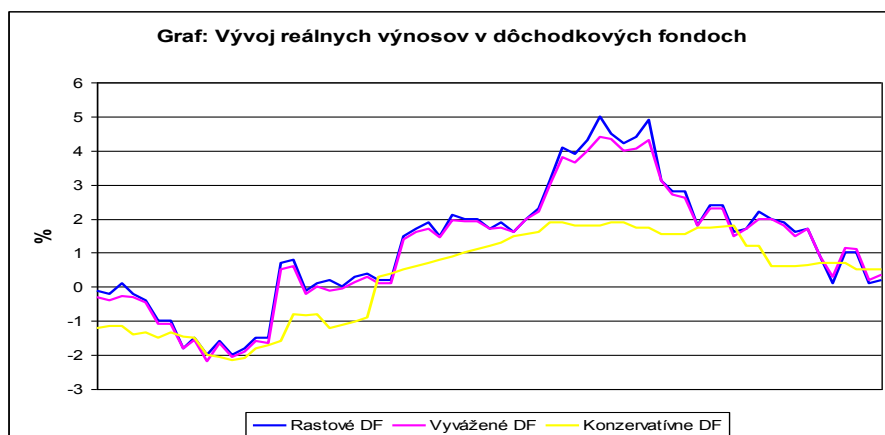
Tabuľka 3.4 Prehľad poplatkov a zhodnotenie úspor v členení podľa jednotlivých dôchodkových správcovských spoločností k 31. decembru 2007

Spoločnosť	Konzervatívny fond		Vyvážený fond		Rastový fond	
	Aktuálna hodnota DJ (v Sk)	Odplata za správu fondu (%)	Aktuálna hodnota DJ (v Sk)	Odplata za správu fondu (%)	Aktuálna hodnota DJ (v Sk)	Odplata za správu fondu (%)
1. Aegon, d.s.s	1,1065	0,07	1,1349	0,075	1,1351	0,075
2. Allianz – Slovenská, d.s.s.	1,1148	0,07	1,1231	0,07	1,1280	0,07
3. Axa d.s.s.,	1,1057	0,075	1,1201	0,075	1,1248	0,075
4. ČSOB, d.s.s	1,0968	0,07	1,1089	0,075	1,1132	0,075
5. ING d.s.s.	1,1038	0,07	1,0997	0,075	1,0972	0,075
6. VÚB Generali d.s.s.	1,1040	0,07	1,1201	0,075	1,1262	0,075

Zdroj: Asociácia DSS

Výnos v dôchodkovom fonde vyjadruje mieru zhodnotenia peňazí v dôchodkovom fonde. Predstavuje rozdiel, o aký sa medziročne zvýšila hodnota dôchodkovej jednotky, teda o koľko sa zvýšila hodnota peňazí na osobnom dôchodkovom účte. Hodnota dôchodkovej jednotky sa vypočítava ako podiel čistej hodnoty majetku v dôchodkovom fonde a počtu všetkých dôchodkových jednotiek všetkých sporiteľov vo fonde. Z tabuľky je zrejmé, že najvyššie zhodnotenie od vzniku systému starobného dôchodkového sporenia zaznamenali rastové fondy, avšak vyskytli sa aj viaceré výkyvy vo výkonnosti v týchto fondoch. Vo všeobecnosti možno povedať, že výkonnosť fondov **zaostala** za pôvodnými predpokladmi pri koncipovaní a implementovaní kapitalizačného piliera.

Nasledujúci graf zobrazuje vývoj reálnych výnosov v dôchodkových fondoch v období od apríla 2006 do decembra 2007.

apríl 2006

december 2007

Zdroj: Analýza výhodnosti a nevýhodnosti zotrvania v II. pilieri, február 2008

Zákon o starobnom dôchodkovom sporení ustanovuje v prechodnom období – troch rokov odo dňa začatia vykonávania činnosti - dôchodkovej správcovskej spoločnosti maximálnu **odplatu za správu fondu** na 0,075 % priemernej mesačnej čistej hodnoty majetku v dôchodkovom fonde. Z tabuľky 3.4 je zrejmé, že napriek konkurenčnému prostrediu v starobnom dôchodkovom sporení, výška poplatkov nie je predmetom súperenia medzi dôchodkovými správcovskými spoločnosťami.

Počet sporiteľov k 31. decembru 2007 bol 1 562 257 osôb. Na zvýšenie počtu sporiteľov oproti roku 2006 malo vplyv najmä ustanovenie, účinné do 31. decembra 2007, podľa ktorého každej fyzickej osobe prvýkrát vstupujúcej na trh práce vznikla povinná účasť v systéme starobného dôchodkového sporenia (v prípade, že táto fyzická osoba neuzatvorila zmluvu o starobnom dôchodkovom sporení do 30 dní odo dňa vzniku povinnej účasti, určila jej dôchodkovú správcovskú spoločnosť Sociálna poisťovňa).

Z hľadiska vekovej štruktúry sporiteľov¹⁸ v systéme starobného dôchodkového sporenia najväčšie zastúpenie majú sporitelia vo veku do 40 rokov a to 72,18 % z celkového počtu sporiteľov.

Tabuľka 3.5 Rozdelenie sporiteľov podľa veku a rodu k 31. decembru 2007

veková hranica (v rokoch)	počet sporiteľov		% podiel vek. kateg.
	muži	ženy	
do 18	2 119	1 793	0,25%
od 19 do 22	45 561	36 515	5,03%
od 23 do 26	101 495	96 215	16,22%
od 27 do 31	163 373	167 887	17,02%
od 32 do 36	157 909	165 383	20,50%
od 37 do 41	122 714	130 774	16,19%
od 42 do 46	108 879	115 557	14,61%
od 47 do 51	62 210	58 778	8,29%
od 52 do 56	14 348	8 752	1,75%
od 57 do 61	911	490	0,11%
od 62	341	251	0,04%
Spolu	779 860	782 397	100,00%
Spolu muži a ženy	1 562 257		X

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Najväčšie zastúpenie medzi sporiteľmi mali sporitelia s vymeriavacím základom do 20 000 SK (69,9 %).

Tabuľka 3.6 Počet aktívnych sporiteľov podľa vymeriavacieho základu v období 12/2007

vymeriavací základ (v Sk)	počet sporiteľov	% podiel
do 10 000	377 473	30,6
Od 10 001 do 20 000	483 976	39,3
Od 20 001 do 30 000	211 449	17,2
Od 30 001 do 40 000	79 894	6,5
Od 40 001 do 50 000	32 108	2,6
Od 50 001 do 60 000	47 043	3,8
od 60 001	4	
Spolu	1 231 947	100,00

Zdroj: Sociálna poisťovňa

¹⁸ Graf vekovej štruktúry sporiteľov je uvedený v Prílohách ku kapitole 3

Rozdiel medzi počtom sporiteľov v tabuľke 3.5 a 3.6 predstavuje približne 330 tisíc osôb – tieto fyzické osoby možno označiť ako **neaktívni sporitelia**, to znamená, že k 31. decembru 2007 si neplatili príspevky na starobné dôchodkové sporenie z titulu zamestnanca, povinne poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby alebo dobrovoľne poistenej osoby a neplatil za nich príspevky ani štát z dôvodu výkonu vymedzených činností (starostlivosť o dieťa, opatrovanie).

3.2 Doplnkové dôchodkové sporenie

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu prác, ktoré sú zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 alebo skončenia výkonu prác zamestnanca, ktorý je tanečný umelec.

V rokoch 2005 až 2007 prebehla transformácia systému doplnkového dôchodkového poistenia na systém doplnkového dôchodkového sporenia podľa zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení. Doplnkové dôchodkové poisťovne, zriadené podľa zákona č. 123/1996 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom poistení zamestnancov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa mohli v rokoch 2005 až 2007 transformovať na doplnkové dôchodkové spoločnosti alebo zaniknúť. Cieľom transformácie bolo:

oddelenie majetku poistencov od vlastného majetku doplnkovej dôchodkovej spoločnosti vytvorením doplnkových dôchodkových fondov,

presun výkonu dohľadu nad týmto systémom z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva financií SR na Národnú banku Slovenska,

sprísnenie podmienok na vyplácanie dávok doplnkového dôchodkového sporenia s cieľom podporiť dlhodobý charakter dobrovoľného sporenia na dôchodok,

vyplácanie dôchodkov s rizikom dožitia výlučne životnou poisťovňou,

väčšie možnosti pri výbere investičnej stratégie (aj s vyššou mierou rizika).

Zákon č. 555/2007 Z. z., ktorý mení a dopĺňa aj zákon o doplnkovom dôchodkovom sporení bol v Národnej rade Slovenskej republiky schválený 27. novembra 2007 a nadobudol účinnosť 1. januára 2008. V oblasti doplnkového dôchodkového sporenia išlo o nasledovné zmeny:

- Predmetná novela rozširuje povinnú účasť vybratých skupín zamestnancov na doplnkovom dôchodkovom sporení o kategóriu hudobných umelcov – hráčov na dychové nástroje. Tieto osoby sú povinné uzatvoriť účastnícku zmluvu a ich zamestnávateľia sú povinní uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu s niektorou z doplnkových dôchodkových spoločností, a to do ôsmich dní od začatia výkonu týchto prác.

- Dohľad vykonávaný Národnou bankou Slovenska v doplnkovom dôchodkovom sporení sa už nevzťahuje na plnenie povinností zamestnávateľa uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu a platiť a odvádzať príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie za taxatívne určený okruh zamestnancov z dôvodu doplnenia zákona o inšpekcii práce, ktorým sa rozšírila inšpekcia práce, vykonávaná inšpektorátmi práce aj o plnenie týchto povinností zamestnávateľa v doplnkovom dôchodkovom sporení.

- Zvýšenie ochrany majetku v doplnkových dôchodkových fondoch a zvýšenie bezpečnosti investícií prostredníctvom podrobnej úpravy riadenia rizík a minimalizácie možností vzniku konfliktu záujmov.

Národná banka Slovenska do 31. decembra 2007 udelila 5 povolení na vznik a činnosť doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Podľa zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení vznikli a vykonávali činnosť do konca roku 2007 tieto doplnkové dôchodkové spoločnosti:

AEGON, d.d.s., a.s., Bratislava

AXA d.d.s., a.s., Bratislava

Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s., Bratislava

ING Tatry – Sympatia d.d.s., a.s., Bratislava

Stabilita, d.d.s., a. s., Košice

Počet účastníkov v systéme doplnkového dôchodkového sporenia k 31. decembru 2007 bol 791 824, čo predstavuje oproti roku 2006 nárast o 75 441 osôb (10,5 %). **Čistá hodnota majetku** v doplnkových dôchodkových fondoch bola 24,98 mld. SK, čo je o 7,93 mld. viac (rast o 46,57 %) ako v roku 2006.

Tabuľka 3.7 Prehľad údajov o doplnkových dôchodkových fondoch k 31. decembru 2007

Spoločnosť	Čistá hodnota majetku v doplnkových dôchodkových fondoch (tis. SKK)	Čistá hodnota majetku v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch (tis. SKK)	Čistá hodnota majetku vo výplatnom doplnkovom dôchodkovom fonde (tis. SKK)	Počet aktívnych klientov
Aegon d.d.s., a.s.	2 016	2 016	neexistoval	544
Axa d.d.s., a.s.	3 272 132	3 272 132	0	139 669
DDS Tatra banky, a.s.	6 862 444	6 732 673	129 771	204 996
ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	10 095 849	9 689 131	406 718	327 068
Stabilita, d.d.s., a.s.	4 749 799	4 603 885	145 914	120 091
Spolu	24 980 224	24 297 821	682 403	791 824

Zdroj: Národná banka Slovenska

Úspešnosť systému doplnkového dôchodkového sporenia (rast počtu klientov a čistej hodnoty vo fondoch) možno okrem tradičných daňových a odvodových výhod (príspevky zamestnávateľa na doplnkové dôchodkové sporenie svojim zamestnancom sú daňovými výdavkami až do výšky 6% zo zúčtovanej mzdy a z príspevkov sa neplatia poisťné odvody) pripísať skutočnosti, že v súčasnosti sa doplnkové dôchodkové sporenie stáva súčasťou sociálneho programu takmer u všetkých zamestnávateľov a začína zohrávať kľúčovú úlohu i pri výbere vysokokvalifikovaných zamestnancov.

3.3 Štátna sociálna podpora

Do roku 1994 boli viaceré dávky štátnej sociálnej podpory súčasťou nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia. Procesom transformácie od roku 1994 v oblasti štátnej sociálnej podpory sa vybudoval jednotný systém dávok, poskytovaných z prostriedkov štátu pri vzniku a trvaní štátom uznaných životných udalostí jednotlivca alebo rodiny.

Systém štátnej sociálnej podpory pozostával v roku 2007 z nasledujúcich jednorazových a opakovaných dávok:

Prídavok na dieťa

Rodičovský príspevok

Príspevok pri narodení dieťaťa

Príplatok k príspevku pri narodení

Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí alebo v priebehu dvoch rokov opakovane dvojčatá

Príspevok na pohreb

Zrušené: s účinnosťou od 1. januára 2006:

Zaopatrovací príspevok – zrušený zákonom č. 570/2005 Z. z. (v dôsledku profesionalizácie armády SR príspevok zanikol)

3.3.1 Prídavok na dieťa

Z hľadiska počtu poberateľov a objemu vyplatených finančných prostriedkov je prídavok na dieťa najrozsiahljšou dávkou štátnej sociálnej podpory. Prijatím zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sa zaviedlo s účinnosťou od 1. januára 2004 paušálne poskytovanie prídavku na dieťa vo výške 500 Sk mesačne na každé nezaopatrené dieťa bez ohľadu na vek dieťaťa a príjem rodičov. Zároveň sa týmto zákonom s účinnosťou od 1. apríla 2004 zaviedlo vyplácanie prídavku na dieťa jediným platiteľom – úradmi PSVaR.

Nariadením vlády SR sa s účinnosťou od 1. septembra 2004 upravila výška prídavku na dieťa na 540 Sk mesačne.

Tabuľka 3.8 Prídavok na dieťa

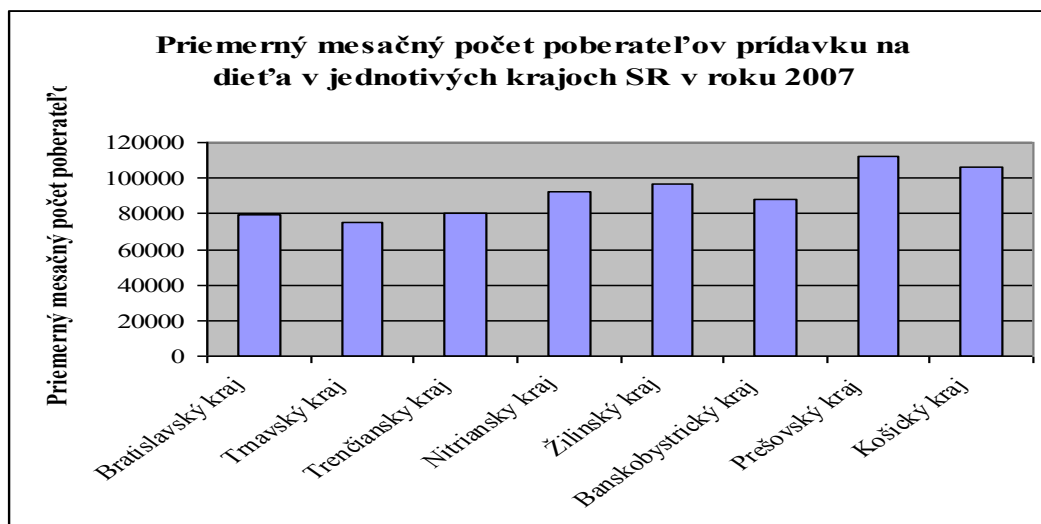
Prídavok na dieťa v roku 2007 a 2006			
ROK	Priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa	Priemerný mesačný počet nezaopatrených detí	Vyplatená suma v mil.Sk
2007	728 948	1 252 710	8 254
2006	743 461	1 284 658	8 461

Zdroj: ÚPSVaR

V roku 2007 vyplatili úrady PSVR spolu 8 254 mil. Sk pre priemerne mesačne 728 948 poberateľov na 1 252 710 nezaopatrených detí. V porovnaní s rokom 2006 je to pokles o 207 mil. Sk. Priemerný mesačný počet poberateľov poklesol o 14 513 a priemerný mesačný počet nezaopatrených detí poklesol o 31 948 detí.

V záujme účelného využívania finančných prostriedkov štátneho rozpočtu umožňuje zákon č. 600/2003 Z. z. v prípade, ak oprávnená osoba nevyužíva prídavok na dieťa na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa, rozhodnúť o zastavení výplaty prídavku na dieťa oprávnenej osobe a o jeho poukazovaní:

ďalšej oprávnenej osobe,
 obci, v ktorej má nezaopatrené dieťa trvalý alebo prechodný pobyt,
 zariadeniu sociálnych služieb, v ktorom je nezaopatrené dieťa umiestnené.

Zdroj: ÚPSVaR

Rovnako sa prídavok na dieťa poskytuje obci aj v tom prípade, ak z písomnej informácie o školskej dochádzke poskytovanej školou vyplynie, že dieťa zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky.

Tabuľka 3.9 Prídavok na dieťa obci v roku 2007 a 2006

Rok	Počet vydaných rozhodnutí o zastavení výplaty prídavku na deti rodičovi	Priemerný mesačný počet detí, na ktoré sa PND poukazuje obci v mesiaci	Celková vyplatená suma osobitnému príjemcovi v Sk
2006	47 209	7 185	46 785 600
2007	52 759	8 115	52 830 900

Zdroj: ÚPSVaR

V roku 2007 bolo vydaných priemerne mesačne 4 397 rozhodnutí o zastavení výplaty prídavku na dieťa rodičovi. Počet detí, na ktoré sa prídavok na dieťa poukazoval obci, predstavoval priemerne mesačne 8 115 detí a celková vyplatená suma inému príjemcovi v roku 2007 bola 52 830 900 Sk. Oproti roku 2006 vzrástol priemerný mesačný počet detí, na ktoré sa vyplácal prídavok na dieťa prostredníctvom obce o 930. Súvisí to predovšetkým s poukazovaním prídavku obci v dôsledku záškoláctva.

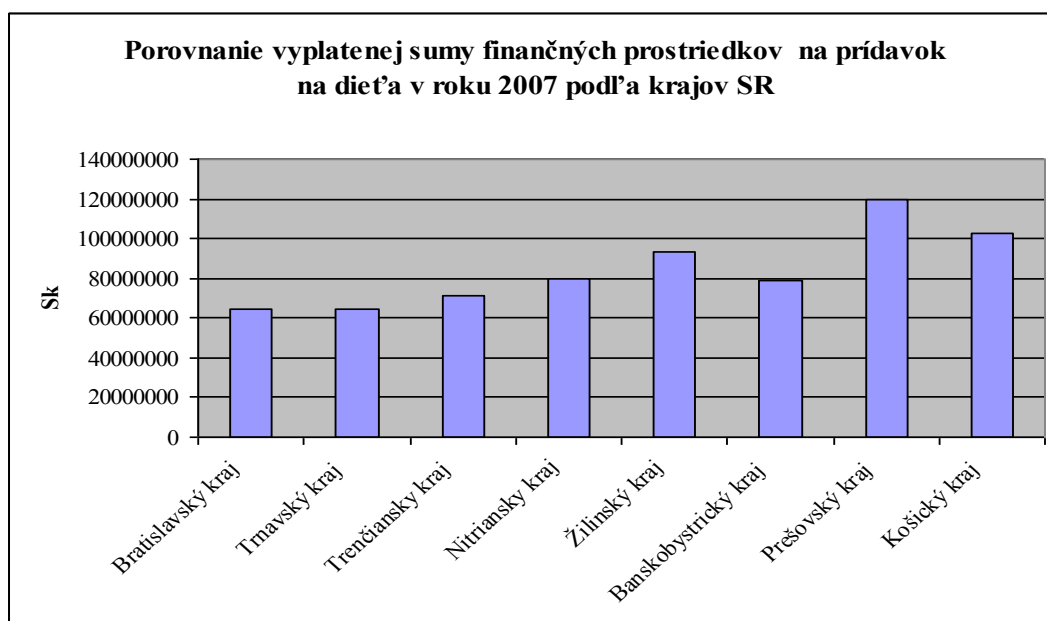
Najpočetnejšou skupinou rodín, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa v roku 2007, boli jednodetné rodiny, ktoré tvorili 47,8 % z celkového počtu 728 948 rodín. Z poberateľov prídavku na dieťa bolo v roku 2007 najviac matiek, priemerne mesačne 441 350 (predstavovali 60,6 % z celkového počtu poberateľov).

Tabuľka 3.10 Rodiny, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa podľa počtu detí

Rok / Počet rodín	2006	2007
jednodetné	350 722	348 184
	47,2%	47,8%
dvojdetné	292 506	284 811
	39,3%	39,1%
trojdetné	71 486	68 240
	9,6%	9,4%
4 a viacdetné	26 681	27 674
	3,9%	3,8%

Zdroj: ÚPSVaR

Vyplatenú sumu finančných prostriedkov na prídavok na dieťa na úradoch PSVaR v členení podľa jednotlivých krajov SR dokumentuje nasledujúci graf. Najvyšší obnos finančných prostriedkov bol (tak ako aj v roku 2006) vyplatený v Prešovskom, Košickom a Žilinskom kraji.

Zdroj: ÚPSVaR

3.3.2 Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je dávka štátnej sociálnej podpory, ktorou štát prispieva rodičovi na zabezpečovanie riadnej starostlivosti o dieťa:

do troch rokov veku dieťaťa

do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom

do šiestich rokov veku dieťaťa, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, najdlhšie tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu o zverení dieťaťa do tejto starostlivosti (od 1. júla 2005).

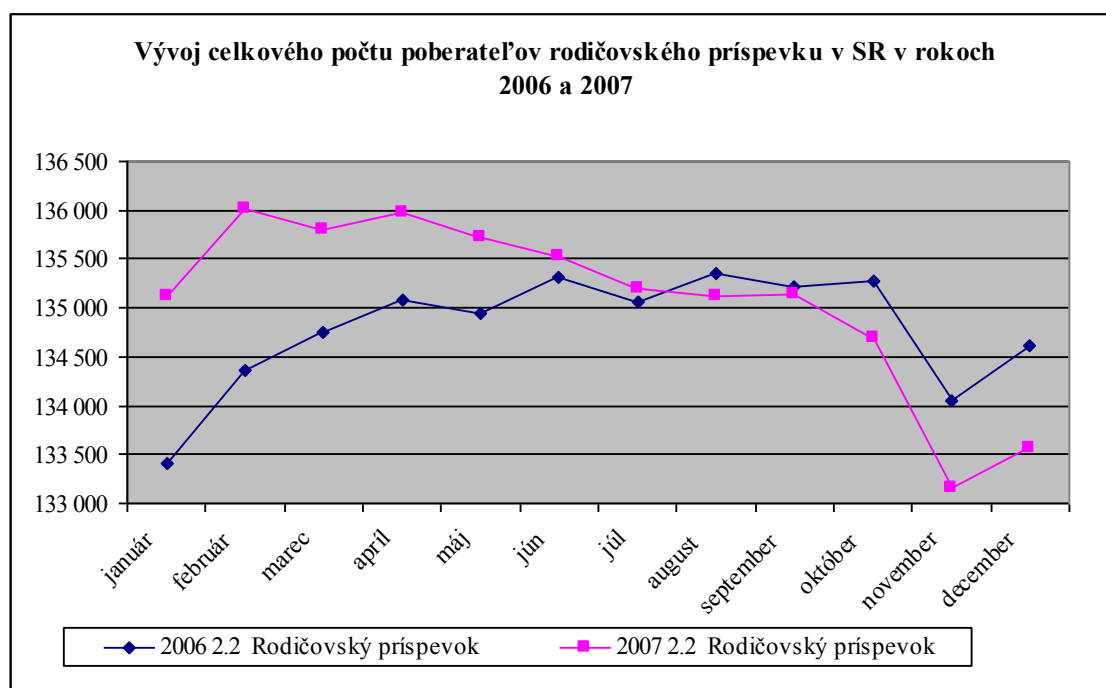
Táto dávka je upravená zákonom č. 280/2002 Z z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov.

Opatrením MPSVR SR č. 321/2007 Z. z. o ustanovení sumy rodičovského príspevku sa upravila výška rodičovského príspevku zo sumy 4 440 Sk na 4 560 Sk mesačne s účinnosťou od 1. septembra 2007.

V roku 2007 sa poskytoval rodičovský príspevok v plnej výške aj rodičom, ktorí vykonávali zárobkovú činnosť a starostlivosť o dieťa zabezpečili v tomto čase inou fyzickou alebo právnickou osobou.

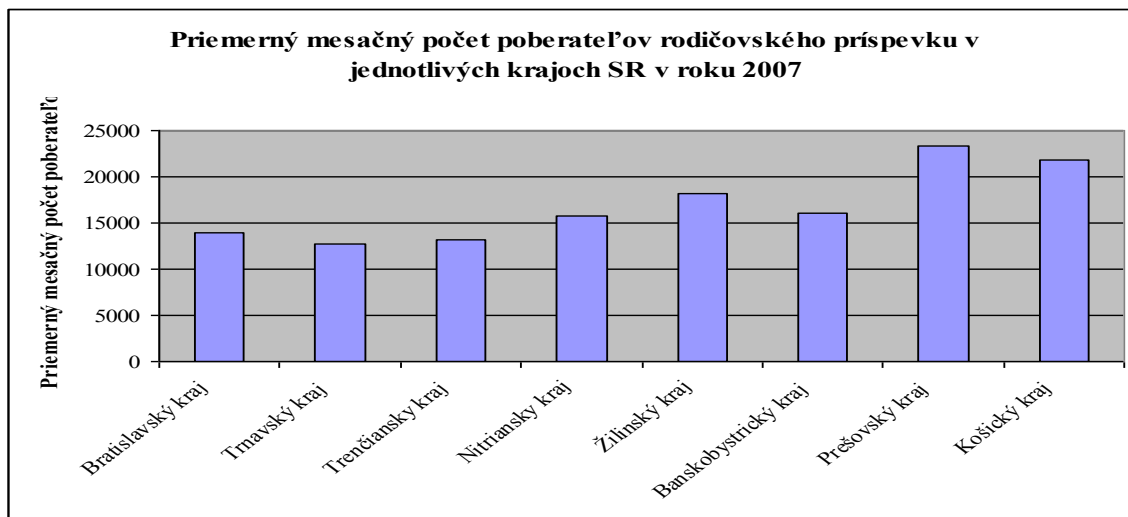
V roku 2007 bol rodičovský príspevok poskytnutý priemerne mesačne 135 083 poberateľom, čo je oproti roku 2006 nárast v priemernom mesačnom počte o 297 poberateľov.

Z celkového počtu poberateľov rodičovského príspevku bolo súčasne v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne 5 091 poberateľov, čo predstavuje 3,77%. Oproti roku 2006 je to nárast o 0,3 p.b.

Zdroj: ÚPSVaR

V roku 2007 bolo na rodičovský príspevok vyplatených spolu približne 7 370 mil. Sk. Oproti roku 2006 vzrástli výdavky na výplatu rodičovského príspevku o 311 mil. Sk. Nárast výdavkov súvisí s rastom počtu živonarodených detí aj so zvýšením sumy rodičovského príspevku od 1. septembra 2007.

Zdroj: ÚPSVaR

3.3.3 Príspevok pri narodení dieťaťa

Príspevok pri narodení dieťaťa je jednorazová dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 235/1998 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a o príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodili 3 deti alebo viac detí, alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá. Dávkou štát prispieva rodičom na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca.

Nariadením vlády SR s účinnosťou od 1. septembra 2007 stúpila výška príspevku na jedno dieťa na 4 560 Sk. Ak sa súčasne narodili 3 deti alebo viac detí a najmenej dve z nich sa dožili 28 dní (na základe novely platnej od 1.11.2005 – ak sa súčasne narodili 2 deti alebo viac detí a dve z nich sa dožili 28 dní), zvýšil sa príspevok o jednu polovicu vyššie uvedenej sumy na každé dieťa.

Tabuľka 3.11 Príspevok pri narodení dieťaťa v roku 2007 a 2006

Rok	Počet poberateľov príspevku pri narodení dieťaťa	Vyplatená suma v mil. Sk	Počet poberateľov zvýšeného príspevku	Vyplatená suma na zvýšený príspevok v tis. Sk
2007	49 720	226	574	2 574
2006	50 617	228,5	504	2 272

Zdroj: ÚPSVaR

V roku 2007 bol príspevok pri narodení dieťaťa poskytnutý 49 720 poberateľom. Je to o 898 poberateľov menej ako v roku 2006. Finančné prostriedky vyplatené na príspevok pri narodení dieťaťa dosiahli sumu približne 225,96 mil. Sk, čo je približne o 2,6 mil. Sk menej ako v roku 2006.

Rozdiel v počte poberateľov zvýšeného príspevku pri narodení vznikol v dôsledku prijatia zákona č. 471/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 235/1998 Z. z. a ktorým sa zaviedlo poskytovanie zvýšeného príspevku aj rodičom dvojčiat.

3.3.4 Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa

Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa je s účinnosťou od 1.1.2007 štátna sociálna dávka, ktorou štát pripláca na zvýšené výdavky spojené so zabezpečením nevyhnutných potrieb dieťaťa, ktoré sa matke narodilo ako prvé dieťa, ktoré sa dožilo aspoň 28 dní.

Nariadením vlády SR sa s účinnosťou od 1. septembra 2007 upravila výška príplatku k príspevku pri narodení na 20 440 Sk. Príplatok bol vyplatený spolu 18 565 poberateľom. Finančné prostriedky vyplatené na tento príplatok dosiahli v roku 2007 sumu približne 207 mil. Sk.

3.3.5 Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí

Príspevok rodičom je dávka štátnej sociálnej podpory, ktorou štát prispieva raz za rok rodičom alebo oprávneným osobám na zvýšené výdavky spojené so starostlivosťou o súčasne narodené 3 deti alebo viac detí alebo v priebehu dvoch rokov opakovane narodené dvojčatá alebo viac detí súčasne.

Výška príspevku rodičom na jedno dieťa sa v roku 2006 nemenila a bola nasledovná:

do 6 rokov veku - 2 470 Sk
od 6 do 15 rokov veku – 3 050 Sk
15 roční - 3 240 Sk

Tabuľka 3.12 Počet poberateľov príspevku rodičom a vyplatená suma

Rok	Počet poberateľov príspevku rodičom	Vyplatená suma v tis. Sk
2007	112	958
2006	112	952

Zdroj: ÚPSVaR

3.3.6 Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je s účinnosťou od 1. januára 1999 jednorazová dávka štátnej sociálnej podpory legislatívne upravená zákonom č.238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb. Uvedenou dávkou štát finančne prispieva na úhradu výdavkov spojených so zabezpečením pohrebu zomretého.

Nariadením vlády SR sa s účinnosťou od 1. septembra 2007 upravila výška príspevku na pohreb na 2 400 Sk. Príspevok bol vyplatený spolu 51 686 občanom, čo je o 42 poberateľov viac ako v roku 2006. Finančné prostriedky vyplatené na tento príspevok dosiahli sumu približne 120,8 mil. Sk. Počet poberateľov príspevku je ovplyvnený len demografickým ukazovateľom – úmrtnosťou obyvateľstva, ktoré má na území Slovenskej republiky trvalý alebo prechodný pobyt.

3.3.7 Vianočný príspevok

V zmysle zákona č. 592/2006 Z. z. o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku a o doplnení niektorých zákonov, pripravilo MPSVR SR nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 489/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma vianočného príspevku v roku 2007 a na základe ktorého bol vianočný príspevok poskytnutý poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku a sociálneho dôchodku vo výške 1 500 – 2 000 Sk, diferencovane podľa výšky dôchodku a v závislosti od možností štátneho rozpočtu. Priemerná výška vianočného príspevku na jedného poberateľa predstavovala 1 584 Sk a k 31. decembru 2007 bol vyplatený 1 033 370 dôchodcom

3.4 Sociálna pomoc

3.4.1 Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý vychádza z filozofie motivácie a poskytnutia perspektívy

jednotlivcovi a jeho rodine. Cieľom zákona je zabezpečiť základné životné podmienky a poskytnúť pomoc v hmotnej núdzi za aktívnej účasti občana a fyzických osôb, ktoré sa s ním posudzujú.

Nástrojmi pomoci v hmotnej núdzi je dávka v hmotnej núdzi (ďalej len „dávka“) a príspevky k dávke (ďalej len „príspevky“), ktoré sa poskytujú občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sú s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzované za podmienok taxatívne vymedzených v citovanom zákone o pomoci v hmotnej núdzi.

Tabuľka 3.13 Sumy dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi platné v roku 2007

Dávka v hmotnej núdzi	Suma	
	do 31.8.2007	od 1.9. 2007*
jednotlivec	1 640 Sk	1 680 Sk
jednotlivec s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	2 630 Sk	2 800 Sk
dvojica bez detí	2 850 Sk	2 910 Sk
dvojica s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	3 890 Sk	4 000 Sk
jednotlivec s viac ako štyrmi deťmi	3 900 Sk	4 100 Sk
dvojica s viac ako štyrmi deťmi	5 210 Sk	5 360 Sk
zvýšenie dávky pre tehotné ženy o	350 Sk	370 Sk
dávka pre rodičov starajúcich sa o dieťa do 1 roku jeho veku	350 Sk	370 Sk
Príspevky k dávke		
Príspevok na zdravotnú starostlivosť	60 Sk	60 Sk
Aktivačný príspevok	1 900 Sk	1 900 Sk
Príspevok na bývanie		
jeden občan v hmotnej núdzi	1 460 Sk	1 490 Sk
jeden občan v hmotnej núdzi + ďalšie spolu posudzované osoby	2 300 Sk	2 350 Sk
Ochranný príspevok	1 900 Sk	1 900 Sk

Vysvetlivky

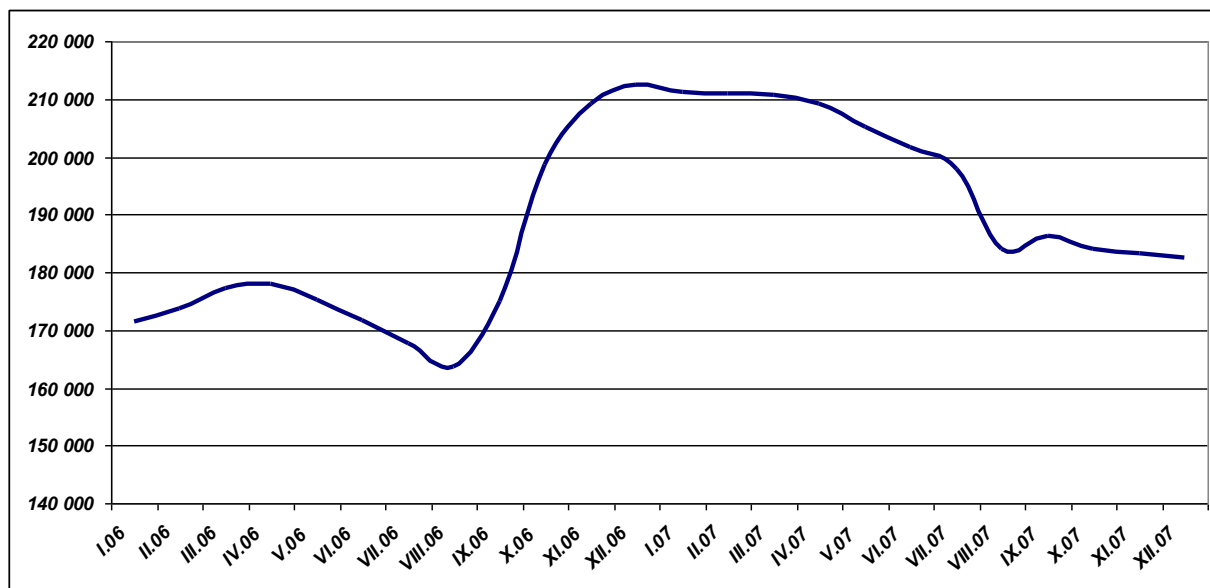
*Od 1. septembra 2007 boli sumy dávky v hmotnej núdzi a príspevku na bývanie upravené Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 377/2007 Z.z.

V roku 2007 bolo priemerne mesačne evidovaných 197 206 poberateľov dávky a príspevkov, čo v porovnaní s rokom 2006 predstavuje nárast o 8,8%. Za týmto účelom boli vyplatené finančné prostriedky vo výške 7 727 817 tis. Sk, ktorých čerpanie sa oproti roku 2006 znížilo o 0,1 %, čo je cca 4 mil. Sk. Priemerná výška mesačnej dávky a príspevkov v roku 2007 dosiahla sumu 3 266 Sk, čo v porovnaní s predchádzajúcim porovnateľným obdobím (rok 2006) predstavuje pokles o 8,2 %, absolútne o 290 Sk.

Zvýšený počet poberateľov dávky a príspevkov je stále dôsledok zmeny týkajúcej sa rozšírenia okruhu poberateľov príspevku na bývanie účinnej od 1. augusta 2006. Zmena sa týkala úpravy nároku na príspevok na bývanie u občana v hmotnej núdzi, ktorý je poberateľom starobného dôchodku, to platí aj v prípade, že ide poberateľa inej dôchodkovej dávky alebo sociálneho dôchodku, ktorý dovŕšil 62 rokov veku. U tejto skupiny občanov sa neskúma vzťah k bytu alebo rodinnému domu a uhrádzanie nákladov na bývanie. Taktiež sa na ňu nevzťahuje prehodnocovanie podmienok nároku.

Napriek nárastu počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi vzhľadom na vyššie uvedenú zmenu (t.j. jednej z významných skupín) nedošlo k nárastu finančných prostriedkov vyplatených za týmto účelom ani z dôvodu valorizácie jednotlivých úrovní dávky v hmotnej núdzi a príspevku na bývanie. Skupina, ktorá v dôsledku vyššie uvedenej zmeny sa dostala do systému pomoci v hmotnej núdzi má príjem z dôchodkových dávok, t.j. výška dávky, ktorá je im poskytovaná nie je nikdy poskytnutá v maximálnej výške. Zároveň dochádza v prípade ostatných skupín, ktoré sú v systéme pomoci v hmotnej núdzi k ich poklesu, či už v dôsledku rastu peňažných príjmov a zároveň poklesu miery nezamestnanosti a rastu miery zamestnanosti.

Vývoj počtu poberateľov dávky a príspevkov v priebehu rokov 2006 a 2007

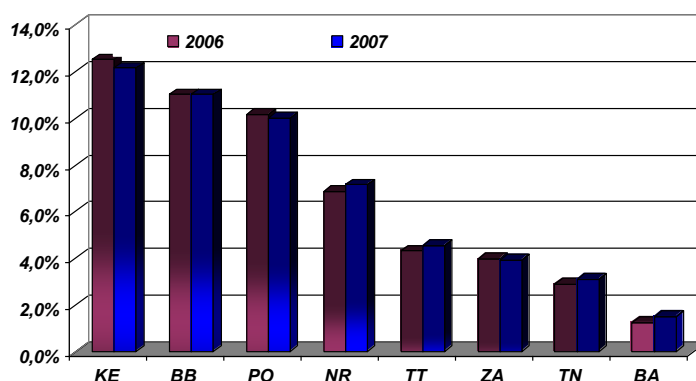

Zdroj: ÚPSVaR

Z vyššie uvedeného grafického znázornenia vývoju počtu poberateľov vyplýva, že v priebehu roku 2006 si tento zachoval mierne klesajúci trend, až na september 2006, kedy sa prvýkrát prejavila legislatívna zmena, týkajúca sa úpravy nároku na bývanie u občana v hmotnej núdzi, ktorý je poberateľom starobného dôchodku. To platí aj v prípade, že ide poberateľa inej dôchodkovej dávky alebo sociálneho dôchodku, ktorý dovŕšil 62 rokov veku. Tak ako je zrejmé aj z vyššie uvedeného grafu, vývoj počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi mal klesajúcu tendenciu aj napriek trendu, ktorý sa výraznejšie prejavil v druhej polovici roku 2007.

V roku 2007 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne evidovaných 377 535 občanov, čo predstavovalo 7%-ný podiel na celkovom počte obyvateľov Slovenska. Oproti roku 2006 nedošlo k zmene percentuálneho podielu obyvateľov v systéme pomoci v hmotnej núdzi, napriek celkovému nárastu poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi.

Percento obyvateľstva SR v systéme pomoci v hmotnej núdzi v jednotlivých regiónoch (2006-2007)

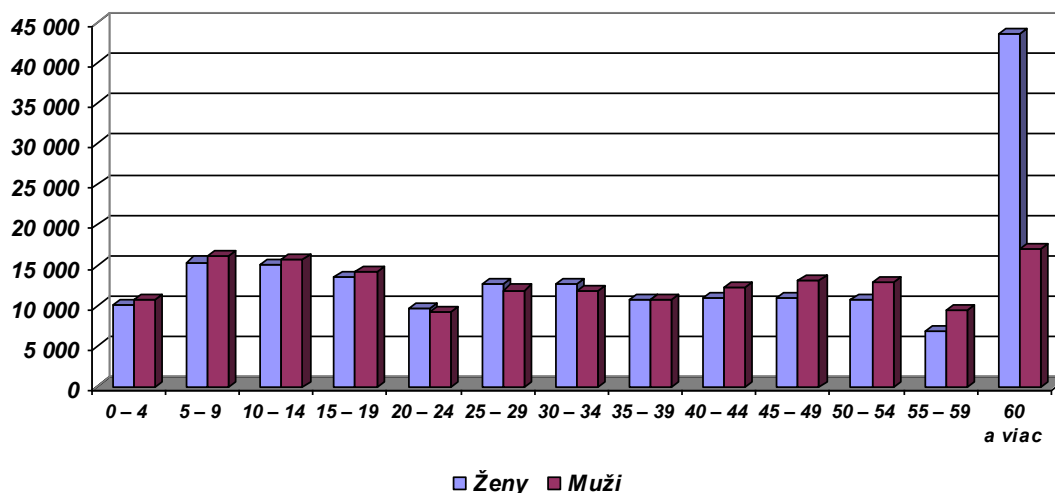
Zdroj: ÚPSVaR

Najvyššie percento obyvateľstva v systéme pomoci v hmotnej núdzi za sledované obdobie bolo v Košickom kraji (12,2 %), v Banskobystrickom kraji (11,0 %) a v Prešovskom kraji (10,0%). Najnižšie percento vykazoval Bratislavský kraj, a to 1,5 %.

Z celkového počtu osôb evidovaných v systéme pomoci v hmotnej núdzi bolo 47,5 % mužov a 52,6 % žien. V porovnaní s rokom 2006 došlo k zmene pomeru žien a mužov, v prípade žien išlo o nárast

o 3,6 p.b. a u mužov pokles o 3,6 p.b. Graf č. 3 znázorňuje počet týchto osôb podľa pohlavia v danej vekovej skupine. Výrazný rozdiel je vo vekovej skupine 60 a viac, kde je výrazne vyšší podiel žien ako mužov. Okrem tohto sa vplyvom legislatívnej zmeny od 1. augusta 2006 zvýšil aj počet osôb v danej vekovej skupine, a to takmer trojnásobne. V roku 2007 bolo v danej vekovej skupine 65 452 osôb, z toho bolo 47 106 žien (72%) a 18 347 mužov (28%).

Počet osôb v hmotnej núdzi podľa pohlavia v danej vekovej skupine.

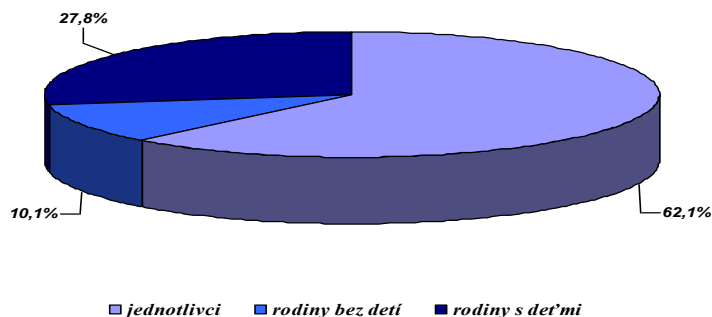
Zdroj: ÚPSVaR

Štruktúra poberateľov dávky a príspevkov

Pri porovnaní štruktúry poberateľov medzi rokmi 2006 a 2007 došlo k jej zmene, zvýšilo sa percentuálne zastúpenie jednotlivcov (samostatne posudzované osoby) a rodín bez detí a znížil sa podiel rodín s deťmi. Táto zmena bolo ovplyvnená už vyššie, spomínanou legislatívnou úpravou, v dôsledku ktorej sa zvýšil počet poberateľov práve v týchto dvoch skupinách. Medziročne došlo k nárastu jednotlivcov o 16,5% a k výraznému nárastu rodín bez detí o 40,4%. Zároveň však došlo k poklesu rodín s deťmi o 11,4%. V tomto prípade bol zachovaný klesajúci trend, nakoľko sa u tejto skupiny poberateľov legislatívna zmena platná od 1. augusta 2006 výrazne neprejavila.

		2006		2007	
		počet	%	počet	%
Spolu		181 200	100,0%	197 206	100,0%
z toho	jednotlivci	105 051	58,0%	122 415	62,1%
	rodiny bez detí	14 178	7,8%	19 908	10,1%
	rodiny s deťmi	61 972	34,2%	54 883	27,8%

Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín poberateľov dávky a príspevkov v roku 2007

Zdroj: ÚPSVaR

Ďalšou najpočetnejšou skupinou sú rodiny s deťmi, ktoré sú najviac zastúpené rodinami s jedným dieťaťom (40,7%) a rodinami s dvomi deťmi (28,4%). Vychádzajúc z počtu rodín s deťmi a nezaopatrených detí, počet detí na jednu rodinu v roku 2007 tvoril 2,15 dieťaťa. Rodiny s deťmi môžeme ďalej členiť na úplné rodiny a neúplné rodiny. V roku 2007 bolo evidovaných priemerne mesačne 35 369 úplných rodín (pokles o 11,6% oproti roku 2006) a 19 514 neúplných rodín (pokles o 11,2% oproti roku 2006).

V prípade nezaopatrených detí, ktoré sa posudzujú v rámci rodiny nachádzajúcej sa v hmotnej núdzi, došlo taktiež k medziročnému poklesu o 2,8% a ich priemerný mesačný počet sa v roku 2007 znížil na 118 495. Z celkového počtu spoločne posudzovaných osôb riešených v rámci systému pomoci v hmotnej núdzi tvorili 31,4%. Do okruhu spoločne posudzovaných v rámci rodín s deťmi patria aj zaopatrené deti do 25 rokov, ktorých priemerný mesačný počet v roku 2007 bol 6 536, čo predstavuje pokles oproti roku 2006 o 22,7%. Ich podiel na celkovom počte spoločne posudzovaných osôb v hmotnej núdzi predstavoval 1,7%.

V rámci systému pomoci v hmotnej núdzi sú ďalej evidované tehotné ženy, u ktorých sa v zmysle platnej legislatívy zvyšuje základná dávka s účinnosťou od 1. septembra 2007 o 370 Sk mesačne. V roku 2007 ich priemerný mesačný počet (1 576) poklesol oproti porovnateľnému obdobiu o 5,2%.

Priemerný mesačný počet rodičov, starajúcich sa o nezaopatrené dieťa do jedného roku veku, ktorým sa poskytuje dávka v sume 370 Sk (s účinnosťou od 1. septembra 2007) bol v roku 2007 4 093. Oproti porovnateľnému obdobiu došlo k nárastu o 4,6%.

Táto dávka sa vypláca iba jednému rodičovi bez ohľadu na počet detí do jedného roku veku a jej sumou sa zvýši už celková výška dávky a príspevkov. Taktiež ju možno poskytnúť v prípade, ak ide o rodiča starajúceho sa o dieťa do jedného roku veku, ktorému boli bezprostredne pred narodením tohto dieťaťa zabezpečované základné životné podmienky a poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi. V tomto prípade sa vyplatí iba suma 370 Sk. Z celkového priemerného počtu rodičov, ktorí sa starajú o dieťa do jedného roku veku, tvorilo 40,5% rodičov (1 657), ktorým sa poskytuje iba samostatná dávka 370 Sk, t.j. nie sú poberateľmi dávky a príspevkov.

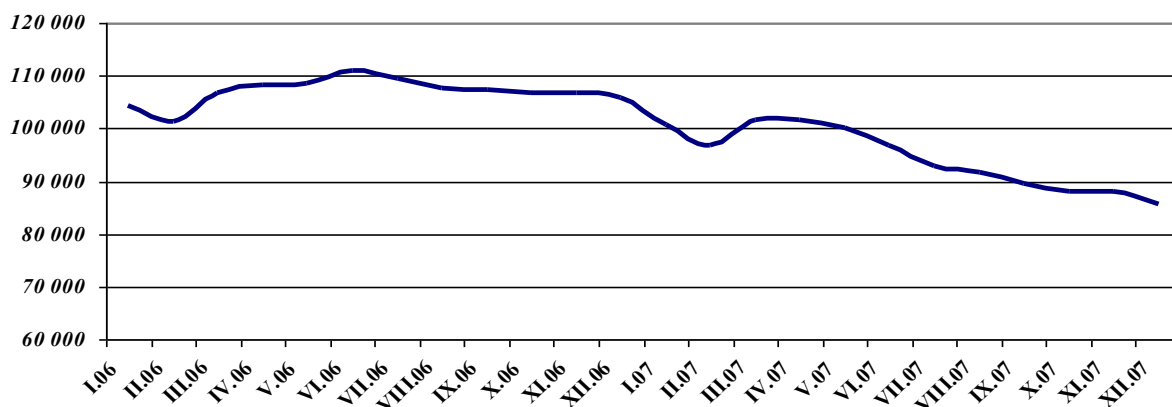
Príspevky k dávke v hmotnej núdzi

Aktivačný príspevok

Ako sme už na začiatku uviedli, občanom v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s nimi spoločne posudzujú, sa poskytuje dávka a príspevky, ktoré sú štruktúrované podľa počtu spoločne posudzovaných osôb a v prípade príspevkov podľa ich účelu, t.j. príspevok na zdravotnú starostlivosť, aktivačný príspevok, príspevok na bývanie, ochranný príspevok.

Za rok 2007 bolo kumulatívne 139 713 osôb, ktoré spĺňali podmienky nároku na **aktivačný príspevok**. V priemere išlo o 94 431 osôb, čo predstavuje pokles oproti roku 2006 o 11,7%. Najväčšie zastúpenie v rámci aktivácií mala skupina UoZ, ktorí sa zúčastňovali menších obecných služieb alebo dobrovoľníckych prác, a to v počte 87 484, čo tvorí cca 92,6% z celkového počtu osôb, ktorým vznikol nárok na aktivačný príspevok. Oproti roku 2006 sa znížil ich počet o 11,6%. Zníženie počtu poberateľov aktivačného príspevku sa znížil v nadväznosti na zníženie počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi, ktorí boli uchádzači o zamestnanie, t.j. v nadväznosti na pokles miery nezamestnanosti.

Vývoj počtu osôb, ktorým vznikol nárok na aktivačný príspevok v priebehu rokov 2006 - 2007

Zdroj: ÚPSVaR

Významný nárast počtu aktivačných príspevkov bol zaznamenaný v mesiaci jún 2006 (najvyšší počet od nábehu systému), a to predovšetkým z dôvodu zúčastňovania sa menších obecných služieb alebo dobrovoľníckych práce. V ďalších mesiacoch v priebehu roku 2007 počet poberateľov tohto príspevku klesal.

Jedným z motivačných prvkov v rámci pomoci v hmotnej núdzi je poskytovanie aktivačného príspevku pre občana, ktorý bol dlhodobo nezamestnaný, zamestnal sa a jeho príjem nepresiahol hranicu trojnásobku minimálnej mzdy, alebo začal vykonávať samostatne zárobkovú činnosť po dobu šiestich mesiacov. Ide o skupinu občanov, ktorá pred tým, ako sa zamestnala alebo začala vykonávať samostatne zárobkovú činnosť, bola riešená v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Za rok 2007 bolo kumulatívne 15 505 občanov, ktorí poberali aktivačný príspevok z dôvodu, že sa zamestnali a 1 741 občanov z dôvodu, že začali vykonávať samostatne zárobkovú činnosť.

Príspevok na bývanie

V roku 2007 bol priemerný mesačný počet poberateľov príspevku na bývanie v systéme pomoci v hmotnej núdzi 114 995, čo predstavuje nárast oproti roku 2006 až o 42 %. Dôvodom nárastu poberateľov bola už vyššie uvedené legislatívna zmena platná od 1. augusta 2006. Nárast počtu poberateľov sa týkal poberateľov starobného dôchodku alebo poberateľov inej dôchodkovej dávky, ak dovŕšili vek 62 rokov. Zmena sa previla u jednotlivcov alebo rodín bez detí a taktiež sa zmenil pomer medzi poberateľmi, ktorí sú samostatne posudzovaní (suma 1490 Sk) a občanov so spoločne posudzovanými osobami (suma 2 350 Sk). Z celkového počtu poberateľov príspevku na bývanie bolo 62,4% samostatne posudzovaných (nárast oproti roku 2006 o 11,2 p. b.) a 37,6% spoločne posudzovaných osôb (pokles oproti roku 2006 o 11,2 p.b.).

Podiel poberateľov príspevku na bývanie na celkovom počte poberateľov pomoci v hmotnej núdzi v roku 2007 dosiahol 58,3%, čo predstavuje nárast oproti predchádzajúcemu roku o 13,6 percentuálnych bodov.

Ochranný príspevok

Ďalšou skupinou sú občania, ktorí nemajú možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou. Tejto skupine občanov sa na základe taxatívne vymedzených podmienok v zákone poskytuje **ochranný príspevok**. V roku 2007 priemerne mesačne vznikol nárok na ochranný príspevok 90 056 občanom, čo predstavuje nárast oproti roku 2006 o 102,8%, a to z dôvodu zvýšenia počtu ochranných príspevkov v prípade, ak občan dosiahol vek potrebný na nárok na starobný dôchodok. Z celkového počtu ochranných príspevkov tvorila táto skupina 74,4%. Nárast počtu ochranných príspevkov bol v dôsledku zmeny platnej od 1. augusta 2006, viď vyššie.

3.4.2 Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi

Vo vzťahu k podpore prístupu ku vzdelávaniu MPSVR SR realizuje podporné dotačné programy, ktorých cieľom je motivovať žiakov z nízkopríjmových rodín k dosahovaniu pozitívnych študijných výsledkov, čo by im malo zlepšiť šance na ďalšie vzdelávanie na stredných a neskôr na vysokých školách a umiestnenie na trhu práce a zvyšovaním rovnosti šanci a prístupu ku vzdelaniu predchádzať reprodukciu chudoby z generácie na generáciu.

Dotačné programy pozostávajú z možnosti poskytovať **dotáciu na stravu, školské potreby a dotáciu na motivačný príspevok**, a to na základných školách (všetky typy), v prípade dotácie na stravu aj v materských školách a pre deti z prípravných tried materských škôl aj dotácie na školské potreby.

Cielenie dotačných programov

Dotačné programy sú ciele pre žiakov základných a špeciálnych základných škôl z nízkopríjmových rodín, a to

na všetky deti, ktoré navštevujú školu, v ktorej je **najmenej 50 %** detí z rodín, ktorým sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi – pri dotácii na motivačný príspevok je zachované aj kritérium prospechu,

individuálne na deti, ktoré navštevujú školu, ak žijú v rodine, ktorej sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi alebo ktorej **priemerný mesačný príjem za šesť po sebe nasledujúcich mesiacov je najviac vo výške životného minima.**

V roku 2007 boli vyplatené finančné prostriedky na dotačné programy v sume 496,7 mil. Sk, čo predstavuje pokles oproti roku 2006 o 8,5%. Priemerný mesačný počet detí, na ktoré boli poskytnuté dotácie (s výnimkou dotácie na školské potreby, ktorá bola poskytnutá dvakrát do roka), je nasledovný:

90 373 detí (3951 škôl), na ktoré bola poskytnutá dotácia na stravu (pokles oproti rovnakému obdobiu o 5,5%)

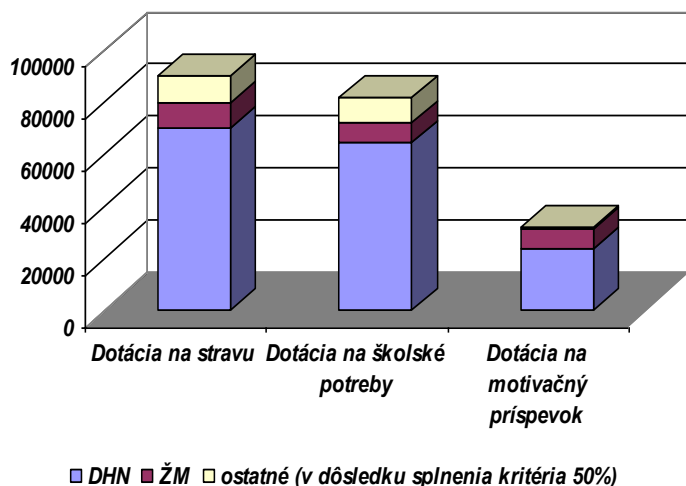
85 718 detí (3464 škôl) v I. polroku 2007 a **77 757** (3209 škôl) v II. polroku 2007, na ktoré bola poskytnutá dotácia na školské potreby (pokles oproti porovnateľnému obdobiu v I. polroku o 6,7% a v II. polroku o 10,2%),

39 159 detí (2060 škôl), ktorým bola poskytnutá dotácia na motivačný príspevok (pokles oproti rovnakému obdobiu o 6,1%).

Priemerná výška dotácie na stravu na jedno dieťa bola v sledovanom období v sume 393 Sk, čo predstavuje pokles oproti roku 2006 o 1%.

Z vyššie uvedeného je jednoznačné, že medzi rokmi 2006 a 2007 bol zaznamenaný pokles detí, na ktoré bola vyplatená niektorá z vyššie uvedených dotácií. Tento vývoj bol spôsobený poklesom rodín s deťmi, ktorým je poskytovaná dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi.

Rozdelenie detí, na ktoré sa poskytli dotačné podľa kritérií

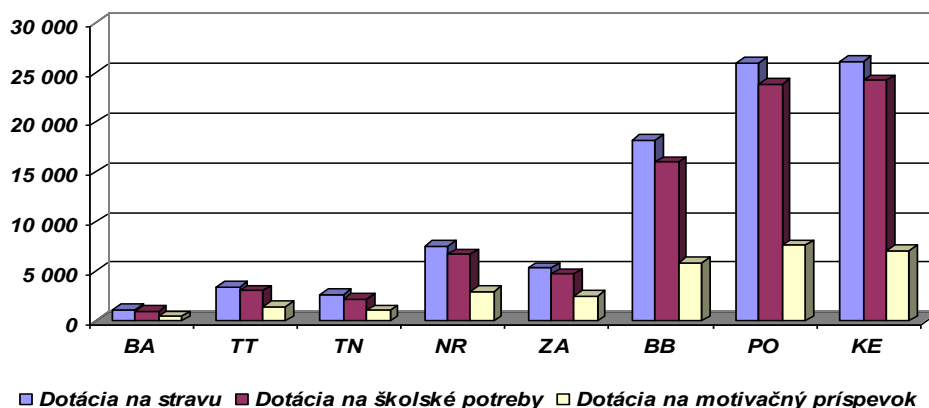

V tomto prípade je znázornené rozdelenie detí, na ktoré sa poskytli dotačné programy podľa kritérií ich poskytovania. Najväčšie zastúpenie majú deti z rodín, ktorým sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi. Počet detí, ktoré dostávajú

dotáciu na stravu z dôvodu, že príjem do ich rodín je najviac vo výške životného minima je nižší, ako počet detí, ktoré túto dotáciu dostávajú z dôvodu, že na škole sa vyskytuje najmenej 50 % detí z rodín, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.

(Zdroj: ÚPSVaR, Vysvetlivky: DHN – dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke, ŽM – životné minimum).

Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytli dotačné programy na stravu a motivačný príspevok v roku 2006

Zdroj: ÚPSVaR

Poznámka: za účelom týchto grafických je uvedený priemerný počet detí, na ktoré bola poskytnutá dotácia na školské potreby za rok 2006

Z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí, na ktoré boli poskytnuté dotácie podľa výnosu MPSVR SR je situácia zachytená v grafe č. 9. Z uvedeného grafu je zrejmé, že v poskytovaní dotačných programov (strava a školské potreby) sú najviac zastúpené nasledovné kraje: Košický, Prešovský a Banskobystrický kraj. Pri dotácii na motivačný príspevok je najväčšie zastúpenie v Prešovskom kraji.

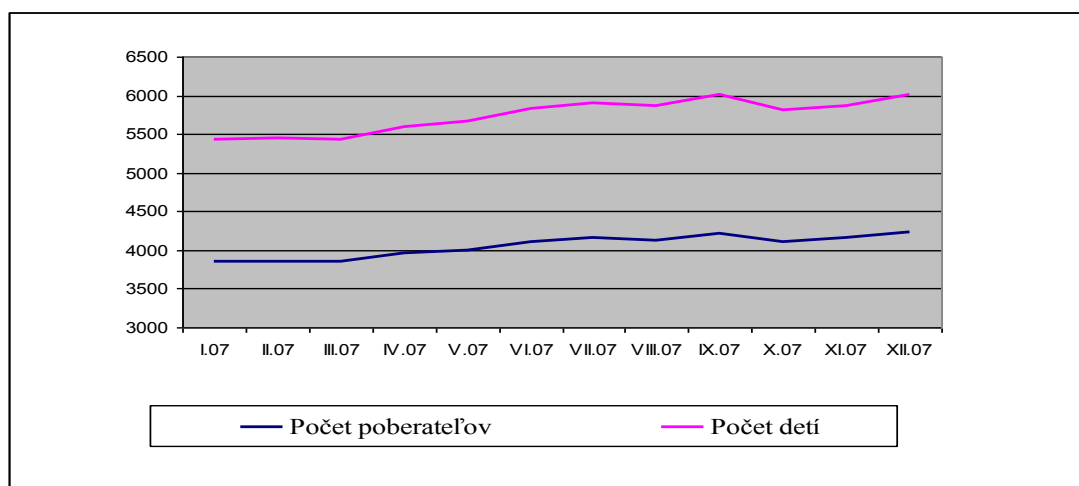
3.4.3 Náhradné výživné

Poskytovanie náhradného výživného pre dieťa upravuje zákon č. 452/2004 Z. z. o náhradnom výživnom, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005. Náhradné výživné je suma poskytnutá štátom na zabezpečenie výživy oprávnenej osoby v prípade, ak si výživovacia povinnosť neplní povinná osoba, ktorou je rodič dieťaťa alebo iná fyzická osoba, povinná platiť výživné dieťaťu.

Prvé údaje, zachytávajúce uplatnenie tejto právnej normy, sú za mesiac marec 2005. V roku 2007 bolo evidovaných v priemere 4 051 poberateľov náhradného výživného, ktoré bolo poskytnuté v priemere na 5 732 detí. Na jedného poberateľa pripadlo 1,4 dieťaťa. Na náhradné výživné boli v roku 2007 vynaložené finančné prostriedky v sume 91 037 tis. Sk

Maximálna výška náhradného výživného, stanovená podľa zákona je 1,2 násobok životného minima pre nezaopatrené dieťa. V priebehu roku 2007 bol maximálny nárok na náhradné výživné na jedno dieťa od 2 724 Sk do 2 808 Sk (zohľadnená valorizácia životného minima od 1. júla 2007).

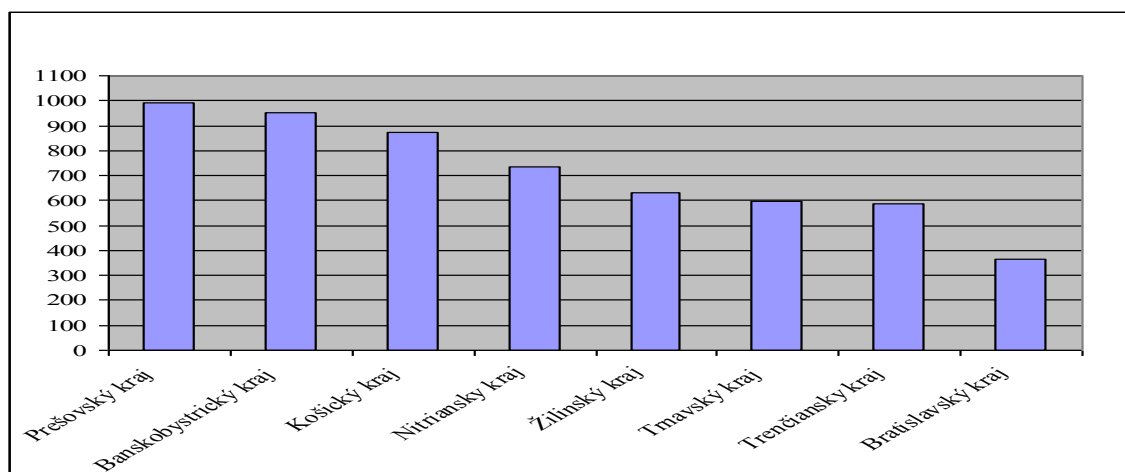
Vývojová krivka poberateľov náhradného výživného a detí, na ktoré bolo priznané náhradné výživné za obdobie od januára 2007 do decembra 2007

Zdroj: ÚPSVaR

Z regionálneho hľadiska je najväčšie zastúpenie detí, na ktoré bolo vyplatené náhradné výživné v Prešovskom kraji, t.j. 17,3 % z celkového počtu detí v tomto systéme. Podiel ostatných regiónov na celkovom počte nevykazuje výrazné rozdiely, napr. Banskobystrický kraj 16,6 %, Košický kraj 15,2 %, Nitriansky kraj 12,8%, Žilinský kraj 11 %, Trenčiansky kraj 10,2 %, Trnavský kraj 10,4 %. Najnižší podiel mal Bratislavský kraj, a to 6,4 %.

Regionálne rozdelenie detí, na ktoré bolo vyplatené náhradné výživné v roku 2007

3.4.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

V roku 2007 zabezpečovalo výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na 46 úradoch PSVaR - odboroch sociálnych vecí a rodiny, oddeleniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately – orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately - 587 zamestnancov, čo predstavuje pokles počtu zamestnancov v porovnaní s rokom 2006 o 55 zamestnancov.

V priebehu roku 2007 bolo zaznamenaných 23 762 nových rodín a 33 954 nových detí, pre ktoré boli vykonané opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“), čo v porovnaní s rokom 2006 predstavuje nárast o 10,6% nových rodín a 15,7% detí.

Opatrenia SPODaSK sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, prípadne skupinu alebo komunitu v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnoprávnej ochrane detí“).

V pôsobnosti úradov PSVaR ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je podávať návrhy a podnety vo veciach maloletých detí na súd.

V roku 2007 úrady PSVaR podali spolu 19 630 návrhov a podnetov na súd vo veciach starostlivosti o maloleté deti, z toho 17 887 predstavujú samotné návrhy, t.j. začaté konania na návrh vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti. Najviac návrhov bolo podaných vo veciach výchovy a výživy – 15 998 návrhov a 1 045 podnetov, na vydanie predbežného opatrenia bolo podaných 1 256 návrhov a 462 podnetov, na nariadenie ústavnej starostlivosti bolo podaných 400 návrhov a 203 podnetov a na zrušenie ústavnej starostlivosti bolo podaných 238 návrhov a 28 podnetov.

Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v konaniach vo veciach maloletých zisťoval názor dieťaťa na dožiadanie súdu u 7 618 detí a z vlastného podnetu u 9 483 detí.

Ak je potrebné v záujme dieťaťa, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately rozhodne o uložení výchovného opatrenia podľa osobitného predpisu (zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov) alebo o uložení výchovných opatrení podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí.

V roku 2007 bolo uložených orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí 471 *výchovných opatrení*, z toho bolo uložených 237 upozornení, v 214 prípadoch bola uložená povinnosť dieťaťu zúčastniť sa na výchovnom alebo sociálnom programe a v 4 prípadoch bola uložená povinnosť dieťaťu zúčastniť sa na liečbe v špecializovanej ambulancii starostlivosti.

Výchovné opatrenie - *dohľad* podľa zákona o rodine orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vydal 154 rozhodnutí pre 347 detí, z toho pre 151 detí s poruchami správania.

Súdom bolo vydaných 282 rozhodnutí o dohľade pre 409 detí, z toho pre 170 detí s poruchami správania.

Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sleduje plnenie účelu výchovných opatrení, uložených svojím rozhodnutím, ako i súdom pre 1 826 detí. V roku 2006 orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sledoval účel výchovných opatrení, ktoré sám uložil pre 1 157 detí a v roku 2007 to bolo pre 1 171 detí.

Výkon opatrení sociálnej kurately detí bol v roku 2007 zabezpečovaný 114 zamestnancami úradov PSVaR - sociálnymi kurátormi pre deti, ktorí sa na túto oblasť špecializujú. Dôvody vykonávania sociálnej kurately detí boli najmä páchanie trestnej činnosti deťmi, čoho sa dopustilo 7 361 detí a spáchania činu inak trestného sa dopustilo 2 564 detí a z dôvodu pomoci a ochrany v priestupkovom konaní sa vykonávala sociálna kuratela pre 4 458 detí. Detí, pre ktoré sa vykonávala sociálna kuratela bolo spolu 25 316. Z celkového počtu 353 789 detí, pre ktoré boli v roku 2007 vykonávané opatrenia SPODaSK, bola sociálna kuratela zabezpečovaná pre 25 316 detí.

Tabuľka 3.14 Počet detí, pre ktoré sa vykonávala v roku 2007 sociálna kuratela

Spolu	Počet detí			
	do 14 rokov		Vek 15-18 rokov	
	chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá
25316	6308	3000	12421	3587

Zdroj: ÚPSVaR

Z komparácie rokov 2006 a 2007 vyplýva, že vo vekovej kategórii detí do 14 rokov klesol počet detí, ktorým sa vykonávala sociálna kuratela o 249 detí, vo vekovej kategórii detí 15 rokov-18 rokov počet detí stúpol o 1946 detí.

Ochranná výchova sa realizovala v priebehu roku 2007 v 48 prípadoch (detí), čo je o 5 detí menej ako v roku 2006. Ochranná výchova bola u 43 detí nariadená z dôvodu páchania trestnej činnosti alebo činnosti inak trestnej.

V roku 2007 bolo 1735 detí zapojených do výchovno-rekreačných programov, ktoré sa realizovali mimo priorít úradov PSVaR. Výchovno-rekreačný program bol realizovaný pre 664 detí a zapojením akreditovaného subjektu bol realizovaný pre 1 071 detí.

V roku 2007 sa opatrenia sociálnej kurately plnoletých fyzických osôb vykonávali pre 8 629 klientov, čo v priemere na jedného sociálneho kurátora znamenalo 121 klientov. V súčasnosti vykonáva sociálnu kuratelu plnoletých fyzických osôb 70 sociálnych kurátorov, čím počet sociálnych kurátorov poklesol oproti roku 2006 o 6.

V roku 2007 sociálni kurátori plnoletých fyzických osôb pracovali so 131 klientmi, ktorých bolo potrebné motivovať k liečbe drogových a iných závislostí.

Sociálni kurátori spolupracujú s mediačnými a probačnými pracovníkmi okresných súdov. Spolupráca sociálnych kurátorov sa týkala 261 klientov, ktorí boli zapojení do mediácie a probácie, z toho bolo 35 žien.

V roku 2007 bol resocializačný príspevok ako jedno z opatrení sociálnej kurately vyplatený 3 100 osobám vo výške 4 228 000,- Sk, čo v priemere na jednu osobu predstavuje 1 364 Sk. V porovnaní s rokom 2006 bol v roku 2007 vyplatený resocializačný príspevok 750-tim osobám navyše.

Ústavná starostlivosť a ochranná výchova

V roku 2007 evidujeme 4 403 detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou a 48 detí s nariadenou ochrannou výchovou. Na základe predbežného opatrenia bolo v sledovanom roku do zariadení na výkon rozhodnutia súdu umiestnených 1 169 detí, na základe rozhodnutí o výchovnom opatrení bolo umiestnených 76 detí.

K 31. 12. 2007 bolo na Slovensku 94 detských domovov s celkovým počtom umiestnených maloletých detí 4 136 a 434 mladých dospelých. Z celkového počtu 94 detských domovov predstavujú štátne detské domovy 77 a 17 detských domovov je neštátnych.

V detských domovoch sa realizuje nariadená ústavná starostlivosť, predbežné opatrenie a výchovné opatrenie v samostatnej skupine, v špecializovanej samostatnej skupine, v samostatnej diagnostickej skupine a v profesionálnej rodine.

Počet *profesionálnych rodín* v sledovanom období bol 208 s počtom 232 profesionálnych rodičov, z toho najviac v Banskobystrickom kraji - 49 profesionálnych rodičov a najmenej v Košickom kraji - 14 profesionálnych rodičov.

Celkový počet detí v profesionálnych rodinách v roku 2007 bol 399 detí, čo v porovnaní s rokom 2006 predstavuje nárast počtu detí v profesionálnych rodinách o 82.

Diagnostickej pobyt sa vykonával pre 112 detí, z toho 70 detí bolo umiestnených v diagnostickej skupine, 37 detí v špecializovanej samostatnej skupine a 5 detí v samostatnej skupine. 23 detí bolo umiestnených v špecializovanej samostatnej skupine pre ŤZP.

Tabuľka 3.15 Počet umiestnených detí v detskom domove v priebehu roka

Rok		2005	2006	2007
Počet umiestnených detí v sledovanom roku		1 136	1 377	1437
z toho podľa veku	do 3 rokov	426	398	428
	4 – 6 rokov	158	134	134
	7 – 15 rokov	432	601	438
	16 – 18 rokov	120	244	437

Zdroj: ÚPSVaR

Počet detí, ktorým bolo ukončené poskytovanie starostlivosti v detskom domove v roku 2007, bol 1 707 detí, čo znamená o 482 detí viac ako v roku 2006. Umiestňovanie detí do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v roku 2007 predstavoval počet 400 detí, čo oproti roku 2006 znamená nárast o 32 detí. Z dôvodu návratu dieťaťa do rodiny v roku 2007 počet detí mierne klesol o 9 detí. Ukončenie poskytovania starostlivosti v detskom domove z iného dôvodu v roku 2007 stúpol najmä z dôvodu preradenia detí do iných zariadení, napríklad do iných detských domovov za účelom spájania súrodeneckých skupín, do zariadení sociálnych služieb a do zariadení v pôsobnosti rezortu školstva.

Tabuľka 3.16 Počet detí s ukončenou starostlivosťou v detskom domove

Rok		2005	2006	2007
Celkový počet detí, ktorým bola ukončená starostlivosť v DeD		1 123	1 225	1707
dôvod ukončenia starostlivosti	návrat do rodiny	226	321	312
	NRS	310	368	400
	plnoletosť	348	335	448
	z iného dôvodu	239	201	547

Zdroj: ÚPSVaR

Maloletí bez sprievodu

V roku 2007 boli vykonané opatrenia SPOPD a SK pre 532 maloletých bez sprievodu, čo je o 189 maloletých bez sprievodu viac ako v roku 2006.

V sledovanom období bol orgán SPOD a SK ustanovený za opatrovníka v 287 prípadoch a za poručníka v 1 prípade.

V sledovanom období boli maloletí bez sprievodu umiestnení do detského domova pre maloletých bez sprievodu v 380 prípadoch, do detského domova v 52 prípadoch a do záchytného tábora v 100 prípadoch.

Repatriácia

V roku 2007 sa proces repatriácie detí realizoval u 36 detí, ktoré sa ocitli na území iného štátu bez sprievodu rodiča, príbuzného alebo osoby, ktorá sa o dieťa osobne stará. Z uvedeného počtu detí bolo 16 detí navrátených na územie Slovenskej republiky a 20 detí bolo premiestnených na naše územie. Pri zabezpečení návratu dieťaťa alebo jeho premiestnenia sa realizovala repatriácia v 28 prípadoch.

Náhradná rodinná starostlivosť – náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo a osvojenie

Počet detí, ktoré boli v roku 2007 zverené do náhradného rodinného prostredia (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo a predosvojiteľská starostlivosť) tvoril 2 046, čo je o 22 detí viac ako v roku 2006.

Tabuľka 3.17 Počet detí zverených do náhradných rodín - 2001 – 2007

	Osvojenie (zverené do predosvojiteľskej starostlivosti)	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2001	253	604	414	145	1416
2002	261	565	418	127	1371
2003	317	693	460	101	1571
2004	294	626	495	237	1652
2005	271	708	480	174	1633
2006	336	1144	365	179	2024
2007 komp.06	312 (- 24)	1196 (+52)	315 (-50)	223 (+44)	2046 (+22)

K 31.12.2007 bol celkový počet detí zverených v náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a v poručníctve 8 174 detí, čo je oproti roku 2006 viac o 549 detí.

V roku 2007 bolo do náhradnej osobnej starostlivosti (ďalej len NOS) zverených 1 196 detí, čo je v porovnaní s rokom 2006 o 52 detí viac. Celkovo zverených do NOS bolo 4 876 detí a z nich je 3 809 detí zverených starým rodičom, do starostlivosti iných príbuzných je zverených 788 detí a 279 detí bolo zverených do starostlivosti cudzích osôb.

K 31. 12. 2007 tvoril počet všetkých detí zverených do pestúnskej starostlivosti číslo 2 672.

Starým rodičom bolo do pestúnskej starostlivosti zverených 1 082 detí, iným príbuzným 465 detí a cudzím osobám 1 125 detí.

V roku 2007 bolo v poručníctve 625 detí.

V roku 2007 bolo právoplatným rozhodnutím súdu osvojených 414 detí, z toho 402 detí vo veku do 14 rokov. V počte osvojených detí sú zahrnuté aj deti osvojené do cudziny. Do predosvojiteľskej starostlivosti bolo zverených 312 detí, z toho 309 detí vo veku do 15 rokov.

Do predosvojiteľskej starostlivosti bolo v roku 2007 zverených do cudziny 53 detí a 24 detí bolo do cudziny osvojených. V roku 2007 určené úrady PSVaR predložili Centru pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže spisovú dokumentáciu - 108 detí pre účely medzištátneho osvojenia.

Tabuľka 3.18 Počet detí, u ktorých bola Centru predložená spisová dokumentácia pre účely medzištátneho osvojenia

1.	Bratislava	4
2.	Nitra	11
3.	Trnava	15
4.	Trenčín	5
5.	Žilina	3
6.	B. Bystrica	7
7.	Prešov	43
8.	Košice	20
	Spolu SR	108

Zdroj: UPSVaR

Proces udeľovania akreditácie

Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a podmienky ich vykonávania upravuje zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov („ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“). Opatrenia podľa tohto zákona môže vykonávať alebo sa môže podieľať na výkone týchto opatrení vykonávaním rôznych metód, techník a postupov na základe udelenej akreditácie aj fyzická osoba alebo právnická osoba, ak tento zákon

neustanovuje inak. MPSVR SR podľa zákona č. 305/2005 Z. z. rozhoduje o udelení akreditácie, o predĺžení platnosti akreditácie a o zrušení akreditácie.

Na MPSVR SR bolo počas roku 2007 doručených 233 podaní vo veciach akreditácie, z toho bolo 58 žiadostí, v ktorých žiadali fyzické osoby alebo právnické osoby o udelenie akreditácie na vykonávanie vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona č. 305/2005 Z. z. Na základe odporúčania akreditačnej komisie MPSVR SR v roku 2007 rozhodlo o udelení akreditácie 39 žiadateľom, z toho na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení podľa zákona č. 305/2005 Z. z. 6 detským domovom, 9 krízovým strediskám, 7 resocializačným strediskám a 17 subjektom bola udelená akreditácia na vykonávanie iných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (výchovno-rekreačné programy, výchovné opatrenia, sociálne a výchovné programy a pod.).

Na základe odporúčania akreditačnej komisie MPSVR SR nevyhovelo 2 žiadateľom o akreditáciu a neudelilo akreditáciu z dôvodu nesplnenia náležitostí podľa zákona č. 305/2005 Z. z. a nepreukázania odbornej spôsobilosti zodpovedného zástupcu na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

MPSVR SR eviduje k 29. februáru 2008 štyri žiadosti o udelenie akreditácie, ktoré sú v štádiu prerušenia konania z dôvodu doplnenia žiadosti, následne budú postúpené na overenie odbornej spôsobilosti zodpovedného zástupcu v najbližšej akreditačnej komisii.

Kontrola vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

MPSVR SR podľa § 72 písm. f) zákona č. 305/2005 Z. z. kontroluje úroveň vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately akreditovanými subjektmi a v zariadeniach podľa tohto zákona. Kontrolná skupina odboru stratégie sociálnej ochrany detí a rodiny MPSVR SR a odboru kontroly a štátneho dozoru MPSVR SR z poverenia ministerky práce, sociálnych vecí a rodiny uskutočnila v roku 2007 celkovo 42 kontrol akreditovaných subjektov. Závažné nedostatky napr. ohrozovanie života, zdravia, porušovanie práv detí a klientov neboli zistené v žiadnom kontrolovanom subjekte.

Poradensko – psychologické služby

V roku 2007 zabezpečovalo vykonávanie poradensko-psychologických služieb 92 zamestnancov úradov PSVaR - referátov poradensko-psychologických služieb, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2006 pokles počtu zamestnancov o 45 a poskytlo 48 490 konzultácií 14 662 klientom. Celkový počet prípadov bol 9 632.

Pri rozdelení podľa počtu prípadov a konzultácií ide o nasledovné problematiky:

- rozvodová a porozvodová problematika :	1 538 prípadov,	6 215 konzultácií
- problematika NRS:	1 010 prípadov,	8 519 konzultácií
- partnerská problematika:	1 822 prípadov,	9 822 konzultácií
- rodinná problematika:	2 124 prípadov,	10 275 konzultácií
- osobnostná problematika:	1 488 prípadov,	8 591 konzultácií
- problematika drogových a iných závislostí:	143 prípadov,	598 konzultácií
- študijná a profesionálna:	560 prípadov,	1 729 konzultácií
- iná problematika:	884 prípadov,	2 581 konzultácií

Rodičom dieťaťa v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu na dieťa bola poskytnutá pomoc v 1 054 prípadoch. Dieťaťu bola poskytnutá pomoc po rozvode rodičov v 467 prípadoch.

Referát spolupracoval pri zisťovaní názoru dieťaťa vo veciach, ktoré sa ho dotýkajú, v prípade rozvodu rodičov v 390 prípadoch, v rámci prípravy dieťaťa na NRS v 190 prípadoch a v 365 iných prípadoch. Poradensko-psychologická pomoc pri úprave styku rodičov s dieťaťom po rozvode bola poskytnutá v 624 prípadoch. Psychológovia a iní odborní poradcovia vypracovali celkovo 2 644 písomných správ.

Poradensko-psychologické služby referátu boli poskytované ako súčasť vykonávaných opatrení orgánom SPODaSK v 1 204 prípadoch.

3.4.5 Náhradná starostlivosť o deti

Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa podporuje prostredníctvom finančných príspevkov vykonávanie osobnej starostlivosti o dieťa inou fyzickou osobou, ak rodičia dieťaťa nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa.

Tabuľka 3.19 Sumy príspevkov na podporu náhradnej starostlivosti

	Suma	od 1.1. 05	od 1. 9. 06	od 1. 9. 07
Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti				
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej	8 840 Sk	9 290 Sk	9 550 Sk	
Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	22 100 Sk	23 240 Sk	23 910 Sk	
Opakovaný príspevok dieťaťu	3 320 Sk	3 490 Sk	3 590 Sk	
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	4 230 Sk	4 440 Sk	4 560 Sk	
Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi	3 000 Sk	3 150 Sk	3 240 Sk	
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	1 740 Sk	1 830 Sk	1 880 Sk	

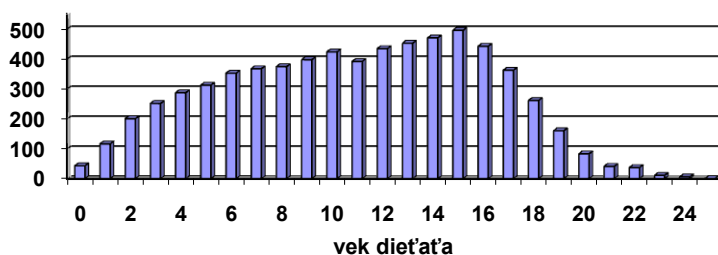
Zdroj: ÚPSVaR

Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti sa poskytuje za účelom zabezpečenia základného osobného vybavenia dieťaťa, najmä na zabezpečenie jeho ošatenia, obuvi, hygienických potrieb, nevyhnutného nábytku a iných vecí na uspokojenie potrieb dieťaťa. V roku 2007 bol príspevok poskytnutý na 891 detí, čo je o 36 detí viac ako v roku 2006. Z celkového počtu detí bolo 70,7 % detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, 23,7 % detí zverených do pestúnskej starostlivosti a 5,6 % detí bolo zverených poručníkovi.

Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti sa poskytuje za účelom podpory osamostatnenia sa dieťaťa. V roku 2007 bol príspevok vyplatený na 403 detí - o 47 detí viac ako v roku 2006. Z celkového počtu detí u 38,5 % detí došlo k zániku náhradnej osobnej starostlivosti, 51, u 41% k zániku pestúnskej starostlivosti a u 10,2 % k zániku poručníctva.

Opakovaný príspevok dieťaťu sa poskytuje za účelom podpory uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa. V sledovanom období bol príspevok vyplatený priemerne mesačne na 6 769 detí (nárast oproti roku 2006 o 1 198 detí) v sume 225,3 mil. Sk. Podľa jednotlivých foriem náhradnej starostlivosti bolo v priemere zastúpených 54,5 % detí v náhradnej osobnej starostlivosti, 38,1 % detí v pestúnskej starostlivosti, 1,6 % detí v poručníctve, 2,4 % detí v dočasnom zverení a 3,5 % detí zverených na základe predbežného opatrenia.

Počet detí, na ktoré bol poskytnutý opakovaný príspevok dieťaťu podľa veku

Zdroj: ÚPSVaR

Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa, ktoré má náhradný rodič zverené do náhradnej starostlivosti. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 1 160 náhradným rodičom na 1 511 detí. V prípade, ak sa náhradný rodič osobne staral o tri alebo viac detí, ktoré sú súrodenci, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa zvýšil o 3 150 Sk mesačne. V sledovanom období bolo priemerne mesačne 46 takýchto prípadov.

Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, ktoré je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 71 náhradným rodičom, ktorí vykonávajú starostlivosť o ŤZP deti (v priemere o 76 detí).

Odmena pestúna - §19 odst.3 . Fyzickej osobe, ktorej po 31. decembri 2005 trvá nárok na výplatu odmeny pestúna podľa predpisu účinného do 31. decembra 2005 a zverené dieťa je jej príbuzný v priamom rade, poskytuje sa táto odmena do zániku zverenia tohto dieťaťa. Počet osôb, ktorým bola odmena pestúna priemerne mesačne vyplatená dosiahol 813 a bola vyplatená v sume 17,7 mil. Sk.

Celkové čerpanie finančných prostriedkov na príspevky na podporu náhradnej starostlivosti a odmeny pestúna bolo v roku 2007 v sume 328 529 tis. Sk. Oproti roku 2006 vzrástli poskytnuté finančné prostriedky o 50 875 tis. Sk.

3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ŤZP

Poskytovanie kompenzácií, ktoré sú určené na prekonanie alebo zmiernenie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia zakotvuje zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov. V zmysle uvedenej právnej úpravy je možné poskytovať kompenzácie formou sociálnych služieb, peňažných príspevkov a peňažného príspevku za opatrovanie.

Citovaný zákon o sociálnej pomoci sa v časti kompenzácií ťažkého zdravotného postihnutia v priebehu roku 2006 menil a doplňal zákonom č. 674/2006 s účinnosťou od 1. januára 2007. Uvedenou novelou sa stanovuje okruh cudzincov, ktorým je možné poskytnúť peňažné príspevky na kompenzáciu a peňažný príspevok za opatrovanie za podmienok ustanovených zákonom o sociálnej pomoci. Ide o :

- a) cudzinca, ktorý je občan členského štátu Európskej únie, štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore a Švajčiarskej konfederácie (ďalej len "Európsky hospodársky priestor"), a ktorý:
 1. má registrovaný trvalý pobyt na území Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu a je zamestnaný alebo študuje na štátom uznanej škole na území Slovenskej republiky alebo
 2. má registrovaný trvalý pobyt na neobmedzený čas na území Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu,
- b) rodinného príslušníka cudzincov uvedeného v písmene a) prvom bode, ktorý má povolenie na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu,
- c) cudzinca, ktorý je rodinný príslušník občana Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky a ktorý má povolenie na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu,
- d) cudzinca, ktorý nie je občan Európskeho hospodárskeho priestoru a ktorého práva vyplývajúce zo sociálnej pomoci zaručuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná a ktorá bola uverejnená v Zbierke zákonov,
- e) cudzinca, ktorému bol udelený azyl podľa osobitného predpisu.

Za rodinných príslušníkov uvedených v písm. b) a c) sa považujú manžel, manželka, rodičia a nezaopatrené deti.

Prehľad kompenzácií sociálnych dôsledkov ŤZP cudzincov poskytnutých v roku 2007 formou peňažných príspevkov a peňažného príspevku za opatrovanie uvádza príloha ku kapitole 3.

V roku 2007 boli priemerne mesačne 196 051 poberateľom poskytované peňažné príspevky na kompenzáciu a peňažný príspevok za opatrovanie, čo následne predstavovalo vynaložené finančné prostriedky na tento účel v sume 5 416 602 tis. Sk. Údaje o počtoch poberateľov a vynaložených finančných prostriedkoch pri konkrétnych peňažných príspevkoch na kompenzáciu a peňažnom príspevku za opatrovanie v roku 2007 sú uvedené v prílohe ku kapitole 3.

Pri porovnaní poskytovania kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia za obdobie roku 2007 s rokom 2006 je zrejмый pretrvávajúci nárast priemerného mesačného počtu poberateľov. V roku 2007 v porovnaní s rokom 2006 predstavuje tento nárast 5 439 poberateľov, čo sa následne prejavilo aj v náraste čerpania finančných prostriedkov o 146 376 tis Sk, vynaložených na tento účel. Tabuľka v prílohe umožňuje porovnať údaje týkajúce sa poskytnutých kompenzácií ťažkého zdravotného postihnutia v roku 2007 s rokom 2006 z hľadiska celkového čerpania finančných prostriedkov, priemerného mesačného počtu poberateľov, ako aj priemerných výšok jednotlivých peňažných príspevkov na kompenzáciu a peňažného príspevku za opatrovanie. Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP v roku 2007 a v roku 2006 uvádza príloha ku kapitole 3.

Najvýraznejší nárast priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2007 v porovnaní s rokom 2006 sa prejavil pri peňažnom príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla. Nárast predstavuje 2 702 poberateľov. Ďalej nasleduje peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, kde nárast predstavuje 1 910 poberateľov, pri peňažnom príspevku za opatrovanie ide o nárast priemerného mesačného počtu poberateľov 1 512 fyzických osôb. Pri peňažnom príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov na diétne stravovanie ide o nárast priemerného mesačného počtu poberateľov v počte 1 002 poberateľov.

Pri porovnávaní čerpania finančných prostriedkov v roku 2007 s rokom 2006, vynaložených na peňažné príspevky na kompenzáciu a peňažný príspevok za opatrovanie zaznamenávame najvyšší nárast pri peňažnom príspevku na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže a to o cca 65, 99 mil. Sk, pri peňažnom príspevku na kúpu osobného motorového vozidla nárast o cca 54, 99 mil. Sk a pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu o cca 40, 99 mil. Sk. Skutočnosť, že najvyššie nárasty počtu poberateľov neznamenali aj najvýraznejšie nárasty vynaložených finančných prostriedkov je podmienená výškou jednotlivých peňažných príspevkov. Priemerná výška peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla v roku 2007 predstavovala sumu 200 031 Sk, pri peňažnom príspevku na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže sumu 79 545 Sk a pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu 5 915 Sk. Pri týchto priemerných výškach peňažných príspevkoch aj nižší nárast počtu poberateľov (v porovnaní s počtami poberateľov peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov) má za následok vyšší nárast vynaložených finančných prostriedkov.

Pri peňažnom príspevku na kúpu osobného motorového vozidla predpokladáme, že nárast počtu poberateľov tejto formy kompenzácie a to o 272 poberateľov v priebehu celého roku 2007 bol podmienený aj tou skutočnosťou, že ďalší peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla je možné poskytnúť po uplynutí lehoty siedmich rokoch a zákon o sociálnej pomoci v časti kompenzácií nadobudol účinnosť 1. júla 1999.

Pri peňažnom príspevku za opatrovanie sa paradoxne s nárastom priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2007 o 1512 fyzických osôb znížil vynaložený objem finančných prostriedkov na tento účel o cca 70,52 mil. Sk. Zníženie priemernej mesačnej výšky peňažného príspevku za opatrovanie zo 4 669 Sk v roku 2006 na 4 415 Sk v roku 2007 ovplyvňuje najmä valorizácia dôchodkových dávok, ktoré poberajú občania s ťažkým zdravotným postihnutím, resp. fyzické osoby, ktorým sa poskytuje táto forma kompenzácie, pretože zákon o sociálnej pomoci stanovuje výšku peňažného príspevku za opatrovanie aj v závislosti od výšky týchto dôchodkových dávok. Pri zachovaní súčasných legislatívnych podmienok poskytovania tejto formy kompenzácie bude pokles priemernej mesačnej výšky peňažného príspevku za opatrovanie pokračovať.

Pri ostatných peňažných príspevkoch na kompenzáciu zaznamenávame mierny nárast počtu poberateľov a následne vynaložených finančných prostriedkov, resp. sú údaje porovnateľné s predchádzajúcim kalendárnym rokom.

3.4.7 Sociálne služby

Starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb

Starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb možno poskytovať občanovi, ktorému nemožno poskytovať inú sociálnu službu alebo ak poskytnutie inej sociálnej služby dostatočne nerieši sociálnu núdzu tohto občana. Táto forma sociálnej pomoci sa uplatňuje až vtedy, keď je vylúčené zotrvanie občana v jeho prirodzenom prostredí, a to ani s pomocou poskytovania tzv. terénnych služieb sociálnej pomoci, najmä opatrovateľskej služby.

Zariadenia sociálnych služieb sa podľa zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnej pomoci) delia podľa druhu na:

- domovy dôchodcov
- domovy - penzióny pre dôchodcov
- domov sociálnych služieb pre dospelých (s telesným postihnutím, s kombináciou postihnutí, so zmyslovým postihnutím, s duševnými poruchami a poruchami správania)
- domov sociálnych služieb pre deti (s telesným postihnutím, s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania, s duševnými poruchami a poruchami správania)
- zariadenie chráneného bývania
- domov pre osamelých rodičov
- stanica opatrovateľskej služby
- útulok
- rehabilitačné stredisko
- zariadenie opatrovateľskej služby
- klub dôchodcov
- jedáleň pre dôchodcov
- stredisko osobnej hygieny
- práčovňa

Zariadenia sociálnych služieb poskytujú starostlivosť celoročne, týždenne alebo denne. Taktiež možno poskytovať starostlivosť na určitý čas. Pri dennej starostlivosti sa starostlivosť poskytuje v pracovných dňoch a v pracovnom čase. V tejto forme starostlivosti sa neposkytuje bývanie. Pri týždennej starostlivosti sa neposkytuje starostlivosť počas sobôt, štátnych sviatkov a sviatkov bezprostredne predchádzajúcich sobote alebo bezprostredne nasledujúcich po nedeli. V zariadeniach sociálnych služieb s celoročným pobytom, bez ohľadu na skutočnosť, či sa jedná o zariadenie pre deti alebo dospelých, je možné vytvárať aj oddelenia s denným pobytom. Tabuľkové prílohy o počtoch zariadení sociálnych služieb, miestach, obyvateľoch, ubytovacích dňoch, príjmoch, výdavkoch, zamestnancoch a mzdových nákladoch v zariadeniach sociálnych služieb podľa krajov obsahuje príloha ku kapitole 3.

Podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ktorý nadobudol účinnosť od 1. septembra 2005, sa zariadeniami sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately stali:

320 - detský domov (vrátene detského domova pre maloletých bez sprievodu)

520 - krízové stredisko

530 - resocializačné stredisko.

Tieto uvedené zariadenia zostali v okruhu zisťovania. Ďalšie zariadenia sociálnych služieb, v ktorých nie je vymedzený počet miest a nejde o pobyt, ale iba o občasnú alebo pravidelnú návštevu, napr. kluby dôchodcov, strediská osobnej hygieny nie sú do tohto okruhu zahrnuté.

V zmysle zákona o sociálnej pomoci je možno zariadenia sociálnych služieb účelne a vhodne zlučovať. V prípade, že zariadenie sa člení na dve časti, napr. zo 100 miest celkovej kapacity

zariadenia je 60 vyčlenených na domov dôchodcov a 40 na domov - penzión pre dôchodcov, zariadenie sa nazýva podľa časti, v ktorej je viac miest (v tomto prípade domov dôchodcov) a menšia časť patrí k tzv. nesamostatným zariadeniam. Takto sa môže stať, že v niektorom okrese sa nevykazuje ani jedno zariadenie, napr. ani jeden domov - penzión pre dôchodcov, ale je vykázaných 40 miest.

Služby v zariadeniach sociálnych služieb boli k 31. 12. 2006 poskytnuté 38 232 obyvateľom v 797 zariadeniach sociálnych služieb. Napriek snahe o poskytovanie služieb zriadením zariadení s menším počtom miest tzv. rodinného typu stále prevládal počet miest vo veľkokapacitných zariadeniach. Z regionálneho hľadiska poskytovalo svoje služby v priemere 99,6 zariadení v kraji.

Z celkového počtu zariadení sociálnych služieb 797 bolo až 201 domovov dôchodcov (25,22 %). Domovov - penziónov pre dôchodcov bolo v sledovanom roku 13 (1,6 %). Domovov sociálnych služieb pre dospelých s kombináciou postihnutí bolo z celkového počtu zariadení 91 (11,4 %), útlukov 65 (8,1 %). Domovy sociálnych služieb pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania tvorili 7,5 % z celkového počtu (60 zariadení). Domovy sociálnych služieb pre deti tvorili z celkového počtu 797 zariadení sociálnych služieb 7,2 % čo je 58 zariadení.

V roku 2006 bolo v Slovenskej republike **spolu** vo všetkých druhoch zariadení 52 487 miest, pričom ku koncu roku 2006 mali spolu všetky zariadenia sociálnych služieb 38 232 obyvateľov. V 314 zariadeniach bol zriaďovateľom samosprávny kraj, v 159 zariadeniach obec a v 71 cirkev. 154 zariadení zriadili ostatné právnické osoby a 22 zariadení fyzické osoby. ÚPSVaR bol v roku 2006 zriaďovateľom 77 detských domovov.

Tabuľka 3.20 Celkový počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita (podľa zriaďovateľa) za rok 2006

Zriaďovateľ	Počet zariadení	Počet miest k 31.12.2006
Úrad PSVaR (detské domovy)	77	4 124
Obec	159	7 567
Cirkevné právnické osoby	71	1 710
Ostatné právnické osoby	154	3 717
Fyzické osoby	22	1 114
Samosprávny kraj	314	21 159
SPOLU	797	39 391

Zdroj: Výkaz ŠÚ SR Soc 1-01

Zariadenia mali ku koncu roku 2006 spolu 38 232 **obyvateľov**. Z celkového počtu obyvateľov zariadení bolo 24 453 zdravotne postihnutých, z toho bolo 4 760 **trvale ležiacich osôb** a 9 883 **imobilných osôb**. V zariadeniach boli poskytnuté služby 21 299 osobám v **dôchodkovom veku**. Z celkového počtu obyvateľov zariadení bolo 16 713 mužov a 21 519 žien. Počas roka bolo 19 534 prijatých, 12 895 prepustených a 4 737 obyvateľov zomrelo.

Zariadenia vo všetkých 8 krajoch spolu poskytli 12 578 237 **ubytovacích dní**. Z toho bolo 11 784 438 ubytovacích dní (93,6 %) nepretržitej prevádzky, 178 535 ubytovacích dní (1,4 %) týždennej prevádzky a 294 665 ubytovacích dní (2,3 %) dennej prevádzky.

Celkové príjmy zariadení boli v roku 2006 7 864 733 tis. Sk. Z toho formou neinvestičných dotácií boli čerpané príjmy zo štátneho rozpočtu v sume 2 080 389 tis. Sk a dotácie na obstaranie dlhodobého majetku boli v sume 198 453 tis. Sk. Samosprávne kraje poskytli zariadeniam 4 114 319 tis. Sk. Príjmy z rozpočtov obcí a fondov sociálneho zabezpečenia boli 658 615 tis. Sk. Príjmy za poskytované služby dosiahli výšku 1 511 753 tis. Sk z celkových príjmov. Príjmy zo zahraničných grantov boli v sume 4 649 tis. Sk a z domácich grantov boli v sume 23 875 tis. Sk. Príjmy prijaté z darov a príspevkov boli v sume 84 941 tis. Sk.

Celkové výdavky predstavovali 7 903 849 tis. Sk. Z toho na bežné výdavky bolo vynaložených 3 251 713 tis. Sk na mzdy, na povinné sociálne poistenie 1 122 407 tis. Sk, na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku bola vyčlenená suma 512 519 tis. Sk.

Sociálna pôžička

Sociálnu pôžičku možno poskytovať občanovi, ktorému sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi na základe písomnej zmluvy o poskytnutí sociálnej pôžičky. V roku 2006 bolo poskytnutých z úrovne miest a obcí 597 sociálnych pôžičiek v celkovej výške 2 361 784,50 Sk.

Opatrovateľská služba

Jednou z najviac využívaných sociálnych služieb je opatrovateľská služba, ktorej poskytovanie je v kompetencii obcí. Túto službu môžeme za splnenia podmienok ustanovených v zákone č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov poskytovať občanovi, ktorý je pre svoj nepriaznivý zdravotný stav odkázaný na pomoc inej osoby pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonov, nevyhnutných prácach v domácnosti alebo pri kontakte so spoločenským prostredím.

V roku 2006 bola opatrovateľská služba v domácnosti poskytovaná 19 394 občanom. V porovnaní s rokom 2005 ide o pokles počtu opatrovaných o 486 občanov. Môžeme sa domnievať, že uvedený pokles je zapríčinený nedostatkom finančných prostriedkov v rozpočtových kapitolách obcí. Túto skutočnosť neustále avizujú aj starostovia obcí.

Opatrovateľskú službu v roku 2006 poskytovalo 8 259 zamestnancov miest a obcí (z uvedeného počtu bolo 7 373 žien). V porovnaní s rokom 2005 je to pokles o 2 904 zamestnancov. Poskytovanie opatrovateľskej služby je realizované využitím všetkých inštitútov pracovnoprávných vzťahov (pracovný pomer, dohoda o vykonaní práce). Počty zamestnancov sú prepočítavané na plné pracovné úväzky.

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V roku 2006 poskytovalo sociálne služby 429 neverejných poskytovateľov pre 39 069 občanov. V porovnaní s rokom 2005 bol zaznamenaný nárast o 4 neverejných poskytovateľov. Počet občanov, pre ktorých boli sociálne služby u týchto poskytovateľov poskytované, vzrástol oproti roku 2005 o 2 582 občanov. Od 1. januára 2004 došlo k zrušeniu duality na úseku sociálnej pomoci v oblasti opatrovateľskej služby. Poskytovanie opatrovateľskej služby prešlo k uvedenému termínu do výlučnej samosprávnej pôsobnosti obcí a miest. Táto skutočnosť ovplyvnila aj zníženie počtu neverejných poskytovateľov opatrovateľskej služby. Aj napriek uvedenému vzrástol počet osôb, ktorým sa poskytuje opatrovateľská služba o 570. O 787 osôb vzrástol aj počet osôb, ktorým sa poskytuje starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb (v prílohe ku kapitole 3).

3.4.8 Dotácie občianskym združeniam, dotácie na podporu rozvoja sociálnej starostlivosti a sociálnej pomoci a dotácie na humanitnú starostlivosť v pôsobnosti MPSVR SR

Dotácie občianskym združeniam, ktorých činnosť je zameraná na sociálnu oblasť, boli poskytnuté podľa § 1 Výnosu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR zo 14. decembra 2005 č. 3749/2005-II/1 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR na podporu 159 schválených projektov v sume 37 780 tis. Sk. Z uvedenej sumy bolo na účet ministerstva k 31. 12. 2007 vrátených 290 tis. Sk.

Dotácie na podporu rozvoja sociálnej starostlivosti a sociálnej pomoci podľa § 2 citovaného výnosu boli poskytnuté z bežných transferov na 92 schválených projektov v celkovej sume 21 294 tis. Sk a z kapitálových transferov na 121 schválených projektov v sume 60 593 tis. Sk. Z uvedenej sumy bolo na účet ministerstva k 31. 12. 2007 vrátených 4 tis. Sk.

Dotácie na humanitnú starostlivosť podľa § 3 citovaného výnosu boli poskytnuté v sume 1 784 tis. Sk (98,6 %) pre 170 fyzických osôb na zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie a jednu právnickú osobu v súvislosti s tragickou udalosťou. Z uvedenej sumy bolo 100 tis. Sk poskytnutých v rámci aktivity Sociálny čin roka 2007.

Tabuľka 3.21 Poskytovanie dotácií v pôsobnosti MPSVR SR

Účel poskytovania dotácií:	Podporené projekty			Poskytnuté finančné prostriedky v tis. Sk		
	rok 2006	rok 2007	Index 2007/2006	rok 2006	rok 2007	Index 2007/2006
občianskym združeniam	199	159	79,9	38 656	37 490	97,0
na podporu rozvoja sociálnej starostlivosti a sociálnej pomoci	270	213	78,9	84 673	81 883	96,7
na humanitnú starostlivosť (fyzické a právnické osoby)	288	171	59,4	2 196	1 784	81,2

Zdroj: Návrh Záverečného účtu za rok 2007

3.4.9. Program podpory rozvoja komunitnej sociálnej práce v obciach

Komunitná sociálna práca v prostredí sociálne vylúčených skupín občanov alebo vylúčením ohrozených je jedným z nástrojov sociálnej politiky, ktorú chce MPSVR SR aj naďalej uplatňovať a rozvíjať. Cieľom programu podpory rozvoja komunitnej sociálnej práce v obciach je podpora skupín a jednotlivcov dlhodobo vystavených sociálnemu vylúčeniu. Podľa doterajších poznatkov sa osvedčil a o jeho pokračovanie je v komunitách značný záujem

Realizácia programu, ktorý je pilotne realizovaný Fondom sociálneho rozvoja (ďalej len „FSR“) bola predĺžená do 31.3. 2008 a je financovaná z prostriedkov štátneho rozpočtu. Na to bolo vyčlenených 35 miliónov Sk z prostriedkov rezortu. Program bol k 31.12.2007 realizovaný 185-mi konečnými prijímateľmi finančného príspevku. Z tohto počtu bolo 181 obcí a miest a 4 MVO. Dvaja prijímatelia ukončili realizáciu projektu predčasne k 31.10.2007. Na základe výsledkov v plnení tohto programu pripravuje ministerstvo celkovú koncepciu rozvoja komunitnej sociálnej práce ako jednej zo svojich hlavných priorít.

Pôvodne bol tento program financovaný prostredníctvom MPSVR SR v rámci opatrení, určených na podporu aktívnych opatrení na trhu práce zo štátneho rozpočtu. Na projekt, ktorý zahŕňa prácu zhruba 600 komunitných sociálnych pracovníkov a asistentov komunitných pracovníkov, bolo vyčlenených 360 miliónov Sk. Program bol plánovaný na roky 2005 až 2007 a nadväzoval na predchádzajúce programy terénnej sociálnej práce. Cieľom programu je podpora skupín a jednotlivcov dlhodobo vystavených sociálnemu vylúčeniu. Kľúčovým prvkom je individuálna práca s klientom v jeho prirodzenom prostredí komunity. Z hľadiska činnosti komunitných sociálnych pracovníkov je možné vymenovať praktické problémy, ktorými sa zaoberajú najviac. Z hľadiska ich riešenia a časovej náročnosti ich môžeme rozdeliť na problémy:

a) vyžadujúce si priamu intervenciu:

využívanie dávok a príspevkov na zákonom stanovený účel - pracovník predovšetkým rieši situácie nároku dávky, ako aj ich využívanie,
zlepšenie osobnej hygieny a zdravotného stavu detí i dospelých,
zvýšenie informovanosti a právneho povedomia klienta - pracovník sleduje záujmy svojho klienta, poskytuje mu základne poradenstvo a sprostredkúva odbornú právnu pomoc,

b) vyžadujúce si dlhodobú asistenciu:

zlepšenie dochádzky detí do školy - pracovník vyhľadáva deti, ktoré majú problémy s pravidelnou dochádzkou a vytvára priestor pre spoluprácu so školou,
zmysluplné využívanie voľného času, najmä u detí a mládeže,
získanie návykov a zručností, potrebných na riadne užívanie bytov (neplatenie a dlhy) - pracovník vedie svojho klienta k zodpovednosti za platenie záväzkov (nájomného, ...), preberá s klientom splácanie dlhov a zároveň vyjednáva so samosprávami a vlastníkami bytov o najvhodnejšom spôsobe ich riešenia,
nadobudnutie zručností vedenia domácnosti a zlepšenie výživy členov domácnosti,

zvýšenie sociálnej mobility klienta a jeho schopnosti riadiť svoj život samostatne (zvýšenie nezávislosti od iných),
iniciovanie štrukturálnych zmien a ozdravných procesov v obci,
eliminácia negatívnych stereotypov majority vo vzťahu k cieľovej skupine a naopak - pracovník pomáha zmierňovať konflikty medzi rodinami, klientmi a okolím,
minimalizovanie individuálnych rizík, spojených so životom v sociálne znevýhodňujúcom prostredí,
participácia samospráv na sociálnej inklúzii,
vytvorenie spolupráce s inštitúciami realizujúcimi v lokalite rozvojové programy,
mobilizácia okolia klienta k aktívnej pomoci,
prevencia sociálno-patologických javov v rodine a komunite,
sanácia rodiny, obnova rodinného prostredia.

Program kontinuálne pokračuje v zmysle sociálneho programu terénnych sociálnych pracovníkov aj v rámci implementácie opatrenia 2.1 *Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity* podporovanej z prostriedkov ESF ako súčasť Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OP ZaSI).

3.5. Európsky sociálny fond

ESF je európskym finančným nástrojom, ktorý podporuje vytváranie nových a lepších pracovných miest, rozvoj ľudských zdrojov, zvyšovanie kvality a produktivity práce a sociálnu integráciu na trhu práce.

Európsky sociálny fond podporuje a dopĺňa činnosti členských štátov, zamerané na rozvoj trhu práce a ľudských zdrojov hlavne v kontexte nových aktívnych politík a systému boja proti nezamestnanosti.

Európsky sociálny fond bol zriadený v roku 1957 Rímskou zmluvou o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Je najstarší zo všetkých štrukturálnych fondov. Investuje finančné prostriedky do programov, ktoré prispievajú aj k zvýšeniu odbornosti ľudí a k rozvoju ich pracovného potenciálu. Slovenská republika začala čerpať finančné prostriedky z Európskeho sociálneho fondu v roku 2004 v rámci tzv. skráteného programového obdobia r. 2004-2006 a v súčasnosti sa zapája do implementácie ESF aj v rámci programového obdobia r. 2007-2013.

Riadením finančnej pomoci z ESF alokovanej na roky 2004 - 2006 bolo na základe uznesenia vlády č. 317 z 27. marca 2002 poverené MPSVR SR (pre Sektorový operačný program Ľudské zdroje; Jednotný programový dokument NUTS II, Bratislava Cieľ 3; Iniciatívu Spoločenstva EQUAL).

V programovom období 2007 - 2013 sa v Slovenskej republike bude z ESF spolufinancovať OP ZaSI, schválený Rozhodnutím Komisie č. CCI 2007SK05UPO002 zo dňa 26.10.2007. Riadiacim orgánom je MPSVR SR. Pre OP ZaSI je celkovo vyčlenená čiastka 1 037 413 623 eur, z toho EÚ zdroje predstavujú 881 801 578 eur.

V programovom období 2007-2013 bude MPSVR SR gestorom horizontálnej priority *Rovnosť príležitostí*, ktorá je jednou zo štyroch horizontálnych priorít schválených v rámci Národného strategického referenčného rámca.

Sociálna implementačná agentúra (sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom) a FSR ako rozpočtové organizácie v gescii ministerstva budú plniť úlohu sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom (ďalej len „SORO“) pre dopytovo-orientované projekty v rámci programového obdobia 2007-2013.

V novom programovom období 2007 – 2013 bude FSR ako SORO vyhlasovať výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, zamerané predovšetkým na odstraňovanie sociálneho vylúčenia, komunitnú sociálnu prácu, pomoc nezamestnaným a skupinám sociálne znevýhodnených občanov.

3..5.1 SOP Ľudské zdroje

1. Stratégia SOP ĽZ

SOP ĽZ definuje globálny cieľ, špecifické ciele, priority a opatrenia v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, ktoré sú podporované v rámci Cieľa 1 počas programového obdobia rokov 2004 – 2006 zo zdrojov štrukturálnych fondov.

Z geografického hľadiska pokrýva svojimi aktivitami celé územie Slovenskej republiky (Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj – nomenklatúra územných štatistických jednotiek z hľadiska NUTS II) s výnimkou Bratislavského kraja, pre ktorý je vypracovaný Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava Cieľ 3.

SOP Ľudské zdroje je vypracovaný v súlade so zameraním Národného rozvojového plánu a jeho obsah je harmonizovaný s ostatnými sektorovými operačnými programami. Zároveň rešpektuje princípy Európskej stratégie zamestnanosti a viacerých ťažiskových dokumentov, zameraných na oblasť zamestnanosti a vzdelávania na národnej úrovni. Súčasne je zabezpečená väzba na päť oblastí politik, ktoré je možné podporovať z Európskeho sociálneho fondu v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 1081/2006 z 5. júla 2006 o Európskom sociálnom fonde, ktorým sa ruší nariadenie č. 1784/1999. SOP ĽZ je financovaný z ESF a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Globálny cieľ SOP ĽZ „Rast zamestnanosti založený na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile“ sa opiera o analýzu súčasnej ekonomickej a sociálnej situácie, stavu zamestnanosti, nezamestnanosti a požiadaviek na rozvoj ľudských zdrojov. Po obsahovej stránke vychádza zo strategických dokumentov na národnej úrovni - z Programového vyhlásenia vlády SR a zo Stratégie podpory rastu zamestnanosti v súlade s reformou sociálneho systému, trhu práce a potrebou odborného vzdelávania.

Globálny cieľ možno dosiahnuť prostredníctvom troch špecifických cieľov:

zvýšenie zamestnateľnosti a pružnosti trhu práce;

rozvoj inkluzívneho trhu práce a posilnenie princípu rovnosti príležitostí;

zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pracovnej sily.

SOP ĽZ na zabezpečenie stanovených špecifických cieľov definuje tri priority:

rozvoj aktívnej politiky trhu práce;

posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce;

zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce.

Priority sú rozpracované do ôsmich konkrétnych opatrení. Deviatym samostatným opatrením je Opatrenie technickej pomoci.

Priorita 1: Rozvoj aktívnej politiky trhu práce

Opatrenie 1.1: Modernizácia a zvýšenie rozsahu a kvality služieb zamestnanosti a rozvoj aktivačných programov uchádzačov o zamestnanie

Opatrenie 1.2: Uľahčenie vstupu a návratu uchádzačov o zamestnanie na trh práce s osobitným dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom podpory tvorby pracovných miest a samostatnej zárobkovej činnosti

Opatrenie 1.3: Rozvoj vzdelávania a prípravy uchádzačov a záujemcov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce

Priorita 2: Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce

Opatrenie 2.1: Zlepšenie zamestnateľnosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením

Opatrenie 2.2: Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladienie pracovného a rodinného života

Priorita 3: Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce

Opatrenie 3.1: Prispôsobenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach

Opatrenie 3.2: Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov

Opatrenie 3.3: Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach a systémov na predvídanie zmien kvalifikačných potrieb trhu práce

Opatrenie Technická pomoc

Opatrenia programového dokumentu sú implementované prostredníctvom tzv. národných projektov alebo dopytovo orientovaných projektov.

2. Implementácia SOP LZ na úrovni priority 2 a opatrení 2.1 a 2.2 a komparácia s výsledkami za r. 2006 (programovacie obdobie r. 2004-2006)

Priorita 2: Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce

Opatrenie 2.1: Zlepšenie zamestnateľnosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením implementované prostredníctvom národného projektu a dopytovo-orientovaných projektov vyhlásených FSR v pozícii SORO.

Opatrenie sa čerpá k 31.12.2007 na úrovni 8,32 % z celkovej alokácie na r. 2004-2006 prostredníctvom jedného národného a 93 dopytovo-orientovaných projektov. Celková zazmluvnenosť v opatrení 2.1 predstavuje 16 693 221 € / 634 342 402 Sk..

V sledovanom období boli realizované ciele opatrenia zamerané na zlepšenie sociálneho začlenenia zameraného na zamestnanosť skupín ohrozených sociálnym vylúčením; zvýšenie počtu pracovných príležitostí a zamestnateľnosti cieľových skupín; zlepšenie životných podmienok a zaistenie udržateľného príjmu cieľovej skupiny, rozvoj sociálnych a pracovných zručností, preškoľovanie a celková podpora; potlačenie existujúcej diskriminácie zraniteľných a vylúčením znevýhodnených skupín; rozvoj osobných, sociálnych a odborných zručností, ktoré sú nevyhnutné pri opätovnom začlenení sa na trhu práce a do spoločnosti; vybudovanie a posilnenie regionálnych a miestnych sietí, zameraných na rozvoj komunit a podporu solidarity.

V rámci uvedeného opatrenia sa implementuje Národný projekt VI. – Zvýšenie zamestnateľnosti skupín postihnutých a ohrozených sociálnym vylúčením prostredníctvom partnerstiev sociálnej inklúzie, ktorého cieľom je zvýšenie zamestnateľnosti sociálne marginalizovaných skupín prostredníctvom partnerstiev sociálnej inklúzie. Lokálne partnerstvá sociálnej inklúzie ((ďalej len „LPSI“) predstavujú inovatívny spôsob spolupráce zástupcov verejného, súkromného a občianskeho sektora a je zameraný na riešenie sociálnych problémov.

Doba realizácie projektu: 1.7.2004 – 30.9.2008 s upraveným rozpočtom Dodatkom č. 14 ku Zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. 7/2004 o zmene rozpočtu. Rozpočet pre NP VI bol znížený na celkovú aktuálnu sumu 1 981 791 € / 75 308 069 mil. Sk. K 31.12.2007 bolo kompletne ukončených 17 projektov konečných užívateľov z celkového počtu 97.

Úpravou, t.j. znížením rozpočtu NP č. VI na výšku aktuálne čerpaných prostriedkov, ktoré mohli byť reálne absorbované, sa uvoľnili finančné zdroje, ktoré boli zazmluvnené prostredníctvom dopytovo-orientovaných projektov.

Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z ESF č. SOP LZ – FSR – 2007/2.1/01 zo dňa 24.4. 2007 vyhlásená Fondom sociálneho rozvoja

Účelom výzvy bola podporiť projekty zamerané na organizovanie vzdelávacích, poradenských a osvetových činností na predchádzanie, zmiernovanie a riešenie chudoby, systémovo zameraných na konkrétne cieľové skupiny obyvateľov a komunit, resp., na mikroregióny a regióny; rozvoj ľudských zdrojov v zmysle rozvoja poznatkov a ich efektívnej implementácie, podpory tvorby, inšpiratívneho pôsobenia a šírenia najlepších riešení v prevencii a odstraňovaní chudoby a sociálneho vylúčenia;

činnosti na podporu a zabezpečenie sociálnej integrácie ohrozených a marginalizovaných skupín, na zlepšenie dostupnosti a kvality aktivít zameraných na podporu realizácie a skvalitňovania výkonu terénnej a komunitnej sociálnej práce, sociálneho poradenstva a prevencie; riešenie sociálnej inklúzie ohrozených skupín a podpora ďalších aktivít smerujúcich k zvyšovaniu zamestnateľnosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením.

V rámci uvedenej výzvy bolo predložených 718 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v celkovom objeme žiadaného nenávratného finančného príspevku 91 056 050 € / 3 460 129 927 mil. Sk. Indikatívna výška alokovaných finančných prostriedkov na uvedenú výzvu bola 465 mil. Sk.

Celkovo v rámci výzvy bolo schválených 64 projektov, hodnota zazmluvnených žiadostí je 12 427 831 € / 472,257 560 mil. Sk.

Uzavretá výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z ESF č. SOP IZ – FSR – 2007/2.1/02 zo dňa 26. 4. 2007 vyhlásená Fondom sociálneho rozvoja

Účelom výzvy bola podpora partnerstiev vytvorených na miestnej a regionálnej úrovni za účelom financovania vhodných projektových návrhov. Cieľom je najmä podpora zameraná na vypracovanie strategických plánov orientovaných na sociálnu inklúziu, miestnu zamestnanosť, podporu inštitucionalizácie partnerstiev, poskytovanie miestnych sociálnych služieb, poradenských služieb a prípravy a tiež aktivity identifikované v rámci partnerstva v súlade so stratégiou.

V rámci uvedenej výzvy bolo predložených 28 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v celkovom objeme žiadaného nenávratného finančného príspevku 2 080 394 € / 79, 054 982 mil. Sk. Indikatívna výška alokovaných finančných prostriedkov na uvedenú výzvu bola 81 mil. Sk.

Celkovo v rámci výzvy bolo schválených 25 projektov, hodnota zazmluvnených žiadostí je 1 899 935 € / 72,197 533 mil. Sk.

Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z ESF č. SOP IZ – FSR – 2007/2.1/03 určená pre novovznikajúce lokálne partnerstvá sociálnej inklúzie.

Účelom výzvy bola podpora pre novovznikajúce lokálne partnerstvá na miestnej a regionálnej úrovni za účelom financovania vhodných projektových návrhov. Cieľom je najmä podporovanie aktivít ako napr. vypracovanie strategických plánov zameraných na sociálnu inklúziu a na miestnu zamestnanosť, podpora inštitucionalizácie partnerstiev, poskytovanie miestnych sociálnych služieb, poradenských služieb a prípravy a tiež aktivity identifikované v rámci partnerstva v súlade so stratégiou.

V rámci uvedenej výzvy, ktorú FSR zverejnil dňa 16. júla 2007, bolo predložených 20 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v celkovom objeme žiadaného nenávratného finančného príspevku 1 938 592 € / 73, 666 499 mil. Sk. Indikatívna výška alokovaných finančných prostriedkov na uvedenú výzvu bola 526 316 € / 20 mil. Sk.

Celkovo v rámci výzvy boli schválené 4 projekty, hodnota zazmluvnených žiadostí je 383 664 € / 14, 579 240 mil. Sk.

V rámci dopytovo-orientovaných projektov bola zazmluvnená suma 14 711 430 € / 559, 034 333 mil. Sk.

Tabuľka v prílohe 3 zobrazuje stav sledovaných a napĺňaných indikátorov k 31.12.2007 a k 31. 12. 2006 a ich porovnanie s očakávanou hodnotou k 31.12.2008. Indikátory boli naplnené prostredníctvom implementácie národného projektu VI, keďže k zazmluvneniu dopytovo-orientovaných projektov došlo v IV. štvrtroku 2007.

Opatrenie 2.2: Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladienie pracovného a rodinného života

- implementované prostredníctvom dopytovo- orientovaných projektov, prijatých na základe výziev na predkladanie projektov, vyhlásených riadiacim orgánom

Opatrenie sa čerpá k 31.12.2007 na úrovni 44,95 % z celkovej alokácie na r. 2004-2006 prostredníctvom 73 dopytovo-orientovaných projektov. Celková zazmluvnenosť v opatrení 2.2 predstavuje 7 390 568 € / 280 841 603 Sk

Realizované ciele opatrenia boli: tvorba štruktúr, ktoré budú uľahčovať ženám (najmä osamelým matkám s deťmi) a uchádzačom o zamestnanie so zodpovednosťou za rodinu uvoľniť sa primerane z rodinných a sociálnych povinností; tvorba nových pracovných príležitostí pre zamestnanie v tomto novom sektore ekonomickej aktivity; uľahčenie prístupu žien k vzdelaniu, stálemu odbornému školeniu, rekvalifikácii a celoživotnému učeniu so špecifickým dôrazom na osamelé matky s deťmi; podpora zamestnávateľov k zavedeniu flexibilných foriem práce a foriem zamestnania orientovaných na rodinu; rozvoj informačných služieb v oblasti služieb starostlivosti o deti a služieb starostlivosti o osoby závislé na starostlivosti zamestnaných osôb; monitorovanie situácie prístupu na trh práce u žien a uchádzačov o zamestnanie s rodinnými povinnosťami; zavádzanie programov na odstraňovanie rodovej diskriminácie na trhu práce.

V roku 2007 prebiehal proces realizácie projektov prijatých na základe výzvy č. SOP IZ 2004/2.2/01, č. SOP IZ 2004/2.2/02 a č. SOP IZ 2005/2.2/01. V sledovanom období bolo v štádiu realizácie 18 projektov.

V rámci opatrenia 2.2 sa nerealizuje žiaden národný projekt.

Ďalšia tabuľka v prílohe č. 3 zobrazuje stav sledovaných a napĺňaných indikátorov k 31.12.2007 a ich porovnanie s očakávanou hodnotou k 31.12.2008. K zvýšeniu hodnôt oproti r. 2006 došlo v rámci všetkých sledovaných indikátorov, hodnoty indikátorov dopadu neboli ešte v sledovanom období k dispozícii.

Tabuľka 3.22 Prehľad schválených dopytovo-orientovaných projektov (v EUR) k 31.12.2007

Priorita/ výzva	opatrenie/	Celková alokácia zo ŠF a ŠR na roky 2004-2006	Celková suma schválených projektov	Počet schválených projektov	Počet projektov v realizácii za opatrenie
Priorita 2					
Opatrenie 2.1		17 108 684,00	14 711 430,00	93	93
Opatrenie 2.2		7 516 183,00			18
SOP IZ 2004/2.2/01			1 600 382,37	16	
SOP IZ 2004/2.2/02			1 713 808,12	21	
SOP IZ 2005/2.2/01			4 076 378,00	37	

Pozn: ŠF – štrukturálne fondy, ŠR – štátny rozpočet

Tabuľka 3.23 Percento zazmluvnenosti v rámci priority 2

Opatrenie	alokácia zo ŠF a ŠR na r. 2004-2006 (v EUR)	stav zazmluvnenosti	% zazmluvnenosti
Opatrenie 2.1	17 108 684	16 693 221	97,6
Opatrenie 2.2	7 516 183	7 390 568	98,32

Tabuľka 3.24 K zmene v stave sledovaných hodnôt oproti r. 2006 došlo v oblasti čerpania :

Opatrenie	Čerpanie k 31.12.2006	Čerpanie k 31.12.2007
Opatrenie 2.1	5,52 %	8,32
Opatrenie 2.2	26,67 %	44,95

Sledovaním stavu indikátorov a komparáciou monitorovacích správ za projekty implementované v rámci opatrení 2.1 a 2.2 môžeme konštatovať, že hlavné aj špecifické ciele opatrení sú napĺňané a Sektorový operačný program Ľudské zdroje pozitívne prispieva k posilneniu sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce a tým aj sekundárne k zlepšeniu sociálnej situácie ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

3.5.2 JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3

Stratégia JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3

Globálnym cieľom JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3 je zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského regiónu prostredníctvom rozvoja ľudských zdrojov.

Špecifické ciele JPD Cieľ 3 sú nasledovné:

Zlepšenie efektívnosti aktívnej politiky trhu práce s osobitným dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a osoby ohrozené sociálnou exklúziou s cieľom napomôcť ich začleňovaniu na trh práce.

Zvýšenie roly celoživotného vzdelávania a výskumu a vývoja pri zabezpečovaní adaptabilnej pracovnej sily požadovanej spoločnosťou, založenou na vedomostiach.

JPD Cieľ 3 na zabezpečenie stanovených špecifických cieľov definuje nasledovné priority:

Priorita 1: Rozvoj aktívnej politiky trhu práce a sociálnej integrácie

Opatrenie 1.1: Zvýšenie zamestnateľnosti znevýhodnených skupín na trhu práce a skupín ohrozených sociálnou exklúziou

Opatrenie 1.2: Skvalitnenie služieb poskytovaných inštitúciami služieb zamestnanosti

Priorita 2: Rozvoj celoživotného vzdelávania a podpora rozvoja výskumu a vývoja v kontexte zvyšovania kvality ľudských zdrojov

Opatrenie 2.1: Stimulovanie a skvalitňovanie vzdelávania pre potreby zamestnávateľov a podnikateľského sektora

Opatrenie 2.2: Zlepšenie kvality zamestnania a konkurencieschopnosti Bratislavského regiónu prostredníctvom rozvoja ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja

Opatrenie technická pomoc

2. Implementácia na úrovni priorít a opatrení vrátane finančnej implementácie pomoci a porovnania implementácie s výsledkami za rok 2006

Opatrenie 1.1

Výzvy na dopytovo-orientované projekty

Druhá výzva na opatrenie 1.1, č.: JPD3 – 2006/1.1/01, bola vyhlásená dňa 14. septembra 2006 s termínom uzávierky 13. november 2006. Celková suma alokovaná na výzvu bola 270 mil. Sk. Do termínu uzávierky dostal RO JPD Cieľ 3 spolu 108 projektov. S požiadavkou na celkovú sumu 854 825 255 Sk. Hodnotenie prebehlo v mesiacoch november 2006 až marec 2007. Komisia na výber projektov zasadala od 21. do 25.5. 2007.

Nenávratný finančný príspevok z ESF a štátneho rozpočtu získalo spolu 55 projektov v celkovej výške 268 572 596 Sk. Všetky projekty boli schválené s podmienkou úpravy žiadosti v zmysle rozhodnutia Komisie. K 31.12. 2007 bolo zazmluvnených 49 projektov (6 odstúpilo od zmluvy) v celkovej sume 239 679 308 Sk.

Národné projekty

Priorita 1 bola v priebehu roka 2007 realizovaná prostredníctvom národných projektov, ktoré vypracovalo a implementovalo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. V rámci opatrenia 1.1. to boli nasledujúce národné projekty: NP I, NP II, NP IIIa, NP V a NP IX.

Národný projekt I - Podpora zamestnávania s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnené skupiny na trhu práce

Od začiatku realizácie NP č. I uzatvorili úrady PSVaR do 31.12.2007 spolu 36 277 dohôd podľa §§ 49 a 50 zákona.

K 31.12.2007 sa od začiatku realizácie projektu dohodlo vytvorenie 39 807 miest v zmysle §§ 49 a 50, pričom podľa § 49 to bolo 29 443 miest a podľa § 50 - 10 364 miest pre uchádzačov o zamestnanie. Počet dohodnutých miest pri §50 je nižší oproti predchádzajúcemu mesiacu vzhľadom k spätnej oprave údajov zo strany úradov PSVaR.

Od roku 2004 v rámci NP č. I boli dohody o poskytnutí príspevkov v zmysle §§ 49 a 50 uzatvorené na celkovú sumu 2 598 415 850 Sk.

Národný projekt II - Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím

Národný projekt prebiehal naďalej úspešne. Odrazil sa pozitívny dopad legislatívnych úprav v oblasti podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím na náraste počtu podporených pracovných miest, ako aj zvýšený záujem zamestnávateľov a občanov so zdravotným postihnutím o realizáciu aktívnych opatrení trhu práce implementovaných v rámci Národného projektu.

Národný projekt IIIA - Vzdelávanie a príprava pre trh práce a zamestnanecká prax

V rámci JPD Cieľ 3 od začiatku realizácie NP č. IIIa k 31. 12. 2007 bolo prijatých 4 584 žiadostí UoZ. Za uvedené obdobie bolo so vzdelávacími ustanovizňami uzatvorených 166 dohôd, z ktorých sa do vzdelávania a prípravy pre trh práce zaradilo 2 090 UoZ. Príspevok na dohody predstavoval 17 793 704 Sk.

Národný projekt V - Aktivácia dlhodobo nezamestnaných a nezamestnaných s nízkou motiváciou odkázaných na dávku sociálnej pomoci

Implementácia projektu prebieha kontinuálne od roku 2004 predovšetkým prostredníctvom ÚPSVaR-u a úradov PSVaR. Za obdobie od 1.1.2007-31.12.2007 uzatvorili úrady PSVaR 186 dohôd a doplnkov s obcami, fyzickými a právnickými subjektmi a s mimovládnyimi organizáciami a bolo umiestnených 583 uchádzačov o zamestnanie.

Národný projekt IX - Absolventská prax

V sledovanom období realizácie NP IX od 1.7.2007 do 31.12.2007 bola miera umiestnenia do 3 mesiacov po ukončení absolventskej praxe 73,42 %. V období od 1.7.2007 do 31.12.2007 bol počet UoZ osôb zúčastnených na absolventkej praxi 113 osôb a 101 uchádzačov z radov absolventov škôl na absolventskej praxi.

Tabuľka č. 3.25 Prehľad čerpania finančných prostriedkov na národné projekty

	Čerpanie v Sk				
	2004	2005	2006	2007	Spolu
Národný projekt I	179 231,90	8 497 892,69	30 316 938,30	36 462 578	75 456 640,89
Národný projekt II	147 618,22	12 322 266,65	20 544 157,20	21 196 918	54 210 960,07
Národný projekt IIIA	0,00	0,00	7 561 470,30	12 410 608	19 972 078,30
Národný projekt V	2 454 241,44	4 960 924,19	8 709 554,36	3 722 712	19 847 431,99
Národný projekt IX	0,00	6 737 573,71	6 148 917,95	1 842 022	14 728 513,66

Opatrenie 1.2

V rámci tohto opatrenia nebola vyhlásená žiadna výzva na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov a realizujú sa dva národné projekty (NP VII A, NP VII B, NP VIII).

Národný projekt VII A - Modernizácia služieb zamestnanosti podporou rozvoja nástrojov a foriem informačných a poradenských služieb

V sledovanom období (01.07.2007-31.12.2007) boli realizované individuálne a skupinové aktivity, ktoré boli zamerané na poskytovanie informácií a odborných rád o možnostiach zamestnania na území celej SR, predpokladoch na výkon povolania, možnostiach a podmienkach účasti na programoch aktívnych opatrení na trhu práce a na aktívnej činnosti. Realizované bolo individuálne a skupinové preventívne poradenstvo pre študentov stredných škôl a poskytovanie distančného poradenstva Call centrom, ktoré bolo zriadené ako súčasť IPS na úrade PSVR Pezinok.

V priebehu sledovaného obdobia implementácie (01.01.2007 – 31.12.2007) NP VIIA informačno-poradenské strediská v BSK poskytli celkovo 16 273 konzultácií a ich služby využilo celkovo 3 004 klientov.

Národný projekt VII B - Zefektívnenie, modernizácia a zvyšovanie rozsahu odborných poradenských služieb

ÚPSVaR zabezpečoval a realizoval NP VII B JPD CIEĽ 3 cez sieť úradov PSVaR formou regionálnych interných a externých projektov, ktorých realizácia bola ukončená 31.12.2007 a ďalej ÚPSVaR realizuje nadregionálne projekty, ktorých aktivity budú ukončené najneskôr do 31.5.2008

a ich vyhodnotenie a zúčtovanie bude ukončené najneskôr do 30.6.2008, kedy končí realizácia celého NP VII B JPD CIEĽ 3.

Do interných a externých projektov bolo od začiatku realizácie projektu ku sledovanému obdobiu zaradených 9 121 UoZ, čo je 98,07 % z aktuálneho plánovaného počtu UoZ zaradených v projektoch v rámci NP VII B JPD.

Od začiatku realizácie projektu k sledovanému obdobiu sa na trhu práce umiestnilo 5 204 UoZ, čo predstavuje 373% umiestnených UoZ z plánovaného počtu UoZ zaradených do projektov v rámci NP VII B JPD a 57 % z počtu zaradených UoZ do projektu.

Národný projekt VIII – „Zvýšenie rozsahu a kvality poskytovania sprostredkovateľských služieb v Bratislavskom kraji“

Celkovým cieľom projektu je v Bratislavskom kraji skvalitniť a rozšíriť oblasti poskytovania sprostredkovateľských služieb pre uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie na posilňovanie ich zručností a podporovanie pracovnej mobility za účelom zvýšenia ich zamestnateľnosti a opätovnej integrácie na trh práce.

Tabuľka č. 3.26 Prehľad čerpania finančných prostriedkov na národné projekty

	Čerpanie v Sk				
	2004	2005	2006	2007	Spolu
Národný projekt VII A	0,00	0,00	10 412 224,59	3 779 342	14 191 566,59
Národný projekt VII B	0,00	0,00	5 096 044,77	5 371 423	10 467 467,77
Národný projekt VIII	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Opatrenie 2.1

Výzvy na dopytovo-orientované projekty

Piata výzva na predkladanie projektov v rámci opatrenia 2.1, č. JPD3 – 2006/2.1/02, bola vyhlásená dňa 14. marca 2006. Celková suma alokovaná na výzvu bola 350 mil. Sk. Do termínu uzávierky na predkladanie projektov, dňa 14. novembra 2006 prijal RO JPD Cieľ 3 spolu 336 projektov požadujúcich celkom 2 817 340 000 Sk. Hodnotenie prebehlo v mesiacoch november 2006 až marec 2007. Komisia na výber projektov zasadala 2. – 16.5. 2007.

Nenávratný finančný príspevok z Európskeho sociálneho fondu a štátneho rozpočtu získalo spolu 57 projektov v celkovej výške 334 677 030.020 Sk. Všetky projekty boli schválené s podmienkou úpravy žiadosti v zmysle rozhodnutia Komisie. K 31.12. 2007 bolo zazmluvnených 55 projektov (2 odstúpili od zmluvy), v celkovej sume 323 313 586.520 Sk.

Národné projekty

Národný projekt XI - Teoretická a praktická príprava zamestnancov na získanie nových vedomostí a odborných zručností. JPD NUTS II Bratislava

V rámci JPD Cieľ 3 od začiatku realizácie NP č. XI k 31. 12. 2007 bolo prijatých 59 žiadostí na zaradenie zamestnancov žiadateľov do teoretického a praktického vzdelávania na získanie nových vedomostí a odborných zručností. Za uvedené obdobie bolo so vzdelávacími inštitúciami uzatvorených 37 dohôd, z ktorých sa do vzdelávania zaradilo 1 688 zamestnancov žiadateľov (zamestnávateľov). Príspevok na dohody predstavoval 34 095 276 Sk.

Národný projekt XX - „Vzdelávanie zamestnancov vo verejnej správe zamerané na získavanie digitálnej gramotnosti a príprava na certifikáciu ECDL prostredníctvom elektronického vzdelávania“

Projekt prebieha plynulo, napriek presunu kompetencií na MF SR a s tým súvisiacich delimitácií zmlúv. Projekt bol k 1.1.2007 presunutý spolu so sekciou informatizácie spoločnosti na Ministerstvo financií SR. Všetky náležitosti boli riešené tak, aby sa vzdelávania frekventantov a ani kvality poskytovaných služieb nedotkli zmeny na prelome januára a februára 2007 a projekt plynulo pokračoval. Do projektu sa doteraz zapojilo 11 227 účastníkov, z toho v roku 2007 4511 účastníkov.

Národný projekt 1/2007 – „Zvýšenie konkurencie schopnosti a zamestnateľnosti v Bratislavskom samosprávnom kraji“

Implementácia projektu začala 01.08.2007. Do vzdelávania a školení v rámci opatrenia sa zapojilo k 31.12.2007 365 osôb, pričom 160 účastníkov úspešne absolvovalo vzdelávacie aktivity. Taktiež došlo k vytvoreniu 9 novovzniknutých a inovovaných foriem a programov terciárneho a ďalšieho vzdelávania. KP k 31.12.2007 čerpal 6 803 104,50 Sk, z čoho 6 004 299,46 Sk tvorí scertifikovanú čiastku.

Národný projekt 4/2007 – „Sociálna poisťovňa – nová proklientská inštitúcia“

Implementácia projektu začala 01.08.2007. Do vzdelávania, školení v rámci opatrenia sa zapojilo k 31.12.2007 250 osôb, pričom 250 účastníkov úspešne absolvovalo vzdelávacie aktivity. Taktiež došlo k vytvoreniu 3 školiacich centier.

Národný projekt 5/2007 – „Excelentná univerzita - Zvýšenie konkurencieschopnosti zamestnancov v bratislavskom regióne pre potreby budovania vedomostnej spoločnosti a rozvoja regiónu prostredníctvom zlepšenia prepojenia vzdelávania, rozvoja inovačného potenciálu, tvorby nových poznatkov pre potreby podnikateľského prostredia“

Implementácia projektu začala 01.08.2007. Do vzdelávania a školení v rámci opatrenia sa zapojilo k 31.12.2007 869 osôb (zamestnanci - pedagogickí pracovníci, vedeckí a výskumní pracovníci vysokých škôl v BSK), 286 osôb (študenti a absolventi vysokých škôl vstupujúci na trh práce), 102 osôb (zamestnanci iných podnikov v BSK), 756 osôb (študenti a absolventi stredných a vysokých škôl v BSK), 46 osôb – malých a stredných podnikateľov a 869 zamestnancov KP/PP. Bolo zrealizovaných 87 školiacich a vzdelávacích aktivít zameraných na potreby subjektov regiónu, vytvorené 3 školiace centrá. 2095 účastníkov úspešne absolvovalo vzdelávacie aktivity. KP k 31.12.2007 skutočne čerpal 1 144 985, 40 Sk – táto suma je zároveň scertifikovaná.

Národný projekt 6/2007 – „Horizontálne vzdelávanie štátnych zamestnancov zamerané na legislatívne zručnosti a na vypracúvanie strategických, koncepčných a legislatívnych dokumentov vrátane posudzovania ich vplyvov“

Hlavným cieľom projektu je prostredníctvom vzdelávacieho programu zlepšiť kvalitu legislatívnych dokumentov formou prehlbovania kvalifikácie štátnych zamestnancov v oblasti prípravy a vypracúvania strategických, koncepčných a legislatívnych materiálov vrátane posudzovania ich vplyvov.

Tabuľka č. 3.27 Prehľad čerpania finančných prostriedkov na národné projekty

	Čerpanie v Sk				
	2004	2005	2006	2007	Spolu
Národný projekt XI	0,00	0,00	76 689,30	5 636 711	5 713 400,30
Národný projekt XX	0,00	0,00	73 136 986,00	54 251 494	127 388 480
Národný projekt 1/2007	0,00	0,00	0,00	6 004 299	6 004 299
Národný projekt 4/2007	0,00	0,00	0,00	554 200	554 200
Národný projekt 5/2007	0,00	0,00	0,00	1 144 985	1 144 985
Národný projekt 6/2007	0,00	0,00	0,00	476 335	476 335

Finančná implementácia pomoci

Kumulatívne bolo za obdobie od 01.01.2004 do 31.12.2007 predložených na platobný orgán 127 súhrnných žiadostí o platbu, z ktorých 125 bolo schválených a 2 súhrnné žiadosti boli zamietnuté.

Celkové čerpanie za obdobie od 01.01.2004 do 31.12.2007 (schválené a uhradené SŽP) predstavuje sumu 29 000 960,62 EUR (1 015 595 339,44 Sk), z toho 14 655 526,04 EUR (513 159 842,11 Sk) zo zdrojov EÚ a 14 345 434,58 EUR (502 435 497,33 Sk) zo zdrojov ŠR.

Percentuálny podiel celkového čerpania prostriedkov EÚ (schválené a uhradené SŽP na PO) po odpočítaní nezrovnalostí (5 271,56 EUR) za JPD Cieľ 3 k 31.12.2007 (14 655 526,04 EUR) na záväzku 2004 – 2006 pred znížením o nevyčerpanú časť záväzku 2005 (43 685 154 EUR), predstavuje 33,54 %.

V období od 01.01.2007 do 31.12.2007 bolo zo strany platobných jednotiek MPSVR SR a Ministerstva školstva SR na platobný orgán pre ŠF predložených 45 súhrnných žiadostí o platbu, pričom všetky boli schválené a uhradené, z toho:

Celkový objem schválených a uhradených súhrnných žiadostí o platbu za obdobie od 1.1.2007 do 31.12. 2007 predstavoval sumu 16 621 661,56 EUR (557 380 693,71 Sk), z toho 8 415 804,16 EUR (282 212 927,93 Sk) zo zdrojov EÚ a 8 205 857,40 EUR (275 167 765,78 Sk) zo zdrojov ŠR.

Vo vzťahu k naplneniu pravidla n+2 za rok 2007 sa sledoval podiel celkového čerpania znížený o výšku nezrovnalostí na záväzku 2005. V súvislosti s ukončeným obdobím plnenia záväzku roku 2005 vo vzťahu k pravidlu n+2 neboli pre JPD Cieľ 3 splnené kritériá pre naplnenie tohto pravidla k 31.12.2007. Záväzok roku 2005 pre JPD Cieľ 3 bol z pôvodnej úrovne 14 977 960 EUR znížený o 6 567 020 EUR na úroveň 8 410 940 EUR.

Platobný orgán zaslal v roku 2007 dve žiadosti o platbu na EK. Dňa 28.08.2007 predložil platobný orgán prvú priebežnú žiadosť o platbu na EK v sume 1 884 051,39 EUR (EÚ zdroje), na účet platobného orgánu bola dňa 27.09.2007 prijatá suma 3 995 434,24 EUR. EK touto sumou uskutočnila úhradu rozdielu za žiadosti o platbu roku 2006, ktoré neboli uhradené v plnej sume (č. 1310000702 a 1310000703), nakoľko bol zo strany Slovenskej republiky dňa 12.04.2008 zaslaný akceptovateľný Akčný plán na odstránenie zistení z auditov EK realizovaných v priebehu roka 2006. Druhú priebežnú žiadosť o platbu na EK predložil platobný orgán dňa 27.12.2007 v celkovej sume 6 526 889,18 EUR (EÚ zdroje).

3.5.3 Iniciatíva Spoločenstva EQUAL:

1. Stratégia IS EQUAL

Základným poslaním IS EQUAL je vytvoriť podmienky a poskytnúť priestor pre hľadanie, overenie a aplikovanie nových inovatívnych prístupov k riešeniu problémov v boji proti všetkým formám diskriminácie a nerovností na trhu práce. EÚ v rámci nej vymedzila tematické okruhy, na ktoré jednotlivé členské štáty môžu zamerať svoje riešenia a zároveň stanovila zásady, ktorých akceptovanie je jednou zo základných podmienok účasti na riešeniach v rámci IS EQUAL.

Z hľadiska záujmov Slovenskej republiky za najdôležitejšie prvky IS EQUAL je možné považovať:

- možnosť prístupu k výsledkom riešenia dosiahnutých v jednotlivých krajinách EÚ ako i možnosť prevzatia výsledkov riešení prostredníctvom mechanizmu nadnárodnej spolupráce (je to jeden z povinných princípov účasti na realizácii projektov v rámci IS EQUAL)
- možnosť použiť prostriedky vo výške 22,266 mil. EUR z ESF na vývoj nových prístupov k riešeniu vlastných Slovenskou republikou identifikovaných problémov (v rámci EÚ vymedzených tematických okruhov)

Strategickým cieľom vlády SR vo vzťahu k trhu práce je stabilizácia zamestnanosti, jej postupné zvyšovanie a postupné znižovanie nezamestnanosti. Je to ekonomický a sociálny cieľ, ktorý je zhodný so strategickým cieľom „Európskej stratégie zamestnanosti“.

Pri jeho realizácii sa Slovenská republika zameriava hlavne na:

- a) posilnenie úlohy rekvalifikácie, zabezpečenie rekvalifikačných programov pre široké spektrum registrovaných nezamestnaných, najmä pre znevýhodnených účastníkov trhu práce, ako aj zlepšenie cielenosti a adresnosti rekvalifikačných programov,
- b) orientovanie nástrojov aktívnej politiky zamestnanosti na regióny s najvyššou mierou nezamestnanosti s cieľom eliminovať regionálne nerovnosti,
- c) uplatňovanie preventívnych opatrení a aktivít podporujúcich registrovaných nezamestnaných, ktorí hľadajú zamestnanie a vstupujú do zamestnania,
- d) uplatňovanie individuálnych foriem práce s registrovanými nezamestnanými,
- e) reintegrácia dlhodobo nezamestnaných na trh práce.

Ciele Iniciatívy Spoločenstva EQUAL

V kontexte uvedených cieľov a zámerov bol strategický (globálny) cieľ IS EQUAL v podmienkach Slovenskej republiky vymedzený ako zvýšenie efektívnosti nástrojov, metód a postupov riešenia problémov v oblasti diskriminácie a nerovnosti na trhu práce prostredníctvom hľadania inovatívnych riešení ich pôsobenia.

V nadväznosti na globálny cieľ IS EQUAL boli formulované jej špecifické ciele, ktoré predstavujú ciele jednotlivých vybraných tematických oblastí (priorít). Sú nimi nasledovné ciele:

- a) zníženie nezamestnanosti marginalizovaných skupín a podporovanie ich integrácie na trh práce,
- b) zlepšenie podmienok minorít pri hľadaní možnosti uplatnenia sa na trhu práce,
- c) posilnenie úlohy tretieho sektora v oblasti zabezpečovania verejnoprospešných služieb,
- d) podpora tvorby prostredia stimulujúceho rozvoj ľudských zdrojov,
- e) posilnenie princípu rovnosti príležitostí na trhu práce,
- f) pomoc žiadateľom o azyl v prístupe na trh práce,
- g) zabezpečenie podmienok pre úspešnú realizáciu IS EQUAL v podmienkach Slovenskej republiky.

Tematické zameranie IS EQUAL

Na základe uvedeného vymedzenia cieľov a odporúčení expertných skupín bola pri výbere tematických okruhov zvolená stratégia, v rámci ktorej boli pri výbere uprednostnené tie problémové okruhy:

- a) ktorých priorita vyplýva priamo z Nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 (zjednoteného rodového prístupu) a Oznámením Komisie (ES) č. (2003) 840 (problematika azylantov),
- b) pre ktorých charakter a orientáciu riešenia je na základe doporučení v rámci konzultačného procesu najvhodnejšia IS EQUAL (problematika posilňovania sociálnej ekonomiky - tretieho sektora),
- c) v ktorých potreba nových inovatívnych prístupov je podľa výsledkov konzultačného procesu najaktuálnejšia (problematika uľahčenia prístupu a návratu na trh práce pre tých, ktorí majú ťažkosti s integráciou a reintegráciou na trh práce a problematika podpory adaptability podnikov a zamestnancov voči štrukturálnym ekonomickým zmenám a voči informačným a iným novým technológiám).

Z celkového objemu prostriedkov vyčlenených na realizáciu programu IS EQUAL v Slovenskej republike vo výške 31 947 373 € je 22 266 351 € alokovaných z prostriedkov ESF a 9 681 022 € z prostriedkov štátneho rozpočtu SR.

Priorita 1 (téma 1.1.) Uľahčenie prístupu a návratu na trh práce pre tých, ktorí majú ťažkosti s integráciou a reintegráciou na trh práce

Opatrenie č.1.1: Tvorba systému prevencie a podpory umiestňovania na trh práce osôb dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných a iných znevýhodnených skupín.

Cieľ opatrenia: Zníženie nezamestnanosti u marginalizovaných skupín, pôsobenie a výchova majoritnej spoločnosti k prijatiu etnických skupín a podpora ich integrácie na trh práce.

Priorita 1 (téma 1.2.) Boj proti rasizmu a xenofóbii vo vzťahu k trhu práce

Opatrenie č.1.2: Vytváranie prostredia podporujúceho hľadanie a tvorbu efektívnych riešení v boji proti všetkým formám diskriminácie, rasizmu a xenofóbie na trhu práce.

Cieľ opatrenia: Nájdenie efektívnych riešení v boji s rasizmom, xenofóbiou a diskrimináciou najmä pomocou výchovy, informovanosti a zaangažovanosti celej občianskej spoločnosti na lokálnej i celoštátnej úrovni a s využitím nadnárodných poznatkov a skúseností.

Priorita 2 (téma 2) Posilňovanie sociálnej ekonomiky (tretieho sektora) najmä verejnoprospešných služieb so zameraním na zvyšovanie kvality pracovných miest.

Opatrenie 2.1: Posilňovanie kapacity mimovládnych organizácií ako aktéra zmiernovania nerovnosti na trhu práce (s dôrazom na MVO poskytujúce verejnoprospešné služby obyvateľstvu)

Cieľ opatrenia: Decentralizácia služieb podľa potrieb miest a regiónov, poskytovanie služieb pre zvýšenie zamestnanosti, zvyšovanie zaangažovanosti marginalizovaných skupín na trhu práce v prospech rozvoja tretieho sektora.

Priorita 3 (téma 3) Podpora adaptability podnikov a zamestnancov voči štrukturálnym ekonomickým zmenám a voči informačným a iným novým technológiám

Opatrenie č.3.1: Podpora tvorby prostredia stimulujúceho rozvoj ľudských zdrojov a zabezpečujúceho ich adaptabilitu v procese štrukturálnych zmien a nástupu nových technológií

Cieľ opatrenia: Vytvárať podmienky pre zabezpečenie adaptability ľudských zdrojov v procese štrukturálnych zmien a nástupu nových technológií.

Priorita 4 (téma 4) Znižovanie rozdielov medzi pohlaviami a podporovanie pracovnej desegregácie

Opatrenie č.4.1: Rodový výskum, rodový audit a rodová senzibilizácia ako prostriedky dosiahnutia rovnosti žien a mužov na trhu práce

Cieľ opatrenia: Rodová senzibilizácia rôznych zainteresovaných aktérov, ktorých činnosť má dopad na situáciu na trhu práce (zamestnávateľia, odbory, štátna a verejná správa, školstvo) a podpora rodovo citlivého vzdelávania, rodového auditu a výskumu ako prostriedkov na dosiahnutie rodovej rovnosti na trhu práce.

Priorita 5 (téma 5) Žiadatelia o azyl

Opatrenie č.5.1: Podporovanie sociálnej a pracovnej integrácie žiadateľov o azyl

Cieľ opatrenia: Vytváranie systému jazykových programov pre cieľovú skupinu v rámci riešenia problému nedostatočnej jazykovej prípravy, zabezpečenie dostupnosti jazykových programov a kurzov pre potreby cieľovej skupiny.

Opatrenie technickej pomoci je prierezovým opatrením a zameriava sa na podporu efektívneho riadenia a implementácie, na zabezpečenie publicity a propagácie a na zabezpečenie efektívneho monitorovania a hodnotenia realizovaných aktivít, opatrení a priorit.

Vecná implementácia pomoci

V roku 2007 boli v rámci implementácie IS EQUAL prvé ukončenia realizácií a prvé bilancovania úspešnosti resp. neúspešnosti projektov. EQUAL tým prešiel plynule z fázy implementácie, mainstreamingu – šírenia dobrej praxe do fázy ukončovania a hodnotenia. K samotnému prechodu do fázy ukončenia treba poznamenať, že RO neboli doteraz zaznamenané žiadne anomálie a prechod sa dá považovať za prirodzený a plynulý. RO v spolupráci s Národnou podpornou štruktúrou vydal metodické usmernenie k ukončeniu realizácie projektov.

Fond sociálneho rozvoja sa do implementácie pomoci z ESF zapojil ako Národná podporná štruktúra pre IS EQUAL v rámci programového obdobia 2004-2006. Prostredníctvom IS EQUAL podporuje projekty zamerané na boj proti všetkým formám diskriminácie a nerovnosti na trhu práce.

Vzhľadom na rozdielne termíny ukončovania projektov musel RO riešiť situáciu neviazanosti projektov na Národnú tematickú sieť (NTS) a na povinnosti, ktoré projektom z tejto inštitúcie vyplývajú. V rámci spomínaného usmernenia bola teda zabezpečená účasť konečných prijímateľov a výstupov ich projektov v NTS aj po ukončení realizácie. Samotné zloženie NTS ostalo zachované tak ako bolo v roku 2006.

Finančná implementácia pomoci

Závazok IS EQUAL dosiahol už počas prvej výzvy (v roku 2004) cca 100% zazmluvnenie .

Za obdobie 01.01.2004 – 31.12.2007 bolo na Platobný orgán (ďalej len „ PO“) predložených 56 súhrnných žiadostí o platbu (ďalej len „ SŽP“) za IS EQUAL, z toho bolo schválených 50 a zamietnutých 6 SŽP.

Celkové čerpanie finančných prostriedkov EÚ a ŠR za schválené SŽP za obdobie od 01.01.2004 do 31.12.2007 zodpovedá sume 17 356 969,58 EUR (604 807 695,16 Sk), z toho za EÚ zdroje 12 438 318,02 EUR (433 409 038,08 Sk) a za zdroje ŠR 4 918 651,56 EUR (171 398 657,08 Sk).

V období od 01.01.2007 do 31.12.2007 bolo z platobnej jednotky MPSVR SR na platobný orgán predložených 22 SŽP, z toho 1 bola zamietnutá, 15 bolo schválených v plnej sume a 6 v zníženej sume.

Celkové čerpanie finančných prostriedkov EÚ a ŠR schválených SŽP za IS EQUAL v roku 2007 predstavuje sumu 10 432 461,11 EUR (351 659 317,76 Sk), z toho EÚ zdroje tvoria 7 487 045,47 EUR (252 378 390,07 Sk) a zdroje ŠR 2 945 415,64 EUR (99 280 927,69 Sk).

4 ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA

4.1 Peňažné príjmy a výdavky súkromných domácností

Údaje o príjmoch a výdavkoch domácností sa získavajú prostredníctvom štatistiky rodinných účtov, ktorá na rozdiel od štatistiky národných účtov zahrňuje len príjmy a výdavky, spojené so zabezpečením chodu domácností a osobných potrieb jej členov. Pri analýze sme vychádzali z dostupných základných údajov.

Čisté peňažné príjmy na jedného člena domácnosti oproti roku 2006 vzrástli nominálne o 11,8 % na 9 645 Sk a čisté peňažné výdavky na jedného člena domácnosti o 9,0 % na 9 214 Sk. Po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien boli čisté mesačné príjmy na jedného člena domácnosti reálne vyššie o 8,8 % a čisté peňažné výdavky o 6,0 %.

Tabuľka 4.1 Čisté peňažné príjmy a výdavky súkromných domácností v Sk na mesiac a osobu

Ukazovateľ	2006	2007	Index rastu 2006/2005		Index rastu 2007/2006	
			nominálny	reálny	nominálny	reálny
Čisté mesačné príjmy spolu	8 558	9 645	109,2	104,5	111,8	108,8
Čisté mesačné výdavky spolu	8 413	9 214	109,1	104,4	109,0	106,0

Zdroj: ŠÚ SR, predbežné odhady podľa štatistiky rodinných účtov

Zvýšil sa objem výdavkov vo všetkých agregovaných skupinách. Najviac vzrástli výdavky na nábytok, bytové vybavenie a bežnú údržbu domu, na dopravu a ostatné čisté výdavky. Najmenej vzrástli výdavky za bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá. Podstatnú časť výdavkov tvorili výdavky na potraviny a nealkoholické nápoje (22,2 %) a na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá (20,4 %). Oproti predchádzajúcemu roku sa najviac znížil podiel výdavkov na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá (o 1,4 p. b.) a zvýšil sa za dopravu (o 0,7 p. b.).

Tabuľka 4.2 Štruktúra čistých peňažných výdavky súkromných domácností *

v Sk na mesiac a osobu, v bež. cenách						
Ukazovateľ	2007		Indexy		Podiel (%)	
	4.Q.	rok	4.Q.2007 4.Q.2006	2007 2006	2007	2006
Čisté peňažné výdavky spolu	10 412	9 214	115,2	109,0	100,0	100,0
v tom						
potraviny a nealkoholické nápoje	2 227	2 041	110,2	106,8	22,2	22,6
alkoholické nápoje a tabak	266	243	108,5	109,1	2,6	2,6
odievanie a obuv	686	506	113,9	112,5	5,5	5,3
bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	1 840	1 878	103,3	101,7	20,4	21,8
nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba domu	605	444	136,5	124,0	4,8	4,2
zdravotníctvo	259	227	112,5	104,0	2,5	2,6
doprava	857	774	130,1	118,1	8,4	7,7
pošty a telekomunikácie	494	449	114,9	109,7	4,9	4,8
rekreácia a kultúra	645	607	110,6	112,7	6,6	6,4
vzdelávanie	68	64	143,8	113,7	0,7	0,7
hotely, kaviarne a reštaurácie	475	425	111,1	109,1	4,6	4,6
rozličné tovary a služby	801	670	110,3	105,7	7,3	7,5
ostatné čisté výdavky	1 188	884	140,7	115,9	9,6	9,0

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2007

*) predbežné odhady podľa štatistiky rodinných účtov

4.2 Výsledky štúdií Inštitútu pre výskum práce a rodiny

Na základe kontraktu s MPSVR SR v priebehu roka 2007 riešil Inštitút pre výskum práce a rodiny výskumné úlohy, ktorých výsledky prezentujeme aj v prílohe ku kapitole 4.

4.2.1 Efektivita zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre deti¹⁹

Na Slovensku sa v roku 2003 začala transformácia detských domovov, ktorá sa ukončila v roku 2006. Snahy o zlepšenie postavenia detí v našej spoločnosti pokračujú aj po roku 2006. Hlavným cieľom Konceptie vykonávania ústavnej starostlivosti na roky 2006 – 2007 s výhľadom na roky 2008-2010 je najmä znižovanie celkového počtu detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou. V roku 2005 sa udiali významné legislatívne zmeny v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti. Ich súčasťou boli aj zmeny v systéme zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre deti. Výskum bol realizovaný medzi žiadateľmi o náhradnú rodinnú starostlivosť (osvojenie a pestúnsku starostlivosť), ktorý sa uskutočnil v lete 2007. Výskum reflektuje legislatívne zmeny z roku 2005.

Cieľom výskumnej úlohy bolo zistiť, či sa naplnili očakávania, ktoré mala priniesť do života nová právna úprava v danej oblasti, platná od 1. septembra 2005. Došlo k významným zmenám v oblasti ochrany práv detí SR a teda aj v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti. Ústava v čl. 41 deklaruje osobitnú ochranu detí a mladistvých, právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť, rovnaké práva a pomoc štátu, ktorú upravujú osobitné zákony. Základnými vnútroštátnymi právnymi predpismi sú Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť od 1.4.2005 a Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je účinný od 1.9.2005. Významnou zmenou v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti z roku 2005 je Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa účinný od 1. januára 2006. Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v § 33 upravuje **sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti**, ktorou rozumie pestúnsku starostlivosť alebo osvojenie. Ide však výlučne o systém a proces hľadania najvhodnejšieho riešenia pre dieťa v prípade, že rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa a dieťa nie je možné zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti podľa Zákona o rodine.

Na zisťovanie efektivity zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre deti sa využila kombinácia dvoch výskumných metód – kvalitatívnych neštandardizovaných hĺbkových rozhovorov a kvantitatívnych štandardizovaných dotazníkov. Keďže žiadatelia o NRS a náhradní rodičia majú zo strany úradov PSVaR zabezpečenú a zaručenú ochranu a anonymitu, na sprostredkovanie kontaktu s nimi bola nevyhnutná spolupráca určených úradov PSVaR, ktoré vedú zoznamy žiadateľov o NRS. Otázky, ktoré dotazník obsahoval sa orientovali na zber dát z nasledujúcich oblastí: dôvody rozhodnutia prijať dieťa do NRS, predstavy o dieťati do NRS a „výber“ dieťaťa do NRS, efektivita finančných príspevkov v náhradnej starostlivosti (v prípade pestúnskej starostlivosti), proces sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti a príprava na náhradnú rodinnú starostlivosť, hodnotenie prístupu pracovníkov úradov PSVaR, interakcia s dieťaťom, názory na prácu súdov, služby spojené s náhradnou rodinou starostlivosťou, postoje k náhradnému rodičovstvu, socio-demografické charakteristiky žiadateľov.

Keďže proces sprostredkovania osvojenia a pestúnskej starostlivosti sú dva odlišné procesy so svojimi špecifikami, vytvoril sa zvlášť dotazník pre žiadateľov o osvojenia a zvlášť pre žiadateľov o pestúnsku starostlivosť. Tieto dva druhy dotazníkov z väčšej časti obsahovali rovnaké otázky, menšia časť otázok bola rozdielna pre odlišný proces sprostredkovania osvojenia a proces sprostredkovania pestúnskej starostlivosti. V prípade dotazníka pre žiadateľov o pestúnsku starostlivosť boli pridané otázky, týkajúce sa poberania príspevkov v náhradnej starostlivosti. Terénny zber dát sa uskutočnil v období august – september 2007. Spolu bolo rozoslaných 1 445 dotazníkov, z toho 982 dotazníkov

¹⁹ **Inštitút pre výskum práce a rodiny**, Efektivita zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre deti. Bratislava, december 2007., (*Záverečná správa VÚ č. 2222*). Riešiteľ: **Mgr. Eva Bernhauserová**

na osvojenie, 434 do pestúnskej starostlivosti a a 29 dotazníkov na obidve formy. Návravnosť bola tretinová.

Žiadatelia o o pestúnsku starostlivosť v porovnaní so žiadateľmi o osvojenie vykazujú odlišné charakteristiky. Budúci osvojiteľia sú najmä tridsiatnici, ktorí majú trvalé bydlisko v mestách a v porovnaní so žiadateľmi o pestúnsku starostlivosť majú vyššie najvyššie ukončené vzdelanie. Medzi budúcimi pestúnmi je zasa významný podiel jednotlivcov bez partnera (slobodných, rozvedených, ovdovelých) – najmä ženy, ktoré chcú prijať dieťa do NRS. Budúci pestúni majú väčšinou aj vlastné biologické deti, a sú to ľudia z viacpočetnejších rodín, najmä štyridsiatnici, z vidieckych sídiel.

Väčšina žiadateľov o NRS sa zhoduje v tom, že jedným z dôvodov, prečo sa rozhodli pre NRS je, že chceli pomôcť opustenému dieťaťu. Pre žiadateľov o osvojenie je častým dôvodom problém s neplodnosťou. Pre formu pestúnskej starostlivosti sa ľudia rozhodujú najmä z dôvodu, že do pestúnskej starostlivosti je získať dieťa jednoduchšie ako si ho osvojiť. Pre pestúnov má význam poberanie finančných príspevkov v náhradnej starostlivosti, je to pre nich dobrá, pre niektorých až veľmi dôležitá pomoc do rodinného rozpočtu. Polovica žiadateľov o osvojenie by bola ochotná prijať dieťa do pestúnskej starostlivosti, ak by to malo urýchliť proces sprostredkovania NRS.

Žiadatelia o osvojenie majú vyhranenejšiu predstavu o dieťati, ktoré sú ochotní prijať do NRS ako žiadatelia o pestúnsku starostlivosť. Najväčší problém je pre žiadateľov prijať do svojej rodiny postihnuté dieťa, dieťa drogovovo závislých rodičov a rómske dieťa. Rómske deti žiadatelia odmietajú najmä z dôvodu, že sa obávajú rómskeho temperamentu dieťaťa a nepriaznivej reakcie okolia. Uprednostňované sú ďalej dievčatká pred chlapcami a deti čo najmenšie. Realita ukazuje, že súrodenecké skupiny, najmä viacpočetné, idú hlavne do pestúnskej starostlivosti. Malé deti si žiadatelia osvojujú, staršie deti idú skôr do pestúnskej starostlivosti. Najčastejšie odmietané interakcie s deťmi sú s deťmi rómskymi, staršími a telesne postihnutými deťmi. V praxi tieto „odmietané“ deti idú najmä do pestúnskej starostlivosti.

Dáta ukázali, že dlhšie trvá proces sprostredkovania osvojenia ako proces sprostredkovania pestúnskej starostlivosti. V súvislosti s náhradnou rodinnou starostlivosťou zvyknú záujemcovia o NRS navštíviť ako prvý najmä úrad PSVaR a prípravu absolvujú v Referátoch poradensko-psychologických služieb. Vzhľadom na zmeny v legislatíve z roku 2005, neštátne subjekty žiadatelia využívajú len v malom rozsahu. Príprava prebehla najmä individuálnou formou. Žiadatelia o NRS sú celkovo spokojní s prípravou, taktiež aj s pracovníkmi ÚPSVaR-u. Mnohí žiadatelia však uviedli, že od pracovníčok určených úradov nedostali kompletne informácie o dieťati, často chýbali fotografie dieťaťa a najmä nebolo k dispozícii DVD dieťaťa. Úspešná interakcia s dieťaťom prebehla častejšie u žiadateľov o pestúnsku starostlivosť ako u žiadateľov o osvojenie. Najväčší podiel detí, ktoré idú do náhradných rodín, sú deti z detských domovov, ale významná časť detí sú novorodenci z pôrodníc. Žiadatelia hodnotia prácu detských domovov a pôrodníc vcelku pozitívne. Problémovo vnímajú však prácu súdov, ktoré podľa väčšiny žiadateľov pracujú pomaly.

Štvrtina žiadateľov uviedla, že zažila nejaký problém, ktorý spomalil alebo skomplikoval proces NRS. Najčastejšie išlo o problém práce súdov, ale časté boli aj problémy zo strany biologických rodičov, úradov PSVaR a detského domova (DD).

K nevýhodám starého systému, ktoré najčastejšie žiadatelia uvádzali patria: malé finančné zabezpečenie NRS, nedostatočné informácie, vyškrtnutie zo zoznamu žiadateľov bez vedomia žiadateľov, prípravu bolo možné absolvovať len CPPS, nedostatočná a nekomplexná príprava, málo zameraná na problematiku náhradného rodičovstva, dlhé vybavovanie procesu.

K výhodám, ktoré žiadatelia oceňujú na starom systéme sprostredkovania NRS patrila možnosť hosťovského pobytu, kedy sa nemuselo čakať na rozhodnutie súdu, kým šlo dieťa do rodiny, ale rozhodol o tom DD, vybavovanie NRS cez okresné UPSVaR, ktoré boli bližšie žiadateľovi o NRS, možnosť ísť priamo do DD „vybrať“ si konkrétne dieťa, príprava na NRS trvala kratšie, rýchlejšie vybavovanie.

K novému systému sa žiadatelia vyjadrovali obšírnejšie a konkrétnejšie – a to najmä k nevýhodám. Niektorí žiadatelia vidia v novom systéme sprostredkovania NRS len nevýhody, zmenu systému vnímajú negatívne. Najčastejšie výhrady žiadateľov sú: nutnosť pobytu dieťaťa v DD až do rozhodnutia súdu o zverení predbežným opatrením, opakované vyplňanie tlačív potrebných pre sprostredkovanie NRS, „vyberanie“ dieťaťa len na základe fotografie, príp. DVD, nutnosť cestovať do krajského mesta (spôsobuje napr. problémy u zamestnávateľa), pestún na materskej dovolenke nie je pestún, lebo nemôže poberať príspevok pestúna, čo znevýhodňuje deti slobodných pestúnov, pretože z

finančných dôvodov musia materskú skrátit', čo je na úkor dieťaťa, dlhé obdobie bez príspevkov, ktoré sa spätne nevyplácajú, odmena pestúna stanovená bez ohľadu na počet detí, nemožnosť sa kontaktovať s DD, môže byť iba kontakt na konkrétne dieťa, každý krok sprostredkovania ide cez súdy, ktoré sú preťažené a proces je zdĺhavý, nemožnosť si zobrať dieťa na návštevný pobyt, nutnosť vrátiť dieťa späť do DD, bolestivé rozlúčky najmä pre dieťa, rozhodovanie o deťoch ľuďmi na krajoch a nie riaditeľmi DD, neosobný systém, dieťa musí byť minimálne 9 mesiacov v predosvojiteľskej starostlivosti, nutnosť vyslovenia právnej voľnosti súdom, väčšia byrokracia a o dieťati rozhoduje sudca, ktorí ho pozná len z papierov.

V závislosti od individuálnej skúsenosti žiadateľa o NRS, niektorí žiadatelia o NRS uviedli, že dlhšie trval proces sprostredkovania NRS v starom, iní že v novom systéme.

Na zvýšenie efektivity zabezpečovania náhradného prostredia pre deti sa odporúča: zabezpečiť dodržiavanie lehôt súdov vo veciach umiestňovania detí do náhradných rodín, personálne posilnenie súdov, špecializáciu sudcov rozhodujúcich o umiestňovaní detí do NRS, jednoznačne podporovať snahu, aby dieťa išlo čo najskôr do rodiny, presun finančných prostriedkov z detských domovov k budúcim náhradným rodičom, ktorí sa starajú o dieťa, vyriešiť pracovno-právne postavenie žiadateľa, ktorý zostane s dieťaťom doma ešte pred rozhodnutím súdu o predosvojiteľskej alebo pestúnskej starostlivosti, vypracovať manuál, ako postupovať vo všetkých fázach procesu sprostredkovania NRS, zvýšiť informovanosť o možnosti využívania neštátnych subjektov na prípravu na náhradné rodičovstvo a poradenstvo v NRS zo strany pracovníkov ÚPSVaR-u, podporovať svojpomocné skupiny náhradných rodičov, cielene rozšíriť záujemcov o NRS medzi rodinami, ktoré už majú vlastné biologické deti, zmeniť postoje verejnosti k NRS, medializácia a osвета problematiky NRS.

Odporúčaniami pre ďalší výskum v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti sú: pravidelný monitoring efektivity zabezpečovania náhradného prostredia pre deti medzi žiadateľmi, hodnotenie efektivity zabezpečovania náhradného prostredia pre deti expertmi - pracovníkmi detských domovov (teda tých, ktorí sú v každodennom kontakte s dieťaťom), pracovníkmi ÚPSVaR-u, zástupcami akreditovaných subjektov - sudcami, ktorí rozhodujú o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej a pestúnskej starostlivosti, výskum medzi náhradnými rodičmi, zameranie sa na využívanie poradenstva a sledovanie okruhov problémov, ktoré sa vyskytujú po tom, čo súd rozhodne o osvojení, príp. o pestúnskej starostlivosti.

4.2.2 Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím²⁰

Integrácia občanov so zdravotným postihnutím do pracovného života patrí v súčasnosti k naliehavým agendám v stratégiách zameraných na zvýšenie rozsahu ponuky práce a na rast zamestnanosti v členských krajinách EÚ. Rada Európskej únie v rozhodnutí z 19. júna 2007 o usmernení politiky zamestnanosti členských krajín EÚ určila ako jednu z hlavných priorít politiky zamestnanosti oblasť zvýšenia ponuky práce prostredníctvom priťahovania čo najvyššieho počtu ľudí do zamestnanosti a ich udržania v zamestnanosti. Uvedené usmernenie je osobitne aktuálne v kontexte zvýšenia úrovne zamestnanosti takých znevýhodnených účastníkov na trhu práce, akými sú občania so zdravotným postihnutím. Pre postavenie občanov so zdravotným postihnutím na trhu práce v SR sú charakteristické nízka úroveň ekonomickej aktivity a nízka úroveň zamestnanosti. Potreba priťahovania osôb so zdravotným postihnutím do zamestnanosti sa zreteľne prejavuje v kontexte finančnej udržateľnosti dávkových systémov v invalidite. Objem finančných prostriedkov vynaložených na dôchodkové dávky v invalidite vrátane prostriedkov na poistné na starobné poistenie za poberateľov invalidných dôchodkov v produktívnom veku v roku 2007 predstavoval sumu 15 380 mil. Sk a je druhým v poradí najvyšším vynaloženým objemom finančných prostriedkov po prostriedkoch vyplatených na starobné dôchodkové dávky. Z uvedených súvislostí vyplýva, že Slovensko bude v najbližšom období stáť pred výzvou zásadnej zmeny paradigmy v prístupe k širokému okruhu otázok spojených s fenoménom zdravotného postihnutia a v nazeraní na postavenie

²⁰ **Inštitút pre výskum práce a rodiny**, Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím: výskumné zistenia a implikácie pre prax Bratislava, júl 2007., (*Čiastkový realizačný výstup*) Riešiteľ: **PhDr. Eneke Hanzelová, CSc.**

nositeľov zdravotného handicapu na trhu práce, t.j. k posudzovaniu zdravotného postihnutia z hľadiska akcentovania pracovnej spôsobilosti - prevencii práceneschopnosti, obratu v prístupe k občanovi so zdravotným postihnutím ako k pasívnemu prijímateľovi opatrení štátu, k súčinnosti hlavných aktérov (Sociálna poisťovňa, ÚPSVaR, zamestnávateľa, mimovládne inštitúcie) v otázkach pracovnej re/integrácie občanov so zdravotným postihnutím, k hľadaniu nových mechanizmov intenzifikácie zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím vrátane vytvorenia legislatívneho a inštitucionálneho zázemia pre sociálne podnikanie ako optimálneho prostredia pracovnej re/integrácie znevýhodneného segmentu pracovných síl a k zavádzaniu nových nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím, k zvýšeniu rozsahu pôsobnosti a zodpovednosti zamestnávateľov v otázkach pracovnej re/integrácie osôb so zdravotným postihnutím (viď tabuľku v prílohe 4 - *Základné povinnosti zamestnávateľov v oblasti starostlivosti o zamestnanca so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách*), k tvorbe klímy ústretovosti a celospoločenskej spoluzodpovednosti k otázkam postavenia občanov so zdravotným postihnutím. Naliehavosť zmien budú vyžadovať aj **faktory starnutia populácie a výskyt zvýšeného rizika chudoby** u populácie so zdravotným handicapom.

Efektívnosť implementácie nástrojov na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím vo veľkej miere závisí od ochoty zamestnávateľov participovať na týchto opatreniach a na ich postojoch k fenoménu zdravotného postihnutia. S cieľom monitorovania postojov a názorov zamestnávateľov na široký okruh otázok spojených s problematikou zdravotného handicapu bol v mesiacoch apríl – máj 2007 realizovaný empiricky prieskum na výberovej vzorke 250 zamestnávateľských subjektov (tuzemských, zahraničných a medzinárodných podnikov, firiem a organizácií) so sídlom na území Slovenskej republiky. Z celkového úhrnu získaných poznatkov v prieskume pre potreby decíznej sféry boli vybrané závery z výskumných zistení v oblasti: dodržiavania zamestnávateľmi ustanovení §63 ods. 1 písm. d), § 64 a §65 zákona č.5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov, identifikácie bariér zamedzujúcich zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím, využívania nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce zamestnávateľmi, hodnotenia zamestnávateľmi stimulujúcich účinkov platnej právnej úpravy zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím, potenciálnej akceptácie zamestnávateľmi nových nástrojov na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím, úrovne informovanosti zamestnávateľov o rôznych aspektoch problematiky zdravotného postihnutia a pracovnej re/integrácie občanov so zdravotným postihnutím.

Určovanie povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím tzv. kvótny systém patrí k štandardným nástrojom podpory pracovnej integrácie tohto znevýhodneného segmentu pracovných síl v krajinách EÚ. Mechanizmus určovania kvót má v niektorých krajinách EÚ diferencovanú úroveň pre verejný a súkromný sektor (viď tabuľku v prílohe 4: Schémy povinného zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách EÚ). Skúsenosti uplatňovania systému kvót v podmienkach Slovenska naznačujú, že povinnosť zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím v počte 3,2% z celkového počtu zamestnancov zamestnávateľa je akceptovaná značnou časťou zamestnávateľov. Z výskumu vyplýva, **že viac ako polovica (56%) zamestnávateľov zúčastnených v prieskume (N=250) plní zákonom určenú povinnosť priamym zamestnaním týchto občanov. Každý desiaty (10,4%) oslovený zamestnávateľ na účely plnenia povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím zadáva zákazku vhodnú na zamestnanie týchto občanov podľa § 64 zákona č.5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov. Zákonom určenú povinnosť zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím neplní pätina (20,4%) oslovených zamestnávateľských subjektov a odvádza odvod za neplnenie povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím podľa §65 ods.1 a 2 zákona č.5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov.**

Za hlavné prekážky zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím zamestnávateľa považujú faktory súvisiace s úpravou pracoviska alebo prispôbením pracovného miesta pre výkon zamestnania pracovníkom so zdravotným postihnutím a s finančnými aspektmi tejto adjustácie t.j. **nutnosť zabezpečenia bezbariérového prístupu na pracovisko** pre zdravotne postihnutého pracovníka, **nutnosť prispôbenia pracovného miesta** zdravotnému stavu pracovníka so zdravotným postihnutím a **finančné náklady** spojené s uvedenými úpravami. V pásme relatívne vysokého vplyvu na ochotu zamestnávateľov zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím boli identifikované faktory **možnej častej neprítomnosti** pracovníka so zdravotným postihnutím zo

zdravotných dôvodov na pracovisku a faktor **zabezpečenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci** takého pracovníka.

Výskumné zistenia poukazujú na všeobecne nízku úroveň využívania zamestnávateľmi **aktívnych opatrení na trhu práce** na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím. Len približne každý desiaty (9,7%) zamestnávateľ využil **finančný príspevok** na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie, zhruba každý dvadsiaty (5,6%) zamestnávateľ využil **príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska** a na ich zachovanie a každý dvadsiaty piaty (4,1%) oslovený zamestnávateľ využil príspevok na úhradu **prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska** a na úhradu **nákladov na dopravu zamestnancov**. Táto „rezistencia“ k nástrojom AOPT pramení zo širokého okruhu sprievodných faktorov, ktoré bezprostredne ovplyvňujú rozhodnutie zamestnávateľa vytvoriť chránenú dielňu alebo chránené pracovisko t. j. z nutnosti realizácie rozličného druhu úprav a vynakladania finančných prostriedkov spojených s predmetnými úpravami, z vysokého stupňa administratívnej náročnosti uplatňovania nároku na finančný príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

Výsledky prieskumu preukazujú, že drvivá väčšina zamestnávateľov (91%) na zvýšenie ich záujmu o zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím by uprednostnila dotovanie miezd na krytie zníženej produktivity práce týchto zamestnancov. Druhým v poradí zamestnávateľmi preferovaným nástrojom je zníženie odvodov do fondov sociálneho poistenia za zamestnanca so zdravotným postihnutím; za zavedenie tohto nástroja sa vyjadrilo 88% respondentov. Možnosť otestovať pracovné zručnosti občana so zdravotným postihnutím v rámci skúšobnej doby resp. umožniť jeho zapracovanie pred uzatvorením pracovnej zmluvy by uvítalo 86% respondentov. Výskumné poznatky naznačujú, že zo strany zamestnávateľov dochádza aj k uvedomeniu si významu informačných a komunikačných stratégií zameraných na zvýšenie ústretovosti zamestnávateľov k zamestnávaniu občanov so zdravotným postihnutím (75% respondentov).

Mnohé zamestnávateľské subjekty nevnímajú povinnosť zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím len ako určitý druh inštitucionálneho „donucovania“. Polovica oslovených zamestnávateľov (50,8%) sa domnieva, že ustanovenia § 63 ods.1 písm. d) zákona č.5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov **stimulujú** zamestnávateľov k zamestnávaniu tohto znevýhodneného segmentu na trhu práce. Je prekvapujúce, že rovnaký počet zamestnávateľov (50,8%) je presvedčených o **stimulujúcom účinku odvodu za neplnenie povinného podielu** zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím. O niečo menej ako polovica oslovených zamestnávateľov (48,4%) je presvedčených o stimulujúcom účinku náhradného plnenia zákonom ustanovenej povinnosti zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím.

Na základe výskumných zistení možno konštatovať, že celková úroveň informovanosti zamestnávateľov v oblasti zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím je nedostatočná: viac ako polovica respondentov (56,5%) priznáva, že nemá dostatok verejne dostupných a zrozumiteľných informácií týkajúcich sa rozličných aspektov zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím. Najvyššia úroveň informovanosti bola zaznamenaná u zamestnávateľov Bratislavského kraja a najnižšia – Trnavského kraja a Trenčianskeho kraja. Zamestnávateľia disponujú relatívne dostatočnou úrovňou informovanosti v oblasti právnej úpravy zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím, relatívne uspokojivá hladina informovanosti zamestnávateľov bola zaznamenaná v oblasti existujúcich finančných nástrojov a stimulov na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím a služieb poskytovaných úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v oblasti podpory ich zamestnávania. Najnižšiu hladinu informovanosti zamestnávateľov vykazujú v oblastiach súvisiacich s činnosťou orgánov a organizácií obhajujúcich záujmy zdravotné postihnutých občanov na úrovni vlády, parlamentu a v mimovládnom sektore a tiež v oblasti sociálneho poradenstva.

Na základe výskumných poznatkov možno konštatovať aj fakt, že zamestnávateľia pri plnení zákonom uložených povinností preferujú pracovnú silu s **ľahšími stupňami** zdravotného postihnutia. Dopyt zamestnávateľov po pracovníkoch so zdravotným postihnutím musí byť podporený ekonomickou motiváciou. Výsledky realizovaného prieskumu potvrdzujú uvedený fakt; väčšina oslovených zamestnávateľov by uvítala zavedenie už spomínaných nástrojov na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím, ktoré by znížili ich finančné náklady na túto pracovnú silu

Získané výskumné poznatky poukazujú na skutočnosť, že **osobný kontakt a skúsenosť** zamestnávateľov s pracovnou silou so zdravotným postihnutím je predpokladom a generátorom

pozitívnych zmien v ich nazeraní na zdravotný handicap a v ich postojoch k občanom so zdravotným postihnutím. Na strane druhej možno konštatovať, že obavy zamestnávateľov zo zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím sú výsledkom nízkej úrovne ich informovanosti a deficitu pozitívnych príkladov so zamestnávaním občanov so zdravotným postihnutím. V kontexte uvedeného je potrebné konštatovať, že v súčasnosti v podmienkach trhu práce SR **absentuje komunikačná stratégia** adresovaná zamestnávateľskej sfére a širokej verejnosti, ktorá by plnila úlohu efektívneho nástroja formovania postojov k fenoménu zdravotného postihnutia. Komunikačná stratégia spolu s nástrojmi obligatórnej (kvótny systém), finančnej a antidiskriminačnej povahy tvorí súčasť moderných verejných politík, zameraných na podporu zamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím.

4.2.3 Efektivita dotačných programov pre deti a mládež²¹

V roku 2007 Inštitút pre výskum práce a rodiny v Bratislave v rámci kontraktu s MPSVR SR riešil výskumnú úlohu „Efektivita dotačných programov pre deti a mládež“. Úloha bola zameraná na monitoring efektivity dotácií na stravu, školské potreby a motivačný príspevok pre deti v základných a špeciálnych základných školách a dotácií na stravu a školské potreby, ktoré sú poskytované aj deťom v materských školách.

Cieľom riešenej úlohy bolo zistiť, či uvedené formy pomoci rodinám zo sociálne slabšieho prostredia prispievajú k podpore vzdelávania detí, či podporujú väčšiu zainteresovanosť rodičov ale i ich deti na lepšej dochádzke do školy a dobrých školských výsledkoch, ktoré ich následne oprávňujú na poberanie motivačného príspevku.

Monitoring uvádzaných dotácií sa uskutočnil v základných a špeciálnych základných školách a tiež v materských školách nachádzajúcich sa na území 24 vybraných územných úradov práce, sociálnych vecí a rodiny po celom Slovensku (v každom kraji boli vybrané 3 územné úrad, ktoré komunikovali so školami). Z dôvodov, že monitoring sa realizoval v troch rozdielnych skupinách detí, boli použité viaceré nástroje a informačné zdroje. Informácie pochádzali zo záznamových hárkov, ktoré vyplnili riaditelia základných, špeciálnych základných a materských škôl, záznamových hárkov vyplnených starostami obcí poprípade pracovníkmi, ktorí sú zodpovední za predmetnú agendu vo vybraných mestách, dotazníkov, ktoré vyplnili rodičia detí zúčastnených v dotačných programoch ako i deti 6. až 9. ročníkov, ktoré sú poberateľmi dotovanej stravy (poprípade čerpajú z ďalších dotačných programov). Potrebné dáta boli získavané aj zo zdrojov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstva školstva Slovenskej republiky.

Poznatky z monitoringu:

Dotácie na stravu boli hodnotené pozitívne tak rodičmi, ako riaditeľmi všetkých typov škôl i starostami obcí či pracovníkmi sociálnych oddelení na vybraných mestských úradoch a to vo viacerých dimenziách - zdôrazňovali však pravidelnosť kvalitnej a teplej stravy, ktorá je vhodná pre deti daného veku. Dotovaná strava pre deti v MŠ - hlavne v sociálne slabších regiónoch prispela k zvýšeniu návštevnosti detí v MŠ. Za hlavné pozitívum navštevovania MŠ - hlavne ak je pravidelné - expertky uvádzali osvojenie si správneho jazykového vyjadrovania, zvykanie na pravidelné aktivity, zvládanie hygienických návykov a lepšiu pripravenosť na zvládnutie učiva v ZŠ. U žiakov ZŠ a ŠZŠ je možné považovať za pozitívum to, že ostávajú aj na poobedňajšom vyučovaní, avšak ako viacerí uviedli, u chronických záškolákov tieto dotácie pomáhajú iba čiastočne.

Pri monitoringu dotácií na stravu sa zistilo aj to, že nie všetci žiaci, ktorí majú nárok na dotovanú stravu ju aj dostávajú. Za príčinu experti označili skutočnosť, že rodičia nezaplatia stanovený poplatok včas alebo vôbec. Uhrádzanie poplatku a jeho uhrádzanie v potrebnom čase bolo uvádzané pri tomto programe ako problémová oblasť spolupráce školy s rodičmi.

²¹ **Inštitút pre výskum práce a rodiny**. Efektivita dotačných programov pre deti a mládež. Bratislava august 2007. Riešitelia : **Bernardína Bodnárová, Daniel Gerbery**.

Dotácie na školské potreby, boli prevažnou väčšinou expertov hodnotené najpozitívnejšie zo všetkých troch monitorovaných programov. Riaditelia škôl/učitelia za najpozitívnejšie pri týchto dotáciách označovali fakty, že deti majú vhodné pomôcky na vyučovaní s ktorými môžu pracovať a zapájať sa aktívne do vyučovacieho procesu. Rodičia hodnotili tieto dotácie pozitívne a označovali ich ako uľahčenie aktívnej účasti detí na vyučovaní, pretože deti sa môžu na vyučovanie pripravovať aj doma. Starostovia uvádzali ako pozitívum hlavne to, že dotácie na nákup školských potrieb odbremeňujú aj tak napätý rozpočet sociálne slabších rodín a zdroje môže rodina použiť na iné potrebné veci.

Pri monitoringu efektov dotácií na nákup školských potrieb sa ukázali aj negatívne efekty. Zistil sa, že niektorí rodičia ale i deti zneužívajú tento program a so školskými potrebami takto získanými „kšeftujú“, niektoré deti ich ničia a na vyučovaní zase nemajú s čím pracovať.

Dotácie na motivačné príspevky - tento program sa vzťahuje len na deti ZŠ a deti ŠZŠ. Tieto dotácie sa na základe monitoringu ukázali ako najkontroverzejšie a preto je ťažké jednoznačne program vyhodnotiť. Dotácie na motivačné príspevky majú silných zástancov, ktorí hovoria, že program prispieva k zvýšeniu záujmu o dochádzku do školy i o prospech. Program má aj odporcov, ktorí tento program hodnotia menej pozitívne a hovoria, že svojím spôsobom demotivuje žiakov, ktorí nemajú nárok na motivačný príspevok napriek dobrému školskému prospechu. Vyskytli sa aj také názory, ktoré poukazovali na to, že deti z nízkopríjmových rodín dosahujú dobrý prospech aj bez nároku na motivačný príspevok. Od viacerých expertov zaznel názor, že zavedenie tohto programu zhoršilo vzťahy medzi učiteľmi a rodičmi detí, pretože niektorí rodičia pochopili motivačný príspevok, ako benefit, ktorí im patrí „automaticky“. Ale sú aj takí rodičia, ktorí tento príspevok využívajú na zaplatenie školských výletov, exkurzií či krúžkov pre svoje deti. Podľa žiakov, ktorí poberajú MP, im rodičia najčastejšie kúpia oblečenie, obuv a pomôcky do školy. Ukázalo sa tiež, že žiaci, ktorí poberajú MP sú viac nasmerovaní na získanie poznatkov i pokračovanie v štúdiu. Ale povedať, že je to dôsledok MP, alebo skôr toho, že žiaci by mali dobré výsledky aj bez MP sa nedá jednoznačne povedať.

Celkovo možno efektívnosť uvedených dotačných programov hodnotiť pozitívne a to tak z hľadiska školskej dochádzky ako i z hľadiska procesu vzdelávania a u žiakov základných škôl čiastočne aj z hľadiska ich záujmu o pokračovanie v štúdiu na VŠ (príloha ku kapitole 4). Poskytované dotácie prehĺbili záujem mnohých rodičov o dochádzku do školy i o výsledky, ktoré deti v škole dosahujú. Ale je skupina rodičov, ktorá ani napriek týmto programom nezvyšuje záujem o vzdelanie svojich detí a často sami ospravedlňujú záškoláctvo svojich detí a zneužívajú benefity daných dotácií

5 MONITORING VYBRANÝCH ŠTRUKTURÁLNYCH UKAZOVATEĽOV

Štrukturálne indikátory boli vyvinuté Európskou komisiou na monitorovanie a hodnotenie implementácie Lisabonskej stratégie. Umožňujú vzájomné porovnávanie krajín pri dosahovaní strategického cieľa EÚ, ktorým je stať sa najkonkurencieschopnejšou a najdynamickejšou ekonomikou na svete založenou na vedomostiach, schopnou dosiahnuť trvalo udržateľný rast s vyšším počtom a kvalitnejšími pracovnými príležitosťami a s väčšou sociálnou kohéziou. Všetky údaje za štrukturálne indikátory jednotlivých členských štátov kontroluje a prepočítava Eurostat na základe jednotnej metodiky, preto sa môžu do istej miery odlišovať od údajov národných štatistických úradov.

Makroekonomické prostredie

Slovenská ekonomika sa v posledných rokoch výrazne rozvíja. V roku 2007 zaznamenala medziročný reálny rast HDP až o 10,4 %, čo bol najvyšší rast v celej Európe a vysoko nad priemerným rastom HDP v EÚ27 (2,9 %). Podľa prognóz Eurostatu by mal rast HDP na Slovensku ostať najvyšší aj v rokoch 2008 a 2009. Eurostat odhaduje, že v roku 2007 dosiahlo HDP na hlavu (v PPS) na Slovensku 68,7 % z priemeru EÚ27. Dlhodobo rastie aj produktivita práce, či už vyjadrená na zamestnanú osobu alebo na odpracovanú hodinu. Harmonizovaná miera inflácie (podľa HICP) v roku 2007 poklesla na 1,9 % a bola nižšia ako priemer EÚ27 (2,3 %). Pokles reálnych jednotkových nákladov práce, ktorý je znakom zdravej ekonomiky, pokračoval aj v roku 2007, spomalil sa však na -0,9, čím sa dostal na úroveň priemeru EÚ27. Deficit verejných financií podľa Eurostatu v roku 2007 poklesol, čím splnil maastrichtské fiškálne kritérium a predstavoval 2,2 % HDP, pričom priemerný deficit v EÚ27 bol nižší a dosiahol 0,9 % HDP. Konsolidovaný dlh verejných financií podľa Eurostatu (hrubý dlh verejnej správy) v roku 2007 predstavoval 29,4 % HDP (priemer v EÚ27 – 58,7 % HDP), pričom dlhodobo spĺňa maastrichtské kritérium, ktorým je udržať verejný dlh pod 60 % HDP. Podľa údajov Eurostatu založených na metodike ESNÚ 95 zamestnanosť v roku 2007 medziročne vzrástla o 2,1 %, pričom priemerný rast zamestnanosť v EÚ27 bol nižší (1,6 %). Rast zamestnanosti sa tak oproti minulému roku mierne spomalil a po dlhom časovom období bol vyšší u žien (2,2 %) ako u mužov (2,0 %). Najvyšší rast zamestnanosti v Európskej únii zaznamenalo Poľsko (4,4 %) a Luxembursko (4,0 %).

Zamestnanosť

Jedným z hlavných kvantifikovaných cieľov Lisabonskej stratégie je do roku 2010 zvýšiť celkovú **mieru zamestnanosti** (osôb vo veku 15-64 rokov) na 70 % a mieru zamestnanosti žien na 60 %. Niektoré krajiny ako napr. Dánsko, Holandsko, Švédsko a Veľká Británia už niekoľko rokov prekračujú tieto ciele, Slovensko však napriek silnému ekonomickému rastu, za týmito cieľmi výrazne zaostáva. V roku 2007 miera zamestnanosti na Slovensku opäť stúpila, a to oproti predchádzajúcemu roku o 1,3 p. b. na 60,7 %, pričom u mužov vrátila na 68,5 % a u žien na 53 %.

Demografické výzvy, ktoré súvisia so starnutím populácie, vedú EÚ k potrebe spoločne zvýšiť participáciu starších ľudí na trhu práce. Spoločným cieľom EÚ je v roku 2010 dosiahnuť 50 % mieru zamestnanosti starších pracujúcich. Hoci **miera zamestnanosti u starších ľudí** (55 – 64 rokov) na Slovensku od roku 2001 nepretržite rastie, stále je nízka (35,6 %), a to najmä u žien (21,2 %), ktorá je po Malte a Poľsku najnižšia v Európe. Európska komisia aj v roku 2008 vyzýva členské štáty a SR osobitne rozvíjať aktívnu stratégiu starnutia s cieľom zvýšiť zamestnanosť starších ľudí.

Súčasťou cieľov Lisabonskej stratégie je odstraňovať nerovné príležitosti medzi rodmi, ktoré sa prejavujú aj v rozdielnom mzdovom ohodnotení medzi mužmi a ženami. Na monitorovanie tohto cieľa slúži indikátor **rodový mzdový rozdiel** a predstavuje rozdiel medzi priemernou hrubou hodinovou mzdou medzi mužmi a ženami. Na Slovensku sa podľa údajov Eurostatu v roku 2006 medziročne znížil o 2 p. b. a dosiahol 22 %, čo znamená, že ženy mali v priemere o 22 % nižšiu priemernú hrubú hodinovú mzdu ako muži. Podľa údajov Treximy tento rozdiel v roku 2007 mierne narástol (o 1 p. b.). V roku 2006 patril rodový mzdový rozdiel na Slovensku naďalej medzi najvyššie v Európe (EÚ27 - 15 %), vyšší bol iba na Cypre.

V čom Slovensko tiež zaostáva je oblasť celoživotného vzdelávania, pritom vzdelávanie počas celého životného cyklu sa považuje za kľúčové v kontexte budovania spoločnosti založenej na

vedomostiach a dosahovania vyššieho počtu lepších pracovných miest. V roku 2007 sa **mierna celoživotného vzdelávania dospelých** dokonca medziročne znížila a do ďalšieho vzdelávania či tréningu bolo zapojených iba 3,9 % ľudí vo veku 25 – 64 rokov, oproti tomu priemer EÚ27 predstavoval 9,7 %. Menší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2007 v Rumunsku, Bulharsku (menej ako 2%), Grécku (2,1 %) a v Maďarsku (3,6 %). V krajinách ako Dánsko a Fínsko sa podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania pohyboval nad 20%, pričom v Dánsko v roku 2007 to bolo až 29,2 %.

Miera daňového zaťaženia nízkych zárobkov na Slovensku, ktorá sa na základe všetkých sledovaných štrukturálnych indikátorov v rokoch 2004-2005 významne znížila, v roku 2006 zaznamenala iba mierne zmeny. V roku 2006 sa **daňový klin** (podiel daní a odvodov zaplatených zamestnancom a zamestnávateľom na celkovej cene práce) v prípade nízkej mzdy (67 % priemernej mzdy) oproti roku 2005 zvýšil iba nepatrne na úroveň 35,6 %, čo je menej ako európsky priemer, ktorý ostáva už dlhodobo ostáva na úrovni cca 40 %.

Štrukturálny indikátor **pasca nezamestnanosti**²² umožňuje merať rozdiely v príjme pri prechode zo systému sociálnych dávok do sveta práce. Na Slovensku sa v roku 2004 vplyvom reformy daňového a sociálneho systému pasca nezamestnanosti prudko znížila až o 27 p. b. na úroveň 43 % a v roku 2006 sa iba mierne zvýšila na 44 %. Ide o najmenšiu pascu nezamestnanosti v rámci celej Európy a znamená, že po prijatí zamestnania so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy sa predtým nezamestnanému jednotlivcovi zvýši čistý príjem až o 56 %. (V EÚ27 v priemere by sa hypoteticky jednotlivcovi v takejto situácii zvýšil príjem iba o 25 %).

Pasca nízkej mzdy²³ podobne ako pasca nezamestnanosti vypovedá o demotivácii pracovať, v tomto prípade za vyššiu mzdu. V rokoch 2001 - 2002 bola pasca nízkej mzdy u dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi na Slovensku najvyššia v rámci Európy. V roku 2004 sa prudko medziročne znížila až o 66 p. b. a pokles pokračoval aj v roku 2005. V roku 2006 sa táto pasca oproti roku 2005 mierne zvýšila na 29 %. (priemer EÚ27 62 %). Pasca nízkej mzdy sa v roku 2004 znížila aj v prípade jednotlivca, a to na úroveň 23 %, pričom v roku 2006 mierne vzrástla na 24 % (priemer EÚ27 47 %). Znamená to, že pri zvýšení hrubej mzdy z 33 % na 67 % priemernej mzdy vzrastie čistý príjem u jednotlivca o 76 % a u dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi o 71 %. Či už v prípade jednotlivca alebo dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi patrí pasca nízkeho príjmu na Slovensku v súčasnosti k nižším v rámci Európy.

Silný ekonomický rast sa premietol do ďalšieho znižovania **miery nezamestnanosti**, ktorá sa od roku 2004 znížila o 7,1 p. b. na úroveň 11,1 % v roku 2007. Ide o najnižšiu úroveň miery nezamestnanosti na Slovensku od roku 1994, v rámci Európy je však najvyššia (priemer EÚ27 7,1%). Miera nezamestnanosti klesá od roku 2005 o niečo viac u mužov ako u žien, čo vedie k miernemu zvyšovaniu rodového rozdielu.

Sociálna kohézia

Najdôležitejším indikátorom v oblasti sociálnej kohézie je indikátor, ktorý hovorí o percente ľudí v krajine, ktorí žijú v domácnosti s takým nízkym príjmom, že sú s veľkou pravdepodobnosťou chudobní, tzv. **mierna rizika chudoby**²⁴. Podľa údajov zo štatistického zisťovania EU SILC 2006, miera rizika chudoby na Slovensku v roku 2005 oproti predchádzajúcemu roku (13 %) mierne klesla na úroveň 12 % (v rokoch 2004 i 2005 priemer EÚ25 16 %). Najvyšší podiel ľudí v riziku chudoby bol medzi nezamestnanými (41 %), deťmi a mládežou do 17 rokov vrátane (17 %), neúplnými rodinami s deťmi (29 %), rodinami s tri a viac deťmi (24 %) a domácnosťami jednotlivcov (17 %), najmä tými, ktorí boli vo veku do 64 rokov (19 %). Legislatívne nastavenie sociálnej ochrany a výdavky na ňu hrajú dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby. V prípade hypotetickej situácie, kedy by obyvatelia

²² Pasca nezamestnanosti sa vzťahuje k situácii, keď čisté pracovné zárobky sú relatívne nízke vo vzťahu k dávkam poskytovaným v nezamestnanosti. Obrátene ide o% zvýšenia disponibilného príjmu, keď sa zamestnanec vráti do zamestnania po období nezamestnanosti a dostane mzdu na úrovni 67% priemernej mzdy

²³ Pasca nízkej mzdy je meraná ako percento, o ktoré sa zníži hrubý príjem kombinovaným efektom daní z príjmu, sociálnych príspevkov a akýchkoľvek iných sociálnych dávok, ak zárobok vzrastie z úrovne z 33% na 67% priemernej mzdy. Obrátene hovorí o% zvýšenia čistého príjmu, ak vzrastie hrubý príjem.

²⁴ Miera rizika chudoby je definovaná ako podiel osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby, ktorou je 60% národného mediánu ekvivalentného príjmu.

nedostávali žiadne sociálne transfery iba starobné a pozostalostné dôchodky, miera rizika chudoby by z 12 % stúpala až na 20 %. V rámci EÚ27 najvyšší podiel ľudí v riziku chudoby bol v Grécku (21 %), Španielsku, Taliansku a Litve (20 %) a najnižší podiel ľudí v riziku chudoby bol v Česku a Holandsku (10 %).

Príjmová nerovnosť podľa indikátora *S80/S20 (pomer príjmov horného a dolného kvintilu)* sa v roku 2005 na Slovensku medziročne mierne zvýšila. V roku 2005 v SR 20 % populácie s najvyššími príjmami získalo 4 krát viac príjmov ako dolných 20 % populácie s najnižšími príjmami. Stále ide o príjmovú nerovnosť pod priemerom EÚ25 (4,8). V rámci EÚ27 najvyššia príjmová nerovnosť bola v roku 2005 v Lotyšsku (7,9) a v rámci členských štátov EÚ15 v Portugalsku (6,8) a naopak najnižšia príjmová nerovnosť bola v Slovinsku (3,4), Česku (3,5) a Švédsku (3,5).

Podobne ako miera nezamestnanosti, v roku 2007 poklesla aj *miera dlhodobej nezamestnanosti*, a to o 1,9 p. b. oproti roku 2006 na úroveň 8,3 %. Stále je však najvyššou v Európe a vysoko nad priemerom EÚ27 (3,0 %). Dlhodobá nezamestnanosť je pretrvávajúcim vážnym problémom trhu práce na Slovensku, a k jeho komplexnému riešeniu so zameraním na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva vyzýva Slovensko v kontexte Lisabonskej agendy aj Európska komisia.

Keďže chudoba závisí od príjmu celej domácnosti, problematickejšia v tomto kontexte sa javí nezamestnanosť v domácnosti, pokiaľ je spojená so všetkými ekonomicky aktívnymi členmi. Nulová pracovná aktivita môže mať okrem absencie pracovného príjmu v domácnostiach aj ďalšie negatívne dôsledky ako je dedenie nezamestnanosti, ktoré súvisí s nedostatkom kontaktov s trhom práce. *Podiel dospelých ľudí vo veku 18 – 59 rokov žijúcich v domácnostiach bez zamestnania* (t.j. kde ani jeden člen v domácnosti nepracuje) na Slovensku sa pohyboval už dlhšiu dobu približne na úrovni európskeho priemeru. V roku 2007 klesol oproti roku 2006 o 0,8 p. b. na 8,8 % (EÚ27 9,3 %), pričom podobne ako v minulých rokoch aj v roku 2007 bol vyšší podiel dospelých žien v domácnostiach bez zamestnania (9,6 %) ako mužov (8,1 %). Pokles *podielu detí vo veku 0 - 17 rokov v domácnostiach bez zamestnania* na Slovensku pokračoval aj v roku 2007, a to o 1,4 p. b. na úroveň 10,5 %, pričom priemer EÚ 27 predstavoval 9,4 %. Najvyšší podiel detí žijúcich v domácnostiach, v ktorých nikto nepracuje, má dlhodobo Veľká Británia (16,7 %). Vyšší podiel týchto detí je ešte v Maďarsku (14,0 %), Belgicku (13,5 %), Bulharsku (12,9 %) a Írsku (11,2 %). Naopak najnižší podiel týchto detí v rámci EÚ27 bol v roku 2007 v Slovinsku (2,4 %) a v Luxembursku (4,0 %).

Štrukturálny indikátor *podiel osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém* hovorí o podiele mladých ľudí vo veku 18-24 rokov, ktorí dosiahli iba základný stupeň vzdelania a nevzdelávajú sa ďalej. Nedostatok kvalifikácie je hlavnou bariérou pre inklúziu, nakoľko od vzdelania závisí úspešnosť začlenenia sa na trh práce, kvalita práce, odmeňovanie ale aj úspešnosť ďalšej prípravy pre trh práce počas celého života. Kvalifikovaná pracovná sila je jedným z faktorov úspechu Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť. Cieľom EÚ je preto udržať mladých ľudí vo vzdelávacom procese a znížiť podiel predčasne ukončujúcich vzdelávanie aspoň na úroveň 10 %. SR dlhodobo patrí ku krajinám v rámci EÚ s relatívne nízkym podielom osôb, ktoré predčasne ukončujú školskú dochádzku, hoci sa v roku 2007 tento podiel oproti roku 2006 opäť mierne medziročne zvýšil na úroveň 7,2 %. Osôb, ktoré predčasne zanechali školskú dochádzku bolo viac medzi mužmi (8,1 %) ako ženami (6,3 %). Vysoká nezamestnanosť mladých ľudí, ktorá patrí k najvyšším v Európe, však svedčí o tom, že výzvou pre SR ostáva zosúladiť vzdelávanie s požiadavkami trhu práce. Významnú pozornosť si vyžaduje aj predčasné ukončovanie školskej dochádzky u rómskej menšiny.

Kohézia medzi regiónmi je popísaná prostredníctvom *rozptylu mier zamestnanosti na úrovni NUTS 2*²⁵ a ukazuje regionálne rozdiely v zamestnanosti v rámci jednotlivých krajín a medzi krajinami (napr. EÚ27). Regionálna kohézia v Európe vo všeobecnosti rastie, nakoľko sa rozptyl mier zamestnanosti medzi európskymi regiónmi z roka na rok znižuje. V roku 2006 dosiahol hodnotu 11,4. Rozptyl mier zamestnanosti medzi regiónmi na Slovensku v roku 2006 klesol (z 9,8 na 8,6), patrí však k štvrtému najvyššiemu medzi krajinami EÚ27. Dlhoročne najväčšie rozdiely v zamestnanosti a teda najnižšia kohézia je medzi regiónmi v Taliansku (16 v roku 2006), väčšie rozdiely v zamestnanosti medzi regiónmi ako na Slovensku boli v roku 2006 ešte v Maďarsku (9,1) a v Belgicku (8,7).

²⁵ V SR ide o Východné, Stredné, Západné Slovensko a Bratislavský kraj

Tabuľka 5.1 Vývoj vybraných štrukturálnych ukazovateľov

Štrukturálne indikátory / rok	SR								EÚ 27				
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	
MAKROEKONOMICKE PROSTREDIE													
HDP na hlavu v PPS (EÚ 27=100)	52,4	54,2	55,6	57,2	60,5	63,7	68,7f	70,7f	100,0	100,0	100,0	100,0	
Rast reálneho HDP (% medziročná zmena)	3,4	4,8	4,8	5,2	6,6	8,5	10,4	7,0f	2,5	1,9	3,1	2,9	
Produktivita práce na zamestnanca (EÚ 27=100)	60,5	62,6	63,4	65,6	68,8	71,8	76,7f	78,5f	100,0	100,0	100,0	100,0	
Produktivita práce na odpracovanú hodinu (EÚ 15=100)	50,2	53,3	55,9	56,5	58,1	61,0	:	:	87,6	87,6	87,9	:	
Rast zamestnanosti (% medziročná zmena)	spolu		0,6	0,1	1,1	-0,2	1,4	2,3	2,1	0,6	0,9	1,6	1,6
	ženy		1,1	-0,8	1,1	-1,6	-0,1	1,1	2,2	1,2	1,3	1,9	1,9
	muži		0,2	0,9	1,1	0,9	2,6	3,2	2,0	0,2	0,6	1,3	1,4
Harmonizovaná miera inflácie (HICP)	7,2	3,5	8,4	7,5	2,8	4,3	1,9	:	2,0	2,2	2,2	2,3	
Rast reálnych jednotkových nákladov práce	-2,0	0,0	-0,9	-2,9	-1,9	-1,2	-0,9	0,4f	-1,5	-0,5	-0,8	-0,9	
Saldo verejných financií (% HDP)	-6,5	-8,2	-2,7	-2,4	-2,8	-3,6	-2,2	:	-2,8	-2,5	-1,4	-0,9	
Verejný dlh (% HDP)	49,0	43,4	42,4	41,4	34,2	30,4	29,4	:	62,1	62,6	61,3	58,7	
ZAMESTNANOSŤ													
Miera zamestnanosti	spolu		56,8	56,8	57,7	57,0	57,7	59,4	60,7	62,9	63,5	64,5	65,4
	ženy		51,8	51,4	52,2	50,9	50,9	51,9	53,0	55,5	56,3	57,3	58,3
	muži		62,0	62,4	63,3	63,2	64,6	67,0	68,4	70,4	70,8	71,6	72,5
Miera zamestnanosti starších (55-64)	spolu		22,4	22,8	24,6	26,8	30,3	33,1	35,6	40,7	42,4	43,5	44,7
	ženy		9,8	9,5	11,2	12,6	15,6	18,9	21,2	31,6	33,6	34,9	36
	muži		37,7	39,1	41,0	43,8	47,8	49,8	52,5	50,4	51,6	52,7	53,9
Priemerný vek odchodu z trhu práce	spolu		57,5	57,5	57,8	58,5	59,2	:	:	60,5	61,0	61,2	:
	ženy		56,0	55,7	55,9	57,0	57,6	:	:	60,1	60,4	60,7	:
	muži		59,3	59,6	60,0	60,3	61,1	:	:	60,9	61,6	61,7	:
Rodový mzdový rozdiel	spolu		23	27	23	24	24	22	23*	15	15	15	:
Miera zdanenia nízkych miezd - daňový klin	spolu		41,3	40,8	40,9	39,6	35,2	35,6	:	39,8	39,7	40,1	:
Miera zdanenia nízkych miezd - pasca nezamestnanosti	spolu		73,0	71,0	70,0	43,0	43,0	44,0	:	74,1	75,0	75,4	:
Pasca nízkej mzdy - jednotlivec	spolu		36,0	32,0	30,0	23,0	23,0	24,0	:	46,7	46,7	47,4	:
Pasca nízkej mzdy - dvojica s 2 deťmi (jeden zárobok)	spolu		124,0	124,0	100,0	34,0	27,0	29,0	:	58,8	61,6	62,2	:
Miera celoživotného vzdelávania dospelých (25-64)	spolu		:	8,5	3,7	4,3	4,6	4,1	3,9	9,3	9,7	9,6	9,7
	ženy		:	8,8	3,9	4,8	5,0	4,4	4,3	10,0	10,5	10,5	10,6
	muži		:	8,2	3,5	3,8	4,3	3,8	3,4	8,6	9,0	8,7	8,8
Miera nezamestnanosti	spolu		19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4	11,1	9,0	8,9	8,1	7,1
	ženy		18,7	18,7	17,7	19,2	17,2	14,7	12,7	9,8	9,6	8,9	7,8
	muži		19,8	18,6	17,4	17,4	15,5	12,3	9,9	8,4	8,3	7,6	6,6
SOCIÁLNA KOHÉZIA													
Nerovnosť príjmového rozdelenia: pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S 80/S20)	spolu		:	:	:	3,9	4	:	:	4,9	4,8	:	:
Miera rizika chudoby	spolu		:	:	:	13	12	:	:	16	16	:	:
	ženy		:	:	:	13	12	:	:	17	17	:	:
	muži		:	:	:	13	12	:	:	15	15	:	:
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi (okrem starobných a pozostalostných dôchodkov)	spolu		:	:	:	22	20	:	:	26	26	:	:
	ženy		:	:	:	22	20	:	:	27	27	:	:
	muži		:	:	:	22	20	:	:	25	25	:	:
Rozptyl regionálnych mier zamestnanosti	spolu		8,3	7,3	7,6	9,0	9,8	8,6	:	12,1	11,9	11,4	:
	ženy		9,8	8,8	9,0	10,5	11,7	11,5	:	17	16,8	16,2	:
	muži		7,3	6,1	6,7	8,1	8,5	6,6	:	10,2	9,7	9,3	:
Osoby predčasne opúšťajúce vzdelávací systém bez získania kvalifikácie	spolu		:	5,6	4,9 b	7,1	5,8	6,4	7,2	15,9	15,5	15,2	14,8
	ženy		:	4,6	4,7 b	6,4	5,7	5,5	6,3	13,6	13,5	13,1	12,7
	muži		:	6,7	5,2 b	7,8	6,0	7,3	8,1	18,3	17,5	17,3	16,9
Miera dlhodobej nezamestnanosti	spolu		11,3	12,2	11,4	11,8	11,7	10,2	8,3	4,2	4,1	3,7	3
	ženy		11,3	12,5	11,7	12,4	12,3	11,2	9,3	4,5	4,4	4,0	3,3
	muži		11,3	11,9	11,3	11,3	11,2	9,4	7,4	3,8	3,8	3,5	2,8
Populácia žijúca v domácnostiach bez práce	0-17		9,3	12,1	11,8	12,8	13,8	11,8	10,5	10,0	9,7	9,6	9,4
	18-59 spolu		10,0	10,9	10,1	10,8	10,2	9,6	8,8	10,4	10,3	9,8	9,3
	18-59 ženy		10,5	11,4	10,9	11,6	10,9	10,2	9,6	11,5	11,2	10,8	10,3
	18-59 muži		9,6	10,4	9,3	10,0	9,5	9,0	8,1	9,4	9,3	8,8	8,3

Zdroj: EUROSTAT, *Trexima

Poznámka: Údaje o chudobe v roku 2004 sú počítané ŠÚ SR na základe EU SILC 2005 a údaje za rok 2005 na základe EU SILC 2006
f predpoveď Eurostatu

Zoznam príloh

Prílohy ku kapitole 1:

- 1 Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR
- 2 Indexy spotrebiteľských cien
- 3 Výstavba a úbytok bytov
- 4 Medzinárodné porovnanie vývoja vybraných ekonomických ukazovateľov

Prílohy ku kapitole 2:

- 1 Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov v roku 2007 (priemer za rok)
- 2 Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2007 (priemer za rok v %)
- 3 Evidovaná nezamestnanosť podľa veku za rok 2007 (priemer za rok)
- 4 Evidovaná nezamestnanosť podľa vzdelania za rok 2007 (priemer za rok)
- 5 Evidovaná nezamestnanosť podľa odvetví v roku 2007 (priemer za rok)
- 6 Priemerná nominálna mesačná mzda v roku 2006 a 2007 podľa krajov (v Sk)
- 7 Rast priemernej nominálnej mesačnej mzdy 2007/2006 podľa krajov (v %)
- 8 Priemerná nominálna mesačná mzda v roku 2006 a 2007 podľa odvetví (v Sk)
- 9 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sférepodľa hlavných tried klasifikácie zamestnaní (KZAM) (v Sk)
- 10 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov (v Sk)
- 11 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa vzdelania (v Sk)
- 12 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku (v Sk)
- 13 Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia
- 14 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa KZAM (v Sk)
- 15 Mzdové pásmo priemernej mesačnej hrubej mzdy v Sk
- 16 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2006 podľa odvetví (v Sk)

Prílohy ku kapitole 3:

- 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia(ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2007
- 2 Počet poberateľov dôchodku a výška dôchodkovej dávky podľa rodu
- 3 Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2007
- 4 Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2007
- 5 Výdavky základného fondu úrazového poistenia(ZFÚP) v roku 2007
- 6 Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2007
- 7 Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v Sk v roku 2007
- 8 Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2007
- 9 Prehľad údajov o majetku v dôchodkových fondoch k 31. decembru 2007
- 10 Rozdelenie sporiteľov podľa veku k 31.12.2007
- 11 Rozhodovacia činnosť v oblasti výchovných opatrení uložených podľa zákona o rodine v roku 2007
- 12 Dôvody vykonávania opatrení sociálnej kurately pre deti v roku 2007
- 13 Prehľad o resocializačnom príspevku v roku 2007
- 14 Poberatelia resocializačného príspevku v roku 2007 podľa veku a pohlavia
- 15 Zabezpečenie vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach v rokoch 2006-2007
- 16 Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu
- 17 /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/
- 18 Počet detských domovov a celkový počet detí umiestnených v detských domovoch
- 19 Formy starostlivosti v detských domovoch
- 20 Počty umiestnených detí v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch
- 21 Výkon opatrení SPOD a SK pri zabezpečení náhradného rodinného prostredia - Počet detí zverených do náhradných rodín v rokoch 2001 – 2007

- 22 Prehľad kompenzácií sociálnych dôsledkov ŤZP cudzincov poskytnutých v roku 2007 formou peňažných príspevkov a peňažného príspevku za opatrovanie
- 23 Prehľad čerpania peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP za rok 2007
- 24 Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP v roku 2007 a v roku 2006
- 25 Počty a miesta v ústavných zariadeniach pre dospelých podľa zriaďovateľa
- 26 Počty a miesta v ústavných zariadeniach pre deti podľa zriaďovateľa
- 27 Počet zariadení a miest sociálnych služieb podľa krajov a druhov zariadení a ich kapacita (spolu) za rok 2006
- 28 Obyvatelia zariadení sociálnych služieb podľa krajov a druhov zariadení a ich kapacita (spolu) za rok 2006
- 29 Podiel obyvateľov v dôchodkovom veku na celkovom počte obyvateľov a na počte obyvateľov v zariadeniach sociálnych služieb – rok 2006
- 30 Ubytovacie dni v zariadeniach sociálnych služieb podľa krajov – rok 2006
- 31 Príjmy, výdavky, zamestnanci a mzdové náklady v zariadeniach sociálnych služieb podľa krajov – rok 2006
- 32 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a ich poberatelia
- 33 Príjmy a výdavky neverejných poskytovateľov
- 34 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb – Zamestnanci
- 35 Stav sledovaných a napĺňaných indikátorov o SOP Ľudské zdroje k 31.12.2007 a k 31. 12. 2006 a ich porovnanie s očakávanou hodnotou k 31.12.2008 (Opatrenie 2.1 – SOP Ľudské zdroje – zlepšenie zamestnateľnosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením)
- 36 Stav sledovaných a napĺňaných indikátorov o SOP Ľudské zdroje k 31.12.2007 a ich porovnanie s očakávanou hodnotou k 31.12.2008 (Opatrenie 2.2- Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladenie pracovného a rodinného života)
- 37 Prehľad pôsobnosti LPSI podporených v roku 2007
- 38 Ukazovatele úspešnosti realizácie dopytových projektov zo systému ITMS za JPD Cieľ 3 k 31.12.2006 a 31.12. 2007 (prehľad štatistických výsledkov implementácie)

Prílohy ku kapitole 4:

- 1 Vývoj počtu poberateľov dôchodkových dávok v invalidite, výšky priemerného vyplateného invalidného dôchodku a výdavkov na dôchodkové dávky v invalidite(2001- 2006)
- 2 Schémy povinného zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách (kvótny systém)
- 3 Základné povinnosti zamestnávateľov v oblasti starostlivosti o zamestnanca so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách)
- 4 Dôvod pre ktorý žiak chodí do školy
- 5 Predstava o svojej budúcnosti po ukončení ZŠ

Prílohy ku kapitole 5:

- 1 Porovnanie štrukturálnych indikátorov makroekonomického prostredia medzi krajinami EÚ 27 v roku 2007
- 2 Porovnanie štrukturálnych indikátorov v oblasti zamestnanosti medzi krajinami EÚ 27 v roku 2007
- 3 Porovnanie štrukturálnych indikátorov v oblasti sociálnej kohézie medzi krajinami EÚ 27 v roku 2007

Prilohy ku kapitole 1

1. Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR

Ukazovateľ	Merná jednotka	2002	2003	2004	2005	2006	2007
HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT 1)							
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mld. Sk	1108,1	1222,5	1361,7	1485,3	1659,6	1851,8
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	108,8	110,3	111,4	109,1	111,7	111,6
Hrubý domáci produkt v s. c. predchádz.roka 2)							
Hrubý domáci produkt v s. c. 3)	mld. Sk	1066,9	1160,9	1286,2	1451,1	1612,1	1831,6
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	104,8	104,8	105,2	106,6	108,5	110,4
Podiel súkromného sektora na HDP	%	88,9	89,2	90,1	90,8	91,0	91,6
Priemerný počet zamestnancov v hospodárstve 4)							
Priemerný počet zamestnancov v hospodárstve 4)	tis. osôb	1854,2	1852,1	1803,2	1813,8	1855,2	1890,5
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	99,8	99,9	97,4	100,6	102,3	101,9
Produktivita práce z HDP 5)							
index, rovn. obd. predchádz. roku = 100 v b. c.	%	109,0	110,4	114,4	108,4	109,2	109,5
index, rovn. obd. predchádz. roku = 100 v s. c.	%	105,0	104,9	108,1	105,9	106,1	108,3
INFLÁCIA 6)							
Medziročná miera inflácie							
posledný mesiac obdobia	%	3,4	9,3	5,9	3,7	4,2	3,4
v priemere za obdobie	%	3,3	8,5	7,5	2,7	4,5	2,8

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2007

1) metóda ESNÚ 95, revidované údaje; v rokoch 2004-2006 podľa predbežných ročných účtov; údaje od roku 2007 sú spresnenými štvrtročnými odhadmi

2) v stálych cenách predchádzajúceho roka

3) v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2000

4) podľa ESNÚ 95, revidované údaje, obsah ukazovateľa je v metodických vysvetlivkách

5) vypočítaná ako podiel HDP a počtu zamestnancov podľa ESNÚ 95, revidované údaje

6) počítaná zo spotrebiteľských cien na báze roku 2000, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

7) bežné ceny, hodnoty typu FOB; údaje od roku 2006 sú predbežné; údaje za roky 2004 a 2005 sú spracované podľa metodiky platnej od 1.1.2005; údaje za roky 2006 a 2007 sú upravené podľa metodiky platnej od 2007

8) VZPS - Výberové zisťovanie pracovných síl; v priemere za obdobie

2. Indexy spotrebiteľských cien

Rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100						
Odbory COICOP	Stále váhy o/oo v	2007				
		marec	jún	september	december	rok
Úhrn za SR	1000,0	102,7	102,5	102,8	103,4	102,8
v tom:						
Potraviny a nealkoholické nápoje	158,0	102,9	102,0	103,9	107,7	104,0
Alkoholické nápoje a tabak	45,2	105,0	105,2	101,7	101,2	103,7
Odevy a obuv	43,6	101,1	100,9	100,7	100,9	100,8
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	283,0	105,8	106,7	106,8	104,4	106,0
Nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domu	54,2	100,3	100,2	99,6	99,5	99,9
Zdravotníctvo	25,7	103,8	96,9	95,1	97,9	98,4
Doprava	94,8	96,8	96,4	97,9	102,0	97,5
Pošty a telekomunikácie	37,2	98,9	98,5	103,3	103,3	100,1
Rekreácia a kultúra	79,9	100,7	100,4	100,2	99,7	100,3
Vzdelávanie	15,1	103,9	103,8	103,6	103,7	103,8
Hotely, kaviarne a reštaurácie	69,5	102,8	102,3	101,8	102,7	102,3
Rozličné tovary a služby	93,8	102,7	102,4	102,0	104,6	102,7

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2007

3. Výstavba a úbytok bytov

Ukazovateľ		Počet bytov			Úbytok bytov	
		začatých v roku 2007	rozostavaných k 31.12.2007	dokončených v roku 2007	spolu v roku 2007	z toho asanáciou v roku 2007
Byty spolu	a)	18 116	55 259	16 473	1 442	1 251
	b)	88,0	102,2	114,0	100,0	105,4
v tom sektor:						
verejný	a)	2 632	5 600	3 155	18	17
	b)	78,0	87,9	147,2	43,9	60,7
súkromný	a)	15 484	49 659	13 318	1 424	1 234
	b)	89,9	104,1	108,3	101,6	106,5
z úhrnu bytov						
Byty v rodinných domoch	a)	10 107	33 974	7 897	,	,
	b)	117,3	107,0	103,1	,	,

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2007

a) počet

b) indexy, rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100

4. Medzinárodné porovnanie vývoja vybraných ekonomických ukazovateľov

Krajina, zoskupenie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Hrubý domáci produkt (indexy, rovn. obd. min. roku = 100, stále ceny)								
EÚ 27	103,8	102,0	101,2	101,3	102,5	101,9	103,0	102,9
Slovenská republika 1)	101,4	103,4	104,8	104,8	105,2	106,6	108,5	110,4
Česká republika	103,6	102,5	101,9	103,6	104,5	106,4	106,4	106,5
Maďarsko	105,2	104,1	104,4	104,2	104,8	104,1	103,9	101,3
Poľsko	104,3	101,2	101,4	103,9	105,3	103,6	106,1	106,5
Miera inflácie v % (priemerná ročná miera zmeny HICP) 2)								
EÚ 27	3,5	3,2	2,5	2,1	2,3	2,3	2,3	2,4
Slovenská republika	12,2	7,2	3,5	8,4	7,5	2,8	4,3	1,9
Česká republika	3,9	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0
Maďarsko	10,0	9,1	5,2	4,7	6,8	3,5	4,0	7,9
Poľsko	10,1	5,3	1,9	0,7	3,6	2,2	1,3	2,6
Miera zamestnanosti v % 3)								
EÚ 27	62,1	62,5	62,4	62,6	62,7	63,4	64,4	.
Slovenská republika	56,3	56,7	56,5	57,9	56,7	57,7	59,4	60,7
Česká republika	64,9	65,0	65,5	64,9	64,1	64,8	65,3	66,1
Maďarsko	55,9	56,1	56,2	57,0	56,6	56,9	57,3	57,3
Poľsko	55,1	53,7	51,7	51,4	51,4	52,8	54,5	57,0
Harmonizovaná miera nezamestnanosti v % 4)								
EÚ 27	9,4	8,7	9,0	9,2	9,3	9,0	8,3	7,3
Slovenská republika	19,1	19,4	18,7	17,2	18,6	16,3	13,4	11,3
Česká republika	8,8	8,0	7,1	7,6	8,3	8,0	7,2	5,4
Maďarsko	6,6	5,7	5,6	5,8	5,9	7,2	7,5	7,4
Poľsko	16,6	18,7	20,2	19,7	19,4	18,0	14,0	9,7
Produktivita práce v % (EÚ 25 = 100) 5)								
EÚ 27	96,0	96,2	96,4	96,3	96,4	96,5	96,5	.
Slovenská republika	54,7	56,1	59,1	60,1	62,2	64,8	67,5	.
Česká republika	58,3	59,2	60,4	63,9	65,2	66,0	68,4	.
Maďarsko	62,0	65,6	67,9	68,7	69,8	71,3	72,5	.
Poľsko	53,3	54,1	56,1	57,3	58,8	59,0	59,5	.
Pracovné náklady (indexy, 2000 = 100) 6)								
EÚ 27
Slovenská republika	100,0	107,1	125,6	139,3	147,6	160,2	173,3	158,4
Česká republika	100,0	114,0	123,6	131,8	139,4	145,2	154,3	141,0
Maďarsko	100,0	116,1	138,7	150,1	159,3	173,8	188,2	182,0
Poľsko	100,0	.	101,6	105,4	112,9	115,4	.	116,4
Mzdy a príjmy (indexy, 2000 = 100) 7)								
EÚ 27
Slovenská republika	100,0	106,7	126,1	138,9	150,4	162,0	176,1	160,4
Česká republika	100,0	114,1	123,6	131,8	139,6	146,5	155,6	142,2
Maďarsko	100,0	118,0	143,2	156,2	166,5	182,2	198,7	191,7
Poľsko	100,0	.	101,6	104,2	109,4	113,1	143,1	106,7

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2007

1) revidované údaje, zo stálych cien vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2000

2) HICP - harmonizovaný index spotrebiteľských cien

3) podiel zamestnaných osôb vo veku 15 - 64 rokov na celkovom počte obyvateľov v rovnakej vekovej skupine

4) z Výberového zisťovania pracovných síl; harmonizácia znamená, že Eurostat spracováva národné údaje rovnakým spôsobom, aby boli údaje medzi členskými štátmi porovnateľné; sezónne očistené údaje

5) HDP v parite kúpnej sily (PPS) na jednu zamestnanú osobu

6) nominálne pracovné náklady spolu za celé hospodárstvo okrem poľnohospodárstva, rybolovu, súkromných domácností so zamestnanými osobami

7) priemerné nominálne mzdy a príjmy za celé hospodárstvo okrem poľnohospodárstva, rybolovu, súkromných domácností so zamestnanými osobami

Prilohy ku kapitole 2

1 Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2007 (priemer za rok v %)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
15+ roční	52,3	61,1	44,2
15 – 64 roční	60,7	68,4	53,1
Podľa vekových skupín			
15 - 19 roční	4,4	5,3	3,5
20 - 24 roční	48,6	54,1	42,8
25 - 29 roční	72,1	84,9	58,7
30 - 34 roční	76,6	87,4	65,4
35 - 39 roční	82,1	88,5	75,6
40 - 44 roční	82,7	84,6	80,8
45 - 49 roční	80,8	84,9	76,8
50 - 54 roční	75,7	79,6	71,9
55 - 59 roční	50,2	70,7	31,9
60 - 64 roční	15,4	25,8	7,1
65 a viac roční	1,2	1,5	1,0
Podľa vzdelania (15 - 64 roční)			
Základné	15,0	15,3	14,8
Učňovské	68,6	76,8	56,5
stredné (bez maturity)	71,1	81,3	59,7
učňovské s maturitou	78,3	87,9	63,7
úplné stredné všeobecné	41,9	44,5	40,5
úplné stredné odborné	73,9	82,1	67,2
vyššie odborné	71,6	71,5	71,5
vysokoškolské – 1. až 3. stupeň	83,8	89,3	78,4

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2. Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov v roku 2007 (priemer za rok)

Počet zamestnancov	Osoby	Podiel v %	Zmena podielu oproti r. 2006 v p. b.	Index 2007/ 2006
Spolu	2 222 733	100,0	0,0	102 ,5
v tom				
0 – 9	149 246	6,7	-1,0	89, 2
10 – 19	139 592	6,3	0,4	110 ,1
20 – 49	192 578	8,7	1,0	115 ,1
50 – 249	397 995	17,9	-0,7	98, 7
250 – 499	153 808	6,9	0,2	105 ,8
500 – 999	139 707	6,3	0,0	102 ,1
1000 a viac	383 557	17,2	0,4	105 ,3
Živnostníci (odhad)	666 250	30,0	-0,3	101 ,3

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2007

3. Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2007 (priemer za rok v %)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	11,0	9,8	12,5
Podľa vekových skupín			
15-19 roční	45,8	42,7	49,8
20-24 roční	16,8	17,4	16,1
25-29 roční	11,2	9,3	13,8
30-34 roční	10,3	8,6	12,4
35-39 roční	9,2	7,6	11,0
40-44 roční	10,2	9,8	10,7
45-49 roční	9,4	7,9	11,1
50-54 roční	10,2	7,9	12,5
55-59 roční	8,6	8,3	9,1
60-64 roční	6,1	5,0	9,4
65 a viac roční	3,0	7,2	3,5
Podľa vzdelania (15-64 roční)			
Základné	44,7	47,6	42,0
učňovské	12,3	10,6	15,7
stredné (bez maturity)	10,9	10,1	12,1
učňovské s maturitou	8,2	6,3	11,8
úplné stredné všeobecné	9,2	6,1	11,0
úplné stredné odborné	6,3	5,1	7,5
vyššie odborné	7,8	6,9	8,1
vysokoškolské	3,8	2,8	4,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

4. Evidovaná nezamestnanosť podľa veku za rok 2007 (priemer za rok)

Veková skupina	Počet uchádzačov o zamestnanie v osobách	Medziročný index 2007/2006	Podiel na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie v %
Spolu	249 011	84,5	100,0
15 – 24 roční	45 652	83,3	18,3
25 – 34 roční	58 265	84,4	23,4
35 – 49 roční	88 708	82,6	35,6
50 – 54 roční	35 751	85,1	14,4
55 – 59 roční	18 504	94,6	7,4
60 a viac roční	2 131	105,8	0,9

Zdroj: ÚPSVAR

Poznámka: priemer vypočítaný zo štvrtročných údajov

5. Evidovaná nezamestnanosť podľa vzdelania za rok 2007 (priemer za rok)

Vzdelanie	Počet uchádzačov o zamestnanie v osobách	Medziročný index 2007/2006	Podiel na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie v %
Spolu	249 011	84,5	100
vedecká výchova	122	107,0	0,0
vysokoškolské	10631	97,9	4,3
vyššie vzdelanie	1700	109,0	0,7
úplné stredné odborné s maturitou	32836	81,4	13,2
úplné stredné všeobecné s maturitou	7485	83,4	3,0
úplné stredné s maturitou	18442	82,6	7,4
stredné odborné bez maturity	1451	75,4	0,6
vyučenie	76340	79,2	30,7
základné	83600	87,0	33,6
bez vzdelania	16404	111,9	6,6

Zdroj: ÚPSVAR

Poznámka: priemer vypočítaný zo štvrtročných údajov

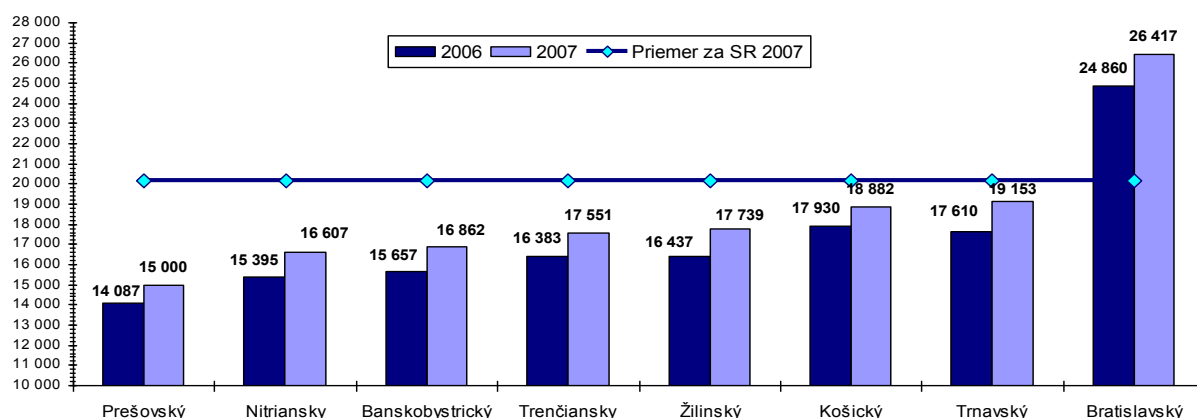
6. Evidovaná nezamestnanosť podľa odvetví v roku 2007 (priemer za rok)

Odvetvie	Počet uchádzačov o zamestnanie v osobách	Medziročný index 2007/2006	Podiel na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie v %
Spolu	294 790	87,9	100,0
v tom			
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	12 150	75,0	8,73
Rybolov, chov rýb,	15	83,3	0,01
Ťažba nerastných surovín	896	77,8	0,64
Priemyselná výroba	28 033	78,1	20,14
Výroba, rozvod elektriny, plynu, vody	754	86,7	0,54
Stavebníctvo	11 977	77,2	8,60
VO, MO, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	12 151	81,9	8,73
Hotely a reštaurácie	4 735	82,6	3,40
Doprava, skladovanie, pošty a telekom.	3 612	77,7	2,59
Finančné sprostredkovanie	984	85,9	0,71
Nehnuteľnosti, prenájom nehnuteľností, obchodné činnosti	3 169	85,4	2,28
Verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie	30 917	81,6	22,21
Školstvo	3 386	80,1	2,43
Zdravotníctvo, sociálna pomoc	4 397	79,4	3,16
Ostatné spoločenské služby	21 907	83,8	15,74
Činnosti domácnosti	102	100,0	0,07
Exteritoriálne organizácie a spolky	31	83,8	0,02

Zdroj: ÚPSVAR

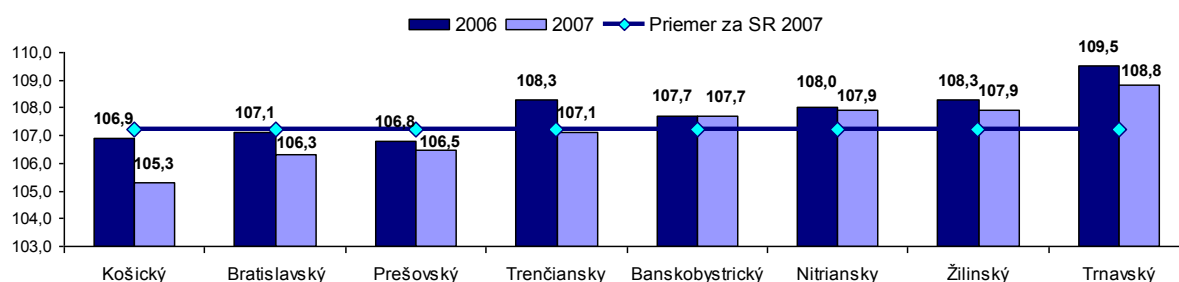
Poznámka: priemer vypočítaný zo štvrtročných údajov

7. Priemerná nominálna mesačná mzda v roku 2006 a 2007 podľa krajov (v Sk)

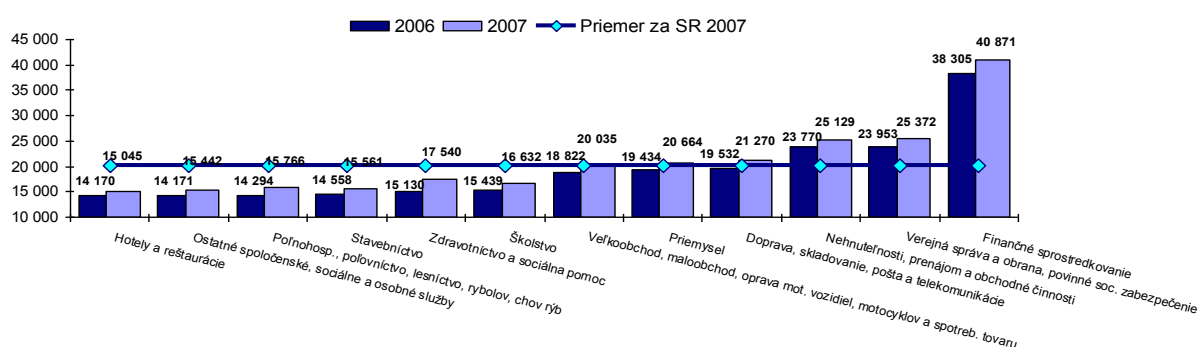
Zdroj: ŠÚ SR

8. Rast priemernej nominálnej mesačnej mzdy 2007/2006 podľa krajov (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

9. Priemerná nominálna mesačná mzda v roku 2006 a 2007 podľa odvetví (v Sk)

Zdroj: ŠÚ SR

10. Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavných tried klasifikácie zamestnaní (KZAM) (v Sk)

Hlavná trieda KZAM	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	22 512	19 105
Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	54 410	35 191
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	36 313	23 678
Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci	25 976	17 968
Nižší administratívni zamestnanci (úradníci)	18 058	15 611
Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	13 971	12 565
Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve	14 075	12 513
Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch	18 732	14 378
Obsluha strojov a zariadení	18 867	14 678
Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	12 808	10 194

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

**11. Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov
(v Sk)**

Región	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	22 512	19 105
Bratislavský	30 763	22 788
Trnavský	21 854	18 544
Trenčiansky	20 001	17 617
Nitriansky	19 600	17 785
Žilinský	20 029	16 933
Banskobystrický	18 940	18 613
Prešovský	17 827	18 451
Košický	22 325	18 670

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

**12. Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa vzdelania
(v Sk)**

Vzdelanie	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	22 512	19 105
Základné	14 656	10 680
Vyučení	17 378	12 128
Stredné (bez maturity)	16 950	12 827
Vyučení s maturitou	20 735	16 602
Úplné stredné všeobecné	21 218	16 855
Úplné stredné odborné	22 697	16 819
Vyššie odborné	24 958	19 250
Bakalárske	32 554	19 694
Vysokoškolské	43 236	25 747
Vedecká kvalifikácia	54 909	32 052

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

13. Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku (v Sk)

Vzdelanie	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	22 512	19 105
do 20 rokov	12 331	10 982
20 - 24 rokov	16 435	13 755
25 - 29 rokov	22 072	17 385
30 - 34 rokov	24 607	18 715
35 - 39 rokov	24 297	18 937
40 - 44 rokov	23 522	18 919
45 - 49 rokov	22 531	19 399
50 - 54 rokov	21 877	19 624
55 - 59 rokov	21 966	20 507
60 a viac rokov	22 191	19 357

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

14. Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia

Pohlavie/ zložky mzdy	Priemerná mesačná hrubá mzda	v tom zložky priemernej mesačnej hrubej mzdy					
		základná mzda	prémie a odmeny	príplatky a doplatky	náhrady mzdy	ostatné mzdové zložky	
Spolu	v Sk	21 658	13 884	2 694	1 659	2 424	997
	v %	100	64,11	12,44	7,66	11,19	4,60
Muži	v Sk	24 727	15 425	3 494	1 892	2 739	1 177
	v %	100	62,38	14,13	7,65	11,08	4,76
Ženy	v Sk	18 341	12 219	1 829	1 407	2 083	803
	v %	100	66,62	9,97	7,67	11,36	4,38

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

15. Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa KZAM (v Sk)

Hlavná trieda KZAM	Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
SR	22 512	25 163	18 625	19 105	22 101	17 852
Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	54 410	59 901	42 493	35 191	41 028	30 214
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	36 313	39 486	31 620	23 678	26 161	22 429
Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci	25 976	29 796	22 395	17 968	19 419	17 645
Nižší administratívni zamestnanci (úradníci)	18 058	21 246	16 783	15 611	16 595	15 439
Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	13 971	15 966	12 800	12 565	18 342	10 569
Kvalifikovaní robotníci v poľnoh., lesníctve	14 075	14 828	13 125	12 513	13 089	11 784
Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príb. odb.	18 732	20 361	13 127	14 378	14 518	12 739
Obsluha strojov a zariadení	18 867	20 238	15 175	14 678	14 981	10 849
Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	12 808	14 620	11 130	10 194	11 751	9 634

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

16. Mzdové pásma priemernej mesačnej hrubej mzdy v Sk

16. Mzdové pásmo priemernej mesačnej hrubej mzdy v Sk	Podiely zamestnancov podľa hlavných tried zamestnaní v %									
	Spolu	1	2	3	4	5	6	7	8	9
menej ako 6000	1,20	0,16	1,35	0,49	1,46	2,60	0,65	0,44	0,50	4,49
6001 - 7000	0,59	0,06	0,38	0,22	0,82	1,03	0,38	0,26	0,23	2,05
7001 - 8000	1,46	0,08	0,52	0,41	1,46	2,80	2,42	1,25	0,74	5,21
8001 - 9000	2,54	0,33	0,73	0,41	2,25	5,37	5,43	2,32	1,50	9,84
9001 - 10000	3,81	0,62	1,07	0,74	5,10	10,14	6,12	3,27	2,70	11,41
10001 - 11000	4,37	0,73	1,08	1,21	6,35	11,68	8,78	4,33	3,45	10,30
11001 - 12000	4,78	0,72	1,24	1,91	6,92	11,33	9,91	5,36	4,30	9,17
12001 - 13000	5,25	0,95	1,70	2,96	7,50	10,05	11,18	5,77	5,57	8,34
13001 - 14000	5,45	1,02	1,90	3,70	7,99	8,20	11,13	5,85	6,47	8,07
14001 - 15000	5,49	1,28	2,25	4,57	8,12	6,66	8,39	5,80	6,88	6,90
15001 - 16000	5,42	1,56	2,70	5,16	7,19	5,35	7,30	6,12	6,95	5,73
16001 - 17000	5,35	1,55	2,90	5,70	6,51	4,55	6,05	6,12	7,35	4,15
17001 - 18000	5,13	1,76	3,13	5,64	5,96	3,75	4,09	6,10	7,35	3,01
18001 - 19000	4,77	1,93	3,40	5,56	5,29	3,09	3,62	5,72	6,54	2,48
19001 - 20000	4,25	2,27	3,66	5,32	4,38	2,38	2,83	5,10	5,27	1,83
20001 - 21000	3,78	2,28	3,76	5,18	3,31	1,66	2,63	4,48	4,47	1,42
21001 - 22000	3,34	1,98	3,89	4,97	2,58	1,36	1,80	3,66	3,70	1,21
22001 - 23000	3,01	2,01	3,66	4,72	2,09	1,13	1,72	3,22	3,14	0,99
23001 - 24000	2,74	2,11	3,48	4,39	1,95	0,98	1,26	2,75	2,80	0,70
24001 - 25000	2,51	2,04	3,15	3,87	1,64	0,89	0,86	2,52	2,77	0,52
25001 - 26000	2,24	2,16	3,06	3,45	1,40	0,82	0,86	2,31	2,23	0,44
26001 - 27000	1,95	2,02	2,90	3,09	1,29	0,68	0,53	2,05	1,65	0,30
27001 - 28000	1,70	2,00	2,85	2,61	1,01	0,58	0,65	1,80	1,34	0,24
28001 - 29000	1,57	2,05	2,82	2,27	0,95	0,45	0,35	1,63	1,28	0,23
29001 - 30000	1,41	1,81	2,73	2,09	0,71	0,42	0,17	1,46	1,08	0,20
30001 - 35000	5,29	9,30	11,50	7,29	2,73	1,17	0,63	5,20	4,09	0,53
35001 - 40000	3,44	8,18	8,17	4,19	1,28	0,39	0,15	3,15	3,11	0,13
40001 - 45000	2,09	6,62	5,53	2,66	0,80	0,17	0,08	1,27	1,68	0,06
45001 - 50000	1,23	5,54	3,66	1,61	0,36	0,14	0,03	0,40	0,59	0,03
50001 - 60000	1,41	9,22	4,47	1,73	0,31	0,12	0,02	0,17	0,25	0,02
60001 a viac	2,42	25,65	6,34	1,88	0,27	0,06	0,00	0,11	0,03	0,00

Zdroj: Informačný systém o priemerných zárobkoch za rok 2007

Poznámka: tabuľka zahŕňa všetkých zamestnancov, bez rozdielu na aký pracovný úväzok pracujú
Hlavné triedy Klasifikácie zamestnaní (KZAM)

1 - Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci
duševní zamestnanci

3 - Technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci
zamestnanci (úradníci)

5 - Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode
poľnohospodárstve, lesníctve

7 - Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch
zariadení

9 - Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci

2 - Vedeckí a odborní

4 - Nižší administratívni

6 - Kvalifikovaní robotníci v

8 - Obsluha strojov a

17. Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2006 podľa odvetví (v Sk)

Kategória a oddiel OKEČ	Celkové náklady práce	z toho						subvencie
		priame náklady spolu	z toho		nepriame náklady spolu	z toho		
			mzdy	náhrady mzdy		povinné príspevky na sociálne zabezpečenie	nepovinné príspevky na sociálne zabezpečenie	
Priemer za SR	27 362	19 995	17 425	2 273	7 382	6 235	170	- 15
A Pôdohospodárstvo	21 482	15 499	13 562	1 766	5 996	5 224	126	- 14
C Ťažba nerastných surovín	30 703	20 845	17 938	2 669	9 954	8 252	371	- 96
D Priemyselná výroba	27 197	19 554	16 952	2 412	7 647	6 327	203	- 4
E Výroba a rozvod elekt., plynu a vody	40 584	27 990	23 231	4 089	12 594	8 792	711	- 0
F Stavebníctvo	26 441	19 484	17 119	2 149	6 970	6 073	106	- 13
G Obchod	27 267	20 414	18 129	1 958	6 855	5 957	106	- 2
H Hotely a reštaurácie	18 198	13 451	11 990	1 253	4 747	4 194	54	-
I Doprava, pošty, telekomunikácie	29 357	21 107	18 248	2 558	8 257	6 710	277	- 7
J Finančné sprostredkovanie	52 970	39 918	35 136	4 096	13 052	10 323	409	-
K Nehnutelnosti, prenájom, obch. čin.	33 906	25 829	22 581	2 608	8 084	6 954	163	- 7
L Verejná správa, obrana	28 358	20 685	18 842	1 543	7 690	6 482	165	- 17
M Školstvo	23 353	17 065	14 359	2 513	6 323	5 637	88	- 34
N Zdravotníctvo a sociálna pomoc	23 295	17 206	14 767	1 819	6 185	5 585	83	- 96
O Ostatné spoločenské služby	23 872	17 371	15 517	1 770	6 505	5 676	68	- 3

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

Prilohy ku kapitole 3

1. Výdavky základného fondu nemocenského poistenia(ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2007

Vyplatené dávky (v Sk)	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2007
Nemocenské	355 069 361	380 235 090	387 800 599	384 576 052	363 232 562	367 892 178	2 238 805 842
Ošetrovné	14 918 118	17 373 478	23 251 959	15 756 118	14 045 098	15 212 986	100 557 757
vyrovnávací dávka	42 169	44 128	50 286	90 791	41 886	113 554	382 814
Materské	109 606 851	110 603 130	99 871 649	109 726 137	108 368 568	117 464 408	655 640 743
Spolu	479 636 499	508 255 826	510 974 493	510 149 098	485 688 114	500 683 126	2 995 387 156
zúčtovanie dávok §122, ods.8	0	-23 400	-22 522	-52 372	-66 594	-161 598	-326 486
Celkom výdavky ZFNP	479 636 499	508 232 426	510 951 971	510 096 726	485 621 520	500 521 528	2 515 424 170

Vyplatené dávky (v Sk)	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2007
nemocenské	347 819 107	363 442 161	348 394 629	359 781 024	393 769 761	396 154 102	4 448 166 626
ošetrovné	14 318 459	12 110 196	12 609 479	12 471 350	18 533 924	18 176 896	188 778 061
vyrovnávací dávka	75 180	73 895	74 427	40 961	48 636	52 378	748 291
materské	114 609 283	124 619 112	126 939 542	124 939 038	127 422 925	122 347 432	1 396 518 075
Spolu	476 822 029	500 245 364	488 018 077	497 232 373	539 775 246	536 730 808	6 034 211 053
zúčtovanie dávok §122, ods.8	-110 941	-154 136	-190 395	-311 697	-316 620	0	-1 410 275
Celkom výdavky ZFNP	476 711 088	500 091 228	487 827 682	496 920 676	539 458 626	536 730 808	6 032 800 778

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	<i>I. polrok 2007</i>
nemocenské	84 734	96 261	105 623	93 310	86 157	83 805	549 890
ošetrovné	11 008	11 590	16 594	11 136	9 589	9 860	69 777
vyrovnávací dávka	59	57	57	80	98	91	442
materské	16 788	17 565	16 421	16 296	16 318	16 857	100 245
Spolu	112 589	125 473	138 695	120 822	112 162	110 613	720 354

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Júl	August	September	Október	November	December	<i>Rok 2007</i>
nemocenské	80 030	79 351	75 692	83 398	89 596	90 871	1 048 828
ošetrovné	9 680	7 394	7 378	7 916	11 457	11 585	125 187
vyrovnávací dávka	68	92	74	64	56	55	851
materské	16 915	17 422	17 532	17 545	17 311	18 398	205 368
Spolu	106 693	104 259	100 676	108 923	118 420	120 909	1 380 234

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Priemerná mesačná výška dávky v Sk	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	<i>I. polrok 2007</i>
nemocenské	4 190	3 950	3 672	4 121	4 216	4 390	4 071
ošetrovné	1 355	1 499	1 401	1 415	1 465	1 543	1 441
vyrovnávací dávka	715	774	882	1 135	427	1 248	866
materské	6 529	6 297	6 082	6 733	6 641	6 968	6 540

Priemerná mesačná výška dávky v Sk	Júl	August	September	Október	November	December	<i>Rok 2007</i>
nemocenské	4 346	4 580	4 603	4 314	4 395	4 360	4 241
ošetrovné	1 479	1 638	1 709	1 575	1 618	1 569	1 508
vyrovnávací dávka	1 106	803	1 006	640	869	952	879
materské	6 776	7 153	7 240	7 121	7 361	6 650	6 800

Zdroj: Sociálna poisťovňa

2. Počet poberateľov dôchodku a výška dôchodkovej dávky podľa rodu

Typ dôchodku	Počet poberateľov k:		Priemerná výška k:	
	31.12.2007		31.12.2007	
Starobný	916	9418		885
muži	298	0699		968
ženy	618 872		8 081	
Predčasný starobný	48	2259		398
muži	34	3749		883
ženy	13 851		8 125	
Invalidný	195	1396		621
muži	106	1907		120
ženy	88 949		5 996	
Vdovský (ženy)sólo	44 335		5 544	
Vdovecký (muži)sólo	4 096		3 949	
Sirotský	29	6453		242
muži	7	4193		036
ženy	22 226		3 310	
S p o l u	1 238 381		X	

Zdroj: Sociálna poisťovňa

3. Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2007

Výška dôchodku v Sk	Počet poberateľov (sólo) dôchodku			
	Starobný	Predčasný starobný	Invalidný	Sirotský
2 000 - 3 899	10 066	0	26 226	24 441
3 900 - 5 999	28 521	11	52 562	4 671
6 000 - 7 999	191 526	16 841	57 123	482
8 000 - 9 999	266 380	14 487	41 362	44
10 000 - 12 999	108 664	11 460	11 172	7
13 000 - 15 999	21 983	3 314	2 078	0
16 000 - 18 999	7 518	810	436	0
nad 19 000	3 586	168	94	0
Spolu	638 244	47 091	191 053	29 645

Zdroj: Sociálna poisťovňa

4. Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2007

v tis. Sk

	Základný starobného (ZFSP)	fond poistenia	Základný invalidného (ZFIP)	fond poistenia	Spolu
Druh dôchodku	Výdavky		výdavky		výdavky
Starobný	91 274 234			X	91 274 234
Predčasný starobný	4 873 556			X	4 873 556
Invalidný		X	15 379 797		15 379 797
Vdovský	10 612 748		2 428 105		13 040 853
vdovecký	546 413		175 469		721 882
Sirotský	186 430		1 042 277		1 228 707
Spolu	107 493 381		19 025 648		126 519 029
poistné (§128, f zsp)			5 553 151		5 553 151
príspevky na SDS za pob. ID			67 468		67 468
zúčt. dávok §112,odst.8 zsp	2 573		1 439		4 012
ú h r n	107 495 954		24 647 706		132 143 660
Štátom hradené dávky					
dôchodok manželky					23 763
sociálny dôchodok					227 652
Iné					3
zvýšenie pre bezvládnosť					295 469
zvýšenie z dôvodu JZP					52 801
zvýšenie za odboj a rehabilitáciu					349 608
príplatok za štátnu službu					8 825
invalidný dôchodok z mladosti					102 262
vianočný príspevok-dopl.r. 2006					31 632
vianočný príspevok- rok 2007					1 639 116
Spolu					2 731 131
celkový úhrn *)					134 874 791

*) z toho výdavky na vyplatené dôchodky do cudziny 506 423 tis. Sk (z toho ZFSP 434 279 tis. Sk a ZFIP 72 144 tis.Sk)

Zdroj: Sociálna poisťovňa

5. Výdavky základného fondu úrazového poistenia(ZFÚP) v roku 2007

v tis. Sk

<i>Dávka podľa druhu</i>	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2007
úrazový príplatok	7 302	8 572	7 974	7 294	7 400	8 066	46 608
úrazová renta	31 348	31 927	35 831	35 074	33 672	33 312	201 164
jednorazové vyrovnanie	1 237	1 408	1 184	2 238	1 192	1 447	8 706
pozostalostná úrazová renta	684	769	700	689	686	687	4 215
jednorazové odškodnenie	1 363	383	6 281	1 690	2 398	3 650	15 765
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	30 082	31 692	30 164	38 657	44 175	30 625	205 395
náhrada nákladov spojených s liečením	138	165	441	347	311	101	1 503
náhrada nákladov spojených s pohrebom	118	153	258	101	179	950	1 759
výplata poistných plnení z minulých rokov	5 258	1 791	188	169	2 841	633	10 880
zúčtovanie dávok podľa §112, ods.8	0	-14	-57	-4	-264	-244	-583
Spolu	77 530	76 846	82 964	86 255	92 590	79 227	495 412
9 % prevod fin. prostr. do ZFSP a DSS	91	105	423	194	163	173	1 149
18 % prevod fin. prostr. do ZFSP za pober. úrazovej renty	0	0	2 856	0	0	0	2 856
Celkom výdavky ZFÚP	77 621	76 951	86 243	86 449	92 753	79 400	499 417

v tis. Sk

<i>Dávka podľa druhu</i>	Júl	August	Septemb er	Október	Novemb er	Decemb er	Rok 2007
úrazový príplatok	6 907	8 163	7 472	7 467	7 723	9 678	94 018
úrazová renta	38 126	37 878	36 714	36 660	39 924	38 656	429 122
jednorazové vyrovnanie	1 137	2 840	895	1 075	1 341	-11 338	4 655
pozostalostná úrazová renta	724	716	917	703	766	892	8 933
jednorazové odškodnenie	1 636	2 031	3 149	1 208	3 744	7 060	34 593
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	40 345	53 810	37 775	34 755	38 926	39 401	450 407
náhrada nákladov spojených s liečením	460	257	127	81	138	122	2 688
náhrada nákladov spojených s pohrebom	320	132	346	184	292	-25	3 008
výplata poistných plnení z minulých rokov	639	2 387	605	136	525	1 726	16 898
zúčtovanie dávok podľa §112, ods.8	-140	4	-107	-144	-169	0	-1 139
s p o l u	90 154	108 218	87 893	82 125	93 210	86 172	1 043 184

9 % prevod fin. prostr. do ZFSP a DSS	142	199	322	178	341	194	2 525
18 % prevod fin. prostr. do ZFSP za pober. úrazovej renty	0	0	0	13 747	0	10 184	26 787
Celkom výdavky ZFÚP	90 296	108 417	88 215	96 050	93 551	96 550	1 072 496

Zdroj: Sociálna poisťovňa

6. Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2007

Druh úrazovej dávky	Počet dávok vyplatených	Priemerná výška vyplatenej dávky z ÚP v Sk
Náhrada za stratu na zárobku počas PN *	180	4 474
Náhrada za stratu na zárobku po skončení PN	640	6 072
Náhrada za stratu na dôchodku	0	0
Náhrada nákladov na výživu pozostalých	4	11 018
Náhrada za bolesť	108	67 089
Náhrada za SSU	56	428 206
Náhrada nákladov spojených s liečením	27	1 155
Náhrada nákladov spojených s pohrebom	10	29 261
Jednorazové odškodnenie pozostalých	6	10 750
Náhrada za stratu na zárobku počas PN po 1.1.2004	0	0
Náhrada za bolesť **	11 558	16 129
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	2 078	118 947
Náhrada nákladov spojených s liečením	1 029	1 652
Náhrada nákladov spojených s pohrebom	93	31 208
Jednorazové vyrovnanie	61	68 155
Jednorazové odškodnenie	110	318 874
Úrazový príplatok	34 000	2 770
Pracovná rehabilitácia	0	0
Rehabilitačné	0	0
Rekvalifikácia	0	0
Rekvalifikačné	0	0
Úrazová renta	62 955	6 963
Pozostalostná úrazová renta	3 313	2 729

* Dávky v 1. – 10. riadku sú vyplácané podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003

** Dávky v 11. –23. riadku sú vyplácané podľa zákona o sociálnom poistení (vrátane prekvalifikovaných úrazových rent)

Zdroj : Sociálna poisťovňa

7. Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v Sk v roku 2007

Obdobie	Výdavky ZFGP v Sk		
	na dávku garančného poistenia	úhrada príspevkov na starobné dôch. sporenie	Spolu
Január	14 551 095	67 612 666	82 163 761
Február	3 524 388	60 777 101	64 301 489
Marec	3 029 890	72 391 585	75 421 475
Apríl	1 468 646	80 117 227	81 585 873
Máj	3 514 142	71 808 023	75 322 165
Jún	6 618 411	63 364 180	69 982 591
Júl	663 343	75 247 188	75 910 531
August	2 746 248	73 299 941	76 046 189
September	5 404 455	69 544 778	74 949 233
Október	5 745 669	72 076 847	77 822 516
November	4 341 477	70 659 036	75 000 513
December	17 802 745	81 937 873	99 740 618
Rok 2007	69 410 509	858 836 445	928 246 954

Zdroj: Sociálna poisťovňa

8. Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2007

Mesiac	Počet vyplatených dávok v nezamestnanosti		Priemerná výška dávky v nezamestnanosti v Sk		Celková výška výdavkov na dávky v Sk	
	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2006	Rok 2007
Január	28 489	20 873	5 749	6 666	163 790 291	139 130 607
Február	32 811	24 180	5 813	6 540	190 723 890	158 127 433
Marec	31 854	24 120	5 520	6 261	175 830 561	151 018 487
Apríl	31 182	23 080	5 905	6 751	184 129 220	155 821 036
Máj	29 199	22 333	5 742	6 530	167 668 028	145 834 870
Jún	27 896	21 664	5 959	6 766	166 226 496	146 579 925
Júl	25 727	20 911	6 006	6 813	154 522 360	142 472 920
August	25 862	22 243	6 076	6 817	157 137 608	151 623 169
September	24 484	22 459	6 365	7 135	155 832 445	160 255 370
Október	23 096	23 087	5 975	6 571	137 993 735	151 703 661
November	21 606	21 477	6 302	7 031	136 166 299	150 994 281
December	21 686	21 300	6 340	6 740	137 493 552	143 566 080
Spolu	323 892	267 727	X	X	1 927 514 484	1 797 127 838
Priemer	26 991	22 311	5 951	6 713	160 626 207	149 760 653

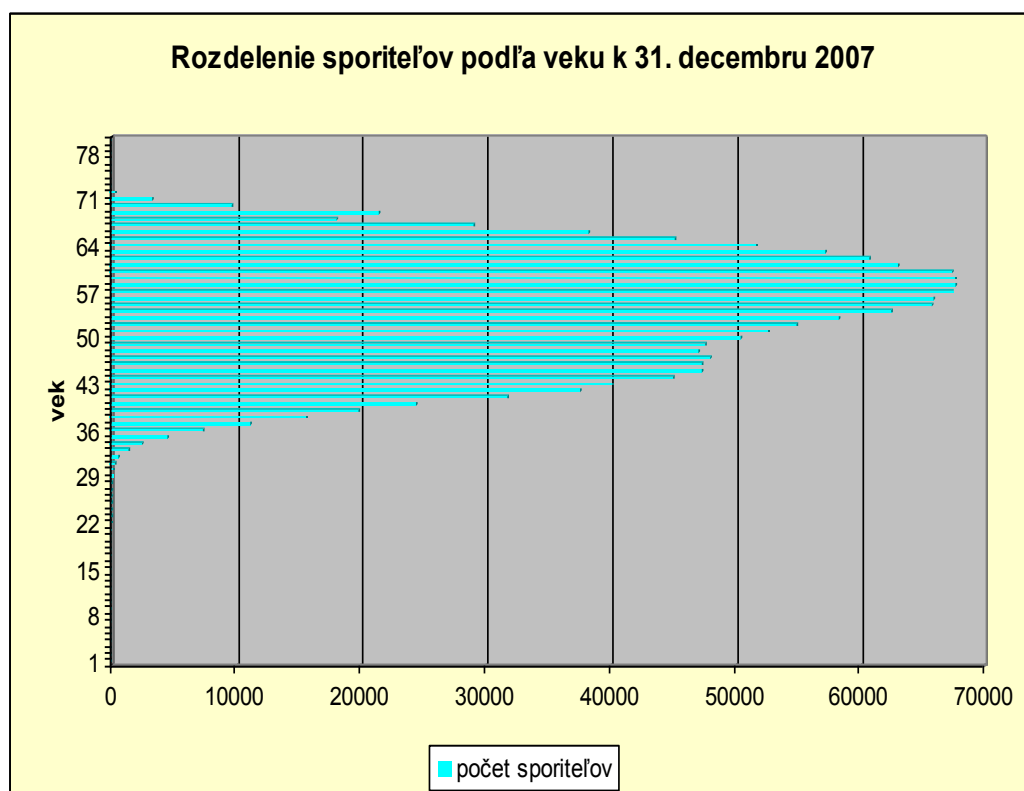
Zdroj: Sociálna poisťovňa

9. Prehľad údajov o majetku v dôchodkových fondoch k 31. decembru 2007

Spoločnosť	čistá hodnota majetku (v tis. Sk) v konzervatívnom fonde	čistá hodnota majetku (v tis. Sk) vo vyváženom fonde	čistá hodnota majetku (v tis. Sk) v rastovom fonde	Spolu (v tis. SK)	Podiel na trhu
1. Aegon d.s.s	217 107	1 357 791	3 763 338	5 338 236	10,45%
2. Allianz – Slovenská d.s.s.	772 330	5 044 355	9 885 164	15 701 849	30,74%
3. Axa d.s.s.	463 543	3 733 561	9 883 447	14 080 551	27,57%
4. ČSOB d.s.s	105 632	880 918	1 887 868	2 874 418	5,63%
5. ING d.s.s.	180 773	1 676 958	3 738 959	5 596 690	10,96%
6. VÚB Generali d.s.s.	372 641	2 803 822	4 310 052	7 486 515	14,66%
Spolu	2 112 026	15 497 405	33 468 828	51 078 259	100,00%

Zdroj: Asociácia DSS

Tab. č. 10

11. Rozhodovacia činnosť v oblasti výchovných opatrení uložených podľa zákona o rodine v roku 2007

Kraj/výchovné opatrenia	Úrady práce,sociálnych vecí a rodiny				Okresné sudy			
	napomenutie	dohľad	obmedzenie	sociálne por.	napomenutie	dohľad	obmedzenie	sociálne por.
Bratislava	7	73	0	3	0	67	0	9
Trnava	38	29	0	1	1	23	0	3
Trenčín	24	27	0	3	13	82	2	4
Nitra	29	34	0	1	2	45	1	3
Žilina	0	6	0	3	1	41	0	6
Banská Bystrica	42	48	0	21	1	72	1	21
Prešov	13	102	0	0	8	42	0	5
Košice	52	28	0	0	5	37	0	3
SR spolu	205	347	0	32	31	409	4	54

Zdroj: ÚPSVaR

12. Dôvody vykonávania opatrení sociálnej kurately pre deti v roku 2007

Dôvody	Deti		
	spolu	0-14 rokov	15-18 rokov
sociálna kuratela detí - všetky prípady	25 316	9308	16 008
trestná činnosť	7361	-	7361
činnosť inak trestná	2564	2564	-
pomoc a ochrana v priestupkovom konaní	4458	873	3585
experimentovanie a závislosť na drogách	338	62	276
iné závislosti	246	53	193
zanedbávanie školskej dochádzky	7861	4669	3192
narušené vzťahy	834	338	496
iné /napr. šikana/	585	250	335
obeť trestného činu	308	183	125
svedok trestného činu	511	243	268

Zdroj: ÚPSVaR

13. Prehľad o resocializačnom príspevku v roku 2007

Resocializačný príspevok – vyplatené sumy a počet osôb v roku 2007			
	Počet osôb spolu	Finančné prostriedky spolu v %	Priemerne na osobu
Slovenská republika	3 100	100	1 363 Sk
Bratislavský kraj	249	9,5	1 589 Sk
Trnavský kraj	239	7	1 284 Sk
Trenčiansky kraj	199	6	1 252 Sk
Nitriansky kraj	337	12	1 509 Sk
Žilinský kraj	331	10,5	1 322 Sk
Banskobystrický kraj	538	17	1 348 Sk
Prešovský kraj	561	19	1 420 Sk
Košický kraj	646	19	1 247 Sk

Zdroj: ÚPSVaR

14. Poberatelia resocializačného príspevku v roku 2007 podľa veku a pohlavia

Vek	Ženy	Muži	Spolu
14 - 17	0	34	34
18 - 24	17	602	620
25 a viac	141	2 305	2 446
Celkom	158	2 941	3 100

Zdroj: ÚPSVaR

15. Zabezpečenie vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach v rokoch 2006-2007

Určený úrad PSVaR	Zabezpečenie vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach			Zabezpečenie vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach			Zabezpečenie vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach		
	(počet požadovaných miest)			(počet požadovaných miest)			(počet požadovaných miest)		
	2006			2007			2008		
	Krízové stredisko	Resocializačné stredisko	Pestúnske zariadenie	Krízové stredisko	Resocializačné stredisko	Pestúnske zariadenie	Krízové stredisko	Resocializačné stredisko	Pestúnske zariadenie
Bratislava	23	13	18	24	5	14	24	10	13
Trnava	4	0	14	4	4	11	8	5	11
Nitra	18	2	25	25	5	23	25	10	23
Trenčín	24	10	5	24	5	5	10	5	5
Banská Bystrica	11	3	11	11	2	9	16	8	8
Žilina	26	8	4	26	8	4	26	10	4
Košice	19	2	37	24	2	29	40	2	29
Prešov	38	0	25	38	0	22	38	10	20
Spolu	163	38	139	176	31	117	187	60	113

Zdroj: ÚPSVaR

16. Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/

Ukazovateľ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
celkový počet detí umiestnených na základe rozhodnutia súdu	6 578	6 508	6 210	6 230	6 510	6 416	5 983	5696 *
z toho umiestnené	DeD	3 637	3 493	3 260	3 324	3 859	4 191	4 709
	ŠŠI	1 555	1 621	1 586	1 545	1 238	885	0
	RDD a RDM	942	924	902	902	935	868	806
	DSS	444	470	462	459	478	472	468

Zdroj: ÚPSVaR

*v celkovom počte detí je zarátaných aj 215 detí, ktoré boli umiestnené na základe rozhodnutia súdu do krízového strediska /147/, resocializačného strediska /18/ a diagnostického centra /50/

17. Počet detských domovov a celkový počet detí umiestnených v detských domovoch (DeD)

Ukazovateľ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Celkový počet DeD	87	88	88	88	94	96	98	94
z toho	štátne DeD	75	75	75	76	78	79	81
	cirkevné a iné neštátne DeD	12	13	13	12	16	17	17
Celkový počet detí v DeD	3 637	3 493	3 260	3 324	3 859	4 191	4 709	4570
z toho	umiestnených v štátnych DeD	3 416	3 258	2 995	3 069	3 577	3 882	4 279
	umiestnených v cirkevných a neverejných DeD	221	235	265	255	282	309	430

Zdroj: ÚPSVaR

18. Formy starostlivosti v detských domovoch

Forma starostlivosti	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Profesionálne rodiny	57	60	71	81	126	116	162	208
Samostatné skupiny	69	94	136	182	242	294	328	327
Iné skupiny	282	243	178	138	125	141	169	166

Zdroj: ÚPSVaR

19. Počty umiestnených detí v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch

Počet umiestnených detí v jednotlivých formách	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
v profesionálnej rodine	116	119	145	157	181	222	317	399
v samostatnej skupine	708	952	1 336	1 810	2 430	2 862	3 123	3013
v iných skupinách	2 813	2 422	1 779	1 357	1 248	1 107	1 586	1158

Zdroj: ÚPSVaR

20. Výkon opatrení SPOD a SK pri zabezpečení náhradného rodinného prostredia - Počet detí zverených do náhradných rodín v rokoch 2001 – 2007

Rok	Osvojenie (zverené do predosvojiteľskej starostlivosti)	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2001	253	604	414	145	1416
2002	261	565	418	127	1371
2003	317	693	460	101	1571
2004	294	626	495	237	1652
2005	271	708	480	174	1633
2006	336	1144	365	179	2024
2007	414	1196	315	223	2148

Zdroj: ÚPSVaR

21. Prehľad kompenzácií sociálnych dôsledkov ŤZP cudzincov poskytnutých v roku 2007 formou peňažných príspevkov a peňažného príspevku za opatrovanie

Peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP a peňažný príspevok za opatrovanie	počet peňažných príspevkov	čerpanie finančných prostriedkov v tis. Sk
PP na osobnú asistenciu	4	303,8
PP na zaobstaranie pomôcky		
- na kúpu pomôcky	2	60,2
- na zácvik pomôcky alebo zácvik používania pomôcky		
- na úpravu pomôcky	1	38
PP na opravu pomôcky	-	-
PP na kúpu osobného motorového vozidla	-	-
PP na prepravu	1	11
PP na úpravu bytu, domu, garáže	3	320,1
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov		
- diétne stravovanie	30	171,4
- hygiena, opotrebovanie	25	117,5
- prevádzka os. motor. vozidla	18	160,5
- pes so špeciálnym výcvikom		
PP za opatrovanie (občan s ŤZP je cudzinec)	27	1206,84
Spolu	111	2 389,34

Zdroj: ÚPSVaR

22. Prehľad čerpania peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP za rok 2007

Peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP a peňažný príspevok za opatrovanie	priem. mesačný počet poberateľov	čerpanie finančných prostriedkov v tis. Sk
PP na osobnú asistenciu	5 915	512 403
PP na zaobstaranie pomôcky	226	125 221
- na kúpu pomôcky	216	112 186
- na zácvik pomôcky alebo zácvik používania pomôcky	1	106
- na úpravu pomôcky	25	12 928
PP na opravu pomôcky	26	3 571
PP na kúpu os. motorov. vozidla	119	284 845
PP na prepravu	2 118	64 344
PP na úpravu bytu, domu, garáže	330	315 159
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov	143 688	1 410 564
- diétne stravovanie	43 228	297 419
- hygiena, opotrebovanie	88 016	551 968
- prevádzka os. motor. vozidla	49 593	560 188
- pes so špeciálnym výcvikom	67	988
PP za opatrovanie	50 978	2 700 747
Spolu	196 051	5 416 602

Zdroj: ÚPSVaR

23. Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP v roku 2007 a v roku 2006

Peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP a peňažný príspevok za opatrovanie	Finančné prostriedky za rok 2007 v tis. Sk	Priemer. mesačný počet poberateľov v roku 2007	Priemerná výška peň. príspevkov v roku 2007 v Sk	Finančné prostriedky za rok 2006 v tis. Sk	Priemer. mesačný počet poberateľov v roku 2006	Priemerná výška peň. príspevkov v roku 2006 v Sk
Na osobnú asistenciu	512 403	5 915	7 219 mesačne	471 405	5 502	7 140 mesačne
Na zaobstaranie pomôcky	125 221	226	46 275	1 18 612	219	45 134
Na opravu pomôcky	3 571	26	11 410	4 314	31	11 597
Na prepravu	64 344	2 118	2 531 mesačne	57 162	1 878	2 537 mesačne
Na kúpu OMV	284 845	119	200 031	229 857	96	200 224
Na úpravu bytu, domu alebo garáže	315 159	330	79 545	249 170	278	74 826
Na kompenzáciu zvýšených výdavkov						
- na diétne stravovanie	297 419	43 228	* 300 /500 / 1000 mesačne	288 363	42 226	* 300 /500 / 1000 mesačne
- súvisiace s hygienou alebo opotrebovaním ŠBOBZ	551 968	88 016	* 500 mesačne	543 938	86 106	* 500 mesačne
- súvisiace so zabezpečením prevádzky OMV	560 188	49 593	* 900 mesačne	535 490	46 891	* 900 mesačne
-súvisiace so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom	988	67	* 1200 mesačne	938	62	* 1200 mesačne
Peňažný príspevok za opatrovanie	2 700 747	50 978	4 415 mesačne	2 771 270	49 466	4 669 mesačne
SPOLU	5 416 602	196 051		5 270 226	190 612	

Zdroj: ÚPSVaR

OMV-osobné motorové vozidlo

ŠBOBZ – šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia

* zákonom stanovená pevná výška peňažného príspevku

24. Počty a miesta v ústavných zariadeniach pre dospelých podľa zriaďovateľa

Zriaďovateľ	Spolu		110		120		130		140		150		160	
	počet	miesta	počet	miesta	počet	miesta	počet	miesta	počet	miesta	počet	miesta	počet	miesta
Spolu	378	27 372	201	13 235	13	1 703	11	471	91	7 033	2	140	60	4 790
Samosprávny kraj	194	17 994	93	7 242	1	438	3	300	45	5 339	1	110	51	4 565
ÚPSVaR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obec	71	5 852	57	4 472	9	1 190	2	42	3	148	0	0	0	0
Cirkevné právnické osoby	45	1 154	30	766	1	29	1	13	10	276	0	0	3	70
Ostatné právnické osoby	54	1 583	13	377	2	46	4	98	29	910	1	30	5	122
Fyzické osoby	14	789	8	378	0	0	1	18	4	360	0	0	1	33

Zdroj údajov: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR za rok 2006

25. Počty a miesta v ústavných zariadeniach pre deti podľa zriaďovateľa

Zriaďovateľ	Spolu		210		220		230		320	
	počet	miesta	počet	miesta	počet	miesta	počet	miesta	počet	miesta
Spolu	150	6 719	3	445	42	1 539	13	333	92	4 402
Samosprávny kraj	37	1 725	1	220	23	1 172	13	333	0	0
ÚPSVaR	77	4 063	0	0	0	0	0	0	77	4 063
Obec	2	34	0	0	2	34	0	0	0	0
Cirkevné právnické osoby	9	251	0	0	2	56	0	0	7	195
Ostatné právnické osoby	23	423	1	15	14	264	0	0	8	144
Fyzické osoby	2	223	1	210	1	13	0	0	0	0

Zdroj údajov: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR za rok 2006

Kódy jednotlivých druhov zariadení sú podľa metodických vysvetliviek:

110 – domovy dôchodcov

120 – domovy – penzióny pre dôchodcov

130 – domov sociálnych služieb pre dospelých s telesným postihnutím

140 – domov sociálnych služieb pre dospelých s kombináciou postihnutí

150 – domov sociálnych služieb pre dospelých so zmyslovým postihnutím

160 – domov sociálnych služieb pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania

210 – domov sociálnych služieb pre deti s telesným postihnutím

220 – domov sociálnych služieb pre deti s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania

230 – domov sociálnych služieb pre deti s duševnými poruchami a poruchami správania

320 – detský domov

26. Počet zariadení a miest sociálnych služieb podľa krajov a druhov zariadení a ich kapacita (spolu) za rok 2006

Kraj	Počet zariadení	Počet miest k 31.12.2006		
		Spolu	z toho starostlivosť poskytovaná	
týždenne			denne	
Zariadenia sociálnych služieb spolu	797	39 391	861	1 943
Bratislavský kraj	92	4 706	238	655
Trnavský kraj	91	4 428	61	76
Trenčiansky kraj	97	4 682	79	103
Nitriansky kraj	87	5 655	95	65
Žilinský kraj	92	4 733	100	196
Banskobystrický kraj	121	5 128	125	243
Prešovský kraj	118	5 044	72	303
Košický kraj	99	5 015	91	302
z toho				
domovy dôchodcov	201	13 258	0	0
domovy - penzióny pre dôchodcov	13	1 703	0	0
domovy sociálnych služieb pre dospelých s telesným postihnutím	11	471	0	0
domovy sociálnych služieb pre dospelých s kombináciou postihnutí	91	7 043	98	304
domovy sociálnych služieb pre dospelých so zmyslovým postihnutím	2	140	0	30
domovy sociálnych služieb pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania	60	4 790	143	392
domovy sociálnych služieb pre deti s telesným postihnutím	3	445	110	197
domovy sociálnych služieb pre deti s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	42	1 565	387	466
domovy sociálnych služieb pre deti s duševnými poruchami a poruchami správania	13	335	35	124
detské domovy	92	4 402	0	0
stanice opatrovateľskej služby	6	113	0	0
zariadenia pestúnskej starostlivosti	21	116	0	0
zariadenia chráneného bývania	11	237	0	0
domovy pre osamelých rodičov	25	523	0	0
útulky	65	1 496	0	24
krízové strediská	19	357	0	31
resocializačné strediská	19	314	0	0
rehabilitačné strediská	13	348	45	273
zariadenia opatrovateľskej služby	90	1 735	43	102

Zdroj údajov: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR za rok 2006 ¹

¹ V celkovom počte údajov zo Štatistického úradu SR sú zohľadnené i detské domovy, zariadenia

**27. Obyvatelia zariadení sociálnych služieb podľa krajov a druhov zariadení a ich kapacita (spolu)
za rok 2006**

Kraj	Obyvatelia k 31. 12. 2006	z toho			
		dlhodobo zdravotne postihnutí	osoby dôchodkovom veku	muži / chlapci	ženy / dievčatá
zariadenia sociálnych služieb spolu	38 232	24 453	21 299	16 713	21 519
Bratislavský kraj	4 521	2 860	2 722	1 604	2 917
Trnavský kraj	4 252	2 742	2 554	1 846	2 406
Trenčiansky kraj	4 608	2 920	3 004	1 763	2 845
Nitriansky kraj	5 448	3 859	3 486	2 505	2 943
Žilinský kraj	4 505	2 991	2 702	1 947	2 558
Banskobystrický kraj	4 985	3 142	2 616	2 181	2 804
Prešovský kraj	4 990	3 051	2 059	2 420	2 570
Košický kraj	4 923	2 888	2 156	2 447	2 476
z toho					
domovy dôchodcov	12 938	7 559	12 292	4 228	8 710
domovy - penzióny pre dôchodcov	1 684	540	1 671	413	1 271
domovy sociálnych služieb pre dospelých s telesným postihnutím	468	468	345	183	285
domovy sociálnych služieb pre dospelých s kombináciou postihnutí	6 780	6 780	3 513	3 259	3 521
domovy sociálnych služieb pre dospelých so zmyslovým postihnutím	131	131	53	64	67
domovy sociálnych služieb pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania	4 799	4 799	1 822	2 675	2 124
domovy sociálnych služieb pre deti s telesným postihnutím	398	398	0	218	180
domovy sociálnych služieb pre deti s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	1 552	1 552	0	850	702
domovy sociálnych služieb pre deti s duševnými poruchami a poruchami správania	292	292	0	161	131
detské domovy	4 236	354	0	2 346	1 890
stanice opatrovateľskej služby	78	20	0	28	50
zariadenia pestúnskej starostlivosti	111	7	0	56	55
zariadenia chráneného bývania	202	99	7	135	67
domovy pre osamelých rodičov	480	4	3	150	330
útulky	1 367	28	50	914	453
krízové strediská	478	1	0	216	262
resocializačné strediská	267	0	0	225	42
rehabilitačné strediská	367	285	101	170	197
zariadenia opatrovateľskej služby	1 604	1 136	1 442	422	1 182

Zdroj údajov: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR za rok 2006

28. Podiel obyvateľov v dôchodkovom veku na celkovej počte obyvateľov a na počte obyvateľov v zariadeniach sociálnych služieb – rok 2006

Kraj	Počet obyvateľov v SR	Počet dôchodcov SR	Počet obyvateľov v zariadeniach	Počet obyvateľov v zariadeniach v dôchodkovom veku	Podiel dôchodcov v% na počte	
					obyvateľov celkom	obyvateľov v zariadeniach
Spolu SR	5 393 637	1 232 904	38 232	21 299	22,86	55,71
v tom kraj						
Bratislavský	606 753	139 902	4 521	2 722	23,06	60,21
Trnavský	555 075	127 603	4 252	2 554	22,99	60,07
Trenčiansky	599 847	146 423	4 608	3 004	24,41	65,19
Nitriansky	707 305	173 171	5 448	3 486	24,48	63,99
Žilinský	695 326	151 415	4 505	2 702	21,78	59,98
Banskobystrický	655 762	159 641	4 985	2 616	24,34	52,48
Prešovský	800 483	165 480	4 990	2 059	20,67	41,26
Košický	773 086	169 269	4 923	2 156	21,90	43,79

Zdroj údajov: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR za rok 2006

29. Ubytovacie dni v zariadeniach sociálnych služieb podľa krajov – rok 2006

Kraj	Ubytovacie dni				
	spolu	z toho starostlivosť poskytovaná			
		týždenne	%	denne	%
Spolu zariadenia	12 578 237	178 535	1,4	294 665	2,3
v tom kraj					
Bratislavský	1 389 967	41 536	2,99	96 684	6,9
Trnavský	1 432 468	8 823	0,62	10 283	0,72
Trenčiansky	1 525 478	16 026	1,0	21 029	1,3
Nitriansky	1 888 291	21 664	1,1	12 703	0,6
Žilinský	1 509 541	21 084	1,4	25 550	1,6
Banskobystrický	1 690 763	29 820	1,7	41 003	2,4
Prešovský	1 632 600	11 532	0,7	46 171	2,8
Košický	1 509 129	28 050	1,8	41 242	2,73

Zdroj údajov: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR za rok 2006

**30. Príjmy, výdavky, zamestnanci a mzdové náklady v zariadeniach sociálnych služieb podľa krajov
– rok 2006**

Kraj	Počet zariadení	Celkové príjmy (tis. Sk)	Celkové výdavky (tis. Sk)	Mzdové náklady (tis. Sk)	Priemerný počet zamestnancov (prepočítaný) (osoby)	Priemerná mzda (Sk)
Spolu	797	7 864 733	7 903 849	3 251 713	20 454	13 248
v tom kraj						
Bratislavský	92	1 031 997	1 041 453	412 839	2 313	14 874
Trnavský	91	852 058	862 527	356 073	2 279	13 020
Trenčiansky	97	920 549	925 017	371 641	2 269	13 650
Nitriansky	87	1 042 469	1 046 395	424 737	2 774	12 760
Žilinský	92	940 212	939 904	388 153	2 496	12 959
Banskobystrický	121	962 016	964 077	414 977	2 659	13 005
Prešovský	118	1 075 866	1 083 907	438 851	2 841	12 873
Košický	99	1 039 566	1 040 569	444 442	2 823	13 120

Zdroj údajov: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR za rok 2006

Poznámka: Rozdiel medzi príjmami a výdavkami predstavujú odvody rozpočtových organizácií zriaďovateľovi.

31. Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a ich poberatelia

Poskytovatelia sociálnych služieb a ich poberatelia		stav k 31.12.2005	V sledovanom roku		
			prírastok	úbytok	stav k 31.12. 2006
Poberatelia sociálnych služieb		3 6487	9 130	6 548	39 069
v tom	opatrovateľská služba	5120	1 785	1 215	5 690
	organizovanie spoločného stravovania	14605	648	749	14 504
	prepravná služba	1258	659	233	1 684
	starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb	6236	4 540	3 753	7 023
	ostatné sociálne služby	15 991	9 238	4 911	20 318
z riadku 1	cirkevné organizácie	46	1	12	35
	občianske združenie	90	15	10	95
	nadácie	1	-	1	-
	neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby	137	32	9	160
	podnikateľské subjekty a živnostníci	12	1	2	11
	fyzické osoby	38	411	5	444
Iné právnické osoby		14	-	-	14

Zdroj údajov: Výkaz MPSVR SR 7-01

Poskytovatelia sociálnych služieb a ich poberatelia		stav k 31.12.2005	V sledovanom roku		
			prírastok	úbytok	stav k 31.12. 2006
Poskytovatelia sociálnych služieb		425	58	54	429
v tom	opatrovateľská služba	153	7	17	143
	organizovanie spoločného stravovania	46	7	4	49
	prepravná služba	16	6	1	21
	starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb	229	45	34	240
	ostatné sociálne služby	86	11	5	92

Zdroj údajov: Výkaz MPSVR SR 7-01

32. Príjmy a výdavky neverejných poskytovateľov

		V roku 2006 (v tis. Sk)	
Celkové príjmy		1 168 417	
z toho	bežné transfery zo štátneho rozpočtu	124 980	
	kapitálové transfery zo štátneho rozpočtu	23 698	
	príjmy z rozpočtu obcí, samosprávnych krajov, ÚPSVR SR a štátnych inštitúcií	587 574	
	zo zaplatenej dohodnutej ceny sociálnej služby	306 694	
	sponzorské dary, verejné zbierky	87 231	
Celkové výdavky		1 196 817	
z toho	bežné	876 800	
	z toho	mzdy	446 639
		odvody	153 183
	kapitálové	57 385	

Zdroj údajov: Výkaz MPSVR SR 7-01

33. Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb – Zamestnanci

Zamestnanci (v prepočítaných stavoch)	v roku 2006 spolu	z toho ženy
Priemerný evidenčný počet zamestnancov	3 225	2 624
Počet zamestnancov pracujúcich na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru	1 366	1 006
Dobrovoľníci	2 493	2 084

Zdroj údajov: Výkaz MPSVR SR 7-01

34. Stav sledovaných a napĺňaných indikátorov k 31.12.2007 a k 31. 12. 2006 a ich porovnanie s očkávanou hodnotou k 31.12.2008 (kvantifikácia ukazovateľov k 31.12.2006 v porovnaní k 31. 12. 2007)

(Opatrenie 2.1 – SOP Ľudské zdroje – zlepšenie zamestnateľnosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením)

Druh indikátora	Názov indikátora	Merná jednotka	Očkávaná hodnota k 31.12.2008	Stav k 31.12.2007	% plnenia	Stav k 31.12.2006	% plnenia
Výstup	1. Počet zúčastnených znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na aktivitách projektov	počet	9 000	15 638	173,80	10 544	117,2
Výstup	2. Počet zaangažovaných partnerstiev	počet	130	100	76,92	100	76,9
Výstup	3. Počet vypracovaných strategických rozvojových plánov a akčných plánov zamestnanosti	počet	100	50	50,00	50	50
Výsledok	1. Percento umiestnenia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie zúčastnených na programoch predprípravy	%	35	7,6	21,70	1,65	4,71
Výsledok	2. Počet vytvorených pracovných miest v sektore sociálnej ekonomiky	%	300	391	130,00	375	125
Výsledok	3. Počet fungujúcich partnerstiev na konci realizácie projektu na lokálnej a mikroprojektovej úrovni	počet	130	100	76,92	100	76,92
Dopad	1. Percento zníženia nezamestnanosti cieľ. Skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie	%	2%				-
Dopad	2. Počet fungujúcich partnerstiev 1 rok po ukončení realizácie projektu	počet	70				-

35. Stav sledovaných a napĺňaných indikátorov k 31.12.2007 a ich porovnanie s očakávanou hodnotou k 31.12.2008 (kvantifikácia ukazovateľov k 31.12.2006 v porovnaní k 31.12.2007)

(Opatrenie 2.2- Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladenie pracovného a rodinného života)

Druh indikátora	Názov indikátora	Merná jednotka	Očakávaná hodnota k 31.12.2008	Stav k 31.12.2007	% plnenia	Stav k 31.12.2006	% plnenia
Výstup	1.Počet osôb z cieľ. skupiny zúčastnených na aktivitách opatrenia	počet	5000	16 300	326,00	5356	107,12
Výstup	2. Počet zamestnávateľov zaangažovaných na projektoch vytvárania podmienok pre rodinne orientované zamestnanie	počet	100	5 530	5 530,00	1 095	1 095
Výstup	3. Počet projektov monitorovania, resp. výskumu rovnosti príležitostí žien a mužov na trhu práce	počet	10	71	710	6	60
Výsledok	1.Počet zamestnaných osôb po absolvovaní aktivít opatrenia	počet	1 200	2 100	175,00	338	28,17
Výsledok	2.Počet zamestnávateľov zúčastnených na programoch prorodinne orientovaných politik a politik na podporu rodovej rovnosti na pracovisku	počet	80	1 494	1 867,50	497	621 25
Výsledok	3. Počet verejne dostupných databáz a publikácií v oblasti monitorovania a výskumu	počet	10	91	910,00	4	40

Dopad	1. Počet zamestnaných osôb cieľovej skupiny 6 mesiacov po ukončení aktivít opatrenia	počet	1 400	612	43,71	4	0,29
Dopad	2. Zvýšenie miery zamestnanosti žien na trhu práce	%	1		-	22,5	
Dopad	3. Zníženie mzdových nerovností medzi mužmi a ženami	%	- 0,25		-		-

36. Prehľad pôsobnosti LPSI podporených v roku 2007

Banskobystrický samosprávny kraj		pôsobnosť / LPSI
Lokálne kancelárie	Brezno	Brezno a Banská Bystrica
	Detva	Detva a Zvolen
	Lučenec	Lučenec
		Poltár
	Revúca	Revúca
	Rimavská Sobota	Rimavská Sobota
	Veľký Krtíš	Veľký Krtíš a Krupina
	Žiar nad Hronom	Žiar nad Hronom, B. Štiavnica a Žarnovica

Košický samosprávny kraj		pôsobnosť / LPSI
Lokálne kancelárie	Rožňava	Rožňava
	Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves a Gelnica
	Trebišov	Trebišov

Prešovský samosprávny kraj		pôsobnosť / LPSI
Lokálne kancelárie	Bardejov	Bardejov a Svidník
	Poprad	Poprad a Levoča
	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou
		Stropkov a Medzilaborce
	Humenné	Humenné a Snina
	Kežmarok	Kežmarok a Stará Ľubovňa
	Prešov	Prešov a Sabinov

Nitriansky samosprávny kraj		pôsobnosť / LPSI
Lokálne kancelárie	Levice	Levice
	Nové Zámky	Nové Zámky, Komárno a Šaľa
	Zlaté Moravce	Zlaté Moravce a Nitra
	Nitra	Nitra

Žilinský samosprávny kraj		pôsobnosť / LPSI
Lokálne kancelárie	Dolný Kubín	Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo
	Liptovský Mikuláš	Liptovský Mikuláš a Ružomberok
	Martin	Martin a Turčianske Teplice
	Žilina	Bytča, Čadca, Kysucké N. Mesto a Žilina

Trnavský samosprávny kraj		pôsobnosť / LPSI
Lokálne kancelárie	Piešťany	Piešťany a Hlohovec
	Dunajská Streda	Dunajská Streda

Trenčiansky samosprávny kraj		pôsobnosť / LPSI
Lokálna kancelária	Dubnica nad Váhom	Dubnica nad Váhom a okolie

37. Ukazovatele úspešnosti realizácie dopytových projektov zo systému ITMS za JPD Cieľ 3 k 31.12.2006 a 31.12. 2007

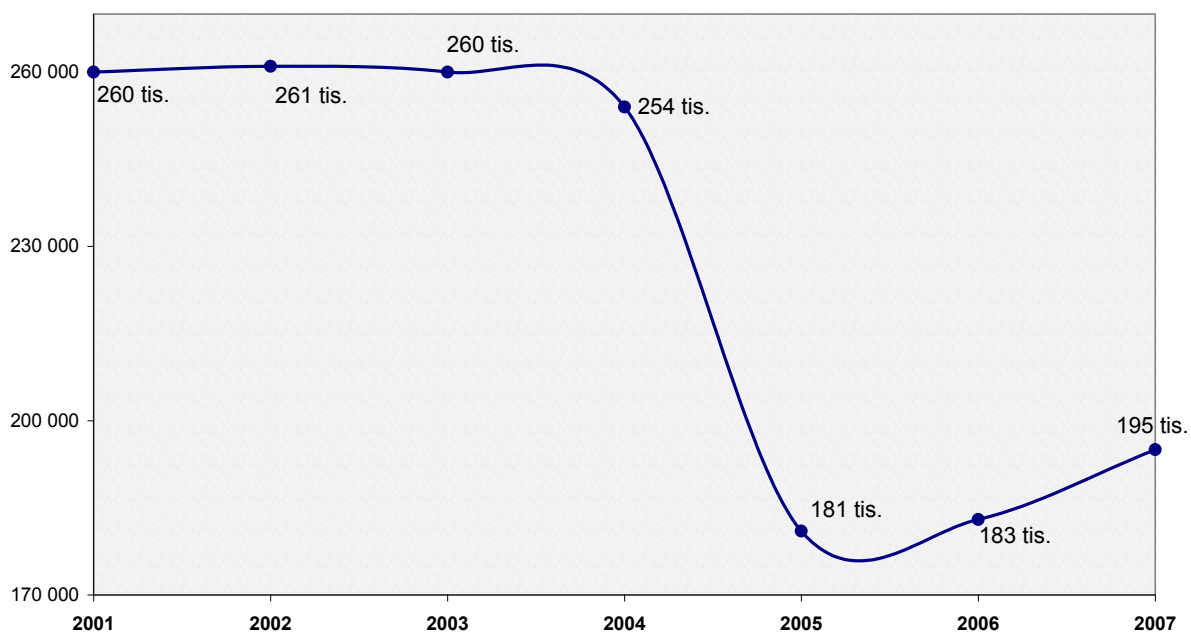
(prehľad štatistických výsledkov implementácie)

Názov priority, opatrenia, podopatrenia	typ indikátora	Názov indikátora	Meraná jednotka	Východiskový stav indikátora	Celkový stav indikátora 2004-2006 (2008)	Cieľový stav indikátora 2006	priebežný stav k 31.12.2006	Priebežný stav v % v porovnaní cieľovým stavom	Stav za rok 2007	Stav k 31.12.2007	%
Opatrenie 1.1: Zvýšenie zamestnateľnosti znevýhodnených skupín na trhu práce a skupín ohrozených sociálnou exklúziou	výstup	1. Počet uchádzačov o zamestnanie zúčastnených na aktivitách opatrenia	počet osôb	0	6000	6620	5080	76,70%	3856	8936	134,98%
	výsledok	1. Počet uchádzačov o zamestnanie, ktorí prešli celou aktivitou v rámci opatrenia				1232	185	15,00%	1759	1944	157,79%
	dopad	1. Počet účastníkov aktivít opatrenia, ktorí sa zamestnali do 3 mesiacov od ukončenia pomoci	počet osôb						138		
Opatrenie 1.2: Skvalitnenie služieb poskytovaných inštitúciami služieb zamestnanosti	výstup	1. Počet osôb, ktoré využili služby zamestnanosti	počet osôb	0	15 000	9000	9286		3004		
		2. Počet vyškolených zamestnancov služieb zamestnanosti	počet osôb						11		
	výsledok	Počet osôb, ktoré sa zamestnali cez služby zamestnanosti	počet osôb			10%	2 381	25,60%	neuvádza sa		
	dopad	Znížená miera nezamestnanosti v percentách	percento					2,56%	KP má v sledovaní		
Opatrenie 2.1: Stimulovanie a skvalitňovanie vzdelávania pre potreby zamestnávateľov a podnikateľského sektora	výstup	1. Počet osôb zapojených v rámci opatrenia do vzdelávania, školení	počet osôb	0	6000	25383	16521	65,10%	54453	70974	279,61%
	výsledok	1. Počet úspešných absolventov vydelávacích a školiacech aktivít	počet osôb	0	4000	28529	14826	52,00%	24760	39586	138,76%
	dopad	1. Počet udržaných pracovných miest v cieľovej skupine 6 mesiacov po ukončení projektu	počet osôb	0	3500	18212	3263	17,90%	6057	9320	51,18%

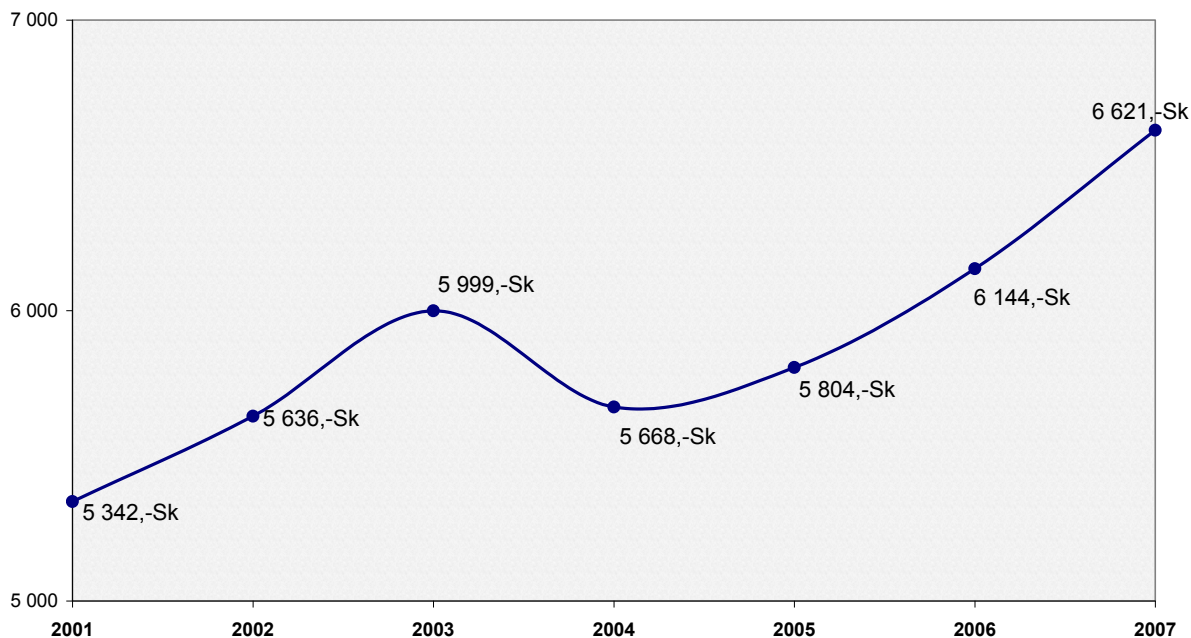
Prílohy ku kapitole 4

1. Vývoj počtu poberateľov dôchodkových dávok v invalidite, výšky priemerného vyplateného invalidného dôchodku a výdavkov na dôchodkové dávky v invalidite(2001- 2006))

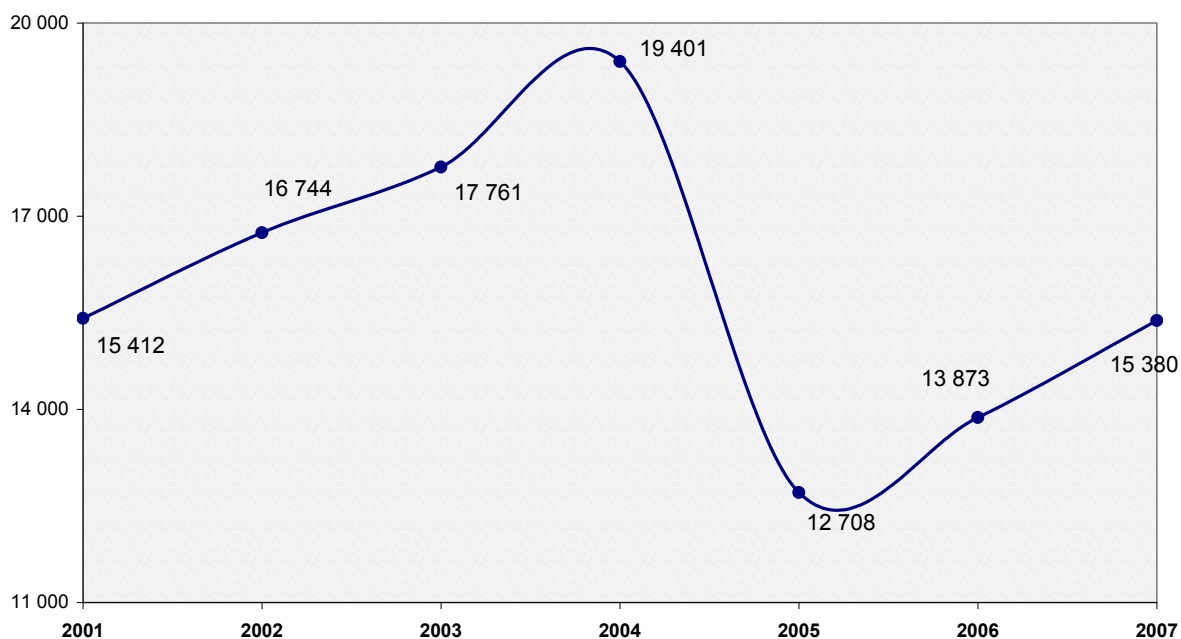
Počet poberateľov invalidných dôchodkov (2001-2007)

Priemerná mesačná výška vyplateného invalidného dôchodku (2001-2007)

Výdavky na dôchodkové dávky v invalidite v mil.Sk (2001-2007)

2. Schémy povinného zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách (kvótny systém)

Krajina	Povinný podiel zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím	Plnenie povinného podielu	Sankcie za neplnenie povinného podielu zamestnávania	Použitie odvodov za neplnenie povinného podielu zamestnávania
Rakúsko	4% z celkového počtu zamestnancov v organizáciách verejného a súkromného sektora s počtom viac ako 25 zamestnancov	64% z celkového počtu pracovných miest určených na kvótno zamestnávania je obsadených; len jeden zo štyroch zamestnávateľov obsadzuje určené kvóty v plnom rozsahu	Odvod vo výške 200 EUR mesačne za každé neobsadené kvótno pracovné miesto	Na programy zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím (ako pre zamestnancov, tak aj pre zamestnávateľov)
Belgicko	2% -2,5% pre verejný sektor, absencia kvót pre súkromný sektor	odhaduje sa relatívne vysoká obsadenosť kvótnych pracovných miest	–	–

Schémy povinného zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách (kvótny systém) – pokračovanie

Francúzsko	6% z celkového počtu zamestnancov v organizáciách verejného a súkromného sektora s počtom viac ako 19 zamestnancov	67% z počtu kvótnych miest sú obsadené; štyria z desiatich zamestnávateľov obsadzujú kvótné miesta v plnom rozsahu a jeden z troch zamestnávateľov ignoruje povinnosť zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím	300-500 násobok hodnoty hodinovej minimálnej mzdy (150-250 EUR mesačne)	Vzdelávanie a príprava pre trh práce a programy zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím, prevádzkové náklady štatutárnej inštitúcie (AGEFIPH) – inštitúcie poverenej vládou Francúzska na riešenie otázok zamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím
Nemecko	5% z celkového počtu zamestnancov v organizáciách verejného a súkromného sektora s počtom viac ako 19 zamestnancov	57% z celkového počtu kvótnych miest sú obsadené; jeden z ôsmich zamestnávateľov obsadzuje kvótné miesta v plnom rozsahu, jeden z troch ignoruje povinnosť	100-200 EUR mesačne za každé neobsadené kvótné miesto	Na široké spektrum integračných služieb pre občanov so zdravotným postihnutím financovaných 55% z rozpočtu krajov a 45% zo štátneho rozpočtu
Taliansko	7% z celkového počtu zamestnancov v organizáciách verejného a súkromného sektora s počtom viac ako 50 zamestnancov ; jedno alebo dve pracovné miesta v organizáciách s menej ako 50 zamestnancami	absentujú štatistické údaje o obsadzovaní kvótnych pracovných miest po zavedení novej legislatívy (2000); v rokoch 1986 až 1998 bolo obsadených 50% z počtu kvótnych miest	52 EUR za každé neobsadené kvótné miesto denne (pracovný deň) t.j. 1 075 EUR mesačne	Regionálne programy zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím (regionálne fondy)
Holandsko	Legislatívne zrušený kvótny systém zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím	–	–	–

Schémy povinného zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách (kvótny systém) – pokračovanie

Poľsko	6% z celkového počtu zamestnancov v organizáciách súkromného sektora a 2% pre organizácie verejného sektora	dostupné dáta poukazujú na 33% obsadenosť kvótnych miest	odvod vo výške 40,65% priemernej mzdy za každé neobsadené kvótné miesto	Na programy pracovnej rehabilitácie a rekvalifikácie občanov so zdravotným postihnutím realizovaných osobitným štátnym fondom (PERON)
Španielsko	2% z celkového počtu zamestnancov v organizáciách súkromného a verejného sektora	25% z počtu kvótnych miest v súkromnom sektore a 30% z počtu kvótnych miest vo verejnom sektore (obsadzovanie týchto miest sa považuje za problém)	Nie sú žiadne sankcie; kontrolu plnenia povinnosti uskutočňuje inšpekcia práce	Na aktivity mimovládneho sektora zamerané na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím
Turecko	3% z celkového počtu zamestnancov v organizáciách verejného a súkromného sektora s počtom viac ako 50 zamestnancov	absencia štatistík o plnení povinnosti	410 USD ročne za každé neobsadené kvótné miesto	Na pracovnú rehabilitáciu a rekvalifikáciu občanov so zdravotným postihnutím
Veľká Británia	od roku 1996 3%-tna kvóta pre zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím bola zrušená	–	–	–

Prameň: Transforming disability into ability. Policies to Promote Work and Income Security for Disabled People, OECD 2003

3. Základné povinnosti zamestnávateľov v oblasti starostlivosti o zamestnanca so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách

Krajina	Oblasť práce	Oblasť pracovnej rehabilitácie	Oblasť nemocenského poistenia
Rakúsko	Zamestnávateľ je povinný brať do úvahy zdravotný stav zamestnanca, zabezpečiť vhodné pracovné miesto	Absencia povinnosti zamestnávateľa	Výplata mzdy po dobu 6 až 12 týždňov (v závislosti od zamestnaneckej sťaže zamestnanca) trvania pracovnej neschopnosti zamestnanca
Belgicko	Povinnosti zamestnávateľa sú určené len vo vysoko rizikových odvetviach: úprava pracovného miesta pre pracovníka po návrate po liečení z pracovného úrazu	Absencia povinnosti zamestnávateľa	Peňažné plnenie po dobu jedného mesiaca trvania pracovnej neschopnosti pre pracovníkov pracujúcich za plat a výplata mzdy pre manuálne pracujúcich pracovníkov vo výške: 100% v prvom týždni, 86% - v druhom týždni, 26%- v treťom a štvrtom týždni trvania pracovnej neschopnosti
Francúzsko	Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť bezbariérový prístup pracovníkovi so zdravotným postihnutím k pracovnému miestu a k sociálnym zariadeniam na pracovisku; povinnosť prispôsobiť pracovné miesto zdravotnému stavu zamestnanca so zdravotným postihnutím.	Absencia povinnosti zamestnávateľa	Absencia povinnosti peňažného plnenia; avšak v rámci niektorých kolektívnych zmlúv zamestnávateľ je povinný vyplácať príspevky k dávke nemocenského poistenia
Nemecko	Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť pracovné miesto zodpovedajúce zručnostiam a schopnostiam zdravotne handicapovaného zamestnanca, prednostne zaradiť takéto pracovníka do rekvalifikačných programov zabezpečovaných zamestnávateľom a umožniť jeho účasť v rekvalifikačných programoch zabezpečovaných inými subjektmi	Absencia povinnosti zamestnávateľa	Výplata mzdy po dobu 6 týždňov trvania pracovnej neschopnosti

Základné povinnosti zamestnávateľov v oblasti starostlivosti o zamestnanca so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách – pokračovanie

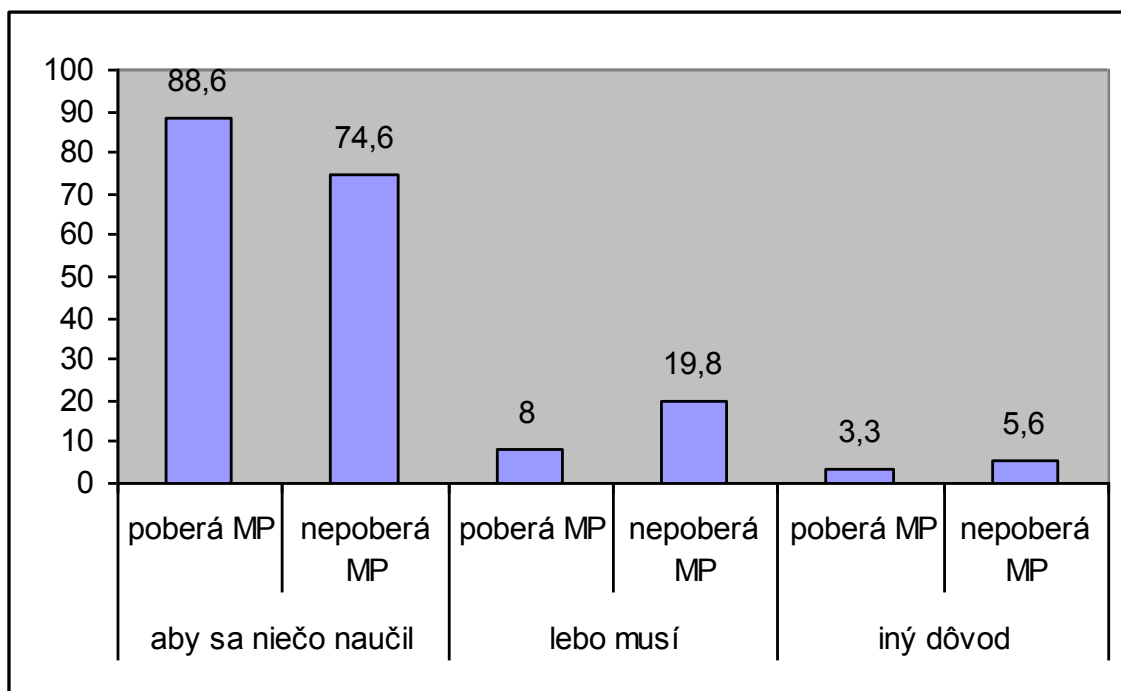
Taliansko	Zamestnávateľ je povinný ukladať zamestnancovi so zdravotným postihnutím také pracovné úlohy, ktoré zodpovedajú jeho zdravotnému stavu a je povinný prispôbiť pracovné miesto a pracovný režim zdravotnému stavu zamestnanca so zdravotným postihnutím	Absencia povinnosti zamestnávateľa	Absencia povinnosti pre zamestnávateľa; avšak v niektorých kolektívnych zmluvách sa zamestnávateľovi ukladá povinnosť peňažného plnenia počas čakacej doby zamestnanca na dávku nemocenského poistenia
Holandsko	Zamestnávateľ je povinný uskutočňovať pracovnú rehabilitáciu zamestnanca po pracovnom úraze, upraviť pracovné miesto pre výkon zamestnania takého zamestnanca; zákaz vykonávania zdravotných kontrol zamestnávateľom pri prijímaní do zamestnania	Zamestnávateľ je povinný vypracovať plán pracovnej rehabilitácie zamestnanca po 13. týždni trvania jeho pracovnej neschopnosti; povinnosti zamestnávateľa pretrvávajú počas celého obdobia trvania pracovnej rehabilitácie zamestnanca do návratu do pracovného procesu	Výplata nemocenských dávok počas max. 104 týždňov trvania pracovnej neschopnosti zamestnanca vo výške 100% počas prvých 52 týždňov a vo výške 70% (možnosť dohodnutia vyššieho plnenia v kolektívnych zmluvách) počas druhého roka trvania pracovnej neschopnosti. Zamestnávateľ je povinný spolupracovať so Sociálnou poisťovňou
Švédsko	Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť vhodné zamestnanie pracovníkovi so zdravotným postihnutím., financovať potrebné na výkon zamestnania pomôcky, upraviť pracovné prostredie, pracovný čas a pracovný režim podľa potrieb zamestnancov so zdravotným postihnutím	Zamestnávateľ je povinný vypracovať analýzu rehabilitačných potrieb zamestnanca a podať ju najneskôr do ukončenia 8. týždňa trvania pracovnej neschopnosti zamestnanca na regionálny úrad Sociálnej poisťovne a je povinný poskytovať rehabilitáciu vlastným zamestnancom	Výplata mzdy počas prvých 14 dní trvania pracovnej neschopnosti
Nórsko	Poskytnúť vhodné pracovné miesto a zabezpečiť pracovné podmienky umožňujúce výkon zamestnania zdravotne postihnutému pracovníkovi	Absencia povinnosti zamestnávateľa	Výplata mzdy po dobu 16 dní trvania pracovnej neschopnosti

Základné povinnosti zamestnávateľov v oblasti starostlivosti o zamestnanca so zdravotným postihnutím vo vybraných krajinách – pokračovanie

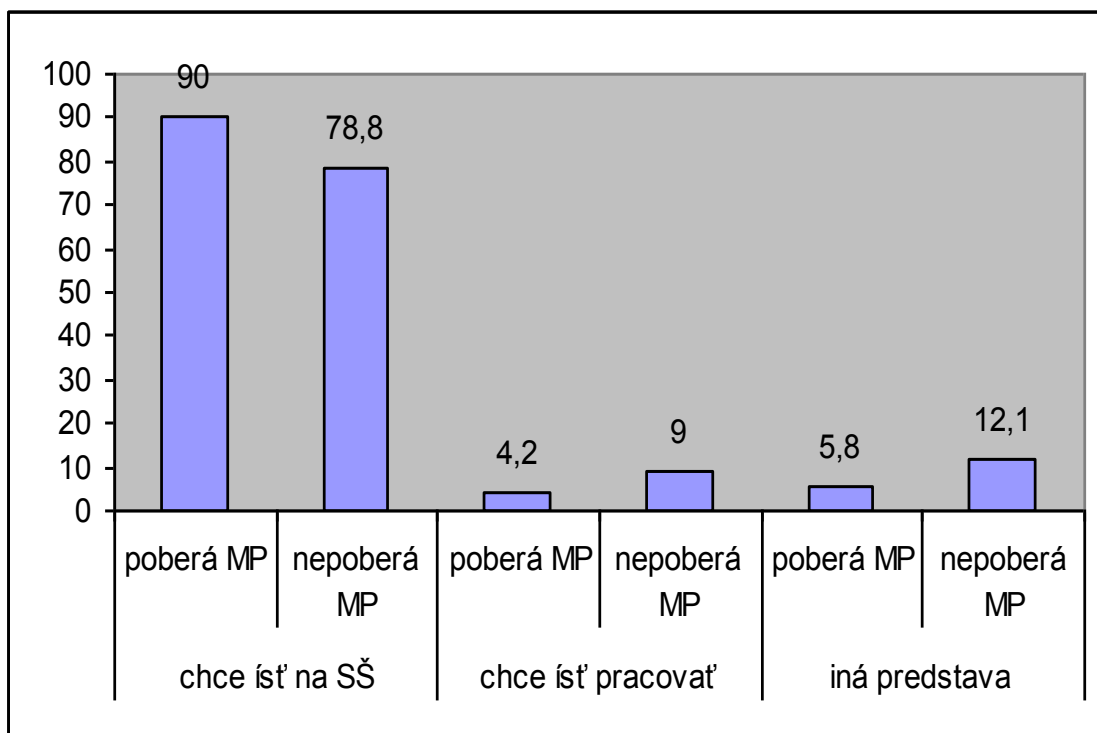
Poľsko	Zabezpečenie úpravy pracovného miesta, v prípade pracovných úrazov poskytnutie vhodného pracovného miesta zamestnancovi po pracovnom úraze	Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť zamestnancom so zdravotným postihnutím osobitné prestávky na výkon rehabilitačných cvičení	Výplata nemocenských dávok počas 35 dní trvania pracovnej neschopnosti
Portugalsko	Povinnosti zamestnávateľa sa vzťahujú len na pracovné úrazy: úprava pracovného miesta, ponuka vhodnej práce a práce na skrátený pracovný čas	Len v prípade pracovných úrazov: zamestnávateľ je povinný zabezpečiť rekvalifikačné programy	Absencia povinnosti pre zamestnávateľa
Španielsko	Bývalý zamestnanec zamestnávateľa po ukončení trvania zdravotného postihnutia má prednosť na voľné pracovné miesto pred ostatnými uchádzačmi o zamestnanie ak toto miesto je vhodné pre výkon zamestnania alebo zamestnávateľ je povinný ponúknuť zamestnancovi, ktorý nadobudol status čiastočného invalida pôvodnú prácu s možnosťou poklesu predchádzajúcej mzdy maximálne o 25%	Počas trvania pracovnej rehabilitácie zamestnanca zamestnávateľ je povinný zachovať jeho pracovné miesto po dobu dvoch rokov	Platenie nemocenskej dávky od 4. dňa do 18. dňa trvania pracovnej neschopnosti
Veľká Británia	Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť vhodné podmienky na výkon zamestnania pre pracovníka so zdravotným postihnutím t.j.: upraviť pracovné priestory, prehodnotiť pracovnú náplň, prispôsobiť pracovné miesto pre výkon zamestnania pracovníkom so zdravotným postihnutím, upraviť pracovný čas	Absencia povinnosti zamestnávateľa s výnimkou akceptácie neprítomnosti zamestnanca z dôvodu účasti na aktivitách súvisiacich s pracovnou rehabilitáciou	Výplata dávky nemocenského poistenia počas 28 týždňov trvania pracovnej neschopnosti zamestnanca

Prameň: Transforming disability into ability. Policies to Promote Work and Income Security for Disabled People, OECD 2003

4. Dôvod pre ktorý žiak chodí do školy

5. Predstava o svojej budúcnosti po ukončení ZŠ

Prílohy ku kapitole 5

Porovnanie štrukturálnych indikátorov makroekonomického prostredia medzi krajinami EÚ 27 v roku 2007

	eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk	
Rast reálneho HDP (%)	2,9	2,8	6,2	6,5 ^(f)	1,8	2,5	7,1	5,3 ^(f)	4,0	3,8	2,2	1,5	4,4	10,3	8,8	4,5	1,3	3,8	3,5	3,4	6,5	1,9	6,0 ^(f)	6,1	10,4	4,4	2,6	3	
Rast reálneho HDP (%) predpoveď na 2008	2,0	1,7	5,8	4,7	1,3	1,8	2,7	2,3	3,4	2,2	1,6	0,5	3,7	3,8	6,1	3,6	1,9	2,6	2,6	2,2	5,3	1,7	6,2	4,2	7,0	2,8	2,2	1,7	
Rast zamestnanosti (%)	spolu	1,6	1,4 ^(f)	2,8	1,8	1,8	1,7	0,7	3,6	1,2	3,1	1,2	1,1	3,2	3,5	1,9	4,0 ^(f)	-0,1	2,7	2,0 ^(f)	2,2	4,4 ^(e)	0,3 ^(f)	1,2 ^(f)	2,7	2,1	2,2	2,3	0,7
	ženy	1,9	2,1 ^(f)	2,6	1,3	1,9	1,9	0,0	4,9	1,4	4,6	2,0	1,4	4,8	3,6	1,4	3,6 ^(f)	-0,6	6,9	2,9 ^(f)	1,8	4,9 ^(e)	0,5 ^(f)	0,5 ^(f)	2,0	2,2	2,3	2,2	0,6
	muži	1,4	0,8 ^(f)	3,0	2,2	1,7	1,4	1,5	2,7	1,2	2,1	0,5	1,0	2,0	3,5	2,5	4,3 ^(f)	0,2	0,7	1,3 ^(f)	2,5	4,0 ^(e)	0,1 ^(f)	1,8 ^(f)	3,2	2,0	2,1	2,3	0,9
Harmonizovaná miera inflácie (HICP)	2,3	1,8	7,6	3,0	1,7	2,3	6,7	2,9	3,0	2,8	1,6	2,0	2,2	10,1	5,8	2,7	7,9	0,7	1,6	2,2	2,6	2,4	4,9	3,8	1,9	1,6	1,7	2,3	
Rast reálnych jednot. nákladov práce	-0,9	1,1	5,9	-1,1 ^(f)	2,2	-1,6	8,4	3,2 ^(f)	1,4	-0,3	-0,4	-0,6	-0,7 ^(f)	10,3	-1,5	1,0	1,5 ^(f)	-1,8	0,5 ^(f)	-1,1	3,0 ^(f)	-2,5 ^(f)	3,6 ^(f)	-1,0 ^(f)	-0,9	-1,5	0,5	-1,5	
Saldo verejných financií (% HDP)	-0,9	-0,2	3,4	-1,6	4,4	0,0	2,8	0,3	-2,8	2,2	-2,7	-1,9	3,3	0,0	-1,2	2,9	-5,5	-1,8	0,4	-0,5	-2,0	-2,6	-2,5	-0,1	-2,2	5,3	3,5	-2,9	
Verejný dlh (% HDP)	58,7	84,9	18,2	28,7	26,0	65,0	3,4	25,4	94,5	36,2	64,2	104	59,8	9,7	17,3	6,8	66,0	62,6	45,4	59,1	45,2	63,6	13,0	24,1	29,4	35,4	40,6	43,8	

Porovnanie štrukturálnych indikátorov v oblasti zamestnanosti medzi krajinami EÚ 27 v roku 2007

	eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk	
Miera zamestnanosti	spolu	65,4	62	61,7	66,1	77,1	69,4	69,4	61,4	65,6	64,6	58,7	71,0	68,3	64,9	63,6	57,3	55,7	76,0	71,4	57,0	67,8	58,8	67,8	60,7	70,3	74,2	71,3	
	ženy	58,3	55,3	57,6	57,3	73,2	64,0	65,9	60,6	47,9	54,7	60,0	46,6	62,4	64,4	62,2	55,0	50,9	36,9	69,6	64,4	50,6	61,9	52,8	62,6	53,0	68,5	71,8	65,5
	muži	72,5	68,7	66	74,8	81,0	74,7	73,2	77,4	74,9	76,2	69,3	70,7	80,0	72,5	67,9	71,9	64,0	74,2	82,2	78,4	63,6	73,8	64,8	72,7	68,4	72,1	76,5	77,3
Miera zamestnanosti 55-64 roč.	spolu	44,7	34,4	42,6	46,0	58,6	51,5	60,0	53,8	42,4	44,6	38,3	33,8	55,9	57,7	53,4	32,9	33,1	28,3	50,9	38,6	29,7	50,9	41,4	33,5	35,6	55,0	70,0	57,4
	ženy	36,0	26,0	34,5	33,5	52,4	43,6	60,5	39,6	26,9	30,0	36,2	23,0	40,3	52,4	47,9	28,0	26,2	11,8	40,1	28,0	19,4	44,0	33,6	22,2	21,2	55,0	67,0	49,0
muži	53,9	42,9	51,8	59,6	64,9	59,7	59,4	67,9	59,1	60,0	40,5	45,1	72,5	64,6	60,8	37,6	41,7	46,2	61,5	49,8	41,4	58,6	50,3	45,3	52,5	55,1	72,9	66,3	
Rodový mzdový rozdiel	15 ^(e)	7 ^(p)	14	18	17	22	:	9	10	13	11 ^(p)	:	24 ^(p)	16	16	14	11	3	:	20	12	8 ^(p)	10	8 ^(p)	22	20	16	21	
Miera celoživotného vzdelávania	spolu	9,7 ^(p)	7,2	1,3	5,7	29,2	7,8	7,0	7,6	2,1	10,4	7,4	6,2	8,4	7,1	5,3	7,0	3,6	6,0	16,6	12,8	5,1	4,4 ^(p)	1,3	14,8	3,9	23,4	:	:
	ženy	10,6 ^(p)	7,4	1,3	5,9	34,2	7,6	9,3	9,0	2,1	11,5	7,9	6,6	8,6	9,3	6,8	7,4	4,1	5,7	17,0	14,0	5,5	4,5 ^(p)	1,4	16,1	4,3	27,5	:	:
	muži	8,8 ^(p)	7,0	1,4	5,5	24,2	8,0	4,6 ^(u)	6,2	2,2	9,3	7,0	5,9	8,1	4,6	3,6	6,5	3,0	6,4	16,1	11,6	4,7	4,4 ^(p)	1,2	13,5	3,4	19,4	:	:
Miera nezamestnanosti	spolu	7,1	7,5	6,9	5,3	3,8	8,4	4,7	4,6	8,3	8,3	8,3	6,1	3,9	6,0	4,3	4,7	7,4	6,4	3,2	4,4	9,6	8,0	6,4	4,8	11,1	6,9	6,1	5,3
	ženy	7,8	8,4	7,3	6,7	4,2	8,3	3,9	4,2	12,8	10,9	8,9	7,9	4,6	5,6	4,3	5,7	7,7	7,6	3,6	5,0	10,3	9,6	5,4	5,8	12,7	7,2	6,4	4,9
	muži	6,6	6,7	6,5	4,2	3,5	8,4	5,4	4,9	5,2	6,4	7,8	4,9	3,4	6,4	4,3	4,0	7,1	5,8	2,8	3,9	9,0	6,6	7,2	4,0	9,9	6,5	5,8	5,6

Zdroj: Eurostat

: - nedostupné údaje, f – predpoveď Eurostatu, p - predbežné údaje, údaj za rodový mzdový rozdiel sa vzťahuje k roku 2006

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, gr – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu - Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia

Porovnanie štrukturálnych indikátorov v oblasti sociálnej kohézie medzi krajinami EÚ 27 v roku 2007

	eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk	
Nerovnosť príj. rozdelenia: pomer príjmov horného a dolného kvintilu (1)	4,8 ^(a)	4,2	3,5 ^(a)	3,5	3,4	4,1	5,5	4,9	6,1	5,3	4,0	5,5	4,3	7,9	6,3	4,2	5,5	4,2 ^(p)	3,8	3,7	5,6	6,8 ^(p)	5,3 ^(a)	3,4	4,0	3,6	3,5	5,4	
Miera rizika chudoby pred soc. transfermi (okrem star. a pozost. dôchodkov) (1)	spolu	26 ^(a)	27	17 ^(a)	22	28	26	25	33	23	24	25	24	22	28	27	24	30	22 ^(p)	21	25	29	25 ^(p)	24 ^(a)	24	20	29	29	30
	ženy	27 ^(a)	28	19 ^(a)	22	29	26	26	35	25	25	26	25	24	30	27	23	29	23 ^(p)	22	26	28	26 ^(p)	24 ^(a)	25	20	29	30	32
	muži	25 ^(a)	26	15 ^(a)	21	27	25	23	31	22	23	24	22	20	26	26	24	30	21 ^(p)	20	24	30	24 ^(p)	24 ^(a)	23	20	28	27	28
Miera rizika chudoby (1)	spolu	16 ^(a)	15	14 ^(a)	10	12	13	18	18	21	20	13	20	16	23	20	14	16	14 ^(p)	10	13	19	18 ^(p)	19 ^(a)	12	12	13	12	19
	ženy	17 ^(a)	16	16 ^(a)	11	12	13	20	19	21	21	14	21	18	25	21	14	16	14 ^(p)	10	14	19	19 ^(p)	19 ^(a)	13	12	13	12	20
	muži	15 ^(a)	14	12 ^(a)	9	11	12	16	17	20	18	12	18	14	21	19	14	16	14 ^(p)	10	11	20	18 ^(p)	18 ^(a)	10	12	12	12	18
Rozptyl regionálnych mier zamestnanosti (2)	spolu	11,4	8,7	:	5,2	:	5,2	:	:	3,7	7,8	7,5	16,0	:	:	:	9,1	:	2,2	3,4	5,1	3,1	3,6	:	8,6	5,4	2,9	5,5	
	ženy	16,2	10,6	:	7	:	4,9	:	:	7,7	12,8	8,8	26,1	:	:	:	9,9	:	2,6	2,7	7,4	4,8	6,5	:	11,5	5,9	3,7	6,6	
	muži	9,3	7,1	:	4,3	:	6,3	:	:	2,6	5,0	6,7	9,3	:	:	:	8,7	:	2,2	4,1	3,7	3,1	3,9	:	6,6	5,1	2,4	5,0	
Osoby predčasne opúšťajúce vzdelávací systém bez získania kvalifikácie	spolu	14,8	12,3	16,6	:	12,4 ^(b)	12,7	14,3	11,5	14,7	31,0	12,7	19,3	12,6	16,0 ^(p)	8,7	15,1	10,9	37,6	12	10,9	5	36,3 ^(p)	19,2	4,3 ^(u)	7,2	7,9 ^(p)	:	:
	ženy	12,7	10,7	16,9	:	8,9 ^(b)	11,9	:	8,7	10,7	25,6	10,9	15,9	6,8	12,3 ^(p)	5,9 ^(u)	11,1 ^(u)	9,3	33,3	9,6	10,2	3,6	30,4 ^(p)	19,1	2,7 ^(u)	6,3	6,3 ^(p)	:	:
	muži	16,9	13,9	16,3	:	15,7 ^(b)	13,4	21,0	14,2	18,6	36,1	14,6	22,6	19,5	19,7 ^(p)	11,4	19,2	12,5	41,5	14,4	11,6	6,4	42,0 ^(p)	19,2	5,7 ^(u)	8,1	9,7 ^(p)	:	:
Miera dlhodobej nezamestnanosti	spolu	3	3,8	4	2,8	0,6	4,7	2,3	1,4	4,1	1,7	3,3	2,9	0,7	1,6	1,4	1,3	3,4	2,6	1,3	1,2	4,9	3,8	3,2	2,2	8,3	1,6	0,8	1,3
	ženy	3,3	4,3	4,4	3,6	0,7	4,7	1,7	0,9	7,0	2,5	3,6	3,9	0,7	1,2	1,3	1,2	3,6	2,4	1,4	1,4	5,4	4,5	2,7	2,7	9,3	1,4	0,8	0,9
	muži	2,8	3,3	3,7	2,1	0,5	4,8	2,9	1,7	2,2	1,1	3,1	2,2	0,8	1,9	1,4	1,4	3,3	2,7	1,2	1	4,6	3,1	3,6	1,8	7,4	1,7	0,9	1,6
Populácia žijúca v domácnostiach bez práce 0- 17	9,4 ^(a)	13,5	12,9	7,9	:	9,3	7,3	11,2	3,9	5,0	9,8	5,8	3,7	8,6	6,9	4,0	14,0	8,4	5,9	6,1	9,5	4,8	9,4	2,5 ^(u)	10,5	:	:	16,7	
Populácia žijúca v domácnostiach bez práce 18 - 59	spolu	9,3 ^(a)	12,5	10	6,5	:	9,5	6,0	7,8	8,0	6,0	10,9	9,1	4,5	7,1	6,3	7,5	11,8	6,9	6,5	7,6	11,7	5,8	9,6	6	8,8	:	:	10,9
	ženy	10,3 ^(a)	14,4	9,9	8,1	:	9,9	5,7	9,1	10,0	6,5	12,0	10,3	4,9	7,7	6,3	8,6	12,9	8,3	7,7	8,7	12,8	6,1	10,7	6,9	9,6	:	:	12,7
	muži	8,3 ^(a)	10,7	10,1	4,9	:	9,2	6,3	6,4	6,0	5,6	9,7	7,8	4,1	6,4	6,4	6,3	10,7	5,6	5,4	6,5	10,5	5,4	8,6	5,1	8,1	:	:	8,9

Zdroj: Eurostat

údaje sú založené na EU SILC 2006, t. j. vzťahujú sa k roku 2005, údaj v prvom stĺpci je údajom za EU 25

údaje sa vzťahujú k roku 2006

: - nedostupné údaje, s - odhad Eurostatu, p - predbežné údaje, b - zmena v zisťovaní, u - nereliabilný údaj

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, gr – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu - Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia